

Джон Стайнбек

Благодатният четвъртък

Пролог

Една късна вечер, както лежеше по гръб на кревата си в приюта „Палас“, Мак рече:

– Не останах доволен от тая книга „Улица Консервна“. Аз да бях, другояче щях да я напиша. – После се обърна на другата страна, подпря брада в шепата си и продължи: – Бива ме за критик. Ако някой ден срещна оня приятел, дето написа книгата, бих му рекъл някои неща ...

– Като например? – обади се Хуити Първи.

– Как да ти кажа ... – поде Мак. – Например това: писал „Глава първа“, „Глава втора“, „Глава трета“. Нямам нищо против, ама ми се ще на всяка глава отгоре да имаше и по две-три думи, та да зная за какво се разказва. Току виж някой път ми се дощяло да препрочета нещичко. Отварям и... „Глава пета“. Нищо не ми говори. Две думи да имаше само, веднага щях да позная – това е главата, която търся.

– Продължавай! – каза Хуити Първи.

– Второ. В една книга трябва да има и повече пряка реч. Отде накъде авторът ще ми казва как изглеждал тоз, как изглеждал онзи. Предпочитам сам да си го представя какъв е, като му слушам приказките. И още нещо – обичам да се досещам за мислите на героите от това, което казват. Е, може тук-таме и описанийца да има – все ще ти се прииска да узнаеш кое какъв цвят има, на какво мирише, как изглежда, но толкоз, не повече!

– Теб наистина те бива за критик – отбеляза Хуити Втори, – просто да не ти се надява човек. Това ли е всичко?

– Не – каза Мак. – В книгата по някой път трябва да има и празни приказки, алабала, само че накуп. Да дадем възможност на човека, който пише, да попише и глупости, да наниже десетина хубави словца, да изпее, да речем, някоя песничка с думи. Всичко това чудесно. Но мен ми се ще тия работи да бъдат отделно, та да не трябва да ги чета. Не обичам празните приказки в действието. Искам да кажа, че ако писателят настоява на своето алабала, трябва да го отдели на едно място. Не искаш ли да го четеш, прескачаш. Чак после, като разбереш какво е станало по-нататък, може да се върнеш на празните приказки.

– Мак – обади се Еди, – я си представи, че авторът на „Улица Консервна“ вземе та цъфне на вратата. Ще му ги кажеш ли тия работи?

– Ба! – викна Хунти Втори. – Мак на никого не мълчи. Той би учил

и призраците как се обитават изоставени къщи.

– Прав си! – каза Мак. – Ще ги уча и още как! Какви са тия подскачащи маси и дрънкане на вериги! В обитаването на изоставени къщи от години не са правили нововъведения. Прав си, Хунти, дявол те взел! – Мак се отпусна на възглавницата и вторачи поглед в платнището, закачено над леглото. – Виждам ги вече – измърмори той.

– Кое, призраците ли? – попита Еди.

– Не – отвърна Мак, – отделните глави...

1. Какво Се Бе Случило Междуременно
2. Непокойният Живот На Йосиф-Мария
3. Алабала (1)
4. Не Би Имало Игра
5. Влиза Сузи
6. Кръстът На Творчеството
7. Барутът Си Е Барут
8. Великата Война На Рокет
9. Побърква Се Онзи, Когато Боговете Обичат
10. В Действителността Е Пробита Дупка, През Която, Ако Поискаме, Можем Да Надникнем
11. Размишленията На Хейзъл
12. Цветето В Пропуканата Стена
13. Сравненията Трябва Да Се Сравнят
14. Несретна Сряда
15. В Магнитното Поле На Терзанието
16. Малките Цветенца На Свети Мак
17. Сузи Омотава Едрата Рибa
18. Една Почивка В Напрегнатия Ден
19. Благодатният Четвъртък (1)
20. Благодатният Четвъртък (2)
21. Благодатният Четвъртък Беше Ден За Милиони
22. Въръжаването
23. Една Любовна Нощ
24. Петък На Надеждите
25. Старият Джингълболикс
26. Надигащата Се Буря
27. О, Какъв Рядък Ден!
28. Там, Дето Тече Реката На Свети Алфред
29. О, Мила Майчице!

30. Раждането На Един Президент
31. Трънливият Път На Величието
32. Проблемът На Хейзъл
33. Барабаните В Далечината
34. Да Седнеш В Дълбоката Вана
35. Всичко Е Възможно, Когато Никой Не Гледа
36. Лама Сабахтхани?
37. Една Къса Глава
38. Алабала (2) Или Пеперуденият Фестивал В Пасифик Гроув
39. Отново Благодатен Четвъртък
40. Ей Богу, Би Трябвало Да Сме Щастливи Като Царе

1. КАКВО СЕ БЕ СЛУЧИЛО МЕЖДУВРЕМЕННО

Когато войната стигна до Монтерей и до улица Консервна, в нея взеха участие всички – кой повече, кой по-малко, един с друго, друг с друго. А когато бойните действия приключиха, у всекиго остана да люти по една рана.

Консервните фабрики се сражаваха във войната, като премахнаха ограниченията върху улова на риба и всичката я изловиха. Направиха го от патриотични съображения, но рибата тъй и не се върна. Също като мидите от „Алиса в страната на чудесата“ – „изядоха и последната“. Същите благородни подбуди изсякоха горите на Запада и сега той трябваше да изпомпва водата от дълбините на калифорнийската земя – това ставаше толкова бързо, че дъждовете не смогваха да наваксат изпомпаното. И ако един ден тук се ширне пустиня, хорските сърца ще бъдат потопени в печал, както стана с улица Консервна, когато изловиха, консервираха и изядоха сардините. Бисерносивите консервни фабрики от вълнообразна ламарина замлъкнаха и единственият признак на живот остана обикалящият пазач. Улицата, по която на времето трещяха камиони, сега е тиха и пуста.

Да, войната засегна всекиго. Док беше мобилизиран. С грижата за Западната биологична лаборатория той натовари един свой приятел, известен под името Старият Джингълболикс, и отиде да служи като сержант-лаборант в санитарна част по венерическите болести.

Док прие всичко философски. Свободните часове запълваше с неограничени количества държавен алкохол, сприятели се с много хора и не пожела да го повишат.

Благодарното правителство задържа Док и след края на войната, за да уреди с него някои инвентарни въпроси – работа, за която го биваше, тъй като сам бе доста допринесъл за бъркотиите. Две години след победата тържествено го уволниха.

Док се завърна в Западната биологична и за да влезе, наложи се да разбие набъналата от влага врата. Старият Джингълболикс не бе идвал от години. Прах и плесен покриваха всичко. В умивалника се търкаляха мръсни съдове. Инструментите червенееха от ръжда. Клетките и кафезите за живи животни зееха празни.

Док седна на стария си стол и върху раменете му легна тежест. Изруга Стария Джингълболикс, като подбираше на вкус полугласните си

отровни думи, след това по навик стана и през стихналата улица се запъти към бакалничката на Ли Чун за бира. Зад тезгяха стоеше добре облечен човек с мексиканска физиономия. Едва сега Док си спомни: Ли Чун вече го няма.

- Бира – поръча Док. – Два кварта.
- Точи се! – отвърна Шефът.
- Мак да се е мяркал насам?
- Беше.
- Кажете му, че искам да го видя.
- Ще му кажа, само че кой иска да го види?
- Кажете му, Док се е върнал.
- Окей, Док – резе Шефът. – Харесва ли ти тая бира?
- Всяка бира ми харесва – отсече Док.

Док и Мак останаха до късно в лабораторията. Бирата се свърши и докато Мак изпълваше изтеклите години с живот, на нейно място изникна квартал „Стари кецове за тенис“.

На всяка крачка личеше промяна. Хората ги нямаше или пък бяха станали други, което почти означаваше че ги няма. Споменаваха имената им с тъга, дори имената на живите. Гей бил вече на оня свят, убит в Лондон от парче противосамолетен снаряд. Не се стърпял и по време на една бомбардировка си показал носа да оглежда небесата. С получената застраховка жена му лесно си намерила нов мъж, ала в приюта „Палас“ леглото на Гей си останало непобутнато – такова, каквото било, преди да иде на война, – мъничък мавзолей в негова памет. Никому не разрешавали да сяда върху леглото на Гей.

Мак разказа как Хуити Първи се хванал на работа в някаква военна фабрика в Оукланд, на втория ден си счупил крака и три месеца прекарал сред нечувани удобства. В бялото болнично легло се научил да свири на устна хармоника – постижение, с което се хвалеше до края на живота си.

Сега на сцената имаше нов Хуити, Хуити Втори, с когото Мак много се гордеше. Като почнала войната, записал се в Първа морскопехотна дивизия и го изпратили на бойното поле като подкрепление. След това някой, естествено не Хуити Втори, разказвал, че го наградил с бронзова звезда, но и така да е, той я беше загубил и с нищо не можеше да докаже храбростта си.

Еди останал да работи с Дебелата Ида в кръчмата „Ла Ида“. На медицинския преглед, когато погледнали здравния му картон и разбрали,

че не всичко с него е в ред, дошли до заключението, че от дванайсет години Еди фактически е мъртвец. Но Еди бил жив и докато всички други били мобилизирани, той си останал нещо като постоянен барман в „Ла Ида“. Тласнат от известни чувства, изпразнил голямото винено буре в няколко по-малки, затегнал им канелките и ги закопал в земята. Сега „Палас“ бил най-добре снабденият приют в цялата област Монтерей.

Някъде към средата на първия квартал „Стари кецове за тенис“ Мак разказа как Дора Флуд умряла в съня си и оставила „Мечешко знаме“ сираче. Скръб преизпълнила сърцата на нейните момичета. Отдали се на женско пиянство – три дни траело, – окачили на вратата надпис „Затворено“, но през стените се чувало как отдават последна почит на Дора, припявайки на три гласа „Скалата на вековете“, „Заспал в гроба студен“ и „Знам един лазарет, Свети Джеймс се той нарича“. Момичетата наистина тъгували, тъгували като койоти¹. „Мечешко знаме“ преминало в ръцете на пряката наследница, някаква по-голяма сестра на Дора, която живеела в Сан Франциско и от години управлявала дома „Полунощна мисия“ на улица Хауърд с доста прилична печалба. Оказало се, че през цялото време тя била невидима съдружничка на Дора и дори диктувала дейността и политиката ѝ. Например, когато Дора поискала да кръсти заведението си „Самотна звезда“ (понеже някога на младини прекарала чуден уикенд във Форт Уърт), сестра ѝ настояла да го нарече „Мечешко знаме“ в чест на Калифорния. Доводът бил, че след като се подвизаваш в един щат, би трябвало поне да го почиташ. В новия занаят сестрата не виждала нещо много по-различно от стария, тъй като и в двата случая живеела с мисълта, че върши общественополезно дело. Можела да съставя хороскопи и само няколко часа след пристигането си взела, че превърнала „Мечешко знаме“ в нещо като девическа школа за добри обноски. Казвала се Флора, но веднъж, още в „Мисията“, някакъв скитник с благородни маниери, доизгребвайки супата си, рекъл: „Флора, изглеждате ми повече на фауна.“ „О, прекрасно! – казала тя. – Ще имате ли нещо против, ако приема това име?“ И го приела. Оттогава за всички тя станала Фауна.

Разбира се, всичко това бяха все тъжни вести, ала имаше и нещо още по-тъжно, което Мак все отлагаше да спомене. Затова разказа на Док за Анри художника. За съдбата на Анри Мак обвиняваше и себе си. Анри най-сетне построил лодка, безупречна малка лодка с приветлива каюткомпания. Но тя се намирала горе в гората, защото Анри се боял от

1. Койот – прериен вълк.

океана. Лодката се протягала на бетонните си подпори и Анри бил щастлив. Веднъж, като нямали какво друго да правят, Мак и момчетата му погодили номер. Скучаели. Слезли до морските скали и напълнили цяла торба с морски жълъди, после ги отнесли горе и ги налепили по дъното на лодката с бързо съхнещ цимент. Анри необикновено много се смутил, още повече че с никого не можел да сподели тревогата си. Може би Док щял да го успокои, но Док по него време бил в армията. Анри изстъргал жълъдите и боядисал лодката наново, но щом боята изсъхнала, момчетата пак налепили черупки, като сега прибавили и малко водорасли. Щом разбрали какво ще се случи, страшно се засрамили. Анри продал лодката и след двацет и четири часа напуснал града. Не можел да се отърве от натрапчивата и ужасяваща мисъл, че нощем, додето спи в нея, лодката му слиза до страховитото море.

Мак каза, че Хейзъл бил мобилизиран, макар и никои да не вярваше в това. Служил във войската достатъчно дълго, за да получи чин редник, но взел, че попълнил някакъв формуляр и го записали в Калифорнийския университет да следва астрофизика. Три месеца по-късно, когато военновременното обръкване поулегнало, университетските власти го открили. Факултетът по психология искал да го задържи, но това било противозаконно.

Хейзъл често се питал какво по-точно е отишъл да следва. Решил да пита и Док, но додето Док се върне, всичко успяло да се изпари от паметта му.

Док изцеди последните капки от първата бутилка „Стари кецове за тенис“ и рече:

– За всички каза по нещо, ами с тебе какво се случи, Мак?

– Тук си останах – отвърна Мак, – да поддържам реда.

Да, Мак бе поддържал реда и бе водил спорове около войната с всеки срещнат. Наричаше я Голямата война, но имаше предвид Първата, в която и той се бе сражавал. След войната интересът му се пренесе към атомните опити, но и това беше някак повърхностно, сякаш ставаше дума за Четвърти юли. Нечуваната парична награда, която правителството бе обещало на всеки, който открие уранови залежи, предизвика у Мак верижна реакция и той си купи на старо гайгеров брояч.

Гайгерът почна да бръмчи още на автобусната спирка в Монтерей и Мак тръгна след него – най-напред към Сан Франциско, после за Мерсвил, Сакраменто, Портланд. Мак тъй се вгълби в своите научни интереси, че не забеляза момичето, което пътуваше със същия автобус, т. е. забеляза го, но не достатъчно. И като нещо съвсем обикновено за

житейския опит на Мак едното доведе друго. Момичето пътуваше надолу – Джаксънвил, Флорида. И Мак би я напуснал още в Такома, ако гайгерият брояч не го теглеше все на изток. Все в компанията на това момиче той стигна Салина в Канзас. В един душен и горещ ден момичето замахна да удари една муха в автобуса и счупи ръчния си часовник. Едва тогава Мак разбра, че броячът го е водел подир радиевия циферблат. На неговата възраст романтиката не можеше да бъде достатъчна и скрит под платнището на някакъв среднокалибрен танк, предназначен за Форт Орд, той се завърна в Монтерей с товарен вагон. Мак сияеше от радост, че се е прибрал у дома. От караула на вагона беше спечелил на комар някой и друг долар, почисти приюта „Палас“, посади грамофончета пред входа и заедно с Еди го притегна за посрещането на героите. И когато героите се довлякоха, дръпнаха му незапомнен гуляй.

Над Док и Мак се спусна печал, златна като есенни листа, печал, съставена от равни части „Стари кецове за тенис“ и стари времена, от приятели изгубени и приятели променени. И двамата съзнаваха, че избягват един въпрос, че си разказват дреболии, а главното заобикалят. И ето, най-сетне пресушиха бутилките и въпросът се изправи пред тях. Док започна сравнително смело:

– Какво мислиш за новия собственик на бакалницата?

– Добър е – каза Мак. – Интересен тип. Лошото е там, че втори Ли Чун не може да има... Не помня по-добър приятел от Ли Чун – с болка добави Мак.

– Да, беше и мъдър, и добър – каза Док.

– И хитър – допълни Мак.

– И способен – додаде Док.

– И за колко хора се грижеше – рече Мак.

– И нищо не им вземаше – подметна Док.

Заподхвърляха си Ли Чун като волейболна топка, а спомените им пораждаха добродетели, от които и самият Ли Чун би се изненадал – и сръчност, че и хубост дори. Додето единият разказваше някоя прелестна приказка за сметкаджията-китаец, другият нетърпеливо го чакаше да свърши, та да й тури пискюл. От припомненото изникна едно ново, нечовекоподобно същество, един дракон на добротата, ангел на коварството. Досуц по този начин са били създавани боговете.

Но бутилката беше празна и празнотата раздразни Мак. Раздразнението премина и върху спомена за Ли Чун.

– Неговата кожаца кучешка, потаен си беше – избухна Мак. Трябваше да ни каже, че е имал намерение да ликвидира и да се маха. Не

постъпи приятелски, всичко сам си уреди и не подири помощ от приятелите си.

– Може би тъкмо от това се е боял – прекъсна го Док. – Ли ми писа какво смята да прави. Но как да го посъветвам, далече бях.

– Човек никога не знае какво мисли един китаец. Кажу, Док, кой можеше да повярва, че плете заговор, както би рекъл ти?

О, цялата история бе потресающа! Ли Чун въртя търговийката си тъй дълго, че никой не бе в състояние да предскаже идването на оня ден, в който би продал своя битпазар. Той бе тъй обвързан с прехраната и облеклото на улица Консервна, че го смятаха за неин вечен обитател. Кой би могъл да проследи потайните криволици на неговия парадоксален източен мозък, който, както изглежда, вече с нищо не се различаваше от парадоксалния западен мозък?

Присъщо е на морските вълци, седнали в каютите си, да мечтаят за бакалско дюкянче, далеч от бури и рифове. Ли Чун мечтаеше и прехвърляше сметалото, раздаваше бутилки „Стари кецове за тенис“ и с огромния си нож режеше шунката на тънко. Мечтаеше, но мечтаеше за морето. Плановите си не споделяше с никого, от никого не искаше съвет. Иначе би получил хиляди съвети.

И ето, един ден Ли Чун продаде всичко и си купи шхуна. Искаше да пренесе търговията си в Южните морета. Бленуваше за палми и полинезийки. В трюма на шхуната натовари всичките си запаси – всичко: консерви, гумени ботуши, шапки, игли и дребни сечива, фойерверки и календарчета, дори стъклените шкафчета, в които държеше позлатените копчета за ръкавели и запалките. Всичко взе. И когато за последен път го видяха, размахваше синята си моряшка фуражка от капитанския мостик на своя кораб на мечтите. Като заобиколи свирещата шамандура при нос Пинос, шхуната потъна в залеза. И ако по пътя не е загинал, сигурно отдавна вече е там – излегнал се в хамак под платнището на кърмата, а в това време красиви полинезийски момичета с оскъдни одежди се ровят из запасите от консервирани домати и раирани шапки за машинисти.

– А защо постъпи така, как мислиш? – попита Мак.

– Отде да знам – рече Док. – Знаеш ли какво крие човек в главата си? Знаеш ли какво му се ще?

– Няма да е щастлив – отбеляза Мак. – Ще му бъде самотно сред чуждите хора. Знаеш ли, Док, доста съм мислил. Всичко дойде от тия проклетни филми. Нали помниш, всеки четвъртък вечер затваряше бакалницата, защото тогава сменяваха филма в киното. Не пропускаше филм.

Оттам дойде всичко, от филмите. Аз и ти, Док, знаем, че филмите лъжат и как още! Но той няма да бъде щастлив. И ще страда, ще иска да се върне.

– Защо сега и аз не съм при него! – Док огледа съсипаната си лаборатория.

– И мен ми се ще. Но момичетата от южните острови ще го погубят. Вече не е млад както едно време.

– Да – съгласи се Док. – Ние с теб би трябвало да сме там, при него, да му помогнем, от самия него да го пазим. Питам се, Мак, дали да не ида отсреща за още едно шише или да си лягам, а?

– Да хвърлим ези-тура!

– Ти хвърли! Ще знам поне какво ще се падне, и без това много не ми се спи.

Мак хвърля монетата и, разбира се, падна се каквото трябва.

– Аз ще ида, Док, ти си стой тука. Ей сегичка ще се върна.

И Мак се върна.

2. НЕСПОКОЙНИЯТ ЖИВОТ НА ЙОСИФ-МАРИЯ

Мак се върна с шише „Стари кецове за тенис“, наля на Док, наля и на себе си.

– А що за човек е новият собственик отсреща? – попита Док. – Мексиканец, нали?

– Чудесен човек. Носи се по последна мода. И се казва Йосиф-Мария, викат му Шефа. Умен като бог, ама нещастен, нещастен, Док, и смешен. Нали знаеш какво става, като вземе някой сводник, та се влюби? Колкото и да страда, смешен е. А Йосиф-Мария е точно такъв.

– Разкажи ми за него – настоя Док.

– Наблюдавал съм го – почна Мак. – Рече някоя глупост, а аз си ва-дя заключението. Не че е глупав. Ама нали знаеш, има ги такива умници, дето сами си слагат главата в торбата. Не си ли срещал хора, които от много ум нямат време за нищо друго? Та и Йосиф-Мария е от тях.

– Продължавай – каза Док.

– Струва ми се, едва ли ще се намерят по-противоположни характери от неговия и твоя – продължи Мак. – Ти си прекрасен, Док, прекрасен и интелигентен, ала оня, който те вземе за умен, ще бъде направо луд. За тебе всички се грижат, защото си с открито сърце. Затуй пък на Йосиф-Мария всеки размахва юмрук. Сам ще го видиш – все подскача и все на ударен се прави. Но и той не е лош.

– Откъде дойде?

– Всичко ще ти кажа.

Прав беше Мак. Йосиф-Мария и Док бяха невъобразимо противоположни, само че разликата беше много деликатна. Док беше човек, чиито стремежи и дух като цяло се поместваха в рамките на нормалното, напълно законни. Оставен сам на себе си, Док би се подчинявал на всеки закон, дори би изчаквал зелената светлина по кръстовищата. Фактът, че Док непрекъснато бе тласкан в незаконни прояви, идваше само по вина на неговите приятели, не и по негова вина: вина носеше Дебелата Ида, за която алкохолните закони бяха тежка верига, вина имаше и „Мечешко знаме“, чиято дейност, макар всеприета и всепризната, положително се споменаваше с не особено доверие във всеки възможен законник.

Мак и момчетата бяха живели тъй дълго в сянката на закона за скитничеството, че го смятаха вече за щит, за нещо като чадър. Тяхното

общуване с дребните кражби, измамата, безделието, незаконните съдружия и конспирациите на всякакво равнище беше не само общоприето, но до известна степен се превърна във въпрос на гордост за обитателите на улица Консервна. И все пак, в сравнение с Йосиф-Мария те бяха агънца, деца, изпълнени с честност и добродетели. Всяка постъпка на Йосиф-Мария естествено се превръщаше в противозаконен акт. Така било още от ранно детство. В Лос Анджелис, отдето бил родом, още като хлапак стоял начело на една банда от контешки хулиганчета. Твърдението, че джобовете му винаги били пълни с крадени пари, макар и недоказуемо, изглеждаше поне правдоподобно. Не признавал теорията за правото на частна собственост върху движимите имуществва още от деня на раждането си. На осемгодишна възраст жънел такива успехи в сутенорството, че както е известно, морските офицери бледнеели пред него. Когато в мексиканския район на Лос Анджелис почнали гангстерските войни, Йосиф-Мария успял да се издигне високо над дребните уличници. Отворил си лавка, до тавана натъпкана с джобни ножове, револвери, пиринчени пръстени с дяволски лица, а за по-бедните – чорапи, пълни с пясък, хем евтини, хем и доста ефикасни. 12-годишен бил прибран в поправително училище и две години по-късно го завършил с успех. Изучил едва ли не всички съществуващи престъпни тънкости. Четиринадесетгодишното красиво момче с тъжни и невинни очи можело да отваря ключалките на касите с пръсти и дори, ако щете, с лекарска слушалка. Влизал направо по вторите етажи, сякаш на нозете си имал смукала, които го крепели по стените. Но щом усъвършенствувал и това изкуство, той, след като пресметнал, че рисковете са твърде големи, го зарязал. Винаги бил находчиво момче. Йосиф-Мария търсел такава професия, при която жертва да бъде съдружникът на хищника. Ловът на леопарди, столчетата под бесилките и Испанското наследство били много по-близки до неговия идеал. Но и те не му достигали. Още не бил вписан в полицейските регистри и държал никога да не фигурира в тях. Чувствувал, че все някъде положително съществува професия, достатъчно незаконна, за да го задоволява морално, и все пак достатъчно безопасна, за да не провокира вродените му познания по закона за средните стойности. Човек би могъл да каже, че си е избрал добра кариера, когато, съвсем неочаквано, пубертетът го връхлетял и за няколко години дейността му се насочила в друга област.

Известно време Йосиф-Мария гаснел в царството на дребните кражби и измамите. А когато мъглата пред очите му се разсеяла и той отново прогледнал, бил вече мъж. Армията го спипала точно когато се

канел да почне кариерата си и съзнавайки добре какво върши, го задържала колкото е възможно по-дълго. Разказвах, че безславното му уволнение било шедевър на мошеничеството.

Йосиф-Мария тъй и не могъл да се справи. Кариерата си почнал отначало, но сгрешил посоката, защото попаднал под влиянието на млад и проникателен свещеник, който го привлякъл към топлата гръд на майката църква, към която Йосиф-Мария и без това по рождение принадлежал. Йосиф-Мария Ривас приел причастието и опрощението, чувствайки както може би и Франсоа Вийон, че под закрилата на расото ще може да даде пълен простор на дарбите си. Отец Мърфи го запознал с теорията за честния труд и след като Йосиф-Мария преживял първото сътресение, причинено от този принцип, решил да го приложи на практика. Той все още можел да се прегъва и за разлика от Вийон устоял и останал по-далеч от църковното имущество. С помощта на отец Мърфи, който имал влияние в градската управа, Йосиф-Мария получил общинска служба – достойно място с месечна заплата, която се изплащала, без да има нужда от отпечатащи на пръстите.

Площад „Плаза“ в Лос Анджелис е красив площад, украсен с градинки, палми в големи саксии и много, много цветя. Важна забележителност, притегателен пункт за всички туристи, той е гордостта на града, тъй като в него се е съхранил някакъв мексикански дух, непознат дори и в Мексико. Йосиф-Мария бил назначен да отглежда и полива растителността на площада – служба, която била не само лека, но му давала и възможност да влиза в пряк допир с онези туристи, които биха се интересували от произведения на изкуството, скрити в малки пакетчета. Йосиф-Мария съзнавал, че не ще забогатее от тази служба, но това, че с единия крак излизал малко извън закона, му доставяло известно удоволствие. В тази работа намирал задоволството, което повечето хора намират в греха.

По същото време полицията на Лос Анджелис се изправила пред загадка: в града се разпространявали твърде големи количества марихуана на извънредно ниски цени. Отделът по наркотиците предприемал претърсване след претърсване, но все не успявал да намери източника. Разровили всяко местенце, дето никне трева, от Сан Педро чак до Ийгъл Рок. Цялата околност била нанесена на разграфена хартия и търсенето на заострените листенца на марихуаната продължавало във все по-широки мащаби – на север до Санта Барбара, на изток до река Колорадо и на юг до мексиканската граница, която нарочно била затворена; както е известно, въпросната трева не расте в Тихия океан, т.е. на запад. Шестте

месеца усилено дирене със съдействието на всички местни власти и щатската полиция не довели до никъде. Необезпокояван от никого, потокът марихуана продължил да си тече, а Отделът по наркотиците се убедил, че и самите купувачи не знаят източника.

Един бог знае докога щяло да продължи това, ако не била Милдред Бъгъл, тринадесетгодишната отличничка на класа по „Въведение в ботаниката“ от колежа на Лос Анджелис. Един съботен следобед, прекосявайки площада, тя откъснала някакви необикновени листенца, израсли около саксията на една палма, и със сигурност ги определила като „Канабис американа“².

Йосиф-Мария Ривас изпаднал в затруднение, ако не смятаме затруднението, в което изпаднала градската полиция. Нямало как да го подведат под отговорност. Представяте ли си какво би станало, ако весниците пишат, че източник на марихуаната е площад „Плаза“? Ако изнесат, че стоката, е била засаждана и отглеждана от общинския служещ, поливана с общинска вода и торена с изпражненията на града?

Йосиф-Мария получил писмо с такива силни и огнени думи, че като го прочел, миглите му замирисали на опърлено. Полицията му дала дори безплатен автобусен билет чак до Сан Луис Обиспо.

– Знаеш ли, Мак – рече Док и глухо се засмя, – ти едва ли не съчини цяла пледоария в защита на честността.

– Аз винаги казвам и по една добра дума – отвърна Мак.

– А как успял да се свърже с мексиканците? – полюбопитствува Док.

– Обикалял нагоре-надолу да си търси късмета и мексиканците му се сторили златна мина. Йосиф-Мария си дал сметка за възможностите и печалбите. Помисли и ще видиш – изборът е само едни. – Мак разпери пръсти да изброи доводите, но се досети, че това ще му върже ръцете, та по-напред надигна чашата да му държи влага, додето обяснява. – Първо – почна той и прегъна с десния си показалец кутрето на лявата ръка, – първо, Йосиф-Мария говори мексикански, понеже майка му и баща му са мексиканци. – Мак прегъна безимения пръст. – Второ, мексиканците идват сами, никой не ги е викал. Непрекъснато се подновяват. Трето, не знаят английски и не могат да различат полицай от кофа. Ето защо имат нужда от човек като Йосиф-Мария, който да се грижи за тях, да им намира работа и да им отнема заплатата. Запъне ли се някой от тях, Йосиф-Мария си знае – повика федералните власти и она веднага

2. Марихуана (лат.)

изхвъркна в Мексико, а на него – нищо. Нали за такова нещо винаги е мечтал – да се залови с бизнес и да прибира процентите. Смяташе да наеме три-четири бригади да отглеждат зеленчук и овошки, а той да се излежава и да си почива. Затова купи и бакалницата на Ли Чун. Искаше да я превърне в нещо като трудово бюро, в което едновременно да вербува работници и да им прибира парите. Не беше чак толкова противозаконно.

– По приказките ти разбирам – каза Док, – че нищо не е излязло. И какво се случи?

– Музиката – отговори Мак.

Вярно е, че Йосиф-Мария знаеше всички възможности, всички „за“ и „против“. Нито една от системите му не можеше да се провали и все пак се провалиха. Нали знаете, когато човек играе на зарове, понякога съдбата е против него и все не му върви, додето най-сетне не се намеси някоя тъмна сила.

Из тоя край бродеха буквално милиони мексиканци – тихи, трудолюбиви и прости хорица, които се задоволяваха да превиват гръб над неблагодарната земя. Всичко уж беше като нагласено – фиаското беше невъзможно. Но стана тъй, че в бригадата на Йосиф-Мария попаднаха един тенор и един китарист. Под ужасения му поглед се оформи цял оркестър – две китари, една мандолина, барабан и кратуни с пясък, един тенор и два баритона. Той щеше да ги изгони до един, ако между тях не беше и племенникът му Какауете с тромпета си.

Мексиканците на Йосиф-Мария изоставиха морковите и цветното зеле и тръгнаха по дансингите на калифорнийските градчета. Кръстиха се „Еспалдас Мохадас“³ и свиреха „Ела, ела при мене, сладка моя“, „Жената от Сан Луис“ и „Бяло облаче сълзици рони“.

„Еспалдас Мохадас“ се обличаха с тесни мексикански костюми, носеха широкополи мексикански шапки и ходеха да свирят танцови мелодии в залата на рафинерията „Спрекълс“ в Соледад, в клуба на Дружеството за защита на елените в Кинг Сити, в гаража на Грийнфийлд, в общинския салон на Сан Ардо. Йосиф-Мария престана да ги гони и почна да им иска пари. Работата тръгна чудесно и той се зае да издирва сред мексиканците нови таланти. Такива бяха първите стъпки на Йосиф-Мария в естрадното изкуство, чието принципно безчестие го увери, че този път курсът е добре избран.

– Както виждаш – додаде Мак, – музиката беше виновна за всичко.

3. „Мокри гърбове“, нарицателно за мексиканските имигранти в САЩ.

Да не знаеш на какво да вярваш. Вземи например Фауна – заведение като „Мечешко знаме“ никъде няма да срещнеш, ни по суша, ни по вода. Учи момичетата как да се държат на масата, как да сядат, а тя по звездите гадае. Виждал ли си такова нещо? Всичко се промени, Док, всичко.

Док огледа плесенясалата лаборатория и потръпна:

– Може би и аз съм се променил.

– Глупости, Док! Ти не можеш да се промениш. Че на кого ще разчитаме? Промениш ли се, сума хора ще пропаднат. Та нали всички те чакахме да се върнеш, че да станем пак такива, каквито си бяхме.

– Не съм същият, Мак. Нещо в мен се бунтува.

– Намери си някоя – каза Мак. – Пусни ѝ малко от църковната музика на грамофона. Уж случайно аз ще вляза да ти искам някой и друг долар. Опитай, Док. Длъжен си на приятелите си.

– Ще опитам – рече Док, – но не вярвам да излезе нещо. Боя се, че вече съм друг.

3. АЛАБАЛА (1)

Когато човек отправи поглед в миналото, обикновено си спомня онзи миг, в който е започнала новата ера, но в самия съдбоносен ден никой не подозира това и денят отминава, привързан за опашката на предния.

През тази зима и пролет се появиха знамения, но човек ги забелязва едва по-късно. Снегът от връх Торо се спусна от едната страна чак до каньона Пайн, а от другата страна стигна до Джеймсбърг. В долината на река Кармел се роди теле с шест крака. В небето над Монтерей се появиха облаци, които образуваха буквите О и Н. По циментовия под на методистката църква поникнаха гъби. На 93-годишна възраст старият г-н Ролети разви сенилна сатириза⁴ и подгони гимназистките, от което трябваше насила да го спрат. Пролетта беше студена, дъждовете закъсняваха. В залива Монтерей доплуваха милиарди пурпурни велели, вълните ги изхвърлиха по пясъка и те измряха. Недалеч от Тюленовите скали стадо китове-стръвници нападна тюлените и унищожи голяма част от тях. Доктор Уик извади от бъбрека на г-жа Гастън камък колкото юмрук, наподобяващ кучешка глава. Лионският клуб оповести награда от 50 долара за най-доброто есе на тема „Футболът – творец на характера“. И на последно, но не и най-маловажно място, розата на Шерман напъпи. Може би всичко това нямаше никакво значение, защото човек забелязва тия неща едва по-късно.

Друг беше Монтерей, друга беше и улица Консервна. Както казваше Мак, „днес свирката свири едно, утре друго, а господ свири на сто свирки“.

Док се променяше пряко волята си, въпреки молбите на приятелите си, макар и да съзнаваше това. А и защо не? Хората се променят, а промяната идва като зефир, който надипля пердето в ранна утрин, прокрадва се като уханието на диви цветя, скрити из тревата. Промяната може да дойде и като болка – тогава си мислиш, че си се простудил. А може неочаквано да се отвориш от нещо, което довчера си харесвал. Тя може да се появи и като глад, който фъстъците не могат утоли. Нали казват, че преяждането било един от най-ярките признаци на недоволство? А не е ли недоволството лостът на промяната?

Преди войната Док бе живял весело и приятно, което будеше

4. Повишено полово желание у старци

завистта на злобните хорица. Издържаше се – колкото да не умре – от събиране и препарирание на разни морски животинки, които продаваше на училища, колежи и музеи. Гледаше безгрижно и безкритично пълния с напрежение свят. Съчетаваше красотата на морето с най-прекрасното постижение на човека – музиката. С помощта на неповторимия си грамофон той имаше възможност да слуша ангелските гласове на Сикстинския хор и да се лута като насън в изключително изящните меси на Уилям Бърд⁵. Вярваше, че двете най-недостижими творения на човека са „Фауст“ и „Изкуството на фугата“ от С. Бах. Док никога не сучаеше. Обичан и разкъсан от приятелите си, той бе доволен от живота. Защото си спомняше думите на Даймънд Джим Бреди, който, като научил, че приятелите му са го превърнали в захарно петле на клечка, отвърнал: „Че пък лошо ли е да си петле на клечка? Стига да можеш...“ Док можеше. Липсваше му онази суетност, която принуждава хората да се правят на умни.

Природното влечение на Док към жените, утоляваха самите жени. Освен дето трябваше да бъде любезен, щедър и забавен, други задължения за него нямаше. В това той не виждаше нищо друго. В края на краищата беше доволен и сит. Такъв рядък екземпляр не можеше да не предизвика у другите завист – та колцина са ония, които са доволни от работата си, от живота, от себе си? Док беше доволен от себе си, разбира се, не в суетния смисъл, а просто тъй, както можеше да си доволен от всекиго друго. И това, че беше на ясно със себе си, му помагаше да бъде на ясно и със света. В армията имаше мигове, когато тъгуваше за своята музика, за животинките си, за спокойствието и заниманията в лабораторията. Връщането у дома, разбиването на изметналата се от влагата врата – за него това бе и удоволствие, и болка. Гледаше рафтовете с книги и въздишаше. Нужни му бяха цели десет минути да реши коя плоча най-напред да пусне. И с това миналото си отиде. Пред него се изправи бъдещето. Старият Джингълболикс бе поддържал дребната търговийка още по-зле и от него самия и накрая бе я зарязал. Запасите от спиртосани животни бяха изчерпани. Деловите връзки се бяха прекъснали. Банката, която прибираще ипотеката му, вече не се въздържаше, подтикната както едно време от патриотични чувства. С една дума, не беше ясно дали изобщо Док би могъл да възстанови предишната си нищожна работа. В миналото такива мисли и за миг не биха го смутили –

5. Уилям Бърд (1540–1623) – англ. органист и композитор, „Башата на английски мадригал“

той би ги удавил в разнообразни развлечения и интереси. А сега бе дошло недоволството – ядеше го не толкова болезнено, колкото непрекъснато.

Кога се ражда недоволството? Уж ти е топло, а трепериш. Сит си, а глад те гризе. Обичан си, а мечтите те носят другаде. И на всичко отгоре – времето, нехранимайковецът Време! Сега вече края на живота не е тъй ужасяващо далечен – виждаш го, както се вижда финишът, когато направиш последната обиколка, и си казваш: „Работих ли достатъчно? Ядох ли колкото трябва? Обичах ли докрай?“ Тези въпроси са, разбира се, основата на най-великото проклятие на човека, а – твърде възможно е – и на неговата най-голяма слава. „Какво е бил животът ми досега и какво би означавал занаят, докрай?“ Тук стигаме до коварното и напоено с отрова острие: „Какво ще пише за мен в голямата равностметка? Колко струвах аз?“ Не, това не е нито суета, нито амбиция. Хората, изглежда, се раждат с дълг, който не могат никога да изплатят, колкото и да са мълчат. Той расте с всяка крачка. Човек е длъжен пред човека. Забрави ли дълга си, дългът го отравя, а опита ли се да го изплати, дългът се увеличава и тогава качеството на безвъзмездно даденото вече се измерва с мярката на самия човек.

Най-голяма от способностите на Док беше тази, че плащаше еженовено. За него финишът не бе означавал нищо друго освен желанието да насити разстоянието, което му остава, с повече живот. Всеки ден завършваше със своята нощ; всяка мисъл – със своя извод; и всяка сутрин над източните планини се въземаше нова свобода, която огряваше целия свят. Основания да се предполага, че може да бъде другояче, не бяха съществували. Хората прииждаха в лабораторията на Док, за да цъфтят в атмосферата на неговата умишлена и приятна безделност. Та нима човек може да извърши нещо, което не е било извършвано милиони пъти преди него? Може ли да се изрече мисъл, която не се намира у Лао Це, в Махабхарата или у пророк Исаяя? По-добре е да седиш и безропотно да наблюдаваш света, в който красотата винаги се е намирала върху пиедестала на грозотата – махни пиедестала и красотата ще се срине, ще изчезне от погледа. Добре си живееше Док и мнозина биха искали да живеят като него.

Но ето че сега го гризеше червеят на недоволството. Може би това се причиняваше от навлизането на Док в средна възраст, когато жлезите пускат по-малко секрети, когато кожата изгубва цветущия си вид, когато вкусовите клетки отслабват, очите не са тъй проникателни, а слухът е малко притъпен. А може би то се дължеше на непознатата празнота по

улица Консервна – на замрелите машини, на ръждясващия метал. Дълбоко в себе си Док съзнаваше, че е настъпил крах. Но той беше човек разумен и реалистичен. Прегледа си очите, направи рентгенови снимки на зъбите си. Доктор Хорас Дормоди щателно го прегледа и не установи никакво скрито огнище на зараза. Тогава Док се хвърли в работа, надявайки се като всеки човек да приглуши неудобството с умора! Събираше животни, препарираше, инжектираше и най-сетне складът отново бе натъпкан със стока. По телените мрежи на решетките запълзя ново поколение плъхове, четири нови гърмящи зини бяха осъдени на безгрижен пленнически живот.

Но недоволството не си отиде. Док усещаше болки подобни на гъдела на неспокойството или на бодежа, който пронизва, когато сърцето прескочи. Уискито изгуби своята пареща сладост, а и първата продължителна глътка леденостудена бира вече не носеше прежната радост. Док преставаше да слуша по средата на всеки по-дълъг разказ. Не се радваше истински при среща с приятел. А понякога тъкмо ще се нагани да подигне някой едър камък в отливното блато, под който неминуемо гъмжеше цяла колония побеснели животинки, спираше се, връщаше камъка на мястото му, изправяше се и сложил ръце на кръста, се заглеждала далеч в морето, където се кълбяха бели облаци с розови и черни краища. И се замисляше: „За какво мисля? Къде искам да отида?“ Обземаше го недоумение, някакво нетърпение, сякаш бе застанал някъде извън себе си и се наблюдаваше през лупа. В него прозвучаваше звук или по-скоро не един, а много звуци, като че отдалече долита музика.

Понякога се случваше друго. В късните нощи Док се превиваше над олющения си микроскоп и внимателно подреждаше планктона върху предметните стъкла с късче стъклена нишка в ръка. Изведнъж в него запяваха три гласа. Високият глас на разума припяваше: „Какви чудни частици – ни растения, ни животни, а и двете в едно – резервоарът на живота по земята, основна храна на всяко живо същество. И ако измрат до една, като последица ще измрат и всички други живи същества.“ Пониският глас, гласът на чувството, казваше: „Към какво се стремиш, човече? Себе си ли искаш да определиш? Не се ли занимаваш с дребните неща, за да избегнеш големите?“ А третият глас, който идваше сякаш от гръбначния мозък, боботеше: „Самотен си. Самотен си! Каква полза от всичко това? За кого? Мисълта е бягство от чувството. Искаш да зазидаш самотата, а тя все пробива стените.“

Друг път ще изостави работата и ще отиде при фара да гледа белия камшик на светлината, подгонил хоризонтите. Стигнаше ли там,

мисълта се връщаше при планктона и той си казваше: „Това са естествени белтъци. Храна. Да можеш да събере тази храна и да я дам на хората, тогава никой по света не би гладувал.“ А niskият глас се обаждаше: „Ти си сам! Сам! Мъчиш се да си пробиеш път към хората.“ Док мислеше, че недоволството измъчва само него, но не беше така. Всички от Улицата го наблюдаваха и се тревожеха за него. Тревожеха се Мак и момчетата. Веднъж Мак сподели с Фауна:

– Държи се като човек, който има нужда от жена.

– По всяко време може да се възползува от услугите на моя дом – каза Фауна.

– Не това! – възмути се Мак. – Той има нужда от жена да живее с него. Да има с кого да се бори. Ще бъде толкова зает да се защитава, че няма да му стигне време да се обвинява след това.

Фауна гледаше на брака с благосклонно око. Той бе не само желателно обществено положение, но й осигуряваше и едни от най-редовните клиенти.

– Добре, да го оженим – каза Фауна.

– О, не! Не бих сторил такова нещо! Особено пък на Док!

Док се опита да разреши своята плетеница по стария класически начин. Предприе дълго и безцелно пътешествие до Ла Хойа, четиристотин мили южно от Монтерей. Пътуваше по стария начин – с много бира и в компанията на млада дама, чиито интереси в зоологията на безгръбначните, както си въобрази Док, може би ще се окажат по-гъвкави. Така и стана.

Пътешествието премина успешно. Времето беше спокойно, топло, вълните едва се забелязваха. Под обраслите с морска трева камънци – осени го велико щастие – Док откри двадесет и осем малки октоподчета с пипала, достигащи не повече от пет инча. Ако успееше да ги запази живи, за него това щеше да бъде цяло богатство. Постави ги внимателно и нежно в дървеното ведро и ги покри с водорасли. Вълнението му растеше.

Неговата спътничка обаче малко по малко взе да се разочарова. Стратта на Док към октоподите показваше, че не е достатъчно гъвкав към нея. Никое момиче не ще се съгласи да бъде изместено от центъра на вниманието, особено от някакви си там октоподи. Обратният път от четиристотин мили до Монтерей се състоеше от безкрайна пунктирана линия, защото на всеки няколко мили Док спираше да мокри чувала, който покриваше ведрото.

– Октоподите не понасят горещината – обясняваше той.

Този път той не рецитира стихове. Въпросът за очите на момичето, за чувствата, за женската кожа и мисъл изобщо не се постави на дневен ред. Затова пък той разказа за октоподите – предмет, който само преди два дни би възхитил госпожицата.

– Чудни животни са, такива едни нежни, неразбираеми и срамежливи – говореше Док.

– Грозни идиотчета – рече момичето.

– Не, защо да са грозни? – учуди се Док. – Да, разбирам, хората не могат да ги понесат и в същото време са пленени от тях. Очите им изпущат злоба и жестокост. И какви ли не измислици се разказват за октоподите. Нали си чувала ...

– Разбира се! – прекъсна го тя.

– Октоподите наистина са свенливи – възбудено продължаваше Док. – И много сложни. Ще видиш, като ги пусна в аквариума. За прилика с човека и дума не може да става, но имат нрави досущ като нашите. Обикновено се затварят в себе си и избягват скандалите, но съм ги виждал умишлено да се избиват едни други. Изглежда, изпитват и страх, и гняв. Закачиш ли ги, ядосаш ли ги, веднага си променят цвета – също като нас. И ние почервяваме от яд.

– Много интересно – каза момичето и дръпна полата над коленете си.

– Понякога тъй се вбесяват, че припадат и умират – ще речеш от апоплектичен удар. Свръхемоционални животни. Мисля да напиша студия за тях.

– Току виж си открил причината за апоплектичните удари у хората – подхвърли момичето, но тъй като не я слушаше, Док не схвана подигравката в гласа ѝ.

Нужно ли е да казваме как се наричаше това момиче? Тя повече не се вести в Западната биологична. Научните ѝ интереси угаснаха като пламъка на свещ, но затова пък друг пламък лумна у Док.

Пламъкът на прозрението, както изглежда, се запалва и угасва, а човек си остава едновременно и щастлив, и уплашен. Подобни случаи колкото щете. Всеки си спомня ябълката на Нютон. Чарлз Дарвин казва, че неговият „Произход на видовете“ проблеснал в пълния си вид само за секунда, а след това до смъртта си той се мъчил да поддържа този блясък. Теорията за относителността хрумнала на Айнщайн в един промеждутък, напълно достатъчен да плеснеш с ръце. Такава е най-великата загадка на човешкия ум – скокът на следствието. Всичко се намества където трябва, несъответствията съвпадат, дисонансът се превръща в

хармония, а глупостта се увенчава с короната на смисъла. Но този скок се извършва върху богатата почва на объркаността, затова и онзи, който скача, изпитва родилни мъки.

Момичето каза „Довиждане!“ и си отиде, но Док не разбра това. Той дори не бе разбрал, че е бил с някакво момиче.

С необикновено старание Док почисти един от големите аквариуми, застла дъното му с морски пясък, постави камъни с полепнали по тях сюнтери, хидри и анемонии. Посади водорасли, налови малки рачета и змиорки. Донесе водата с ведро от плажа и нагласи вътре помпа, която осигуряваше непрекъснатия водовъртеж от аквариума до нарочния резервоар. Взе предвид всички фактори, до които неговите познания му позволяваха достъп – съотношението между растителния и животинския свят, храната, филтрирането, окисляването. Построи цял октоподен свят между стъклените стени, мъчейки се да долови нуждите на всеки октопод, да премахне и най-малката опасност за питомците си. Не забрави светлината и температурата.

Осем октопода умряха, но останалите двадесет се заровиха в дъното на новия си дом и се скриха, пулсиращи и руменеещи от силни чувства. Док притегли стол и се взря в мъничкия свят, който бе създал, и съзнанието му се изпълни с трезви зеленикави мисли и величествени цифри. За миг спокойствието го облада. Стори му се, че бледите безизразни очи на октоподите следят неговите.

В следващите дни разположението на Док беше тъй необикновено, че Мак, след като изпробва всички възможности, най-сетне се видя принуден да прескочи до Западната биологична за двата долара, които уж му трябваша.

Начинанието на Мак бе може би най-добре подготвеното в цялата му кариера. То започна тихомълком и едва след щателна подготовка взе да се оформя. След това в него се въткаха нишките на чувствата и едва доловимо звъннаха далечните нотки на трагичната безизходност. Както и трябваше, драмата поникваше направо от своята собствена земя. Гласът на Мак бе нежен, владееше се, не трепереше – всичко обещаваше съвсем разумно, ясно, но бурно в перспективите си развитие. Мак знаеше, че върши добро. Чуваше гласа си и разбираше, че ако му се случи сам той да го слуша, ще му бъде невъзможно да не се размекне. Тогаз защо Док не откъсна поглед от мътно осветения аквариум? При влизането на Мак той бе казал само едно „Здрасти“. Малко несигурен, Мак премина от ангелския глас към гласа на страданието и най-сетне към благословената глупост и тъй се разчувствува, че сам избухна в сълзи.

Док не извърна глава.

Мак бе поразен. Не е ли ужасно да избълваш всичко, което си намислил, да свършиш и да не получиш отговор? Ами сега какво да прави по-нататък?

– Док! – извика той с пълен глас.

– Здравсти! – рече Док.

– Какво ти е, Док?

– Нищо, Мак. Колко искаш?

– Два долара.

Док бръкна в задния си джоб да измъкне портфейла, но не отмести очи. Голямото представление на Мак пропадна. Да беше поискал парите още от вратата! Мак разбра, че никога вече не ще достигне такава висота. Обзе го неочакван гняв и за миг се поколеба дали да не откаже парите, но вроденият здрав разум го спаси. Като премияташе банкнотата в ръка, той продължи да стои неподвижен.

– Какво те е прихванало, Док?

Док бавно се обърна.

– Предстои ми много голяма трудност. Как ще ги осветявам? Това винаги е било проблем, но сега ми се струва непреодолим.

– Кого ще осветяваш, Док?

– Още в самото начало две очевидни спънки – продължи Док. – Първо, не могат да понесат топлината и, второ, до известна степен са фотофобни⁶. Просто не зная как да им осигуря студена светлина. Как мислиш, ще успеем ли да ги накараме да привикнат; непрекъснато да ги осветявам, докато фотофобията изчезне.

– Естествено – неохотно се съгласи Мак.

– Не бъди толкова сигурен – каза Док. – Защото процесът на адаптацията, ако не ги убие, може да промени нормалните им реакции. Винаги е трудно да прецениш какви ще бъдат реакциите на съответните емоции. Ако ги сложим в ненормална среда, можем ли да се надяваме, че реакциите им ще бъдат нормални?

– Не – рече Мак.

– Усещанията не могат да се поставят на операционната. Представи си, че същества от друга планета намерят човешко тяло и го аутопсират по какво ще разберат какви са му били чувствата и мислите? Сега ми хрумва, че яростта или по-скоро симптомът, който наподобява ярост, е сам по себе си аномален. В аквариумите е точно така. Но така ли е на

6. Фотофобия (гр.) – страх от светлината

морското дъно? Не се ли ограничава явлението, което наблюдаваме, само в аквариума? Не, в това не бива да вярвам; иначе цялата ми теза отива по дяволите.

– Док! – изкрещя Мак. – Погледни ме, Док! Аз съм, Мак!

– Здравсти, Мак! – каза Док. – Колко ще искаш?

– Ти вече ми даде – отвърна Мак и в този миг се почувствува кръгъл глупак.

– Имам нужда от по-съвършени прибори – каза Док. – Дявол го взел, така нищо не виждам!

– Док, какво ще кажеш, ако прескоча отсреща за половин пайнт „Стари кецове“?

– Отлично – каза Док.

– Нека аз купя – настоя Мак. – И без това имам два долара, които не ми трябват.

– Ще имам нужда от пари, Мак. Откъде мога да взема малко пари?

– Но нали ти казах, аз ще купя.

– Ще ми трябва бинокулярен микроскоп с широкоъгълен обектив и силна светлина. Светлината ще ме затрудни. Може би едно прожекторче от оня ъгъл? Не, ще избягат от лъча му. Сигурно има някакви по-нови лампи? Трябва да се позаинтересувам.

– Хайде, Док!

Док купи пайнт „Стари кецове“, а по-късно даде на Мак пари да иде за още. Седнали един до друг, те впериха очи в аквариума и подпре-ли лакти на масата, стигнаха до оня миг, когато почваш да смесваш уис-кито с водичка.

– Имам един чичо – подзе Мак, – очите му същите. Богат е дърта-кът. Кажи защо, когато хората забогатеят, очите им стават студени?

– Самозащита – тържествено отсече Док. – Обусловена, предполагам, от роднините.

– И аз тъй казвам, Док. Всички от нашата улица се тревожат за те-бе. Скучен живот водиш, носиш се насам-натам като смахнат.

– Може би е преориентация.

– Някои казват, че ти трябва жена. Познавам едного – стане ли му криво, връща се при жена си. Така я цени повече. После пак си хваща пътя и живот си живее.

– Шокова терапия – рече Док. – Добре съм, Мак. Само жена не ми търсете, чувате ли, не ми трябва жена. Мъжът според мен се нуждае от посока. Това ми липсва, посока! Иначе вървиш, вървиш и все в кръг обикаляш.

- Мен и тъй ми харесва – каза Мак.
- Заглавието на студията ми ще бъде „Симптоми у някои главоноги, наподобяващи апоплексия“.
- Велики боже! – изстена Мак.

4. НЕ БИ ИМАЛО ИГРА

Още от самото начало Йосиф-Мария се отнасяше към Док с нещо като любов – защото единствена любовта вирее върху неизвестното, странното. За Йосиф-Мария честността на Док беше нещо екзотично. Струваше му се необяснима. И го привличаше, въпреки че не можеше да я разбере. Имаше чувството, че е пропуснал нещо в живота си, макар да не схващаше какво.

Един ден, разположил се в Западната биологична, Йосиф-Мария забеляза шахматна дъска и като разбра, че това е игра, а той беше много добър на игрите, помоли Док да го научи как се играе. Йосиф-Мария лесно схвана свойствата и качествата на туровете и офицерите, на пешките и царицата, на коня. По време на първата им игра Док стана да говори по телефона. Когато се върна, каза:

– Преместил си една моя пешка, своя офицер и царицата.

– Как разбра? – изуми се Шефът.

– Просто зная играта – обясни Док. – Виж какво ще ти кажа, Йосиф-Мария, шахматът е може би единствената игра в света, при която е невъзможно да мамиш другия.

Йосиф-Мария се замисли удивен над тази декларация.

– А защо? – попита той.

– Защото, ако можеше да се мами, не би имало игра.

Йосиф-Мария отнесе тази мисъл със себе си. Тя не му даваше мира цяла нощ. Обръщаше я от всички страни. И се върна при Док с нови въпроси. Мисълта го очарова, завладя го, но не я разбираше.

– И двамата играчи знаят едни и същи неща – търпеливо поясняваше Док. – Играта се играе наум.

– Не може да бъде.

– Добре, помисли си! В математиката, в поезията, в музиката човек не може да лъже, защото са основани на истината. Лъжата, измамата при тях нямат място. Може ли да се мами в аритметиката?

Йосиф-Мария поклати глава.

– Не разбирам.

За него всичко това беше изненада, която го привлече към себе си – струваше му се, че тези необикновени разбирания са някакъв нов, неизвестен досега начин на измама. Дълбоко в подсъзнанието му се загнезди идея: не би ли могло от честността да се направи бизнес? Това би било

най-неуловимата измама от всички. Мисълта беше тъй нова, че умът му често се отказваше от нея, ала тя продължаваше да го занимава. Той присви очи и си каза: „Ето, значи, какви били хватките на Док.“

5. ВЛИЗА СУЗИ

В представите на повечето хора полицаят на малкия град е глупав и непохватен. В книгите той обикновено изпълнява ролята на наивника, когото всички баламосват. Хората запазват представите си дори и когато не са верни. Та една ли е заблудата, в която вярваме, съзнавайки, че сме на крив път?

Ако е на служба от дълги години, полицаят научава за градчето повече неща от всеки друг. Той е на ясно с деликатното политическо равновесие между кмета и общинските съветници, между пожарната команда и застрахователните компании. Той знае защо мисис Гелдъм урежда голям гуляй, знае и кой ще присъствува. Когато Мейбъл Андриус се оплаче, че при нея се е вмъкнал крадец, знае дали това не е било плъх в трапезарията, истински крадец или чисто и просто просовиденията на една гладна кокошка. Полицаят знае, че господин Гелдъм спи с учителката и кога. Знае кога точно гимназистите преминават от джин на марихуана. Известна му е всяка бразда върху повърхността на градчето. При голямо престъпление полицаят обикновено знае кой не го е извършил, а сегиз-тогиз и кой именно го е извършил. Стотиците неща, които могат да се случат, не се случват, ако полицаят е добър. Работите понякога се уреждат с кратък спор на улицата, с телефонен разговор; понякога е нужна само сянката му под уличния фенер. Когато сваля покатерилата се на дървото котка, той знае всички подробности около господаря на котката. Много разплакани и отчаяни от родителите си момченца и момиченца с готовност връщат откраднатите от тях вещи в шепата на полицаия и той, ако е добър полицаи, ги удостоява с нещо като справедлива милост, без да накрънява с това достойнството на закона.

Непознатият пътник, който слиза в Монтерей от експреса Дел Монте, едва ли съзнава, че пристигането му е било отбелязано. Но случи ли се нещо, той бързо разбира това.

Джо Блейки от Монтерей беше добър полицаи. Никога не би станал началник, пък и не искаше. Градчето обичаше Джо и му вярваше. Той беше единственият в града, който можеше да слага край на съпругеските стълкновения. Бе натрупал своя опит в обществения живот и в отклоненията от нормите, като най-малкият от петнайсет добри, но палави деца. Бащината къща беше и единственото му училище. Джо познаваше всички в Монтерей и почти моментално забелязваше пришълците.

Един ден от автобуса на линията „Грейхаунд“ слезе момиче на име Сузи. То се огледа, мацна червило на устните си, после надигна излющения куфар и се упъти към ресторанта „Златният мак“. Хубава беше Сузи, имаше чипо носле и широки уста. Добре сложена, двацет и една годишна, висока един и шейсет, с вероятно кестенява коса (сега изрусена), тя носеше кафяв жакет с якичка от зайча кожа, памучна рокля на шарки и кафеникави обувца от бокс (с леко очукани токове), протрити на десния палец. Едва забележимо накуцваше с десния крак. Преди да вдигне куфара отвори кафявата си чанта от изкуствена кожа, в която имаше огледалце, гребен с два отчупени зъба, пакетче „Лъки Страйк“, кибрит, на който пишеше „Хотел Розалия, Сан Франциско“, половин туба ментови ролки, осемдесет и пет цента в звонк, но никакви банкноти, червило, но не и пудра, аспирин в тенекиена кутийка и никакви ключове.

Ако тази нощ станеше убийство, Джо Блейки би записал всичко това на книга, ала сега дори не подозираше, че го знае. Джо действуваше предимно по инстинкт. И влезе в „Златният мак“ тъкмо когато сервитьорката поднасяше чаша кафе на изправилата се пред бара Сузи. Джо се настани на стола до нея.

– Здравей, Ела – подвикна той към гостилничарката. – Чаша кафе.

– Момент – рече Ела. – Как е жена ти, Джо?

– Добре. Но ако можеше да оздравее, щеше да бъде по-добре.

– От тебе зависи – каза Ела. – Мъжете не разбират тия неща. Остави я да си почине, купи й нещо за усилване. Ако можеш да чакаш, ще ти приготвя прясно кафе.

– Мога – каза Джо.

Ела отиде до другия край на бара, взе кафе и го тури в мелничката.

– А ти, сестро? – обърна се Джо към Сузи.

– Нищо – отвърна Сузи. Тя не вдигна глава, но го видя в блестящата машина за кафе.

– Отпуска?

– Да.

– Докога?

– Не знам.

– Работа ли търсиш?

– Горедолу.

Ела се приближи, но като ги чу, си намери отново работа в другия край на бара.

– Познаваш ли някого от тукашните? – попита Джо.

– Имам леля.

– Как се казва?

– Влиза ли ви в работата?

– Да.

– Добре. Нямам леля.

Джо се усмихна и Сузи се отпусна. Харесваше мъжете, които проявяват загриженост за жените си.

– Значи, скитничество, а? – каза Джо.

– Още не. Май ще си имам неприятности с вас, а?

– Ако от мен зависи, не. Имаш ли карта за обществена осигуровка?

– Изгубих я – каза Сузи.

– В нашия град сме строги – продължи Джо. – Всичко става с ред. Не се опитвай да работиш по улиците. Забранено е от властите. Ако нямащ един долар да заминеш, обади ми се. Казвам се Джо Блейки.

– Благодаря, Джо. Само че не съм уличница, честна дума.

– Още не, не си – съгласи се Джо. – В нашия град е невъзможно да си намериш работа, защото консервните фабрики ги затвориха. Но ти не се тревожи. – Джо стана и се протегна. – За кафето ще дойда по късно, Ела – рече той и излезе.

Както изглежда, работата на Ела бе привършена. Тя се приближи с влажна кърпа за прах в ръката.

– Чудо човек! – каза тя. – Още кафе? Има прясно.

– Може – каза Сузи.

Ела ѝ подаде втора чаша.

– Къде ще отседнете?

– Още не зная.

– Сестра ми дава стаи, не са лоши. Четири долара седмично. Може да я питам по телефона има ли свободни.

– Предпочитам да потърся най-напред из града – отвърна Сузи. – А ще имате ли нещо против да оставя куфара тук? Малко е тежичък.

– Оставете го. Под тезгяха ще го скрия.

– Ами ако ви свърши смяната, докато се върна?

Ела я погледна право в очите.

– Моята смяна, сестро, никога не свършва.

Сузи разгледа витрините по улица Алварато, после слезе на кея и се загледа в рибарските лодки и въжа. В сянката на кея винаги се навърташе пасаж дребна риба. Две момчета мятаха въдиците си там, ала нищо не хващаха. Към четири часа Сузи мина по опустялата улица Консервна, купи си пакет „Лъки Страйк“ от бакалницата, погледна разсеяно към

Западната биологична и похлопа на вратата на „Мечешко знаме“. Фауна я прие в спалнята-кабинет.

– Да ви кажа истината – започна Фауна, – работата не върви. Може би ще потръгне към юни. Ако можех, щях да ви взема. Нямате ли някоя сърцераздирателна история, която да ме трогне?

– Нямам – каза Сузи.

– А пари?

– Също.

– Ами тогава за къде сте? – Фауна се отпусна на въртящия се стол и примига. – Едно време държах приют и зная всички сърцераздирателни истории отначало докрай. Ако можехте да навържете всички трагедии, които съм чувала, тогаз, предполагам, бихме могли набързо да се разберем. Някои от историите биваха верни. Позволете аз да ви кажа какво се е случило с вас.

Сузи мълчеше, по лицето ѝ не трепкаше мускул, ръцете сякаш отсъствуваха.

– Въшлив дом – почна Фауна, – побоища денем и нощем. Били сте на петнайсет-шестнайсет, когато сте се оженили, а той сигурно не ви е искал. Направили сте го, за да избягате от побоищата.

Сузи мълчеше.

Фауна отмести поглед, за да не види ръцете, които бавно се сключиха.

– Попадате в семейство от друг сорт. Момчето не се примирява и накрая избухва. А какво направихте вие?

– Нищо не направих – каза Сузи.

– Къде е детето?

– Пометнах.

– Мразехте ли мъжа си?

– Не мога да кажа.

– Ясно. Безинтересна работа. Има жени само за това родени. Едни са мързеливи и не работят, други мразят мъжете. И нито едните, нито другите са доволни. Представяте ли си кръчмар да пие? Не ми изглеждате на уличница. Не сте мързелива. Защо не си намерите друга работа?

– Работех като сервитьорка, после като продавачка. Единствената разлика е, че вместо бакшиш от три долара, те водят на кино.

– Имаш ли приятел?

– Не.

– Мразиш ли мъжете?

– Не.

– Печелиш, сестрице – въздъхна Фауна. – Усещам, че се предавам. Не си вчерашна. Знаеш да живееш, като че си вряла и кипяла. Това ми харесва. И ми действа по-добре от сърцераздирателните истории. Я кажи, вътре ли си?

– Ъ?

– Искам да кажа имала ли си работа с полицията?

– Не.

– Не са ли те задържали?

– Веднъж. За един месец. Скитничество.

– И нищо друго в регистрите?

– Нищо.

– А не можеш ли да се усмихваш? Ще смразиш клиентелата.

Сузи се усмихна.

– Милостиви боже! – извика Фауна. – Страх ме е, че ще те изпусна. Отде накъде все аз трябва да ви пробутвам в живота? Работила ли си някога в публичен дом?

– Не.

– Как да ти кажа, не е като на улицата, друго си е. Утре ще дойде Док Уилкинс.

– Да си донеса ли куфара? – попита Сузи.

– Донеси го – Фауна отвори портфейла, който се намираще на писащната ѝ маса. – При Пени е отворено до шест часа. Иди да си купиш рокля, фантазе, но да не е скъпа. Купи си и нова четка за зъби. И като се върнеш, оправи си, за бога, косата! Знаеш ли колко хубава ще станеш?

– От автобуса е – оправда се Сузи.

– Ето, вземи, ще ти стигнат – каза Фауна. – Вечеряме в шест и половина. От кога не си яла?

– От вчера.

– Довечера имаме телешка супа, моркови с каймак и за десерт черешово сладко.

Сузи се отправи към вратата, но преди да отвори спря и погали с ръка бравата.

– Днес ме спипа полицаят. Някой си Джо Блейки.

– Добър е Джо. Помага. И пари би заел.

– Да, предложи ми – каза Сузи. – О, как обичам телешка супа!

Ела от „Златният мак“ подаде куфара през тезгяха.

– Изглеждаш като човек с работа – отбеляза тя.

– Изглеждам – потвърди Сузи. – Къде е магазинът на Пени?

– Като завиеш вясно, през две преки. Едно жълто здание. Ще се видим ли пак?

– Разбира се – каза Сузи.

Вън, на тротоара, до нея изведнъж изникна Джо Блейки и пое куфара от ръката ѝ.

– Фауна е от добрите и ако ти е чиста козината, винаги ще си добре – каза той.

– Отде знаете? – изненада се Сузи.

– Тя ми се обади. Поръча да те разведа.

– Добре.

Сузи грабна куфара си и влезе в „Пени“.

– Какво ще искате?

– Рокля. От евтините.

– Ето тук.

– Предпочитам доматената.

– Модерният цвят, а? „Ябълката на любовта“.

– Доматен цвят! – настоя Сузи.

– От изкуствена нишка. Много са трайни.

– Още по-хубаво. Дванадесети ръст.

– А подходящи обувки?

– Да, няма как – въздъхна Сузи.

6. КРЪСТЪТ НА ТВОРЧЕСТВОТО

Дни наред пламъкът горя в душата на Док, неговият феникс напрегнато мислеше. Вярно, липсваше му подходящ микроскоп, но затова пък имаше очи и, слава богу, аналитичен ум, който можеше да забрави всякакви вълнения, чувства и болки. Още като се залови с октоподите, тезата му постепенно се оформи. С помощта на стъклена пръчица той раздразни и разгневи един от тях и го принуди да нападне и убие ближния си. Друг един, по-пасивен октопод, той премести в отделен буркан и го подложи на слаб ментолов разтвор, на разтвор от английска сол, октоподът се поболя и тогава Док отново го върна в здрава среда. После го раздразни и щом тялото му запулсира в червенина, пусна във водата малко кокаин и установи, че възбудата преминава в сън, ако изобщо може да се каже, че октоподите спят. След това го събуди със сол, побутна го оттук-оттам с пръчицата, отбеляза повторното оцветяване, сгъстяващите се багри, несигурните подмятания и свивания на пипалата, докато най-сетне октоподът изпадна в безсъзнание и умря. Док извади тялото му, разряза тъканите и потърси скъсани кръвоносни съдове.

– Потръгна! – извика той гласно. – Може да нямам подходящ инструментариум, да видя с очите си как става, но животното умира със симптоматиката на мозъчен кръвоизлив. Че има разкъсване на съдове, има, макар и да не мога да го видя. Значи, монографията може да почне с наблюдението.

Док си купи топ жълта хартия за писане и две дузини моливи. Сложи ги на масата си, подостри ги до един като игли и ги нареди като жълти войници. В горната част на страницата написа с печатни букви: НАБЛЮДЕНИЯ И ПРЕДПОЛОЖЕНИЯ. Моливът се счупи. Взе друг, огради буквите „НАБЛ“ с дантелка, надобели „Ю“то и на върха му нарисува извита въдичка, Засърбя го глезенът. Свали си чорапа да се почеше, но в този момент го засърбя ухото. „Някой говори за мен“ – помисли си той и погледна топчето жълти листове. Сети се, че не е нахранил плъховете. Не е мъчно да забравиш, щом не мислиш за нещо.

Като наблюдаваше как плъховете се боричкат за храната, която им даде, Док си спомни, че и той не е ял. Каза си, че ще напише една-две страници и после ще си опържи яйца. Но нямаше ли да е по-добре сега да яде, та после да не прекъсва хода на мисълта си? Дни наред бе чакал това състояние на спокойствие, на несмушавана мисъл. Да, изходът от

разсеяността се криеше единствено в спокойствието и в будната мисъл. По-хубаво най-напред да се нахрани. Опържи две яйца, залапа ги и се вторачи в жълтите листове под ниско висящата лампа. Крушката беше много силна. Просто да те заболят очите от отражението ѝ върху жълтата хартия. Док изяде яйцата, измъкна един разчертан лист и го прикрепи под абажура на лампата. Не беше лесно да се направи тъй, че да изглежда красиво. Отново седна пред топчето жълти листове и нарисова дантелки около останалите букви на заглавието. После скъса листа и го захвърли. Пет от моливите бяха вече счупени. Подостри ги и ги нареди до събратята им.

Пред „Мечешко знаме“ спря кола. Док се приближи до прозореца и погледна. Непознати. Но съзря, че Мак влиза в бакалницата. Сети се, че иска нещо да го пита.

Винаги е било трудно да се съсредоточиш. Умът литва като птица и се мъчи да избяга от мисълта, макар че мисленето е висше качество на човека. Затова Док не мислеше. Щом знаеш какво правиш, останалото е лесно. Стисна зъби и тъкмо се нахрани да се върне на масата, когато с крайчеца на окото си зърна крайчеца на някаква фуста. И пак погледна навън. От „Мечешко знаме“ излезе момиче, което се запъти по улица Консервна към Монтерей. Док не можа да види лицето и, но установи, че има грациозна походка – бедрото, коляното и глезенът ѝ се полюшваха гордо и свободно, без да се тръскат и въртят на всяка стъпка, както у толкова други жени. Не, това момиче вървеше с изправени рамене, вдигната брада и ритмично разлюлени ръце. Весела походка, помисли си Док. Колко неща може да доловиш от една походка – и отчаяние, болест, и решителност. Има потиснати, жалки походки има самонадеяни, има срамежлив, почти пълзящ вървеж, но тази беше весела походка, сякаш вървящата отиваше щастлива на среща с човек, когото обича. В тази походка имаше гордост, но не и суета. Момичето сви зад ъгъла, макар че на Док не му се искаше да я загуби от очи. Полите ѝ се развяха и изчезнаха. Но Док продължаваше да вижда грацията на нозете ѝ, да чува мелодията, която сякаш се лееше от снагата ѝ, от плавните движения. Сигурно е грозна като вещица, помисли си той, а после се засмя на себе си. „Браво, главо моя, поздравявам те! Най-напред ме отведе при жените, после превърна пола в естетика, а сега свършваш с киселото грозде. Колко нечестен мога да бъда! И всичко, защото не ми се работи. Мозъкът ми щрака единствено, за да измисли как да се отърве от работата. Хайде, уме! Този път няма да ми избягаш, марш при моливите!“

Той взе един от моливите и написа: „*Наблюдавани бяха 20 млади*

екземпляра, взети от бреговата зона в околностите на град Ла Хойа в момент на отлив. Екземплярите бяха поставени в голям аквариум при условия, колкото е възможно по-близки до естествената им среда. Морската вода беше непрекъснато филтрирана и на всеки 24 часа се сменяше с прясна. При тях бяха поставени и животни от типичната екологична среда, заедно с пясък, камъни и водорасли, взети от гореспоменатия район. По дъното на аквариума бяха разхвърляни и дребни черупчести. Въпреки предпазните мерки след една седмица пет от екземплярите умряха. Останалите петнадесет, изглежда, се аклиматизираха и с готовност ловяха и консумираха скаридите, пускани в аквариума. Светлината...“ Графитът се счупи. Док взе друг молив, но и той, още с докосването на хартията, също се счупи и дори малко скъса листа. Прочете написаното. Тъпо и сухо, отсъди той. „Отде накъде съм си наумил, че животни, тъй различни от човека, могат... Дали не се заблуждавам?“ Средният глас запя: „Ти търсиш себе си във водата. Ти търсиш, човече, своята душа сред хидрите, търсиш задоволство в суетата. С какво си по-добър от Мак, та си служиш с проповедническите слова на науката, да прикриеш с тях такта, че нямаш какво да кажеш?“

А niskият глас жално добави: „Самотен! Самотен! Искам светлина и топлина! Самотен!“

Док скочи от стола, изтича до аквариума и се взря в осветената вода. Изпод камъните надникна октопод. Едно от пипалата му ритмично се размахваше, сякаш дирижираше оркестър. Тактът беше весел, свободен и плавен, като едно полюшващо се бедро, коляно и глезен.

Док скри лице в шепата си и тъй силно притисна очи, че в мрака изведнъж видя зелени петънца и червеникави лъчи. После стана и отиде отсреща за бира.

7. БАРУТЪТ СИ Е БАРУТ

Йосиф-Мария Ривас харесваше и дори се възхищаваше от Фауна. Но му се струваше, че е малко неприлично за жена да притежава „Мечешко знаме“ – заведение, което носеше най-редовна печалба. Да го управлява – да, но да го притежава... Доходите ѝ внушаваха на Йосиф-Мария, че е нужно в дъното на всичко да стои мъж, който да прибира парите. От наблюденията си бе установил, че достъпът на жените до пари ги прави малко нервозни. Здрава жена за него беше сиромашката жена. А жена с пари приличаше на мъж, комуто нещо липсва. Такива жени преставаха да се правят на жени, а както всеки знае, най-хубавото на жената е, че е жена.

Йосиф-Мария не веднъж бе размишлявал как да отгърве Фауна от отговорността да прибира печалбите. Ако например той притежаваше „Мечешко знаме“, а Фауна го управляваше, естествено би се дошло до някакво практическо равновесие. Досега Фауна все измисляше как да се измъква от неговата филантропия, но Йосиф-Мария не се отказа, особено пък след като във всичко това нямаше нищо опасно.

Добрият търговец, като си купи вестник, чете само финансовата страница и търси там името на своята компания, но за всеки случай поглежда и останалите цени. По такъв начин гледаше Йосиф-Мария на „Мечешко знаме“. Знаеше, че ще дойде ден, когато Фауна ще откъсне за миг поглед от сметководните книжа. Тъй като собствените му работи се нареждаха добре, той си позволяваше да хвърля по някой благосклонно хищен поглед и наоколо. Разбра за Сузи преди още да е изпрала за пръв път бельото си и почувствува, че Фауна този път се е подхлъзнала.

– Защо ти е тази бекасина? – попита той Фауна веднъж. – Ще си имаш неприятности.

– И аз тъй си мисля – отвърна Фауна.

– Тогава защо я взе?

– Защото от време на време си позволявам по някоя и друга грешчица – каза Фауна. – За оная работа не е много добра, но като я шлифовам, ще стане жена и половина, само за съпруга.

– Не усещаш ли, че те прави на будала? – попита Шефът.

– Всеки трябва от време на време да бъде по малко будала – каза Фауна. – Човек нищо не разбира от живота, ако сегиз-тогиз не го излъжат. Едно време бях мисионерка в Южна Америка.

- Защо?
- Не си спомням.
- С какво се занимаваше там?
- Учех ги да се любят друг друга.
- А те?
- Научиха ме как да изсушавам глави.⁷
- Диваци! – взмути се Шефът.

– Напротив. Ловците на глави са много мили хора, честни хора. Когато ти продават изсушена глава, искат сносна цена. Между тях винаги ще се намери по някой умник като Ататулагулу. Беше главолов по рождение. И откри, че е по-добре да изсушава маймунски глави. Избръсваше ги до голо и много-много не ги пристягаше. А хората купуват всичко.

- Това ми е известно – рече Шефът.
- Тогаз пристигна епископът – продължи Фауна – и изля върху мене свещения си гняв, дето съм купувала маймунски глави!
- Искаш да кажеш, че наистина си ги купувала?
- Разбира се, купувах. Под навеса за дърва имах дял сандък. Всички казваха, че съм будала, но аз им взех парите.

– Как?

– Ей тъй. Постъпих честно и ги накарах да сушат само човешки глави. Я си представи, че изнесат по-голяма пратка и она шегобиец Ататулагулу вземе та пъкне вътре две-три от маймунските? Хората ще изгубят доверие. И в най-хубавите глави ще почнат да им се привиждат маймунсурати. Изкупих маймунските и по тоя начин отървах пазара от тях. Трябваше да мисля и за доброто си име.

- Добре де, ами тоя шегобиец ...
- Зная какво искаш да кажеш. Той се досети. Бях му в ръцете. Взе да ми иска повече за маймунските глави, отколкото за човешките. Усети се навреме.

– Така си и мислех. Всеки би се досетил – отбеляза Шефът.

– Но работата потръгна. Хората знаеха, че купят ли глава, тя ще е човешка и е най-доброто, което може да им се предложи.

- Да, ами шегобиецът?

Фауна дръпна чекмеджето на писалището си и измъкна оттам някакъв красив малък предмет, черен и лъскав като полирано дърво, не по-

7. Изсушаването на човешки глави, придружено със свиването им до необикновено малки размери, е типичен ритуал за някои индиански племена в Ю. Америка

голям от лимон.

– Ето как свърши той, чудесно, нали? – рече Фауна. Шефът отмести смутено очи.

– Трябва да си вървя. Оставил съм племенника сам в магазина.

– Не свири ли вече с тропнет?

– Подлудява ме – каза Йосиф-Мария. – Купил си е нов и не му слиза от ръцете. Карах го да репетира долу, на брега. И си мислех, че морските вълни и тюлените ще го заглушат. Оная вечер надал с тропнета поздрав за разминаване на един военен катер, че и досега търсят с кого са се разминали. Но най-лошото стана снощи. Свирил си на брега и взел, че насочил тая дяволска тръба в каналната галерия. Тъй се получавал резонанс, разпраща. Де да знам получава ли се, или не, но разбрах, че от всички нужници в квартала почнало да се носи „Бурно време“⁸. Старата госпожа Сомърс тъкмо си правела клизма. Хората разказват най-различни неща, но не вярвам. Да си тръгвам. Току-виж оня хлапак ми изпочупил стъкларията с високите си тонове.

– Заповядай пак някой ден – каза Фауна.

– А ти помни какво ти казах за Сузи.

– Добре – каза Фауна.

Колкото и да е смешно, човек никога не купува от собствения си магазин. В отсрещния цигарите са винаги по-пресни. Тъй и момичетата от „Мечешко знаме“ никога не си купуваха цигари от автомата в своето заведение. За „Лъки Страйк“ и безалкохолната напитка „Севън тп“ те прескачаха до Шефа. По тези причини почти всеки от улица Консервна почти всеки ден ходеше почти навсякъде.

Йосиф-Мария още не бе влязъл в бакалницата, когато се появи Сузи. Макар че никой не би препоръчал Йосиф-Мария като удостоен с най-висшия дар на бога, красотата, дойде ли работата да се направи експертиза на някое момиче, от него по-добър не можеше да се срещне. И ако не се намесваха чувствата му, сигурно би бил прав. Докато Сузи развали едрите пари и натисна бутончето за „Лъки Страйк“ върху автомата, и двамата успяха да се огледат и да преценят резултатите.

Преценката на Сузи беше: „Мазен, умен и подъл. Внимавай да не му поискаш нещо! Човек на процента. Смее се само с устата. Очите му – като на змия. Един ден от много ум ще си изпати.“

Йосиф-Мария си каза: „Жив риск за публичен дом. Момиче с характер. Не признава правилата на играта и току-виж почнала да печели.

8. Известен шлагер

Твърде приятна. Но хареса ли някого, ще си пожертвува заплатицата.“

Шефът не би я търпял в „Мечешко знаме“. Знаеше, че единственият човек, комуто можеш да вярваш абсолютно, е егоистът. Той е винаги в подходяща форма.

И всеки момент знаеш какво може да очакваш от него. Но срещнеш ли човек със скрита доброта, рано или късно ще те подведе. Единственият задоволителен будала е онзи, който от главата до петите е егоист.

С такива винаги си добре. А Фауна се излагаше на опасност.

Йосиф-Мария разгледа Сузи от всички страни, сякаш купуваше автомобил на старо. Хубава фигура, стройни крака и тънки глезени, твърде лека в бута и твърде тежка в бюста. И това беше лош признак. Добра проститутка е плоска в гърдите. И лицето ѝ беше хубаво.

Показваше настроението ѝ. Щом е хубаво, значи се чувствава добре. А добрата проститутка носи маска и изглежда еднаква за всички: симпатична, но на сутринта вече не можеш да си спомниш как е изглеждала. А Сузи не се забравя лесно. Риск, и то какъв риск! Сузи или харесваше хората, или не ги харесваше. И това не беше за добро.

Племенникът на Шефа, Какауете, бършеше напрашените лавици и метна златнозъба усмивка към Сузи. Сузи грейна. Не се засмя, а се ухили. Усмихнеше ли се със своите сочни устни и широка уста, очите ѝ се присвиваха и от нея се отделяше нещо топло, което палеше. Рисковано! На всичко отгоре имаше твърдост, но не тъпата безразсъдна твърдост. Не че беше много умна. Йосиф-Мария реши, че той и минутка не би търпял Сузи. Сигурно ще е от тия, дето без думица да кажат, се влюбват, без да се досетят да проверят банковата сметка на мъжа. Беше от тия, мислеше си Шефът, които носят купища главоболия на мъжете, но в занаята за нищо не ги бива. В нея имаше нещо, което му напомни Док. И Шефът реши отново да предупреди Фауна. За един публичен дом такова момиче можеше да се окаже чист провал. Такова беше искреното мнение на Йосиф-Мария, а Йосиф-Мария в тези неща беше професионалист. Ако за болестите човек трябва да слуша съветите на лекаря, то за курвите най-сигурен беше съветът на Шефа. Е, разбира се, понякога и единият, и другият допускаха грешки. Преценката и анализът бяха извършени почти за едни миг, тъй че щом Сузи разкъса пакета, извади цигарата и я запали, присъдата на Шефа бе вече готова.

– Как се чувствувате? – попита Йосиф-Мария.

– Добре – каза Сузи. – Фауна иска от вас жълта хартия за писане и два-три по-меки молива.

Йосиф-Мария подаде исканото.

– Много пише Фауна – рече той. – За един месец е изхабила шест топа хартия.

– Занимава се с гадателство. Астрология.

– А вие вярвате ли?

– Не, но това никому не пречи.

– Познавам един, който само от това живееше.

– О, тя не взима пари.

– Знам – каза Шефът, – но не разбирам защо. Фауна не е вчерашна.

– Разбира се, че не е – потвърди Сузи.

В този миг в бакалницата нахълта Док с две празни бирени бутилки.

– Дай ми две ледено студени, може ли? – каза той. Сузи го погледна, преглътна и отмести поглед. Брадата му малко я смути. Нарочно не се заяпа в него – хората обикновено избягват да гледат изроди.

– Защо не си купиш хладилник? – попита Шефът. – Тогава ще си купуваш по цяла каса.

– По ми е лесно да използвам твоя лед – каза Док.

– Познаваш ли Сузи? Новата в „Мечешко знаме“.

– Приятно ми е – измърмори Док.

– Приятно ми е – каза Сузи. Всекиму другиму би рекла „Здравейте“.

Док излезе и Шефът каза:

– Оригинал.

– Всякакви ги има – додаде Сузи.

– Да, ама той знае неща, които не си сънувала – Шефът защитаваше Док като всички останали.

– Малко тра-ла-ла? – попита Сузи.

– Нищо подобно! Така си приказва. Такъв си е.

– Какви ли ги няма.

– Събира от океана буболечки и разни работи и ги продава.

– Кому?

– Има хора, дето всичко купуват – рече Йосиф-Мария.

– И аз тъй мисля. Но защо всички не са такива?

– Отрудени са хората, всеки търси каквото му трябва.

– А защо си е пуснал тая брада? Познавах един борец, той носеше брада.

– Не знам. А борецът защо?

– Въобразяваше си, че изглежда по-як.

– Може би и Док затова... но не, той не иска да изглежда як. В

казармата – продължи Шефът – имаше един с брада и го накараха да я обръсне. Хората пускали брада, за да се отличават от другите, а в казармата никой не е прокопсал от това.

– Да, сигурно – съгласи се Сузи. – Нямам нищо против оригиналните, стига да не са много по-различни от останалите.

– Жените приемат бради – рече Шефът. – Не ги харесват, но ги приемат. Аз май много се разприказвах. Работа ме чака.

– Мексиканец ли сте? – попита Сузи.

– Американец. Баща ми беше мексиканец.

– Говорите ли тоя шантав език?

– Да.

– Парле-ву?

– А, това е друг език.

– Довиждане – отсече Сузи, излезе и пусна вратата да се тръшне.

„Не е лошо момичето – помисли си Шефът, – но бих я изритал от «Мечешко знаме» като нищо.“

Док надникна през прозореца на Западната биологична. Видя Сузи. Тя мина през празното място и стигна верандата на „Мечешко знаме“. Готвеше се да изкачи стъпалата, но внезапно се обърна и се огледа. Стори й се, че някой я наблюдава. Но не забеляза Док.

8. ВЕЛИКАТА ВОЙНА НА РОКЕТ

Пасифик Гроув и Монтерей са разположени едно до друго върху склона на хълм, който се спуска право в залива. Двете градчета се докосват с рамо, но не си приличат. Монтерей например е бил основан в стари времена от чужденци, индианци, испанци и тем подобни и е расъл безразборно, без план и без цел, докато Пасифик Гроув се е зародил напълно зрял, направо от желязното сърце на една религия на душата, идеите и закона. Той бил основан през 80-те години на деветнадесети век като приют и оттогава има свои собствени закони, идеали и обичаи. Съгласно законниците на града, всеки акт за собственост губи силата си, ако в съответния имот се внесат спиртни напитки. По тази причина продажбата на арсенфертатол⁹ бе стигнала рекордни размери. В Пасифик Гроув има закон, който ви задължава да пускате щорите веднага след залез, но забранява да ги пускате преди. Забранено е да се правят хапливи забележки от велосипед, както и къпането и возенето с лодка в неделя. Имаше едно, макар и доста неопределено, но считано за чисто противозаконно деяние – залозите по кръчмите. Трябва все пак да се признае, че тези закони не се прилагаха сяло. Стоборът, който едно време ограждал приюта на Пасифик Гроув, вече не съществува.

Веднъж в своята история Пасифик Гроув бе станал свидетел на дълбоко противоречие. Със създаването на града много от старците се преместили да живеят в сградата на бившия приют, макар че, както се вижда, нямало от какво да се оттеглят там. Минало време и старците станали свадливи, почнали да се месят във всяко нещо и да сеят раздори. Това продължило до деня, когато филантропът на име Диймс подарил на града две игрища за ракет.

Рокетът е вид сложен крокет, който се играе с малки вратички и къси бухалки. Играчите застават отстрани като на билиард. Сложна игра. Казват, развивала характера.

Но във всеки местен спорт трябва да има състезания и награда. Всяка година в Пасифик Гроув почнали да дават купа на отбора-победител на ракет. Човек не би помислил, че подобно нещо може да разгорещи страстите, особено като се има предвид, че повечето от състезателите били старци от седемдесетте нагоре. Но станало тъкмо обратното.

Единият от отборите се наричал Сините, другият – Зелените.

9. Средство за усилване, съдържащо миниатюрно количество алкохол

Старците взели да носят малки спортни шапчици, знамената на отборите крещяли от ярки цветове. Адът се пренесъл в Пасифик Гроув. Минали две години. Сините тренирали в своето игрище, рамо до рамо с игрището на Зелените, но вече не си говорели. Враждата проникнала и в семействата на състезателите: разделили се на Сини и Зелени семейства. След известно време омразата прехвърлила семействата. Хората се разделили на две – привърженици на Сините и привърженици на Зелените. Станало тъй, че Зелените правели всичко да осуетят браковете със Сините и обратно. Скоро враждата преминала и в политиката. Никой Зелен не си и помислял да гласува за Син. Църквата се разделила точно по средата на две. Сините и Зелените сядали поотделно. По едно време дори се канили да си построят две отделни църкви.

Естествено истинското разгорещаване идвало по време на игрите. Атмосферата се наелектризирила. Старците играели с неподозирана страст. Току ще видиш двама по на осемдесет-деветдесет да се скрият в гората и да захванат люта битка на живот и смърт. Изработили си дори таен език, та да не разбират противниците им какво си говорят.

Конфликтът тъй се изострил и страстите тъй се нажежили, че било невъзможно да не се разчуе из цялата околност. Подпалили къщата на един Син, после намерили един Зелен в гората, пребит с бухалка за ракет. Бухалката за ракет е с къса дръжка, тежи и може да бъде смъртоносно оръжие. Старците почнали да ходят с бухалки, завързани за китките им с връв като томаховки. Никъде не мърдали без тях. Нямаło престъпление, в което едните да не обвинявали другите; в това число влизали и много неща, за които те били вече доста стари, та дори и да искат не биха могли да ги извършат. Сините не пазарували в магазините на Зелените. Градът заприличал на военен лагер.

Благодетелят, мистър Диймс, бил добродушен старик. Пушел опиум, когато било позволено, и това го поддържало в добро здраве, поради което не заболял нито от високо кръвно налягане, нито от туберкулоза. Бил с благ характер, но бил и философ. Като видял какво сторил с двете игрища за ракет, натъжил се, а впоследствие се ужасил. Разправял, че му станало ясно какво значи да бъдеш господ.

Игрите трябвало да се открият на 30 юли и страстите били тъй раздухани, че хората вече носели пистолети. Банди от Сини и Зелени дечурлига повели истински войни. След толкова години мистър Диймс най-сетне схванал, че докато се чувствава господ-благодетел, има право да постъпва и като господ-съдник. В града царял страшен терор.

През нощта на 29 юли мистър Диймс изпратил булдозер и на

сутринта на мястото на игрищата имало само един огромен и дълбок трап с нащърбени краища. Може би, ако имал повечко време, щял да изпълни божиято наказание докрай и да напълни трапа с вода.

Изгонили мистър Диймс от Пасифик Гроув. Искали да го овалят с катран и да го налепят с перушина, но той намерил подслон в Монтерей, където продължил да вари своите опиумни мътилки върху пламъка на лампа от фъстъчено масло.

Оттогава на всеки 30 юли и до ден днешен градчето Пасифик Гроув се вдига като един и изгаря на клада парцелената кукла, представляваща мистър Диймс. Денят се е превърнал в празник, обесват куклата на един бор и я подпалват. Народът дефилира под бора с факли в ръце, а чучелото на бедния мистър Диймс години наред се обвива в дим и се превръща в пепел.

Има хора, които ще кажат, че всичко това е лъжа, но дори и нищо да не се е случило, това съвсем не значи че е лъжа.

9. ПОБЪРКВА СЕ ОНЗИ, КОГОТО БОГОВЕТЕ ОБИЧАТ.

За случайния наблюдател улица Консервна може би прилича на низ от затворени в себе си себични единици, всяка от които функционира сама, без никаква връзка с останалите. Слаба беше видимата връзка между „Ла Ида“, „Мечешко знаме“, бакалницата (все още известна под името „Бакалница Небесно Цвете на Ли Чун“), нощния приют и аперитив „Палас“ и Западната биологична лаборатория. В действителност всички бяха обвързани с паяжиноподобни стоманени нишки – нараняването на едно от тия звена предизвикваше отмъщението на всички останали. Всички плачеха, ако едно от тях изпаднаше в печал.

Док беше нещо повече от почтен гражданин на улица Консервна. Той бе целителят на наранените души и порязаните пръсти. Макар и здраво окопал се в законността, той непрекъснато се виждаше принуден от разнообразните нужди на приятелите си да я нарушава. Без много да се мъчи, всеки можеше да измъкне от него по някой и друг долар. И когато Док изпаднаше в беда, бедата ставаше обща.

Каква беше бедата на Док? Сам той не знаеше. Беше дълбоко, okay-ващо нещастен. Седеше с часове пред масата с жълтия топ хартия и подострените като игли моливи. Понякога кошчето му се изпълваше с изпомачкани изписани листове, друг път не хвърляше и перушинка дори. Сегиз-тогиз ще се настани до аквариума и ще се загледа в него. А гласовете отвътре виеха, крещяха и стенеха. „Пиши!“ – казваше високият глас, „Търси!“ – припяваше средният, а ниският въздишаше: „Сам! Сам!“ Док не се предаде без борба. Възкреси старите си любовни истории, потопа си в музиката, зачете „Страданията на младия Вертер“, но гласовете не го оставяха. Предизвикателните жълти листове се превърнаха в негов враг. Един по един октоподите в аквариума мряха. Оправдаваше се – и това оправдание бе станало вече банално – с липсата на добър микроскоп. А когато умря и последният октопод, той побърза да си послужи с него като с ново оправдание. Навестяваха ли го приятели, обясняваше: „Виждате ли, не мога да мина без експериментален материал, а такъв ще си набавя едва през пролетните отливи. И щом се запаса с опитни екземпляри и с нов микроскоп, сядам и веднага написвам научния труд.“ Приятелите му усещаха неговата болка, заразяваха се и я отнасяха със себе си. Разбираха, че идва мигът, когато ще трябва нещо да

сторят.

В приют „Палас“ се породи кратко съвещание – именно „породи“, защото никой не го свика, никой не го замисли и все пак всеки знаеше какъв ще е дневният ред.

Дебелата Ида бе потънала в дълбок размисъл. „Мечешко знаме“ се представляваше от Агнес, Мейбъл и Беки. Присъствуваха всички момчета. Събранието започна случайно и както всички събрания, със заобикалки.

– Снощи Дебелата Ида изхвърлила един пияница и си изкълчила рамото – почна Хейзъл.

– Вече не съм млада – замислено допълни Дебелата Ида.

– Ама пияницата си намерил майстора – продължи Хейзъл. – Тъй изхвъркнал, че не докоснал тротоара. Ако правеха олимпиади по изхвърляне от заведения, Дебелата Ида лесно щеше да стане шампион.

– Но си изкълчих рамото – каза Дебелата Ида. Продължиха да заобикалят главната точка.

– Какво прави Фауна? – попита Мак.

– Добре е – отговори Агнес. – И тя си има грижи.

Беки внимателно лютеше лака от ноктите си.

– Чудо жена е тая Фауна – рече тя. – Учи ни как да се държим на трапезата. Бас държа, ако има трийсет и пет вида вилици, тя знае коя за какво се употребява.

– Нали са все за ядене? – каза Мак.

– Исусе, какъв невежа! – възкликна Беки. – На какво да се хванем на бас, че не можеш да различиш вилица за десерт от дупка в земята?

– А ти знаеш ли за какво служи Джаксъновата вилица¹⁰? – войнствено се обади Хейзъл.

– Чия вилица?

– Тогаз мълчи! Не се знае кой е невежа – каза Хейзъл.

– Нещо ново към Док? – попита Дебелата Ида.

– Не – рече Мак. – Снощи бях при него. А бе не можем ли да направим нещо?

Впуснаха се в размишления. Щом Док изживяваше тежки времена, тежки времена настъпваха и за всички негови приятели, които го обичат. Едно време той беше безупречен. Нямахме нищо, което не би могъл да стори, тъй като по начало не му се щеше да прави много неща. И въпреки повелите на сърцата им, в приятелите му почна да расте нещо като

10. Джаксънова вилица или подавач (техн.) – машинен детайл в комбайните

присмех – такъв еди любящ присмех, който може би никога нямаше да се зароди, ако в миналото Док не беше велик. Хората, които по-рано споменаваха името му със страхопочитание, сега бяха почнали да се чувствуват по-самоуверени – той вече не стоеше тъй високо над тях.

– Нямам представа какво трябва да направим – каза Мак.

– Какво ще речете, ако помолим Фауна да му направи хороскоп? – подхвърли Хейзъл. – Сега тъкмо гадае моето бъдеще.

– Ти си човек без бъдеще – отбеляза Мак.

– Брей! – възпротиви се Хейзъл. – Само Фауна може да ни каже какво да сторим за Док.

Мак се заинтригува.

– Все е по-добре, отколкото нищо – каза той. – Еди, я изкопай едно буре от ония, дето ги скри през войната. А ти, Хейзъл, иди да повикаш Фауна да се почерпим. Кажй й да си донесе разните там бръмбазъци по звездите.

– Сигурно вече е привършила моя хороскоп – приключи Хейзъл.

Можеше само да се съжалява, че Фауна не вярва напълно в астрологията, затуй пък бе установила: почти всеки човек би искал да вярва, че звездите знаят по нещо за всекиго от нас. Нейната наука й даваше възможност да учи хората какво трябва да правят. Фауна живееше с определени схващания относно задълженията на всекиго.

Въпреки своя скрит скептицизъм понякога тя попадеше на хороскоп, който й вземаше ума. Хороскопът на Хейзъл така я смая, че дъхът й спря. И тя сериозно се замисли дали да не го изгори и да не му го съобщава.

Хейзъл я доведе в приюта „Палас“, а Мак й наля от бурето. Тя надигна чашата и я пресуши, все още потънала в размисъл.

– Какво рекоха моите звезди? – нетърпеливо попита Хейзъл.

– Не искам да ти кажа – тъжно го погледна тя.

– Защо? Лошо ли пише?

– Ужасно – каза Фауна.

– Кажй, кажй! На всичко съм готов.

– Проверих го повторно, потретих го – въздъхна Фауна. – Ти сигурен ли си, че ми даде точната си рождена дата?

– Сигурен съм.

– Не виждам тогава къде ще е грешката. – Тя се обърна към останалите и с изтощен глас додаде. – Звездите казват, че Хейзъл ще стане президент на Съединените американски щати.

Настъпи мъртва тишина.

- Не вярвам – каза Мак.
- Не искам да ставам президент – рече Хейзъл и ... не стана.
- Нямах избор – додаде Фауна. – Звездите казаха своето. Във Вашингтон ще отидеш.
- На искам! – извика Хейзъл. – Никога не познавам там.
- Питам се ние къде ще идем тогава – обадя се Хунти Втори. – Знаем едни острови в Тихия океан, много са хубави. Но, по дяволите, Хейзъл и там ще ни намери. Те са владение на Съединените щати.
- Няма да приема – успокои го Хейзъл.
- По-добре да го убием – каза Мак.
- Звездите казват иначе – рече Фауна. – Той ще живее до седемдесет и осем години и ще умре от отравяне с развалена мида.
- Не обичам миди – обясни Хейзъл.
- Във Вашингтон може и да проядеш.
- Сигурно имаш грешка – обърна се Мак към Фауна.
- Де да беше тъй! – каза Фауна. – Повторих и потретих. Не, господа! Хейзъл ще стане президент.
- Имали сме много по-лоши – отчаяно подхвърли Еди.
- Няма ли начин да им кажа, че не искам? – проплака Хейзъл. – Ще се скрия!
- Пак ще проверя – Фауна тъжно поклати глава. – Но, струва ми се, нищо няма да ти помогне. Колко пръста имаш на краката си, Хейзъл? Девет?
- Отде да знам.
- Преброй ги!
- Хейзъл изу обувките си и размърда устни.
- Девет – сразен съобщи той.
- Хороскопът казва същото. Дано е на добро!
- Велики боже! – викна Хунти Втори. – Това наричам аз врачуване! Фауна, щом можа да направиш президент от една миша опашка, можеш ли да отгатнеш бъдещето на Док?
- Кой е миша опашка? – попита Хейзъл.
- На баба ми дядо й.
- А, да – каза Хейзъл. – Вярно.
- Агнес извиси своето дрезгаво сопрано:
- Док не прилича на себе си. Отнесох му един пайнт да сръбне, а той не го и погледна. Като се е зазяпал в оная жълта хартия! Знаете ли какво имаше на хартията?
- Яйца – каза Хунти Първи.

– Не. Не мога да ви кажа. Нещо неприлично.

– Това да се чува! – зарадва се Мак. – Значи се оправя. Кажете какво имаше на хартията?

– Ами че – запъна се Агнес – беше нарисувал гола жена, а до нея един от ония гадни октоподи с лула в устата. Това ли е старият Док?

Дебелата Ида се отърси от обичайната си летаргия.

– Но той беше най-безгрижното момче в света. Отде тия мартенски мераци? Всеки друг може да блее по жена, но не и той. Дявол го взел! Док може да има или да няма жени, както поиска.

– Той може да има и да няма жени – натърти Мак.

Фауна сви длани около устата си.

– Сигурни ли сте, момчета, че Док не е лапнал по някое момиче?

– Не е! – каза Мак. – Но трябва час по-скоро да се оправя. Като идеш при него, ще го видиш – нито приказва, нито те слуша.

– Да му покажем няколко госпожици, да си избере – предложи Хуити Втори.

– Вятър работа! – каза Мак. – по-добре Фауна да се заеме с него. Тя ще каже какво да правим.

– Досега не съм срещала човек да иска хороскоп, без да му вярва. То и аз много не вярвам, но за Док ще направя. Кога е роден?

Всички изненадано установиха, че не могат да си спомнят.

– Май че беше през есента – рече Мак.

– Трябва точната дата – настоя Фауна. – Мак, ти не можеш ли разбра?

– Мога, защо да не мога. Я кажи, Фауна, ако в хороскопа тук-там има дупки, можеш ли да ги позапълниш?

– Не те разбирам.

– Да го посъветваш например, че трябва да се откаже от това проклето писане и пак да го удари на живот.

– Че ако може, защо да не си напише човекът книгата? – възпротиви се Хейзъл.

Мак се почеса по корема.

– Ще трябва да оправим тая работа – каза той. – Док е решил да напише някаква шантава статия. И са го хванали дяволите. Да ви кажа ли какво мисля? Док никога няма да я напише.

– Какво значи това? – Хейзъл се изправи.

– Нали знаеш, има хора, дето сами си търсят белята. С каквото и да се заловят, винаги загазват. Като че нарочно си го търсят. Та и Док – в душата си той положително не иска да пише.

- Сигурно е почнал от най-мъчното – обади се Хуити Първи.
- Не сте ли чували за ерзаците? – попита Мак.
- Като соевия шоколад, нали? – подвикна Еди.
- Глупости. Не! Има хора, които правят едно, за да не правят друго, и понякога дори не го съзнават.
- Говориш лошо за Док, тъй ли? – намеси се Хейзъл.
- Я си гледай работата! – скастри го Мак. – Док се страхува да напише своя труд, защото знае, че е празна работа. Квод ерат демонстрандум.¹¹
- Моля? – не разбра Фауна.
- Ку. Е. Де. – Мак повтори само първите букви.
- А, това ли било! – рече Фауна. – Разбира се!

11. Нещо, което трябва да се докаже (лат.)

10. В ДЕЙСТВИТЕЛНОСТТА Е ПРОБИТА ДУПКА, ПРЕЗ КОЯТО, АКО ПОИСКАМЕ, МОЖЕМ ДА НАДНИКНЕМ

Док направи някои размествания. Изтегли писалищната си маса до прозореца. Седна пред жълтите листове и бързо взе да пише: „*Промяната в цвета, изглежда, се дължи не само на концентрацията на флуиди по повърхността, но така също и на известно свиване на тъканите, които може би пречуват светлината по начин, даващ впечатлението за цветна стойност.*“

Някъде се тръшна врата. Док погледна към улицата. По стръмната пътечка, която се спуска от приюта „Палас“, ситнеше Фауна.

Док върна поглед към топчето хартия. По паважа отекваха стъпки. Погледна вън. Дебелата Ида се прибираше в крчмата си. Йосиф-Мария излезе от „Небесно цвете“, прекоси улицата, изкачи стъпалата на Западната биологична и похлопа.

– Влез – извика Док и в гласа му прозвуча облекчение.

– Малко да се разведря – обясни Йосиф-Мария. – Музикантите репетираат на горния етаж. Дяволите ме хванаха.

– Зает съм, както виждаш – рече Док.

Йосиф-Мария се огледа.

– Защо ти са тия змии?

– За продан.

– Та кой ще ти купи змии! – учуди се Йосиф-Мария. – Ей, Док, къде си се зазяпал? – И той проточи врат. – Ааа, това е новата. Зор ще види Фауна с нея. Зор за милиони.

– Кой? – попита Док.

– Ама ти не ме слушаш.

– Трябва да работя – каза Док.

– Знаеш ли, още не мога да разбера?

– Какво?

– В шахмата все трябва да има начин да излъжеш другия.

– Няма. А сега да вървя!

– За къде си се разбързал?

– Отлив! – извика Док.

Док крачеше по пясъка зад фара. Вълните се разбиваха в бяла пяна

в нозете му и понякога го заливаха до глезените. Дъждосвириците бягаха пред него, сякаш се возеха на мънички колелца. Златистият следобед се спускаше нататък, към Китай, а на хоризонта се поклащаше дърварска шхуна.

Вляво от Док се издигаха заоблените гърбове на белите дюни, а зад тях тъмните борове като че стискаха късче нощ в светлината на деня.

При стимулация, мислеше Док, се появява учестен пулс също като при човека в условията на физическо или психично напрежение, нещо като освобождаване на адреналин. Но как да се докаже? До пролетните отливи нямаше да има нови екземпляри за опит.

„Ти сигурно не вярваш във всичко това – спореше с него средният глас. – Защо не се надсмееш над себе си? Едно време го правеше. Затворил си се в клетката на собствената си нежност.“ „Сам-самичък! – извика някъде в червата му niskият глас. – Нямах кому да дадеш, няма от кого да получиш. Нямах си никого да те стопли и да ти е достатъчно скъп.“

Отчаян, Док пожела да заживее по старому – безнадеждното желание на мъжа, който иска отново да бъде момче, но забравя мъките на малките момчета. Док се свлече на колене и изкопа с шепи дупка в мокрия пясък. Морската вода нахлу в дупката и сринна стените ѝ. Изпод копаещите му пръсти изпъзля малко пясъчно раче.

– Какво търсиш в пясъка? – изрече някакъв глас зад гърба му.

– Нищо – отвърна Док, без да се обръща.

– Тук няма миди.

– Зная – рече Док. – И после добави с притихнал глас: – Просто искам да бъда сам. Нито ми се ще да говоря, нито искам да обяснявам, нито да споря, нито да слушам. Сега тоя ще ми развие някоя теория по океанография. Няма да се обръщам.

– В морето има толкова много метал – каза гласът. – В една кубическа миля морска вода има толкова магнезий, че с него можеш да покриеш цялата страна.

„Как пък винаги налитам на такива! – помисли си Док. – Де що има маниаци, все на мен те се лепнат!“

– Аз съм пророк – каза гласът.

Док се извърна разгневен и петите му потънаха в пясъка.

– Чудесно! – кресна той. – Моите работи не ви интересуват, но кажете, да видим какво ще кажете. – Не можа да си припомни друг случай, в който да е бил нелюбезен към непознат.

Пред него стоеше грамаден брадат странник с живите и невинни

очи на червенобузесто бебе. Беше нахлузил дрипави панталони, носеше синкава риза, изпрана до бяло, и беше бос. Сламената шапка на главата му беше с две големи дупки на периферията – доказателство, че на времето е принадлежала на кон.

Док почувствува, че му става интересно.

– Имам обичая да каня непознатите на вечеря – каза пророкът. – Естествено никак не съм оригинален. Същото е вършел още Харун ал-Рашид. Моля, последвайте ме!

Док се изправи. Сухожилията зад коленете му изпищяха от болка. Пророкът беше по-висок от него и отблизо човек можеше да се увери, че сините му очи наистина светят с блясъка на умните бебета. Но лицето му беше от гранит – издялано от онзи материал, от който правят проците и патриарсите. Мина му мисълта, че някои светци са имали може би тъкмо такъв вид. От парцаливите ръкави на синята риза като грамадни лозници стърчаха две китки, а дланите, покрити със загрубяла кожа, се пресичаха от безброй белези, оставени от острите черупки на морските жълъди. В лявата си ръка пророкът мъкнеше чифт вехти кецове и като видя, че Док се загледа в тях, рече:

– Нося ги само във водата, за да се пазя от жълъдите и медузите.

Въпреки желанието си Док усети, че обаянието на този човек го покорява.

– Харун – почна Док – го спохождали добрите и злите духове на земята, огъня и водата. При вас идват ли? „И таз хубава! – помисли той. – Нима се хванах на тая глупава игра? Нима не мога да плюя и да си ида? Още има време.“

Пророкът погледна надолу под ъгъл към лицето на Док.

– Живея сам – простичко каза той. – Живея под небето. Нощем слушам вълните и наблюдавам черните силиуети на боровите клони върху небето. Но при тази тишина и при тези звуци, при тия багри и тази самота естествено спохождат ме и видения. Всекиму се случва.

– Но сигурно не вярвате в тях, а? – с надежда попита Док.

– Не виждам какво има тук за вярване и за невярване. Нали си виждал как слънцето, преди да потъне в океана, се сплесква и добива най-чудати форми? Всеки път ли си казваш, че това се дължи на илюзия, причинена от атмосферните частици и светлината, пречупена във водата, или просто се радваш на красотата? Нима ти нямаш видения?

– Нямам – отсече Док.

– Ами от музиката не се ли пораждат желания, спомени?

– Това е друго – каза Док.

– Разлика няма – рече пророкът. – Хайде, вечерята е готова.

По дюните имаше дълбоки пукнатини, в които брулените от ветровете борове намираха убежище и се укрепяваха срещу пълзящите пясъци. В такава пукнатина се намираше и домът на пророка. Малката падинка бе защитена от вятъра. Боровите клони я закриваха, пясъкът бе послан с дебел килим благоуханни борови иглици. Смъкнеше ли се в тази малка чаша, човек дочуваше вятъра, който свисти над главата му във върховете на дърветата. Под заплетените клонаци тегнеше вечен сумрак. Боровите можеха да оцеляват само защото се подчиняваха на по-могъщите сили – лягаха ниско и протягаха клонести ръце по посока на вятъра, като подхранваха дребните пълзящи растения, които забавят крачките на скитащите дюни. До стволите гореше огън. Върху огнището от плоски камъни къкреха почернели консервни кутии.

– Това е моят дом – каза пророкът. – Добре дошъл! Стотвил съм чудесна вечеря.

От разклонението на едно дърво той смъкна тенекена кутия, извади отнякъде хляб и отрязва две дебели филии. После изсипа морски краставици от една мокра торба, счука ги върху камък и размаза вътрешностите им върху резените.

– Мъжките сладнят, женските нагарчат – обясни той. – Обичам да ги смесвам.

– Ял съм – рече Док. – Италианците ги ядат. Едни от най-силните белтъци. Някои смятат, че възбуждат полово.

У пророка имаше някаква желязна простота. Беше като монолитен къс от логика, застанал с гърди към вълните на ядовитата глупост.

– След това ще ядем молюски на пара – каза той. – Ето, с тая игла ги ям. Обичаш ли морски марули? Имат съвсем особен вкус. Имам и супа, но няма да кажа от какво е. Ще видиш.

– Все от морето ли си доставяте храната?

– Съвсем не – усмихна се пророкът. – Да можеше ... по-просто ще се да бъде. Получавам всички белтъчини, от които се нуждае, та дори и повече, но стомахът ми, нали е човешки, все още проплаква за скорбяла. И затова ям хляб и малко картофи. А с белтъчините обичам и нещо киселичко. Ето, виж, имам шише оцет и два-три лимона. И още, тъпча се с билки – и чубрица, и пелин, и обичниче.

– Ами въглехидратите? – запита Док. – В отливните блата няма захар.

Пророкът сведе поглед и се загледа в една черна мравчица, която се мъчеше да се покати върху пясъчната лавина, но непрекъснато се

сриваше назад. Заговори срамежливо:

– Открадвам си сладкиши. Не можах да се откажа.

– Слабост на плътта – определи Док.

– Но това няма значение – извика пророкът. – Апетитът не е лошо нещо. Колкото по-голям е апетитът на човека, толкова човекът е по-богат. Учили са ме да не крада. И не вярвам в кражбата. Помисля ли си за нея, усещам, че чувствата ми се нараняват. И сладкишите не ми се услаждат, но какво да правя, като обичам добуш и еклери!

Заизваждаха молуските от черупките им с игли, после ги топваха в лимоновия сок. Супата съдържаше охлювчета, рачета и дребни рибки, подправени с чесън и хвойна.

– Някои хора се гнусят – отбеляза пророкът.

Като се навечеряха, Док се отпусна върху боровите иглици – сладостно спокойствие го обзе. Въздухът, мекотата на иглиците, ароматът на водорасли, бор и блага билка, музиката на вятъра в боровите клони, ситият стомах – всичко това излиза около него стените на задоволството.

– Учудвам се, че никой не ви е потърсил – каза той. – Такъв разумен човек сте. Но такова е нашето време, в хората като вас, тия, дето не се тревожат и не бързат за никъде, всички виждат опасност. Особено опасни са онези, които не смятат, че светът е пред свършек.

– Но той наистина върви към свършек – рече пророкът. – Тръгнал е натам още от деня на своето раждане.

– Учудвам се как още не са ви тикнали в затвора. Защото да се чувствуваш щастлив, без нищичко да имаш, се смята за престъпление.

– Затварят ме – поправи го пророкът. – Затварят ме и още как! От време на време съм под наблюдение.

– Щях да забравя – сепна се Док, – вие сте луд, нали?

– Може би. Но не съм опасен. При това още не са ме хванали, че крада сладкиши. Много съм ловък, пък и рядко открадвам.

– Но никога не събирайте около себе си ученици – каза Док. – Те на бърза ръка ще ви разпънат на кръст.

– Не е много страшно. И не съм седнал никого на нищо да уча.

– Знаем ли? Доктрината на нашето време гласи, че човек не може да съществува без разните му там имуществва и прочие. Може би не проповядват тъкмо това, но животът ви е живот-предателство.

– Ленив съм – рече пророкът. – Пил ли си някога чай от блага билка?

– Не.

– Силен и ароматичен. Леко слабителен. Ще можеш ли да пиеш направо от бирена бутилка?

– Не виждам защо не.

– Внимавай! Бутилката пари! Вземи този клон да увидеш стъклото.

Пророкът помълча и после рече:

– А теб какво те мъчи? Или не искаш да приказваш?

– Да приказвам, защо не, само че не зная какво ми е. Всъщност сега нищо ми няма.

– Ясно. Като всички други. Женен ли си? Деца имаш ли?

– Не.

– А не искаш ли да се ожениш, да имаш деца?

– Струва ми се, не искам.

– Снощи видях една морска сирена – каза пророкът. – Нали си спомняш, припадна мъгла. Луната – презполовена. Нощта беше с много багри, не като друг път само в черно, сиво и бяло. Там, дето свършва пясъкът, в морето се вдава каменен език. Отливът се дръпна толкоз, че на това място се образува леговище от водорасли. Тя доплува, удари с опашка като моруна, подскочи и се излетна върху водораслите. Почна някакъв танц с белите си ръце. И не си отиде, додето приливът не я покри.

– Сън, нали?

– Отде да знам? Но ако е било сън, горд съм, че мога да виждам насън такива хубави неща. А ти към какво се стремиш?

– Аз ли? Мъча се да реша – каза Док. – Искам да имам всичко, което съм видял, което съм премислил, което съм научил. Да имам всичко; да го пречистя, да го подреда, та да ми остане нещо смислено, нещо полезно. А май няма да мога.

– Значи, не си готов. Или пък се нуждаеш от помощ?

– Каква помощ?

– Има неща, които човек не може сам. Аз например никога не бих се хвърлил на нещо голямо, без ... – пророкът млъкна. Върху твърдия пясък връхлетяха тежки вълни. Жълтеникавите отблясъци на залазващото слънце близнаха един облак на изток и той се превърна в късче злато.

– Без?

– Без любов. А сега трябва да отида при залеза. Струва ми се, настъпи мигът, в който не може без мен. Това ме кара да се чувствавам нужен. – Пророкът се изправи и отърси боровите иглици от дрипавите си панталони.

– Ще дойда пак – рече Док.

– Сигурно няма да ме има. Аз съм неспокойна душа. Сигурно няма да ме има вече.

Той се прехвърли над ръба на ладийката и Док видя как вятърът подгъна периферията на сламената му шапка. Златното слънце го освети в лицето и заблестя в брадата му.

11. РАЗМИШЛЕНИЯТА НА ХЕЙЗЪЛ

След като Мак излезе от приюта „Палас“ (и по една случайност не намери Док у дома), Хейзъл седна и се замисли. Трудно възприемаше Хейзъл нещата. Чу теорията на Мак, че Док никога не ще успее да напише своя труд, но истинското ѝ значение му стана ясно едва когато остана сам. Чувството, че с Док не всичко е в ред, цареше вече по цялата улица Консервна, ала досега то бе убягвало на Хейзъл. Той знаеше, че Док си има неприятности, но приятелското чувство на съжаление още не бе го обзело. Поискаше ли да узнае деня и часа, в които ще настъпи краят на света, стигаше му да попита Док и неговият отговор би означавал последната дума. Останал сега сам, той се замисли не за слабостите на Док, а за предателството на неговите приятели, които можеха да му противоречат, които дръзваха да му противоречат.

Хейзъл потупа облегалото на своя люлеещ се стол, скочи и отиде при Дебелата Ида. На тезгяха беше Еди, поради което Хейзъл получи едно след друго две чаши уиски, плащайки само кока-колата.

После пое между две от консервните фабрики и се озова на брега. Една чайка със счупено крило привлече вниманието му. Погали я, опита се да ѝ помогне, но го стори така, че тя заплава по водата и се удави. Хейзъл бе преживял земетресение и сега търсеше епицентъра му. Тръгна по крайбрежните скали и достигна пясъците на Пасифик Гроув, но и там нищо не можа да му направи впечатление, нито дори загорелите момчета, които ходеха по ръце, за да се харесат на момичетата. Тогава свърна нагоре по хълма, влезе и обиколи приземния етаж на Холмановия универсален магазин. Надзирателят на етажа го придружи по целия път – чест и предпазна мярка, на каквато малцина можеха да се радват. Но Хейзъл дори не забеляза лъскавите редици дребни сечива по рафтовете.

Невъзможно е да измъкнеш почвата изпод нозете на един човек и да искаш от него да се държи нормално. На връщане към улица Консервна Хейзъл мина покрай погребалния магазин. Беше се събрала огромна тълпа. В друг случай Хейзъл с ентузиазъм би се залепил, но сега само погледна планината от гладиоли, които изнасяха от магазина, без да трепне в него желание за участие. Щастливият мъртвец щеше да бъде погребан без Хейзъл.

В Ню Монтерей Хейзъл мина не покрай, а направо през сюрия

сборичкали се псета, без да ги погледне. Всички негови прояви биха, разбира се, разтревожили приятелите му, но ако знаеха какво мисли Хейзъл, те сигурно щяха да се ужасят.

Мисленето по начало е безполезно. За Хейзъл то представляваше подвиг. Онзи, който би могъл да си представи мисловния му процес, незабавно би се почувствувал болен от морска болест. Това беше див хаос от образи, спомени, думи, фрази. Беше нещо като задръстване на пътя при пресечка, при което Хейзъл се намирал в центъра, мъчейки се да възстанови движението.

Продължи да крачи към улица Консервна, но не се насочи към приюта „Палас“, а по инстинкт пропълзя под клоните на черния кипарис в запустялото място, където бе живял толкова години в дните преди „Палас“. Мислите на Хейзъл не бяха сложни. Забележителното беше, че са дошли.

Хейзъл обичаше Док. Док беше в беда. Някой беше виновен за това. Кой? Че можеха да бъдат обстоятелствата, а не определено лице – това не влизаше в неговите съображения. Лицето, което наскърбява Док, трябваше да бъде обезвредено дори ако за целта се наложише убийство. Хейзъл нямаше нищо против убийството. А това, че не бе убил никого досега, се дължеше само на липсата на желание и необходимост. Помъчи се да си спомни всичко, което бе чувал за настроенията на Док, но всичко беше мъгляво, неясно, с изключение на едно: Мак бе казал, че Док няма да напише своята работа. Това бяха единствените ясни думи, изказани досега. Значи Мак беше въпросното лице! Значи той трябва да понесе отговорността. Хейзъл се натъжи, защото харесваше Мак, много го харесваше. И се хвана за надеждата, че може би не ще се наложи да го убива.

Под кипариса стана тъмно, тъй тъмно, че не можеше да се чете. Хейзъл винаги съдеше за светлината по това, дали позволява да се чете, макар че той никога нищо не четеше. Фенерът пред верандата на „Мечешко знаме“ пламна. Западната биологична бе все още тъмна. През прозорците на приюта „Палас“ там горе проникваше бледата светлинка на газената лампа. Напразно Хейзъл се мъчеше да възвърне състоянието си на сладко безсмислие. Безполезно. Виновникът беше Мак. И Мак трябваше да направи нещо.

Хейзъл се изправи и изчетка прахоляка от дрехите си. Заобиколи ръждясалите тръби на празното място, премина през железопътната линия и се изкачи по стръмната пътечка. Зад него, малко приглушен от фабриките, ехтеше тропетът на Какауете, който свиреше „Бурно

време“, чуваше се лай на тюлени.

В „Палас“ момчетата и Мак играеха на пода дама с парче тебешир. Шишето за победителя стоеше на удобно разстояние.

– Здравсти, Хейзъл! – извика Мак. – Хайде с нас!

– Мак, ела да излезем! – с печал в гласа каза Хейзъл. – И се пригответи да си пазиш кожата!

– Каквооо? – изненада се Мак и политна назад.

– Ще ти дам аз едно „какво“, че свитки ще видиш! – рече Хейзъл.

– Защо? – попита Мак.

От този въпрос Хейзъл най-много се боеше. Помъчи се да намери бърз и точен отговор.

– Ела навън и ще разбереш!

– Хейзъл! – Мак се изправи. – Хей, момченце, какво те е прихванало, а? Кажи! Може пък да ти помогна?

Хейзъл почувствува, че държи положението в свои ръце.

– Ти нямаш право да се отнасяш с Док по този начин! – свирепо просъска той. – С всеки друг, но не и с Док!

– Че как се отнасям с него? Какво съм му направил? Е, дето го мамя от време на време... но ние всички го мамим. И ти.

– Ти рече, че нямало да си напише книгата. Това е.

– О, небеса! – възкликна Мак.

– Значи си страхливец!

– Така да е. Страхливец съм. Но някой път, когато не ме е страх, ще ти метна един тупаник. Сядай сега! Сръбни от шишето.

Прикоткаха Хейзъл, пошегуваха се и най-сетне очите му плувнаха от умиление. Но науми ли си Хейзъл нещо, лесно не го забравя.

– Длъжни сте да му помогнете – повтаряше той. – Не го ли виждате, че е нещастен, че е тъжен? Трябва да му помогнете.

– За тая работа никой не му е крив – каза Мак. – Най-малкото ние. Лошото му е там, че уж иска всичко да скрие, пък то избива, като червей полазва от пъпката върху розата.

– Точно така е, дяволите го взели! – потвърди Хунти Втори.

– Не приемам никакви извинения! – извика Хейзъл.

– Хейзъл е прав – рече Мак, след като помисли и наум опипа въпроса от всичките му страни. – Само за себе си мислим. А през целия си живот не сме имали такъв добър приятел, като Док. Да оставиш приятеля си! Просто се срамувам. Добре че е Хейзъл да ни напъти! Виж, аз да бях зле, от Хейзъл и една думица не бих чул, ама друго си е, като ти го каже.

Хейзъл завъртя изненадано глава. Комплиментите в живота му бяха толкова малко на брой, че просто не знаеше как трябва да ги приема.

– Най-тържествено предлагам – продължи Мак – да станем всички накрак и да прием наздравица за Хейзъл, за тази благородна, истински благородна душа!

– О, приятели, дяволите... – хлъсна Хейзъл и обърса очи с ръкав.

Заобиколиха го в кръг: Мак и Еди, Хуити Първи и Хунти Втори. Всеки надигна шишето на лакът и пи за здравето на Хейзъл. Добрите чувства тъй силно пламнаха, че повториха наздравицата. Тъкмо се канеха да потретят, Хейзъл се обади:

– А бе не може ли да се пие за нещо друго, та и аз да сръбна?

– За Лефти Гроув¹² – предложи Еди.

С това ледовете се разчупиха. Настъпи затопляне. Изкопаха още една буре от частната колекция на Еди, натрупана през войната. Той измъкна канелката и внимателно помириса.

– Спомням си – каза той. – Бяха дошли някакви субекти от Южна Америка и домъкнаха бутилка абсент.

– Цялата къща размириса – отбеляза Мак.

Също като едно време. Почнаха да си припомнят... ех, да беше сега Гей... Да прием за Гей, добрия стар Гей, нашия покоен приятел!

Абсентът бе малко попретъпил сместа в бурето, придавайки й нещо сладостно и старомодно. Речта на обитателите на приют „Палас“ изведнъж стана по-любезна, върна се към древната учтивост между хората. Когато отново напълниха шишето, никой не пожела да бъде пръв, всеки настояваше да е последен.

– Другия път, като се опаричим – подхвърли Мак, – отиваме в „Уулърт“ и купуваме чаши.

– Ами! – възрази Хуити Втори. – Ще се изпочупят. Но все пак те разбирам.

Всеки почувствува, че изживява онзи миг, в който историята спира, прави равностметка и тръгва по нов път. Всички знаеха, че тази нощ за тях ще остане като начало на нещо. В такива мигове хората изпитват необходимостта да държат речи.

Мак се подпря на печката и апелира за внимание, почуквайки юнеца.

– Господа – почна той, – нека сега дадем дума, че ще измъкнем задника на Док от блатото на отчаянието!

12. Американски спортист

– Не забравяй, че веднъж направихме това и едва не го съсипахме – обади се Еди.

– Тогава бяхме по-млади – продължи Мак в същото повишено настроение. – Но този път всичко ще обмислим и тъй ще го направим, че отникъде да не тече вода.

Хейзъл, спечелен отново за братството, изпадна в безгрижната си разсеяност.

– Да прием за Лефти Гроув!

Мак отвори вратата на печката и седна на ръба.

– Много съм мислил, ще знаете. В последно време друго не съм и похващал.

– Та ти друго правиш ли? – попита Хуити Втори, Мак не му обърна внимание.

– Имам следната теория ... – заговори той.

– Мълчи, мълчи! – извика Еди.

– Кому казваш да мълчи? – попита, го Хуити Втори.

– На никого. Но ако някой се усети, че е за него...

– Имам следната теория, стига само да имате уши да слушате – подзе Мак: – Сещате се какво искам да ви кажа ... – Ако не беше абсентът, който им върна търпимостта, Мак нямаше да мине без бой. – Любезно ви моля да не ме прекъсвате. Ще направя кратък преглед на женския въпрос в Съединените щати. Погледнете колко много разводи, погледнете причините и едно ще разберете: единственият човек, който не бива да избира съпруга, е онзи, който тепърва се жени. Факт! Друг факт е, оставиш ли ергена сам да си избере жена, той винаги ще избере не оная, която трябва.

– Затуй най-добре не се жени – допълни Хуити Втори.

– Има хора, които не могат без това – каза Мак.

– Да не искаш да кажеш, че трябва да се лишим от Док, от нашия най-добър приятел?

– Помолих ви да не ме прекъсвате – с достойнство рече Мак.

Хейзъл дръпна ръкав.

– Шегуваш ля се, Мак?

– Не се шегувам.

– Но ако с Док се случи нещо, знаеш какво те чака, нали? – предупреди Хейзъл.

– Да – каза Мак. – Струва ми се, че знам и... струва ми се, скоро ще ме сполети.

Леглото на Хейзъл се състоеше от четири дървени трупчета, върху

които бяха заковани летви, а най-отгоре беше постлано с юрган. Той сам си го беше направил, припомняйки си модела от някакъв филм. Когато най-после приюътът „Палас“ стихна, Хейзъл си легна и се загледа в гредите над своя балдахин. Умът му трескаво се мятеше. Щеше му се да помогнат на Док по някой по-прост начин, не чрез сериозната операция, предложена от Мак. По едно време се надигна, надникна през вратата и видя, че засенчената със зелено лампа в Западната биологична още свети.

– Бедният! – прошепна той.

Не спа добре, а и сънищата му приличаха на гъби.

12. ЦВЕТЕТО В ПОПУКАНАТА СТЕНА

Джо Елегънт беше младеж с бурна натура. Пушеше вносни цигари с дълъг кехлибарен цигарлък и работеше като готвач в „Мечешко знаме“. Момичетата казваха, че приготвявал най-хубавите хлебчета в света и можел тъй да масажира, че да прогони и най-неприятната умора в събота вечер, когато обикновено се завръщаха рибарите. Почти винаги ходеше намръщен и ако не смятаме времето около хранене, не излизаше от малката пристройка зад „Мечешко знаме“, откъдето по цели нощи се носеше дрънкането на пишещата му машина.

Една утрин, скоро след постъпването ѝ, Сузи пиеше кафе, а Джо Елегънт чистеше масата от трохите на закусилите по-рано.

- Хубаво кафе правиш – отбеляза Сузи.
- Благодаря.
- Нямаш вид на човек, който работи тук.
- Защото е временно, уверявам ви.
- Имам чудесна рецепта за гъмбо¹³. Искаш ли да ти я дам?
- Менюто се определя от Фауна.
- Никак не си любезен.
- А защо трябва да съм?

Той мина зад гърба ѝ. Сузи се присегна, хвана яката му, изви я и го накара да се снижи на нейната височина.

- Хей, слушай! – Тя смръщи вежди и го стрелна в изпъкналите очи.
- Хайде, от мене да мине! – и го пусна.

Джо Елегънт пристъпи две крачки назад, разтърка гърлото си и оправи ризата.

- Съжалявам – каза Сузи.
- А, нищо, нищо.
- Защо си такъв дребосък?
- Ти сама каза. Не ми е тук мястото. Затова.
- А къде ти е мястото?
- Кой знае дали ще разбереш.
- Да не би да си много добър за тук?
- Да речем, че съм по-различен.
- Не се шегувай!
- Пиша роман.

13. Ястие от бамя

- Роман пишел! За какво? Обожавам романите.
- Моят няма да ти хареса.
- Защо?
- Няма да го разбереш.
- Тогаз защо го пишеш?
- Не е предназначен за масите.
- Аз съм масите, тъй ли? Ти да не си мръднал, а?
- Джо Елегънт преглътна и лицето му конвулсивно се сви.
- Някой ден ще ти прочета нещичко.
- Чудесно! Но нали казваш, че няма да разбере.
- Ще ти обяснявам.
- Много ще се радвам. Сума неща не разбирам.
- Обичаш ли палачинки? – попита той.
- Страшно.
- Ще ти направя. Защо не дойдеш някой следобед в моя апартамент? Мога да ти предложа чаша чай.
- Но ти си чудесно момче! Имаш ли още кафе?
- Ще ти смеля прясно.

13. СРАВНЕНИЯТА ТРЯБВА ДА СЕ СРАВНЯВАТ

Док прекара нощта неспокойно. Главата му гъмжеше от жълти топове хартия, прозорци и октоподи. Друг път при безсъница той щеше да работи, да чете, но сега, запалеше ли лампата, съзираше жълтите листове и строените моливи.

Когато утрото се прокрадна над залива, той реши да тръгне на дълга разходка – например все по брега, до Кармел. Надигна се и тъй като беше все още полутъмно, запали лампата да си свари кафе.

От входа на „Ла Ида“, Дебелата Ида видя светлината. Загърна в парче книжна кесия еднопайнтова бутилка без етикет, която съдържаше кафеникава течност, и се запъти през улицата към Западната биологична.

– Док – рече тя, – би ли изпил това?

– Какво е то?

– Казват, че било уиски. Просто искам да зная може ли да убие човек. Доста си купих от него. Правят го в Пайн Кениън.

– Но това е противозаконно.

– Убиването също е противозаконно – каза Дебелата Ида.

Док трябваше да избира между контрабандата и убийството. С тъга си помисли, че винаги ще се набърка в такива работи – не добри и не лоши, а все по-лоши и по-лоши. Анализът му беше светкавичен.

– Не е отровно – каза той, – но на болни стомаси не помага. Съдържа малко метилов алкохол. Но, струва ми се, не е по-лошо от „Старите кецове за тенис“.

– Благодаря ти, Док. Какво ти дължа?

– Какво ли? Да речем един квартал, но не от това.

– Ще ти изпратя малко „Олд Тейлър“.

– Не се тревожи, моля ти се.

– Док бе, чух, че нещо не си добре.

– Аз? Какво не ми е добре?

– Просто чух – каза Дебелата Ида.

– Много съм си добре – ядоса се Док. – Какво ви е прихванало всички? И таз добра, всеки ме гледа, като че съм болен. Какво ми е?

– Ако мога с нещо да ти помогна ... – недоизрече тя и бързо тръгна, оставяйки шишето при Док.

Док отпи, намръщи се, после го надигна по-дълго. Сърцето му

гневно биеше. Не искаше да си признае, че съжаленията на приятелите му само подсилват унието. Знаеше, че съжалението и презрението са братя.

– Ще хвана пролетните отливи в Ла Хойа, пък каквото ще да става!

– Той изправи брада. – И ще си купя нов микроскоп!

А най-ниският глас се обади: „Някъде има и топлина.“

Док седна и написа със злоба: *Сравненията трябва да се сравнят.*

Отново надигна шишето и разпечата вчерашните писма. Имаше поръчка за шест серии предметни стъкла за Политехническото висше училище в Оукланд – ембрионалното развитие на морската звезда. Зарадва се, че пак ще се заеме със старата и позната работа. Събра ведрата, хвърли гугмените ботуши в бричката и подкара към голямото отливно блато.

14. НЕСРЕТНА СРЯДА

Някои дни просто се раждат грозни. Още с първия лъч на светлината проличава, че независимо от времето, денят ще бъде лош. И всички го разбират. Никой не знае каква е причината, но в такива дни хората с неохота стават от леглото си, а когато станат, стават със задника нагоре. Вдигне ли ги гладът или службата, те веднага разбират, че чувството не ги е излъгало, че предстои несретен ден.

Невъзможно е в такъв ден да сvariш хубаво кафе, връзките на обувката се късат, чашите сами подскачат от лавиците и се разбиват на пода, децата – обикновено честни – почват да лъжат, а добрите деца развиват кранчетата на газовата печка, изгубват ги и се налага да ядат пердах. В такъв именно ден котката решава да се окооти, а домашните кученца се напикават върху килима в гостната.

Ужасно е в такъв ден! Раздавачът донася разписки за неплатени в срока сметки. Ако денят е слънчев, превръща се в нетърпимо слънчев, а мрачен ли е... но кой обича мрачното време?

Мак усети, че денят ще бъде точно такъв. Не можа да намери панталоните си. Препъна се в един сандък, нарочно наместил се на пътя му. Изруга всички братя от приюта „Палас“ и като прекосяваше празното място, кривна встрани да ритне едно разцъфнало глухарче. Еди го свари да седи умислен на тръбите. Естествено тръгнаха към Дебелата Ида. Мак се повъртя, докато Ида се скрие някъде, за да може тогава Еди да му налее. Но Дебелата Ида се облягаше на тезгяха и ругаше по адрес на някакво писмо.

– Данъци – извика тя. – Всеки път щом ти тръгне и данъците се увеличават. Щастливец си ти, Мак. Никому нищо не дължиш, пък и нищо не печелиш. Все ще ти е добре, додето не почнат някой ден да искат данъци и за кожата на гърба ти.

– А на тебе какви данъци искат? – попита Мак.

– Градски, околийски...

– Върху какво?

– Върху кръчмата. На всичко отгоре внасям пари и за нов Понтиак.

Подобна декларация обикновено би събудила определено съчувствие у Мак, заедно с умереното самодоволство, че не е натоварен с данъчното бреме. Но сега го обзе досадна тревога. Върна се в „Палас“ – там можеше да се тревожи при по-големи удобства. Седна и наум си

преповтори историята на приюта.

Едно време той беше собственост на Ли Чун. Дълго преди войната Мак и момчетата се нанесоха тук като наематели срещу пет долара месечно и, разбира се, никога не плащаха. Ли Чун щеше да припадне от изненада, ако извадеха пари да му платят. После Ли Чун продаде бакалницата на Йосиф-Мария. И „Палас“ ли влизаше в тази сметка? Мак не знаеше, но и да влизаше, Шефът нямаше представа за това. Той не беше като Ли Чун. Би си искал наема. Но ако „Палас“ принадлежеше на Шефа, сигурно щяха досега да му пратят сметка за данъка. А получеше ли такава сметка, той веднага би стъпил на врата на Мак и момчетата.

Шефът не беше от тия, които пилеят парите си, без да си ги взимат назад. Това поне бе сигурно.

Стори му се съвсем несправедливо. Техният дом, тяхната сигурност, общественото им положение, ако щете – всичко това да влезе в някакви там баланси? Мак лежеше по гръб и разсъждаваше – какво може да се направи? Да речем, Шефът си поиска наема за миналите години, именно години? Можеш ли да вярваш на човек като него? Какъв долен ден! Мак не беше в състояние да измисли изход; затова свика момчетата на събрание и дори изпрати Хейзъл да доведе Еди от кръчмата на Дебелата Ида.

Тъжно, опечалено събрание. Мак изясни въпроса откъм всичките му страни тъй, че най-сетне Хейзъл сякаш проумя опасността. Момчетата закръсиха ръце, зяпнаха тавана, подпряха бради. Еди дори стана от мястото си и обиколи веднъж стола, та дано мисълта му потече както трябва.

Най-после Хунти Втори се обади:

– Да му крадем пощата, че да не получава никакви данъчни съобщения.

– Не е практично – възрази Мак, – макар че не е престъпление.

– Да го убием тогава – предложи Хейзъл.

– А не си ли чувал, че това е противозаконно? – попита го Мак.

– Защо, можем да го направим уж случайно – продължи Хейзъл. – Представете си, че падне от нос Лобос.

– Тогава друг ще наследи имота и я разберем нещо, я не.

Полека-лека ги обхващаше цялата измама в теорията за частната собственост на недвижими имуществва.

– Да накараме Док да говори с него? Той уважава Док – каза Хунти Първи.

– Така само ще привлечем вниманието му. И току виж –

възпротиви се Мак – взел, че дигнал наема.

– Ами ако се помъчи да си събере парите? – запита Еди.

Хейзъл се включваше в темата с бавно, но затуй пък силно горене. Заяпа се в белосаните стени на приюта „Палас“, спря поглед върху календарите с хубавиците на кока-кола, върху огромната древна печка, върху часовника и портрета на Роми Джакс¹⁴. Очите му се напълниха с искрени бистри сълзи.

– Не го е срам, кучи син! Толкова труд – и да ни отнеме дома, единствения дом, в който някога съм бил щастлив! Как е възможно човек да бъде толкова подъл?

– Той още нищо не ни е сторил – успокои го Мак. – Сигурно съвсем и не подозира.

– Представяте ли си къщата да беше на Док? – каза Еди. – С него никога няма да си имаш неприятности.

Мак се обърна към него като ужилен.

– Отде ти дойде на ум?

– Ами че Док не си отваря писмата със седмици. Док ще забравя да си иска наема, няма да разпечатва разписките за данъците ...

В погледа на Мак заблестя възбуда.

– Еди – каза той, – Еди, ти сложи пръст в раната.

– Каква рана? – попита Еди.

– Това трябва да се обмисли – рече Мак. – Но трябва да признаем, че нашият Еди е цял гений.

– Какво толкова съм направил? – Еди се изчерви от удоволствие.

– Сега не мога да ти кажа.

– Но моля ти се, Мак, искам да зная какво съм направил.

– Мъдро! – отговори Мак. – Просто пристъп на чудотворна мисъл. Я дайте сега да поговорим за Шефа. Какво мислите, има ли достатъчно кураж?

– Уха! – обади се Хейзъл. – И акъл има.

Мак заговори бавно, сякаш мислеше на глас:

– Да видим: Йосиф-Мария, казвате, е умно момче в общия смисъл на думата...

– Много хубаво се облича – допълни Хейзъл.

– А умният човек – продължи Мак – не си създава неприятели, освен ако не е решил да се маха от града. Той винаги гледа да е добре с хората, на приятелски начала.

14. Американска актриса

– Стига си го усуквал, Мак! – избоботи Хуити Първи. – Кажи какво си намислил!

– Слушайте, момчета – предупреди Мак, – ако сега ви издрънкам всичко и после нищо не излезе, ще ме вземете на подбив. Искам всичко добре да обмисля – как най-сигурно да се отървем от него. Но ако стане всички ще помагате.

– Какво да помагаме?

– Оставете ме на мира, момчета! – заповяда Мак, върна се на леглото си, склучи длани под главата и се загледа в гредите на приюта „Палас“. Хейзъл безшумно се приближи до него.

– Нали няма да позволиш никому да ни отнеме къщата, Мак?

– Обещавам! – разпалено отвърна Мак. – Къде е Еди?

– Върна се при Дебелата Ида.

– Направи ми една услуга, Хейзъл.

– Дадено, Мак!

– Взemi оная тенекия от мас и кажи на Еди да я напълни с бира, но никой да не разбере. Трябва ми, да мисля по-добре.

– Ще получиш, каквото искаш – обеща Хейзъл. – Ти само не преставай да мислиш, Мак. Кажи Мак, как става тъй, че на Еди винаги му идват гениални мисли, без сам да знае това, а на мен никога не ми идват?

– Какво, какво? Я повтори!

– Как става тъй... е, нищо, нищо! – отказа се Хейзъл.

15. В МАГНИТНОТО ПОЛЕ НА ТЕРЗАНИЕТО

Фауна бе постигнала успех в три невероятни начинания. Бе повече от ясно, че тя би могла добре да се справи и със стомана, и с химикали, и дори с „Дженеръл Електрик“ – Фауна притежаваше необходимите качества, потребни за съвременния бизнес. Беше благонравна и едновременно с това платежоспособна, надарена с обществено чувство, а насаме – с индивидуализъм, щедра, но и с деликатните прийоми на двойното счетоводство, сантиментална, но не и сладникава. Тя лесно би станала председателка на директорския съвет в някоя голяма корпорация. Освен това Фауна проявяваше и задълбочен интерес към личния живот на своите момичета.

Скоро след пристигането си в „Мечешко знаме“ тя отдели една от стаите, подреди я и я нарече Готовата стая. Това беше обширно и приятно помещение с три прозореца, гледащи към празното място. Тук Фауна нареди дълбоки кресла и кушетки, покрити с ярка басма на едри цветя. Завесите бяха в тон с мебелите, а картините по стените имаха за цел да успокояват, без да заинтригуват – гравюри на крави, нагазили в блата, елени – в потоци, кучета – в езера. Очевидно мокрите животни имаха определена задача.

За отдих Фауна сложи тук маса за пинг-понг, масичка за игра на карти и дъска за дама. Готовата стая трябваше да служи за почивка, за четене, за сплетни, за учене – неща, които по един или друг начин занимаваха момичетата от „Мечешко знаме“. На една от стените висеше огромна дъска с рамка, декорирана с едри златни звезди – това беше гордостта на Фауна. Весела, изпълнена с женска атмосфера, беше Готовата стая. В нея се носеше екзотичният ориенталски аромат на тамяна, който димеше в почернелия скут на един приклеknал гипсов Буда.

Беше към три без четвърт. Агнес, Мейбъл и Беки се излежаваха в Готовата стая. Настъпил бе часът за дрямка. Празното място се къпеше в ялната, ослепителна слънчева светлина, на която дори ръждясалите тръби и старият парен котел изглеждаха красива. Високите диви ружи сладостно се зеленееха като в парк. Някаква тромава, сива и мързелива ангорска котка диреше лалугери из тревата, но явно ѝ беше все едно дали ще намери. Мейбъл застана до прозореца.

– Чувала съм, че едно време в този стар котел живеели хора – каза тя.

Агнес се занимаваше с педикюр и клатеше нозе, по-бързо да изсъхва лакът.

– Това беше преди ти да дойдеш – отвърна тя. – Господин и госпожа Малой. Бяха се подредили чудесно – отпред имаха навес, вътре персийски килим. Промъкнеш ли се през пещта – чудо ти казвам. Биваше си я, домакиня беше.

– Защо напуснаха? – интересува се Беки.

– Взеха да се карат. Тя искаше пердета. Той не се съгласяваше, по-неже нямало прозорци. И когато се караха, вътре тъй ехтеше, че нервите им съвсем се опънаха. Той казваше, че в котела не му достигало място да замахне и да я цапардоса. Сега е в околийския затвор. А тя е в Салинас – бърка кайма в някаква бирария и чака да го пуснат. Свестни хора бяха. Той е от Дружеството на елените.

Мейбъл се дръпна от прозореца.

– Чухте ли, довечера пристигат „Гърмящите змии“ от Салинас? Ангажирали целия ни дом.

– Да – рече Беки. – Ще имат паметно събрание за загиналите членове. Фауна им предложила отстъпка.

Агнес вдигна левия си крак и задуха лака по ноктите.

– Как ви се нрави тоя цвят?

– Идеален! – каза Беки. – Като почнат да гният трупове, такива им стават ноктите. А къде е Сузи? Ще види тя, каже ли Фауна три часа, това значи три часа! Ама какво смешно име – Фауна, а?

– Името ѝ е било Флора – поясни Мейбъл. – А какво значи фауна? Не познавам никого с такова име.

– Май че сърничка или нещо подобно – каза Беки. – Но ако питате мен, Сузи няма много да се задържи. Нещо ѝ шава, и в очите си личи, ходи по разходки, представете си!

– Три без две минути! – отбеляза Мейбъл. – Сузи трябваше да е тук.

Точно в три едната от вратите се отвори и Фауна пристигна от спалнята си. Оранжевата ѝ коса бе превързана със сребриста панделка, което придаваше на Фауна вид на току-що поминала се обществена деятелна. Фауна се отличаваше с елегантност, каквато човек можеше да види само в салоните на старите богаташи и вертепите на изисканите дами. Беше кръстата, но се движеше с лекота, с грациозни стъпки. Носеше грамадна кошница.

– Къде е Сузи? – попита тя.

– Не знам – отвърна Мейбъл.

– Иди да я потърсиш в стаята ѝ.

Фауна се настани до дъската за дама.

– Някой е играл барбут със заровете – забеляза тя.

– Как позна? – удиви се Беки.

– Забравил е два долара. В Готовата стая хазарт не искам. Ако младата дама поиска да поиграе с някой клиент, това е друго, но повече не искам да виждам следи от молив по заровете. Хазартът е порок. Познавам не един добър човек с бъдеще, който е пропилял живота си на зарове.

– Добре де, Фауна, а ти защо играеш на покер? – каза Беки.

– Покерът не е игра на шанс – отговори Фауна. – И внимавай какво приказваш, Беки! Вулгарността придава на публичния дом лошо име. – Фауна извади от кошницата ленена покривка и я метна върху дъската. След това измъкна салфетка, чиния, чаши за вино и цял куп сребърни прибори.

В това време влязоха Мейбъл и Сузи.

– Не обичам младите дами да закъсняват – рече Фауна. – Сега коя от вас ще бъде първа? – И от кошницата излезе една учителска показалка.

– Аз – обади се Агнес.

– Ти беше вчера! – възпротиви се Мейбъл. – Сега е мой ред.

– Млади госпожици – строго каза Фауна, – какво ще си каже някой млад и хубав господин, като ви чуе? Казвай сега, Мейбъл – и Фауна почна да показва едно след друго нещата върху покривката.

Като дете, което декламира, Мейбъл взе да изрежда:

– Вилица за миди ... вилица за салатата ... вилица за риба ... вилица за десерт ... чиния ... десертен нож ... вилица за печено... вилица за ордьовър... нож за ордьовър ... нож за печено, нож за риба ...

– Много добре! – възкликна Фауна. – Сега тук.

И Мейбъл продължи:

– За вода... за бяло вино... за леко червено вино... за бургундско ... за портвайн... за бренди.

– Отлично! – каза Фауна. – От коя страна се слага салатата?

– От лявата страна, да не си натопиш ръкава в соса.

– Ах, боже мой, отлично! – силно възраждана говореше Фауна. – Няма да се изненадам, ако след време Мейбъл не бъде измежду ония звезди там – Фауна посочи звездите на стената.

– Какво означават те? – запита Сузи.

– Всяка звезда – започна гордо Фауна – представлява едно младо

момиче от „Мечешко знаме“, което се е омъжило, и то за добър мъж. Първата звезда има вече четири деца, а мъжът ѝ е управител на магазин за електрически потреби. Третата на същия ред е председателка на клубба „Напред и нагоре“ в Салинас и в Деня на гората държа цепеницата. Следващата звезда се издигна много – пее в епископалната църква в Сан Хосе. По местата, млади госпожици. Кажете сега Сузи...

– Какво?

– Какво е това?

– Тая смешна вилица?

– За какво служи тя?

– Че отде да зная?

– Помисли малко, Сузи. Какво ядеш с нея?

Сузи се замисли.

– За мачкани картофи не става. Да не е за туршия?

– За миди е – каза Фауна. – Повтори сега „вилица за миди“.

– Но аз не бих хапнала миди, ако щеш и с лопата да ми ги даваш – разпалено запротестира Сузи.

– Каква муцуна! – възмути се Агнес.

Сузи се извърна.

– Не съм никаква муцуна.

– Ха, двойно отрицание, двойно отрицание! – развика се Мейбъл.

– Какви ги бръщолевииш пък ти? – попита Сузи.

– Щом казваш, че не си никаква муцуна, значи си някаква муцуна – поясни Мейбъл.

– Кой е муцуна? – ядоса се Сузи.

Фауна се намеси, измучавайки:

– Ако някои от младите дами не млькнат, ще получат по един отзад. Моля по местата! Къде са книгите?

– Мисля, че Джо Елегънт ги чете – каза Агнес.

– Как тъй ще ги чете! – възмути се Фауна. – Аз нарочно съм ги избрала никой да не ги чете. За какво са му? „Справочник на скотовъда“, „Калифорнийско гражданско право“ и един роман от Сърлинг Норт¹⁵ – какво има да се чете? Добре, тогава ще използваме кошницата. Агнес, сложи си кошницата на главата. Вижте какво ще ви кажа, млади госпожици, не мислете, че като сте прибрали глезените и сте опънали бедра напред, това значи, че сте заели нужната стойка. Агнес, прибери си ко-рема! Позата е състояние на духа. Истинска стойка младата дама има,

15. Сърлинг Норт (р. 1906 г.) – американски писател и публицист.

когато си прибере задника и въпреки това изглежда като с книга на главата. На вратата се похлопа. Джо Елегънт подаде на Фауна някаква бележчица. Тя я прочете и въздъхна от удоволствие.

– Ах, този Мак! – рече тя. – Какъв галант! Бих казала, че е изпил балсама, с който са мазали покойната му баба. И го е направил с разбиране.

– Баба му умряла ли е? – попита Агнес.

– Бог знае. Чуйте сега, млади госпожици. „Мак и момчетата ви молят да им доставите удоволствието да ги удостоите с компанията утре следобед на глътка добро питие за обсъждането на нещо важно. Доведете и момичетата. М. О. В.¹⁶“ – Фауна замълча. – Можеше да извика през прозореца, но не и Мак. Той моли за удоволствието от нашето присъствие! – Тя въздъхна. – Какъв джентълмен! Да не беше такъв нехранимайко, бих му избрала една от вас.

– А как стои въпросът с баба му? – отново попита Агнес.

– Дори нямам представа има ли баба или няма – каза Фауна. – А утре да внимавате! Като отидем при тях, да си затваряте устата и само да слушате! – Фауна помисли малко. – „Нещо важно“. Сигурно са му дотрябвали двайсетина долара. Затова ще си мълчите и ще оставите всичко на мен. Аз ще мисля, не вие! – Фауна изведнъж се удари по челото. – Ей, щях да забравя! Джо Елегънт е опекъл един гигантски кейк. Сузи, вземи четири кутии консервирана бира и кейка и ги отнеси на Док да го зарадваме.

– О'кей – подчини се Сузи. – Само че той сигурно ще стане на топки в стомаха му.

– Стомахът му не ти влиза в работа! – скастри я Фауна.

И когато Сузи излезе, Фауна каза:

– Много ми се ще да закача една звезда за това момиче. Не ѝ е мястото тук.

16. Моля, отговорете веднага

16. МАЛКИТЕ ЦВЕТЕНЦА НА СВЕТИ МАК

Док постави десет големи морски звезди на лавицата и нареди до тях осем стъклени панички до половината пълни с морска вода. Макар и в личния си живот склонен към безредие, лабораторната му техника беше безупречна. Приготвянето на ембрионалните серии му доставяше удоволствие. Беше правил това хиляди пъти преди и сега усещаше сигурността на добре познатото, в което не можеше да има никакви съмнения. Направиш едно, а другото само го следва. В навика има нещо успокояващо.

В спомените му се върна целият му досегашен живот – едно равно плато от задоволство с ниски и пръснати тук-таме хълмчета на вълнение, но без задушавашата болка на творческата мисъл, без самотността на откритието. Грамофонът свиреше тихо, свиреше познатите и сигурни фуги на Бах, ясни като математически равенства. Сладостно чувство почна да го обзема. Харесваше се пак – както по-рано; харесваше се като личност, тъй, както би харесал и някой друг. Самообразата, която трови толкова хора и която го смущаваше, си беше отишла. Високият глас в главата му възвестяваше спокойствие и ред, дрезгавият среден глас звучеше меко – мънкаше и нареждаше, но почти не се чуваше. А ниският глас мълчеше, може би потънал в мечти за топлото и гостоприемно море.

Гърмящите змии ненадейно надигнаха глави в телените си клетки, опитаха въздуха с раздвоените си езици и изведнъж затрещяха. Док вдигна глава. Влизаше Мак.

– Новите змии май още не са свикнала с мен – почна той.

– Нужно е време – каза Док. – Отдавна не си идвал.

– Защото не съм добре дошъл – каза Мак.

– Съжалявам, Мак. Просто не съм същият. Нещо ми има. Но ще се помъча да се оправя.

– Няма ли да захвърлиш тия октоподи?

– Не знам.

– От тях ти е криво.

– Не е от октоподите – засмя се Док. – По-скоро е от това, че се опитвам да мисля. Отвикнал съм.

– Аз пък никога не съм свиквал – призна си Мак.

– Не е истина – възрази Док. – Не познавам друг човек, който с

такава любов да мисли и за най-дребните неща.

– Не ме интересуват никакви дребни неща – каза Мак. – Док, я ми кажи, какво ти е мнението за Шефа? Ама честно!

– Мисля, че не го разбирам. Той е един, аз съм друг.

– Не го увъртай. Той е нечестен.

– Ей това се вика заключение на вещо лице – рече Док.

– Какво искаш да кажеш?

– Искам да кажа, че имаш предвид собствения си опит.

– Да, да, разбирам те, Док. Но я си сложи ръката на сърцето и си помисли – не съм ли нечестен по честния начин? Аз всъщност никого не мамя, и себе си дори. И още нещо – правя ли го, съзнавам това. А за Йосиф-Мария разлика няма.

– Струва ми се, прав си – съгласи се Док.

– Но друго си мисля ... Шефът няма много сметка от неприятности, нали?

– Никой не обича неприятностите.

– А той е заложил за това – продължи Мак. – Представи си, че цялата Улица се надигне срещу него – къде ще се скрие, а?

– Нямаше да е зле, ако поне зная за какво говориш.

– Просто се мъча да разбера нещо.

– Добре де, щом смяташ, че Шефът се намира в такава уязвима позиция ...

– Нали тъкмо това искам да кажа. Той не може да си позволи да ама неприятели.

– Никой не обича неприятелите.

– Знам. Но той си е натопил задника в рискове. Има си търговия, има си имот.

– Ясно ми е – каза Док. – Искаш да го притиснеш за нещо и затова се мъчиш да разбереш как ще ти отвърне. Какво си намислил да му искаш, а Мак?

– Тъкмо сега мисля.

– Ти никога не си мислил напразно. Размислиш ли се, някой ще пострада.

– Никой не е пострадал от мен, Док.

– Не много. Бих казал, твоето ухапване не е смъртоносно.

Мак се смути. Не предполагаше, че разговорът ще се насочи към него. Затова и смени темата.

– Ти чу ли, Док? Клубът за голф положил клетва за вяроност. Хунти Втори носел щеките. Членовете свалили шапки и се заклели да не

свалят правителството на Съединените щати.

– Радвам се – каза Док. – Бях се разтревожил. И носачите на щети ли полагат клетва?

– Някои да, но не и Хунти. Той е, тъй да се каже, идеалист. Казва, че ако му хрумне да подпали Капитолия, нищо не може да го спре. Ня-мало вече да го викат за носач.

– А той иска ли да подпалва Капитолия?

– Не че иска. Сега не иска, но знаеш ли го утре какво ще поиска? Все за това говори. Казва, че служил в морската пехота, воювал за отечеството и затова лично се интересувал от тия неща. Никога и не слуша – каквото си науми, това е.

Док прихна.

– Значи, заради идеалите си сега вече няма да носи щеките за голф, тъй ли?

– Казват, че представлявал опасност за сигурността на страната – продължи Мак. – Хунти пък вика, че нямал достатъчно памет, за да бъде опасност за сигурността. На игрището за нищо друго не се говори освен за пари и за жени.

– Героите винаги първи пострадват – подметна Док.

– Стана дума за жени, Док, та ...

– Та какво?

– Какво стана с онова засуканото, дето идваше при тебе, с коженото палто?

– Нещо не е добре.

– Жалко – каза Мак. – Какво й е?

– Нещо неизвестно. Не могат да открият.

– С толкоз пари ...

– Моля? Не разбрах.

– Колко съм ги виждал – провикна се Мак. Взemi някоя, дето води такъв, който печели по два-сет и пет долара седмично. Не можеш я уби със сатъра, я! Жената гледа деца, прането пере... Е, малко се поуорява, но от това по-лошо не й става. Но я дай на мъжа й седемдесет и пет долара, и тя веднага почва настинките и витамините.

– Нова медицинска теория, а? – пошегува се Док.

– Не е нова. Отвори си очите и гледай. Стигне ли она до сто доларчета всяка събота, и мадамата почва да чете списание „Таим“. Още не прочела и последната страница и вече е болна от най-модната болест. Познавам жени, пред които докторите вода пият. Сега ги прихваща алергията. Едно време му викахме хрема – ходиш и смъркаш. А на тоя,

дето е измислил алергията, трябва патент да му дадат. Разболяваш се, когато нищо не ти се прави. Виждал съм жени, които са алергични към неизмити чинии. И мъжете се хвърлят да печелят пари – зер имат болник на ръцете си.

– Циничен си, Мак.

– Не съм. Огледай се и ми покажи една святна жена с мъж комарджия.

Док се изкашля.

– Да не искаш да кажеш, че и моята приятелка ...

– Опазил ме бог. Нейната работа е още по-голяма. Вземеш ли да печелиш, тя си измисля нещо, дето никому не е известно. Не може да боледува от нещо обикновено, дето се лекува с хапове. И тръгне да заблуждава докторите. А те я обикалят, клатят глави, почесват се и казват, че такъв случай за пръв път срещат.

– Отдавна не съм те чувал да говориш така – каза Док.

– Защото не си имал настроение да ме слушаш. Да не мислиш, че докторите са много честни?

– Нямам основание да се съмнявам. Защо?

– На бас се хващам, че мога да излекувам тия богаташки жени. Поне за известно време.

– Как?

– Как ли? Първо ще си взема помощник, глухоням. Неговата задача ще бъде да седи, да слуша и да се прави на объркан. След туй ще взема едно шише английска сол, ще го запуша с някаква лъскава капачка и ще го кръстя „Лунен прах“. По трийсет долара лъжичката. После ще изнамеря машина, на която привързваш мадамата. Машината лъщи, защото е никелирана, и е покрита с разноцветни крушки, които просветват от време на време. За половин час дванайсет долара. Пускаш я и тя принуждава жената да се движи, като че пере. Да видиш как ще оздравее! И цяло състояние ще натрупам. Разбира се, те веднага се разболяват отново, тъй че ще се наложи да се измисли и нещо друго – например смесица от приспивателно и хапове за бодрост – гълташ ли, гълташ и все на едно място стоиш.

– Слава богу, че нямаш разрешително за практика – каза Док.

– Защо?

– Да ти кажа право, и аз не зная защо. А какво ще кажеш за профилактиката?

– Тоест как да ги предпазваме от заболяване?

– Да.

– Това е лесно. Стой си беден!

Док се умълча. Погледна морските звезди и видя, че между лъчите им е почнала да блика оплодителна течност.

– Кажи, Мак, за какво дойде при мене? Нещо да искаш?

– Не за това – каза Мак. – Пък и да е било, забраних. По-важното е друго: радвам се, че се отказа.

– От какво съм се отказал?

– От тия гадни влечуги.

– Слушай, Мак – Док внезапно се ядоса, – я не дрънкай глупости! Статията ще бъде написана! А за пролетния отлив отивам в Ла Хойа!

– Добре, Док, добре. Да бъде, както казваш.

Като се върна в приюта „Палас“, Мак довери на момчетата:

– Стори ми се малко по-добре, но още не се е отказал от оная глупост. Трябва да направим всичко, да не напише тая проклета статия.

17. СУЗИ ОМОТАВА ЕДРАТА РИБА

Сузи беше бързонога. Почука на вратата на Западната биологична, преди да я усетят гърмящите змии. Без да вдига глава от микроскопа, Док рече:

– Влез.

Сузи застана на прага. В едната ръка държеше огромен кейк, в другата мъкнеше книжна кесия с бира в консервни кутии.

– Добър ден – официално поздрави тя.

Док се сепна.

– О, здравейте! Боже мой, а това какво е?

– Кейк. Правил го е Джо Елегънт.

– Защо?

– Сигурно Фауна му е поръчала.

– Надявам се, че обичате кейк – каза Док.

Сузи се засмя.

– Боя се, че кейкът не е за ядене. За гледане е. Фауна ви изпраща бира.

– Виж, това е друго. Какво ще иска Фауна?

– Нищо.

– Смешно.

– Къде да оставя кейка?

Док погледна Сузи, тя погледна Док и на двамата мина една и съща мисъл и двамата се разсмяха. От очите на Сузи потекоха дори сълзи.

– Боже мили! – продума тя. Смееше се с цяло гърло, чак очите ѝ се затваряха от смях.

Док се удряше по коляното, отмяташе глава назад и ревеше от смях. Беше тъй приятно да се смееш, че се помъчиха да продължат и след като смешното мина.

– Боже мили! Трябва да обърша тия сълзи – рече Сузи. Тя постави кейка върху капака на змийската клетка и стаята се изпълни с див змийски гръм. Сузи се дръпна уплашена. – Какво е това?

– Гърмящи змии.

– Че за какво ви са?

– Вадя им отровата и я продавам.

– Не бих живяла с тия мръсни змии.

– Не са мръсни – възрази Док. – Дори си сменят кожата. А хората и

това не правят.

– Не ги обичам – каза Сузи и потръпна.

– Докато ги опознаете. После ще ги обикнете.

– Нямам намерение да ги опознавам. Мръсни са.

Док се облегна назад и кръстоса нозе.

– Това ми е интересно, знаете ли? Змиите са по-чисти от много други животни. Чудно защо ги наричате мръсни?

Сузи го погледна право в очите.

– Искате ли да ви кажа защо?

– Искам, разбира се.

– Защо обидихте Фауна?

– И таз хубава! – изненада се Док. – Аз... кога съм я обиждал?

– Питахте дали Фауна не иска нещо от вас. А тя ви праща тези неща просто от любезност.

Док бавно поклати глава.

– Разбирам. Значи ми го върнахте, като нарекохте змиите мръсни?

– Сам си го изпросихте, господине. Пред мен никой да не смее да обижда Фауна!

– Само се пошегувах.

– Никак не ми заприлича на шега.

– Та Фауна е една от най-добрите ми приятелки – каза Док. – Хайде да отворим кутия бира и да се помирим.

– Добре – съгласи се Сузи. – Вие пръв бихте отбой.

– Кажете на Джо Елегънт, че кейкът е невероятен.

– Има захаросана глазура.

– А на Фауна кажете, че бирата ми е спасила живота.

– Добре, ще кажа – Сузи омекна. – Така може. Къде ви стои отварачката?

– Ей там, в мивката.

Сузи донесе две пробити кутии бира и ги сложи на масата.

– С какво се занимавате?

– С предметни стъкла. Най-напред във всяка паничка слагам сперма и яйцеклетки от морски звезди. След туй, на всеки половин час, умъртвавам един от развиващите се зародиши и като получа цялата серия, поставям ги на ей тия стъкълца. На тях личи цялото развитие.

Сузи се надвеси над паничките.

– Нищо не виждам.

– Много са дребни. Погледнете в микроскопа.

– Защо ги правите?

– Да се учат студентите как се развива морската звезда.

– Защо им е притрябвало?

– Защото горе-долу така се развиват и хората.

– Ами тогава да се учат на хора!

Док се засмя:

– Малко мъчничко е да убиваш неродени деца на всеки половин час. Ето, погледнете тук – и той пхна под микроскопа едно стъкълце.

Сузи надникна в окуляра.

– Ооо! И аз ли съм била такава?

– Нещо подобно.

– Понякога се чувствавам точно така. Смешна професия имате, Док – буболечки, разни гадинки...

– Има и по-смешни професии – остро отвърна той, Сузи се наежи.

– Моята ли? Не ви харесва, нали?

– Има ли значение, дали ми харесва или не? Ваша си е. Но ми се струва нещо като заместител, тъжен заместител на любовта. Нещо като залъгалка, но самотна.

Сузи сложи ръце на кръста.

– Ами вие, господине? Какво имате вие? Буболечки и змии! Я вижте тоя боклук! Вони! Подът ви не е чистен от години. Един костюм като хората нямате.

И сигурно не можете и да си спомните, кога за ден път сте яли топла храна. Седнал да отглежда буболечки! За какво? Какво замествате вие?

В доброто старо време Док би останал доволен, ала сега съпротивата му бе сломена и нейният гняв го прихвана, като зараза.

– Правя каквото си искам! – викна той. – Живея както ми се ще! Свободен съм, ясно ли ви е? Свободен съм и ще правя това, което искам!

– Нищо не правите! – избухна Сузи. – Буболечки, змии и една мръсна къща! Тук да умра, ако не ви е зарязала някоя жена. И сега се мъчите да я заместите. Имате ли съпруга? Не! Имате ли приятелка? Не!

Док се разкрещя:

– Не искам жена! Мога да имам всички жени!

– Жена и жени са две различни неща – прекъсна го Сузи. – Уж познавал жените, а бъкел не знае за жената!

– И точно така съм щастлив!

– Щастлив ли? Вие сте отпадък! Щом нямате жена, значи никоя жена не ви иска. Кой по дяволите ще се съгласи да живее с буболечки и

змии в тази дупка?

– А коя ще се съгласи да легне с тебе, ако имаш само три долара? – с умишлена жестокост попита Док.

– Брей, че умник! – ледено отсече Сузи. – Истински умник. Имал всичко, което си пожелае. Май дочух, че пишете някаква голяма и надута статия, вярно ли е?

– Кой ви каза?

– Всички знаят. И всички ви се смеят зад гърба. А знаете ли защо? Защото на всички е ясно, че се лъжете. Никога няма да напишете тази статия, защото не можете да я напишете. Седнал като децата да си играе на желания!

Тя разбра, че думите ѝ попадат право в целта, сякаш в гърдите му се забиваха стрели. Обзе я съжаление и срам.

– Ах, защо приказвам така? – тихо рече тя. – Нищо да не бях казвала!

– Сигурно е вярно – примирено каза Док. – Вие като че докоснахте самата истина. Всички, казвате, ми се смеят? Всички ли се смеят ...?

– Казвам се Сузи.

– Смят ли ми се, Сузи?

– Но те нямат право – отвърна тя. – Аз чисто и просто се бранех, честна дума! Не съм и помисляла това, което ви надумах.

– Обичам истината – каза Док. – Дори когато боли. Не е ли по-добре човек да знае истината за себе си? – Въпросът му бе сякаш отправен към самия него. – Да, мисля, че е по-добре. Напълно сте права, аз нищо си нямам. Затова измислих цялата история за статията и сам повярвах в нея – едно нищожество, което се мъчи да бъде нещо, един глупак, който се напъва да стане мъдрец.

– Фауна ще ме убие – простена Сузи. – Врата ми ще извие. Док, вие не заслужавате шантавите приказки на една уличница. Не заслужавате.

– Истината си е истина. Няма значение кой я казва.

– Док, никога през живота си не съм се чувствувала тъй долна. Разсърдете ми се, Док!

– Защо да ви се сърдя? Може би вие сложихте край на една голяма глупост. Вие унищожихте един глупак в зародиш.

– Разсърдете ми се, Док! – замоли се Сузи. – Накажете ме! Ударете ме!

– Де да беше тъй лесно!

– Тогаз какво ми остава? – опечали се тя и в следния миг кресна в лицето му: – Скитнико смахнат! Въшлясал глупако! За какво се

мислиш, дявол те взел?

Зачу се тропот на стъпки и вратата внезапно се отвори. Беше Беки.

– Сузи! Закъсняваш! „Гърмящите змии“ пристигнаха. Хайде! Облечи си доматиената рокля.

– „Ябълки на любовта“, не доматиената – прошепна Сузи. – Довиждане, Док! – И последва Беки.

Док ги изгледа и си каза на глас:

– Тя е като че единственото напълно честно човешко същество, което съм срещал. – Погледът му се плъзна към масата и той неочаквано изрева: – По дяволите! Заради нея изпуснах минутата. Уличница такава! Сега трябва всичко отначало. – И той изхвърли съдържанието на паничките във ведрото за помия.

18. ЕДНА ПОЧИВКА В НАПРЕГНАТИЯ ДЕН

Един от най-важните и ценни обичаи които Фауна присади на „Мечешко знаме“, беше кратката почивка след работа и преди лягане, която, заедно с размишленията, се правеше в Готовата стая. Там се споделяха и разнищаха разните оплаквания, уреждаха се споровете, търсеше се истинската стойност на дребните въпроси, интереси, отчаяния – всичко се изваждаше на показ и се проучваше внимателно. Благодарение на познанията и тактичността, придобити в други области, тук се чуваха порицания и хвалби, крояха се планове за подобряване на работата. Фауна тласкаше – като с остен – своите млади госпожици към доброта и благоприличие, т. е. към двете необходими условия за здрав сън. Беше нещо обикновено на тези съвещания да се сервират леки освежителни напитки, а сегиз-тогиз гласовете на младите дами се сливаха и в песен – било „Роден дом, скъп роден дом“, било „Старият черен Джо“, „По воденичната вада“ или „Жътварска месечина“. Денонощното дежурство в Готовата стая беше освен това и лек за разбити нерви и изнурени тела.

Така се случи, че през нощта, когато клубът на „Гърмящите змии“ от Салинас свика възпоменателното си събрание за своите паднали членове, „Мечешко знаме“ се оказа без достатъчно работна ръка. Хелън и Уистирия излежаваха двумесечните си присъди заради свадата, която и досега се обсъжда с възхищение на улица Консервна.

Когато и последната Гърмяща змия си отиде и главният вход найсетне се затвори, момичетата уморено се довлякоха към Готовата стая, насядаха и изритаха обувките си.

– Един от змиите ни нарече тая вечер институт и отличителен белег на града – съобщи Беки.

– Още две-три като Сузи и наистина ще станем институт – кисело отбеляза Агнес. – Вуйчо ми работи в институт. Къде е Сузи?

– Тук съм – обади се Сузи от вратата. – Исках да сваля счупената плоча от автомата. Така съм уморена! Хайде да лягаме.

– Преди да сме казали „лека нощ“ на Фауна? Ти си луда – прекъсна я Мейбъл. – Ще побеснее.

– Каква нощ! – въздъхна Беки. – Един път да си струва труда. Гърмящите змии се държаха прилично след полунощ, но не се умориха.

– Бяха добре, додето имаше пиене – каза Мейбъл. – А в тоя боклук, дето ни го прати Дебелата Ида, като че имаше приспивателно.

– Не мога да си спомня кой ми каза – май че ниският. Синчето му прерязало с лопатата един червей на две – доложи Сузи.

– О, и ти ли налетя на него? Разправяше, че малкият бил само на четири годинки. И казал: „Слязох един челвей“. Да беше срязал камила, разбирам.

– Ами оня, плешивия? – додаде Мейбъл. – Неговата жена ли била оперирана? Извадили й всички вътрешности. Представих си, че я кълцат на кайма. А той тъй здравата се разплака, че не можах да разбера от какво е боледувала.

– Злокачествен тумор – поясни Беки. – Накарах го да ми го каже бавно.

– Ами кой е този Сигмънд Кай, за когото непрекъснато пееха? – пита Агнес.

– Никога не съм го чувала – отговори Беки.

– Сузи, и престани да спориш с клиентелата! – заповяда Мейбъл.

– Ако това са живите членове на „Гърмящите змии“ – възрази Сузи, – мога да си представя умрелите какви мъртъвци са! Всеки може да вади нож на умряло куче и после – беж да те няма!

Фауна се показа от своята спалня-кабинет и застана и рамката на вратата, разтривайки длани с глицерин. Беше се преоблякла в пенъор с прасковен цвят и нервно заговори:

– Млади госпожици, можете да се присмивате на Гърмящите змии колкото си щете, но ако един ден отидете в цивилния живот, ще разберете, че добрите и солидни граждани като тях са за предпочитане. Нима не разбрахте, че тук бяха някои от най-важните хора на Салинас? Взехме им по-скъпичко, но сами виждате – няма повредена покъщнина. А евтинията за моряците миналата събота ми струваше осемдесет и пет долара поправки. Онова момче даде на Беки пет долара бакшиш, но за това пък разби два прозореца и задигна закачалката от еленови рога.

– Боже мой, колко ми се спи! – прозина се Сузи.

– Имам едно правило, Сузи – троснато каза Фауна, – никога не посещай новия ден с лоша дума и с неприключени сметки. – Тя се почеса с молива по носа. – Де да имаше повече Гърмящи змии!

– Да имаше повече умрели членове! – поправи Сузи.

– Ето, това е лоша дума, Сузи! – скара се Фауна. – Щом птичките могат весело да чуруликат, значи и ние можем. Хайде сега починете си. Кой иска бира?

– Ако кажа, че искам, ще трябва да донеса за всички – нацупи се Беки, – а от умора не мога да мръдна. Знаете ли какво танцувах?

Кадрил!

– Видях – сухо отбеляза Фауна. – Май ще се наложи да ви дам някой и друг урок. Танцувах кадрил като патрава. Затова те болят краката. Толкоз уроци ви дадох как да се държите и пак танкувате като развратници.

– Какво значи развратници? – попита Беки.

– Курви – отвърна Мейбъл.

– О, значи развратници, тъй ли било?

– Фауна – намеси се Агнес, – да кажеш на Сузи, като ходи по разходки, да се връща навреме. Гърмящите змии тъкмо се бяха разгорещили, а тя – при Док! Цял час!

– Фауна – поде Сузи, – какво му е на тоя Док?

– Какво му е? Нищо му няма – рече Фауна. – Един от най-свестните хора, които са живели на улица Консервна. Но всички го използват и това сигурно го дразни. Ето, Дебелата Ида го кара да ѝ опитва напитките, Мак и момчетата му измъкват всеки петак, а пореже ли си пръста някое момче от улица Консервна все при него тича да му го превърже. Ами когато Беки се сби с оня, „Световния дървар“? Така я друсна в рамото, че ако не беше Док, щеше да си загуби ръката. Покажи ѝ белега, Беки.

– А не идва ли тук? – попита Сузи.

– Не, никога. Само не мисли, че не е в ред. При него се мъкнат разни с кожени палта, слушат си църковна музика ... Добре си е Док. Каквото си поиска, има го. Дора разправяше, че всички момичета били луди по него. Но аз сложих край на тия работи.

– Защо?

– Пазя го, затова! Виждаш ли ония златни звезди там? Всяка звезда представлява едно от моите момичета, омъжило се на добро място.

– Че кой се жени за уличници?

– Имаш неправилно отношение – ледено отвърна Фауна. – Тъкмо тези схващания искам да разсея. Погледни третата звезда откряя! Признавам, малко надута беше, но какво от туй? Сега е проповедничка в Сан Луис Обиспо. Женят се моите момичета, и то как още!

– Но какво общо има всичко това с Док? – каза Сузи.

– Набелязала съм го за най-подходящата госпожица. Някой ден и него ще хванем.

– Дрън-дрън! – възмути се Сузи. – Той каза, че не искал да се жени.

– Внимавай в изразите, Сузи! – упрекна я Фауна. – А ти как се погаждаш с него?

– Скарахме се. Той ме ядоса, после аз го ядосах. Все за тия проклети буболечки! Че и статията за нервните смущения в октоподите! Току-виж някой ден дошли ония с белите престилки да го потупат по рамото.

– Не вярвам – каза Фауна. – Че защо пък, някои от буболечките му струват по десет долара.

– Сигурно не парчето – добави Сузи.

– Купува остарели котки по четвърт долар, вкарва им синя, червена и жълта боя и после му дават по петнайсет долара на глава.

– Но за какъв дявол всичко това?

– Сузи, да си подбиращ изразите, че ще те цапна през устата! И по-неже много знаеш, иди да донесеш бирата. Невежа си ти, ама да пукна, ако не те направя човек!

Сузи излезе и Фауна допълни:

– Дали пък не става за Док? Само устата й дето е много голяма. И с пандишпан да я напълниш, пак ще говори.

Сузи се върна с поднос, на който бяха наредени бирени бутилки.

– Фауна, я направи хороскоп на Сузи – подметна Беки.

– Какво? Разни звезди и тем подобни? Защо? – попита Сузи.

– Да видим дали ще се омъжиш за Док – поясни Беки.

Сузи пламна.

– Обичам шегите, но внимавайте!

– Че какво пък! – сопна се Беки.

– Не вярвам на тия брътвежи за звездите – каза Сузи. – И се откажете да клюкарствувате за Док. Той е учил в колеж, прочел е толкова книги, че сам не знае колко са. И то не хумористични книжлета. За него и за мене толкоз! Стига сте приказвали!

– Но това е достатъчно, госпожице – каза Фауна. – Видж тия звезди. И обърни внимание на златната звезда, върху която има още една златна звезда. Тази млада дама е омъжена за един професор в Станфордския университет. Книгите му има-няма наброяват милион. А тя? Знаеш ли какво прави тя? Идват хора, сочат книгите и я питат: „Чела ли е младата госпожа всички тия книги?“ Тя се усмихва загадъчно и дума не обелва. Зададат ли й въпрос... и ти ще се научиш Сузи, стига да внимаваш... попитат ли я нещо, тя повтаря последните три думи от въпроса и всички си въобразяват, че много знае. Дори собственият й мъж си мисли, че тя може да чете и пише! Бъди умна, Сузи. Док не обича жените, конто знаят колкото него. Нали тогава няма да може за нищо да приказва? Той да приказва! Ти мълчи!

– Тя ли? – изсъска Беки. – Тя ще умре, ама ще изтърси нещо.

– Тя по-добре да се научи да си държи устата затворена, иначе няма да има златна звезда – каза Фауна. – Идеята за хороскоп не е лоша. Кога си раждана, Сузи?

– Двайсет и трети февруари.

– По кое време?

– Бог знае. Май че беше високосна година.

– Бас държа, че е родена през нощта – злобно рече Агнес. – Винаги познавам.

Фауна влезе в стаята си, върна се с някаква карта и я забодя на стената. Извади учителската показалка и почна:

– Ето къде си – риби.

– Искаш да кажеш, че съм риба? – подскочи Сузи.

– Ти си зодия „риби“ – натърти Фауна.

– Нито дума не вярвам. И на всичко отгоре не обичам риба. Погледна ли риба, всичко ми се обръща.

– Че кой те кара да гледаш. Но ако не си ме излъгала за рождения си ден, ти си риби. Чакай да видим сега ... риби са в Юпитер, две минава в Сатурн, три остава във Венера ...

– Не вярвам – противеше се Сузи. Фауна дигна глава от изчисленията.

– Мейбъл, кажи й какви работи съм познавала.

– О, чудни! – възкликна Мейбъл. – Едно време имах кученце. Фауна му направи хороскоп. Каза, че на третия му рожден ден в десет часа ще се пръсне.

– И? – попита Сузи.

– Не се пръсна. Изглежда в картата имаше грешка. Защото в десет часа се подпали. Тъкмо изстискавах един лимон.

– Можеш и сега да изстискаш един – обади се Фауна.

– Как така се подпали? – продължи да пита Сузи.

– Ей тъй. Просто подпали. От само себе си ли, как ли. Беше хубаво куче, само че глупавичко. Не обичаше да стои в къщи. И все напикаваше Джо Елегънт.

– Значи Джо Елегънт го е запалил – рече Сузи.

– В никакъв случай! Джо Елегънт беше тогава в болницата.

Фауна ненадейно плясна с ръце.

– Велики боже!

– Какво има? Какво ти стана? – уплаши се Беки.

– Сузи – каза Фауна с внушителен глас, – знаеш ли за какъв човек ще се омъжиш? За рак.

– Ти ли го хвана? – засмя се Сузи. – Не знаех, че искаш да ме омъжиш за рак.

– Не се шегувай, Сузи. Рак, това значи юли. Помисли си кой работи с раци и разни такива?

– Джо Ангюро, рибарят – отговори Беки.

– Док! – извика Фауна. – И ако е роден през юли работата е чиста. Агнес, кога е роден Док?

– Не знам. Мак щеше да го пита.

– Ще разберем. Но той нищичко да не подуши.

– Мак ще се погрижи за това – каза Агнес. – Мак винаги е изнудвал Док.

– Но аз искам да зная още сега – настоя Фауна. – Вие си лягайте вече, че знаете ли утре какво ни чака? – Фауна затъкна молива в косата си. – Утре хвърля котва един тлъст разрушител. Нима забравихте какъв ден сме утре?

– Ей, вярно бе! – викнаха момичетата в хор. – Утре плащат заплатите.

За пет минути Фауна подреди косата си и се приготви за последната инспекционна обиколка – да провери дали е хвърлен боклукът, угасени ли са лампите. В тъмнината на Готовата стая тя забеляза огънчето на цигара.

– Кой там? – извика тя.

– Аз – обади се Сузи.

– Защо не си в леглото?

– Мисля.

– А бе, аз си знам, че от тебе уличница не става. А за какво мислиш? За хороскопа?

– Да.

– Док ти се харесва, нали?

– Тъй го нагрубих! Ядоса ме.

– Защо не оставиш всичко на мен? Мисля, че ще успее да ти го осигурия.

– Но той не иска да се жени, пък и да иска, сигурно няма да ме вземе.

– Хората не знаят какво искат – каза Фауна. – Затуй се налага все да ги прищпорваш. Защо им е притрябвало на умните момчета да се женят? Ама на, женят се.

– Влюбват се може би.

– Да, и това е най-лошото. Знаеш ли, Сузи... когато човек се влюби,

от сто жени в най-неподходящата се влюбва. Затуй ще поема цялата работа в свои ръце.

– Какво искаш да кажеш?

– Това, че когато човек избира жена за себе си, той е влюбен в нещо от себе си, което няма нищо общо с жената. Тя прилича ту на майка му, ту пък ще е черноока, а той мрази русите. Понякога отмъщават някому, друг път не са сигурни дали са мъже и искат да си го докажат. Хора, които ги разбират тия работи, са ми казвали едно време – мъжът не се влюбва в жената. Влюбва се в новото и сам си го създава. Най-добрите бракове са тия, в които участвуват умни хора. Умни, а не затънали до шия. Ти за Док си добра.

– Как тъй?

– Защото не приличаш на него. Да опитам ли?

– Не! – каза Сузи. – Нямам намерение да зачерням когото и да било. Най-малко Док.

– Всеки зачерня някого.

– Знаеш ли, ти беше права, Фауна. Бях само на шестнайсет. А той разговаряше с мен като с голямо момиче. Дори не мога да си спомня какво казваше. Също като на голяма.

Фауна прегърна Сузи през рамо.

– Може пък да си спомниш. Успя ли, около твоята звезда ще сложа червен пръстен. А сега ще си лягаш ли?

– Да – рече Сузи, – но само да не зачерняме Док.

Сузи изчака Фауна да зашуми със завивките си в леглото и след това се измъкна през главния вход. В Западната биологична лампата все още светеше. Тя прекоси Улицата, мина под уличния фенер, изкачи се по стъпалата и почука. Док не се обади. Тя откряна вратата и го видя седнал на масата със зачервени очи, наредил пред себе си стъклените панички. Изглеждаше мъртво изтощен. Кожата над брадата му бе просто посивяла.

– Много до късно работите – каза тя.

– Да. Заради вас ми се развалиха първите проби. Трябваше всичко отначало. Не става бързо.

– Съжалявам, Док. Но вие трябва да напишете своята статия. Аз нищо не разбирам от нея, но трябва да я напишете.

– Струва ми се, първия път бяхте права – рече той. – Изглежда, че не мога.

– Как да не можете! Каквото поискате, всичко можете.

- Ами ако е точно така? Ако не искам?
– Аз искам!
– Какво ви засяга това?
Сузи се изчерви и потърси отговора в ноктите си.
– Всички искат. Не я ли напишете, всички ще се отчаят.
Той се засмя.
– Що за причина, Сузи?
Тя реши да опита с друг трик.
– Всеки мрази страхливците ...
– И да съм страхливец, кого засяга това?
– Но вие трябва да пишете, Док!
– Няма!
– Ще ви помагам, стига да мога.
– Всъщност, какво можете вие?
Лицето ѝ пламна.
– Какво ли? Ще ви ритам отзад. Това изглежда ви липсва.
– А защо не ме оставите на мира? – каза той. – Ето... да ви се не види макар! Пак ми попречихте. Пак пропуснах минутата!
– Сам си попречихте, въшльо такъв! Другите обвинява! Сам си прочитете!
– Марш в публичния дом! – изкрещя Док. – Махай ми се от главата! Вън!
На прага тя се спря и се обърна.
– Боже, как мразя глупците! – После тръшна вратата зад гърба си.
След миг на стъклото се похлопа.
– Махай се! – викна Док.
Вратата се отвори. Показа се Мак.
– Не е Сузи. Аз съм.
– Значи подслушваш?
– Не, не подслушвам. Слушай, Док, какво ще кажеш, струва ли си човек да си влага парите в имот на Улица Консервна?
– Не.
– Момиче и половина.
– Ако не се лъжа, каза, че не си подслушвал.
– Никой не е подслушвал, Док, но всички чува. Нали знаеш, казват, че който се жени за уличница, имал три оправдания.
– За какво говориш?
– Първо – Мак почна да изброява на пръсти, – такава няма да ти скита, защото се е наскитала. Второ, никога няма да я изненадаш или

разочароваш. И трето, щом уличницата е тръгнала подире ти, значи и тя има оправдание. Но едно единствено.

– Какво е то? – Док гледаше като хипнотизиран.

– Значи те харесва. Лека нощ, Док.

– Седни да пийнем.

– Не мога. Трябва да дремна. Утре имам работа. Лека, Док!

Док не откъсваше поглед от вратата, след като Мак я затвори. Жилките на небоядисаната чамова дъска сякаш се вливаха в изнурените му очи.

19. БЛАГОДАТНИЯТ ЧЕТВЪРТЪК (1)

Като се порови назад в миналото, човек обикновено си спомня деня, в който е започнало всичко – или ще е Сараево, или ще е Мюнхен, или Волгоград, или Вели Фордж¹⁷. Човек запамятава деня и часа чрез инцидентите, спомня си с най-големи подробности какво например е вършил, когато японците бомбардираха Пърл Харбър.

Няма съмнение, че този четвъртък на улица Консервна действуваха определени сили. Някои от причините и насоките се долавяха от поколения насам. Винаги ще се намерят хора, които ще твърдят, че отдавна са знаели какво предстои. И онези, които си спомнят, казват, че денят бил като пред земетресение.

Беше четвъртък, беше един от тези дни в Монтерей, когато въздухът е измит и лъснат като увеличително стъкло, тъй че през него се виждаха чак къщичките на Санта Крус, на двайсет мили отвъд залива, виждаха се дори секвоите, дето раснат по планинските скатове над Уотсънвил. Каменистият калпак на връх Фремънт, от другата страна на Салинас, се извисява благородно на изток. В слънчевата светлина имаше нещо златисто, а пурпурните цветове на здравеца сякаш прогаряха околния въздух. Ралицата приличаше на малки отвори в небосвода.

Такива дни не идват често и навсякъде. Хората ги тачат и ценят. Дечурлигата надават пронизителни писъци без видима причина, а представителите на бизнеса решават, че е необходимо да се предприеме автомобилно пътешествие, за да огледат даден имот. Старците седят, загледани в далечината, и неточно си припомнят, как всички дни от младостта им са била именно такива. В такъв ден конете се въргалят из ливадите, а кокошките се скъсват да кудкудякат.

Тъкмо такъв вълшебен ден беше и този четвъртък. Мис Уинч, която се славеше с лошото си разположение преди обяд, рече „Добро утро“ на раздавача.

Джо Елегънт се събуди рано, възнамерявайки да работи върху романа си – тъкмо бе стигнал до сцената, когато младият герой разкопава гроба на баба си, за да установи, наистина ли е била тъй хубава, каквато си я спомня. Читателят сигурно не е забравил неговия роман „Корен Пи от Едип“. Но като видя златистата светлина над запустялото място и

17. Вели Фордж – град в Пенсилвания, известен с филаделфийското поражение на Дж. Вашингтон

диамантите от росата върху всеки лист от ружите, Джо Елегънт излезе бос по влажната трева и като котенце се запремята, додето най-сетне не взе да подсмърча.

Мис Грейвс, която пее като солистка на пеперудените фестивали в Пасифик Гроув, видя зад резервоара за пръв път през живота си нимфа. Но нима може да се разкаже всичко, което се случи в този благодатен четвъртък?

За Мак и момчетата утрото беше утро на Истината и тъй като Мак трябваше да понесе цялата ѝ тежест, приятелите му приготвиха топла закуска, а Еди наля в кафето истинско царевично уиски. Хейзъл лъсна обущата на Мак и изчетка най-хубавите му дочени панталони. Хунти Първи измъкна шапката на баща си и я подаде на Мак – черна шапка с тясна периферия и високо изострено дъно. Бащата на Хунти Първи бе работил като стрелочник на Южната тихоокеанска железница и тази шапка бе единственото доказателство за това. Той натъпка под кожичката тоалетна хартия, за да се хване на главата на Мак. Мак млчеше. Съзнаваше колко много зависи от него и едновременно беше и храбър, и уплашен. Момчетата му тикнаха грижливо напечатаните билети в ръката, изпратиха го и седнаха в буренака да го чакат. Всички знаеха, че отвътре Мак трепери.

Мак слезе по стръмната пътечка и прехвърля железопътната линия. Отмина стария парен котел и в диво тремоло чукна по ръждясалите тръби.

Преди да влезе в бакалницата, той спря до витрината и с всеотдай-на съсредоточеност подробно разгледа изложбата от отверки.

Какауете разучаваше зад тезгяха последния шлагер. Навлякъл тъмновиолетово яке с жълта подплата, той беше хилаво, но красиво момче, в чиито очи блестеше неудържимият и малко тъжен пламък на гения.

– Здравей! – подвикна Мак.

– Здравсти! – отвърна му Какауете.

– Тук ли е Йосиф-Мария?

– Горе.

– Искам да го видя насаме – рече Мак.

Какауете го изгледа продължително и сърдито, после хлътна във вътрешността на магазинчето и викна:

– Чичо!

– Какво искаш?

– Мак иска да говори с тебе.

– За какво?

– Де да знам.

Загърнат в бледосиня копринена хавлия, Йосиф-Мария слезе по стъпалата.

– Добро утро, Мак! Това младите нямат никакви маниери.

Какауете сви рамене и отнесе нотите си върху варела с картофите.

– Много рано си станал – отбеляза Шефът.

Мак започна с церемониална сериозност.

– Отскоро си тук, Йосиф-Мария, но успя да си спечелиш доста приятели, добри приятели.

Шефът претегли това изявление и си взе бележка за слабата му точност. Но тъй като нямаше какво да загуби от това, каза:

– Харесват ми вашите хора. Добре се отнасят към мен. – Клепачите му сънливо се отпуснаха, което означаваше, че е нащрек като радарна антена.

– В малкия град човек става еснаф – каза Мак, – но ти си човек с широки разбирания. Ходил си навсякъде. И знаеш кое как е.

Шефът се усмихна, с което потвърди своята мъдрост и зачака по-нататък.

– Аз и момчетата искаме да те питаме за съвет. От тебе глупава дума не може да се чуе.

– За какво се касае? – предпазливо попита Шефът. Смути го някакво смътно неудобство.

Мак дълбоко пое дъх.

– Всеки умен търговец като тебе ще каже, че е глупаво, но ти вече ни познаваш и ще разбереш. Сантиментална история. Във връзка с Док. Аз и момчета имаме към него дълг, който никога не ще успеем да изплатим.

– Колко? – запита Йосиф-Мария, дигна една метла и отчупи клечка да си почопли зъбите. – Изпарявай се! – обърна се той нежно към Какауете и племенникът му се заклатушка нагоре по стълбата.

– Не е до пари – рече Мак, – а до благодарност. Док се грижи за нас от години – легнем ли болни, лекува ни, охарчим ли се, ето ти го с долар в ръката.

– Всички казват същото – съгласи се Шефът. Той не можеше да долови атаката, а все пак знаеше, че атака има.

Мак чувствуваше топлината в извивките на собствения си глас, а това му вдъхваше увереност. Сега той бе професионалистът, който практикува своята професия.

– И сигурно щяхме да смучем Док още кой знае колко, ако сам той

не беше се насадил на пачи яйца.

– Нима има неприятности?

– Знаеш, че има. Горкият серсем, седнал да си блъска блъските с ония влечуги!

– Ти ми беше казал.

– Та за това искаме нещо да направим за него. Щом ни бива да му помогнем, защо да оставяме скъпия си приятел да пропада? На бас се хващам, че и на теб ти е правил някоя и друга услугица.

– Ти знаеш ли, че на шах не можело да се мами? – попита Йосиф-Мария.

– И това го има! – Мак почна да губи търпение – А бе, с една дума, не му е добра работата. Как ще ги пори влечугите, когато му липсва един голям и силен микроскоп? Струва към четиристотин доларчета.

– Ако поднасяш паничката, аз хвърлям десет долара – рече Шефът, без много да се замисли.

– Благодарим! – разпали се Мак. – Знаех си, че си добро момче. Но работата не е там. Момчетата и аз искаме да направим всичко сами. Не ти щеме десетте долара. Искаме ти съвет.

Шефът заобиколи тезгяха, открехна хладилника, извади две кутии бира, проби ги и плъзна едната по тезгяха към Мак.

– Благодаря! – каза Мак и обля с бира пресъхналите си устни и гърло. – Така! Чудесно! Виж сега какво искаме от тебе. Имаме нещо, от което ни се ще да се отървем чрез лотария. После с парите от лотарията ще купим на Док микроскоп. Искаме да ни помогнеш с билетите, с продажбата, с тия работи.

– Ами какво е това, дето ще го разпродавате с лотария?

Моментът, ужасният момент настъпи! Мак надигна кутията да дозпие останалата бира, но ръката му трепереше. Стомахът му се преобърна.

– Приюта „Палас“, нашия дом.

Шефът взе едно джобно гребенче от кутията, в която ги продаваше, и го прекара през лъскавата си черна коса.

– Та той не струва четиристотин долара.

Мак едва ли не извика от облекчение. Идеше му да разцелува ръцете на Шефа. В този момент той обичаше Йосиф-Мария. От гърлото му се изтръгна силен, но галовен глас:

– Знаем, но нали ни е дом. О, знам аз, че не струва толкоз, но нали като имаш нещо, дето не струва много... С една дума, пускаш го на лотария, нали така? Стига да имаш сериозна причина, и чифт вехти чорапи

можеш пусна на лотария.

В погледа на Йосиф-Мария затрептя някакво ново уважение.

– Има нещо в тая работа – рече той и после додаде: – А кой ще спечели приюта?

Сега вече Мак се почувствува напълно самоуверен. Познаваше си човека. И беше готов да използва това, което знае. Наведе се и поверително прошепна:

– Никога не съм се и опитвал да правя мръсно на добрите хора. Можех да ти кажа, че играем честно. Но ти щеше да разбереш, че те баламосвам. Вече сме го решили.

Шефът се приближи. Част от бдителността му бе вече приспана. Още не можеше да бъде праметнат, но явно омекваше.

– Какво сте решили? – попита той.

– Виж кво, нали все пак трябва да живеем някъде! Но това само между мен, момчетата и теб да си остане. Ясно?

– Ясно! – каза Шефът.

– Ще продадем на Док билетче, а може просто да си наречем едно на негово име, и после, като теглим лотарията, той печели!

– Не разбирам.

– Виж как ще стане! – зае се Мак да обяснява. – Док получава микроскоп, нали така? А ние си оставаме да живеем в приюта „Палас“, само че сега той принадлежи на Док. Ще му бъде като мъзга на стари години, нещо като осигуровка. Според мен и момчетата, от това повече, здраве му кажи!

– Ами ако продаде приюта? – усъмни се Шефът.

– Кой, Док? Нима ще ни изхвърли на улицата?

По широкото и хубаво лице на Шефа се разля усмивка. Всичко беше безупречно.

– Сега разбирам, че е трябвало повече да ви вярвам – каза той. – Сече ви пипето. Може да помислим и за някоя сделчица с вас. Не сега, покъсно. Имаш ли билети за лотарията?

– Снощи сме ги правили. – Мак хвърли върху масата цял куп билети.

– По колко единият?

– То пише. По два долара.

– Аз от думата си не отстъпвам – каза Шефът. – Ще взема пет парчета, а можеш и за продан да ми оставиш.

– Колко? Ще продадеш ли двадесетина?

– И петдесет ще продам! Ще дам на Еспалдас Мохадас да разнасят.

Изкачвайки се по стръмната пътечка, Мак почувства слабост в коленете. Очите му се взираха право напред. Мина покрай момчетата и влезе в приюта „Палас“. Там се отпусна тежко на леглото си. Останалите се струпаха зад гърба му и го заобиколиха.

– Пипнахме го! – рече Мак. – Не е знаел, че той е собственикът. Купи пет билета и на всичко отгоре Ще продаде на своите мексиканци още петдесет!

В облекчението и триумфа има едно място, при което думите са излишни. Еди излезе навън и всички чуха, че лопатата му се заби в земята. Мак и момчетата тутакси разбраха, че Еди ще извади буре.

И това беше само едно от събитията в този благодатен четвъртък.

20. БЛАГОДАТНИЯТ ЧЕТВЪРТЪК (2)

Фауна винаги затваряше плътно завесите на спалнята си. Тъй като работното време продължаваше до късно, налагаше ѝ се да спи до пладне, та да отпочине както трябва. В утрото на благодатния четвъртък слънцето ѝ погоди шега. В пердето имаше дупчица, не по-голяма от върха на карфица. Игривото слънце погълна всичко онова, което ставаше по улица Консервна, пропъкна го през иглената дупка и го отрази с краката нагоре и в ярки цветове върху стената в спалнята на Фауна. По стената с главата надолу премина Дебелата Ида; в басмена рокля, щампосана на едри макове, тя бе нахлупила на главата си черна барета. Вдигнал колела във въздуха, по стената се проточи камионът на „Пасифик Газ & Електрик“. С главата надолу мина и Мак, упътил се към бакалницата. Малко по-късно с краката нагоре по тапетите уморено се провлачи и Док. Носеше квартал бира, която сигурно би се разляла, ако цялата сценка не беше чиста заблуда. Всекиму е известно как трудният вечерта въпрос сутрин леко се решава, след като е бил обсъден от комитетата на съня. Тъй бе станало и с Фауна. Зарадва се, като дръпна пердето и видя колко хубав е денят. Покривът на консервната фабрика „Хедиондо“, по който бяха накацали чайки, светеше като бисерен.

Фауна енергично вчеса косата си назад и наложи отгоре ѝ тясна шапка от черни лъскави мъниста. Облече тъмносивия си плетен костюм и си сложи ръкавици. От кухнята взе шест бутилки бира в книжна кесия и сякаш си бе спомнила нещо, върна се и отнякъде изрови една от изсушените маймунски глави – за подарък. И когато най-последно се изкачи по стъпалата на Западната биологична и застана запъхтяна на най-горното, човек лесно можеше да я вземе за деятелка от Червения кръст.

Док пържеше наденици и ги ръсеше с настърган шоколад. Това им придава необикновен, ориенталски вкус – мислеше си той.

– Много рано си станала – посрещна той Фауна.

– Защото реших, че един квартал бира дълго няма да изтрае.

– Тъй и стана – каза Док. – Един чифт наденици.

– Може и да си взема – прие тя. Знаеше, че онзи, който ти дава, после ти се чувствава длъжен. – А това е маймунска глава. От моите пътешествия.

– Интересно.

– Знаеш ли, има хора, мислят, че това са човешки глави.

– Отде накъде? Не виждат ли формата на очите, на ушите? Я погледни носа!

– О, има хора, дето много-много не се заглеждат в другите – каза Фауна. – И аз ще изпия една бутилка за компания.

Вкусът на шоколадовите наденици я заинтригува.

– Никога не съм кусвала подобно нещо – отбеляза тя. – Ти ядеш ли скакалци, Док?

– Да. В Мексико съм ял. Много лютят.

Фауна не беше от тия, дето шикалкавят.

– Не ти ли е дошло до гуша от нас? Всеки те търси за услуга – попита го тя.

– Щеше да ми дойде до гуша – усмихна се Док, – ако не беше тъй. А за теб какво мога да сторя? Но чакай, не съм ти благодарил за кейка и за бирата оная вечер.

– Как ти се стори детето? – продължи да пита Фауна.

– Особено. Никак не мога да си представя, че работи в „Мечешко знаме“.

– Аз също. За тая професия хич не я бива. Но аз май свикнах с нея. Сузи е родена дама, не можеш я прекърши.

Док захвапа наденицата и замислен сръбна бира.

– За това не бях мислил, но може да мине и за недостатък.

– Много е добро момичето – каза Фауна. – Харесва ми. Но във финансово отношение е жив пасив.

– Защо не я изхвърлиш?

– Не мога. Знаеш ли какъв тежък живот е имала? Пък и нямам сърце да изхвърлям хората. Ако сама си стегне багажеца и тръгне, друго е. Но като проститутка бъдеще няма.

– Посегна да ме удари с книгата – оплака се Док.

– Ето, виждаш ли? Момиче с характер! В публичните домове тия не минават.

– Удари ме през лицето с някои основни истина – каза Док. – Остро око има, всичко разбира.

– И език има – допълни Фауна. – Ще ми направиш ли услуга?

– Разбира се – прие Док, – стига да мога.

– При друг не мога да ида – продължи Фауна. – Никой няма да разбере.

– За какво става дума?

– Слушай Док, не съм вчерашна и всякакви съм виждала. И да ти кажа, имаш ли в себе си макар и следа от честността на жената, всичко

отива по дяволите. Ти например никога не идваш в „Мечешко знаме“. Предпочиташ открития фронт. Мен ако питаш, мисля, че ти излиза по-скъпо, но не ми влиза в работата кой как иска да живее.

– Боя се, че не мога да следя мисълта ти – рече Док.

– Добре. Ще играя с открити карти. Когато си научиш да хванеш в капана някое от сладурчетата, тия, любителките, налага ти се куп приказки да изприказваш, додето ѝ вземеш акъла, тъй ли е? Права съм, нали?

– Права си – тъжно се усмихна Док.

– А винаги ли си искрен?

Док си прехапа долната уста.

– Ами... защо, мисля, че в момента съм.

– Но после?

– После... Замисля ли се...

– Виждаш ли? Точно това искам да ти кажа – рече Фауна. – Да свалиш десетина звезди на едно неопитно девойче не се иска много ум.

– Но ти си била анализатор от класа! – възкликна Док. – Защо не минеш в анкетния бизнес? А какво мога аз да сторя?

– Тая малката, Сузи, хвърчи от големите приказки. От нея проститутка няма да стане и то именно поради женската ѝ честност. Ще излезе ли от нея порядъчна жена, не мога ти каза, но искам да ми се махне от врата. А ти, Док, какво би загубил от една игра с нея? Чисто и просто ще я позанасяш като тия, дето ти идват тука на крак, а?

– Каква полза?

– Може да съм на крив път, но ми се струва, че стига да поискаш, можеш да ѝ надумаш малко от големите приказки. И като се отнасяш към нея като към порядъчна жена, току виж наистина станала порядъчна.

– И все пак не виждам каква е ползата.

– Ще се откаже от „Мечешко знаме“ – натърти Фауна. – Ще се откаже от компанията на курветините.

– А аз? – попита Док.

– Би ли взел за жена момиче от моите?

– Не, но...

– Ти само ѝ пусни въдицата, Док! – примоли се Фауна. – Нищо няма да загубиш. току-виж напуснала и се заловила я за машинопис, я телефонистка станала. Нали ще сториш това за мен, а Док?

– Не е честно – каза той. Фауна реши да смени тактиката.

– Снощи разговарях с нея. Призна си момичето, че не помни мъж

да се е държал с нея като с порядъчна жена. Какво можеш да изгубиш?

– Ще я накарам да страда.

– Но пък може да напусне заведението!

– Ами ако ѝ харесва тук?

– Не ѝ харесва. Казвам ти, тя си е родена порядъчна. Виж какво ще ти кажа, Док, покани я на вечеря! И няма защо да се натискаш! Просто бъди внимателен.

– Да си помисля.

– Ще можеш ли?

– Ще мога.

– Ако си добър с нея, и тя ще бъде добра. И голяма услуга ще ми направиш.

– Ами ако не иска да излезе с мен?

– Как няма да иска! Аз като ѝ кажа ...

– Ще си помисля – обеща той.

Док погледна през прозореца и усети, че по жилите му се разлива топлина. Изведнъж се почувствува по-добре. Вече не помнеше откога не му е било тъй леко.

– Ти само кажи, от мен имаш три бутилки шампанско – каза Фауна.

Следобеда Джо Елегънт прочете на Фауна последната си глава. После се зае да ѝ обяснява митовете и символите.

– Както виждаш, бабата олицетворява вината.

– Но нали е мъртва, нали е погребана?

– Да.

– Малко ми е неясна тази вина, ще знаеш.

– Но това е самата действителност, прикрита зад действителността – оправда се Джо.

– Дрън-дрън! – прекъсна го Фауна. – Слушай, Джо, я вземи напиши разказ, ама за реални неща!

– Какво, май ти се ще мен да учиш как се пише? – злъчно попита Джо.

– Да не мислиш, че не мога? – каза Фауна. – Имаш например един млад човек, влюбен в едно младо момиче.

– Брей, че оригинално!

– Мъжът винаги вярва на думите си, дори когато е сигурен, че лъже – продължи Фауна.

– Какви ги приказваш, за бога? – учуди се Джо.

– Обзалагам се, ще се отърва от едно лице и в същото време ще

забода нова златна звезда. Хайде да се обзаложим!

– Какво рече Док за кейка? – попита Джо.

– Възхити се – отвърна Фауна.

Това пък беше второто събитие в този благодатен четвъртък.

21. БЛАГОДАТНИЯТ ЧЕТВЪРТЪК БЕШЕ ДЕН ЗА МИЛИОНИ

В приюта „Палас“ се извърши атомно разпадане. Верижната реакция тръгна във всички посоки. Пожарът се предаде на улица Консервна. Мак и момчетата сякаш притежаваха енергията и ентузиазма на плутона. Толкова много неща за такова кратко време можеха да извършат само много мързеливите. Да не говорим за заседанията, за разменените послания за плановите и контраплановите! Мак се видя принуден да надписва още и после още лотарийни билети. Това, което бе почнало като скромна измама, сега вече доби окраските на преливаща всенародна любов към Док. Хората купуваха билети, продаваха билети, разменяха билети. Пратеници отидоха в депото на Южната тихоокеанска железница, в автобусната спирка на „Грейхаунд“. Полицаят Джо Блейки разнасяше билети в джоба си и отменяше глобите за погрешно паркиране, ако нарушителите си купеха за два долара късметче – всеки можеше да спечели приюта „Палас“.

Хуити Първи нахлу в непознатите и привлекателни околности на Пибъл Бийч, Кармел и Хайлендс. Методът на Хунти Втори пък се характеризираше с известна праволинейност. Първият, който отказа да купи билет от нето, бе наказан с камък в предното стъкло на автомобила си и тази вест бързо обиколи околността.

За момчетата настъпи кръстоносен поход. Печеливият билет, носещ името на Док, бе, разбира се, заровен в празното място в консервна кутия от домати. По негласно споразумение пред Док никой не споменава за лотарията. Мак и момчетата споделяха с приятелите на Док какво са намислили, но непознатите... кой да ти мисли за тях! Компанията беше съвършен пример на колективното доброжелателство и щедрост осенили цяла общност от хора.

Но ако общностите притежават една групова Добра Фея, те също си имат и един Зъл Гений, който действа успоредно и често в сътрудничество с Добрата Фея. След като видя как Добрата Фея постепенно навлиза в живота, Злият Гений на улица Консервна незабавно се впусна в действие. Той прошепваше в ушите на своите клиенти по две-три думи и те злорадо се усмихваха, разсъждавайки: „Шефът е умно момче. Откоро е пришелец, в хубави дрехи се облича и си вади парите от бедните и безпомощни мексиканци именно защото е хитър. Сигурно Ли Чун му

е продал приюта «Палас», а той или е забравил това, или изобщо не го подозира. И спечели ли Док, Шефът не ще посмее гък да каже.“

Колко ли е забавно да надхитриш хитрия! Злият Гений на улица Консервна разполагаше с достатъчно време за професионалното си развихряне и по едно време службата му дори изглеждаше добродетелна. От шефа хората купуваха много повече билети, отколкото от другите. Искаха да видят лицето му сега, за да го сравнят после с физиономията, която би направил, когато всичко разбере.

В друг случай Мак и момчетата биха разтеглили продажбата на билетите със седмици, ала сега времето ги гонеше по петите. Ако в това време Шефът получише данъчна разписка от общината, планът щеше да се пръсне под носа им. Можеха да рискуват в петък. Събота беше крайният срок. Момчетата пузнаха дума, че събота вечер в приюта „Палас“ ще се сервират средносилни подкрепителни и че приношения от всякакъв род ще бъдат добре дошли.

Мак посети Док в благодатния четвъртък следобед.

– Ако нямаш какво да правиш в събота вечерта – каза му той, – аз и момчетата ще правим едно малко събиране ... Моля за отговор.

– Отговарям с да.

– Има ли нужда пак да идвам?

– Ще дойда – потвърди Док.

Мак си припомни мисията, с която всъщност го бяха натоварили.

– Сигурен съм, че мога и сега да те метна, както направих едно време. Но ще говоря открито. Кога ти е рожденият ден, Док?

Док потрепера.

– Моля ви се, не ми устройвайте празненство! Последното едва не ме съсипа.

– Тоя път не става дума за празненство, а за бас – каза Мак. – Искам да спечеля един долар. Кога си роден, Док?

Док се хвана за първата дата, която му хрумна.

– На четвърти юли.

– Какво? Та това е Четвърти юли!

– Кажете-речи – каза Док и почувствува огромно облекчение.

В отговор на бележката, която Мак изпрати с поканата да пийнат по глътка нещо хубаво, по-късно същия следобед в приюта „Палас“ на официално посещение пристигнаха Фауна и момчетата. Сузи отсъствуваше. Мълчалива и затворена цяла сутрин, сега тя бе отишла на разходка по пътеката, водеща край морето до фара на нос Пинос. Тя се взираше в отливните блатца и си набра китка от ситните цветчета, дето растат

едва ли не в океана, на самия край на сушата. Беше неспокойна и нещастна. Едновременно се вълнуваше и от погнуса ѝ се повръщаше. Искаше ѝ се да се усмихне, после да заплаче, ту се страхуваше, ту се радваше, ту губеше всякаква надежда: Док я бе поканил да вечеря с него при „Съни Бой“ на кея, а Фауна я бе насърчила да приеме.

В началото Сузи протестира.

– Няма да ида!

– Ще отидеш и още как! – ѝ бе казала Фауна. – Не ме карай да те принуждавам с бухалката! Ще идеш!

– Не можеш ме принуди.

– Искаш ли да опитаме? От мислене какво добро да сторя за теб, мозък не ми остана.

– Нямам с какво да се облека.

– И Док няма. Щом той може да отиде как да е, значи и ти можеш.

– Но, Фауна, той си го има отвътре! А хора като мен трябва да се заничат отвън, защото нищо си нямат. И ме е страх да не се изложя. Отде да знам как да се държа?

– Сузи – бе рекла Фауна, – един съвет ще ти дам, Не ме ли послушаш, ще извикам Джо Блейки да те изхвърли от града. Не почвай първа, това е! Чакай да те ударят и тогава дигай юмруци! Но теб никои няма да те удари.

– Дали да си облека костюма? Има едно голямо петно.

– Дай го на Джо Елегънт да го изчисти и да го изглади, и му кажи, че аз съм поръчала.

След този разговор Сузи се отправи към фара. Беше все още благодатният четвъртък.

Срещата в приюта „Палас“ всъщност бе ненужна, тъй като новината за лотарията се пръсна навсякъде и Фауна бе купила вече десет билета. Тя накара и момичетата да купят по един.

За пръв път Еди получи разрешение от Дебелата Ида да заеме от кръчмата ѝ чаши. Тя също бе поканена на срещата и домъкна два кварта уиски „Пайн каньон“.

– Почти нищо не струва – поясни тя.

Срещата почна официално. Агнес и Мейбъл седнаха с прибрани колене. Буреносният поглед на Фауна накара и Беки бързо да прибере нозе, от което тя разля чашата си.

– Ще бъде лотария и половина! – провикна се Мак. – Просто не мога да чакам. Представяте ли си каква мутра ще направи Док, като спечели?

– А как ще му обясниш как е спечелил, след като не е купил ни един билет? – попита Дебелата Ида.

– Лесна работа. Ще кажем, че му е бил купен от приятел, който държи името му да остане в тайна. Бях при Док преди малко. Обеща да дойде.

– Ами научи ли кога му е рожденият ден? – попита Фауна.

– Как не! На четвърти юли.

Фауна едва не издъхна, гърдите и се изпразниха тъй шумно, сякаш изпуснаха пара:

– О, света Ябълко Евина! Чиста работа! Какво велико щастие! От туй по-хубаво, здраве му кажи!

– Какви ги плещиш? – прекъсна я Мак.

Погледът па Фауна се замъгли.

– Мак – дрезгаво рече тя, – не искам да ви се бъркам в празненството, но защо да не го превърнем в годеж?

– Кой се е сгодил?

– А бе те още не са се сгодили, ама и това ще стане.

– Кои са „те“?

– Док и Сузи. Пише им го в хороскопа.

– Ами ако не се сгодят?

– Как няма да се сгодят! Аз като ви казвам ...

Компанията млъкна. Мак тихо се обади:

– Казах ли ви, че ще бъде лотария и половина? Ето ти сега лотария па лотариите! От Втората световна война насам по-необикновено събитие не е имало. Ти сигурна ли си, че Док ще се съгласи?

– На мене оставете – каза Фауна. – И да не му го издрънкате, ей! Едно време бях импресарио на един борец, полусредна категория, казваше се Кели Смъртоносната целувка. Та и Док ли няма да изкарам на тепиха?

– Ами Сузи? – попита Еди.

– Сузи е вече на тепиха – отвърна Фауна.

Разделиха се мирно и тихо, но в гърдите им гореше пламъкът на силните чувства. Не помнеха ден като този благодатен четвъртък. На всичко отгоре той още не бе свършил.

22. ВЪОРЪЖАВАНЕТО

В четири и половина Фауна заповяда на Сузи да се яви в нейната спалня-кабинет в пълна бойна екипировка. Сузи тръшна дрехите си върху леглото на Фауна.

– Отличен начин да се предпазваш от бръчки – забеляза Фауна. После посегна към сивата вълнена пола и жакета, разстла ги да види няма ли петна, помириса ги.

– Чудесна стока – рече тя.

– Общ гардероб – каза Сузи. – Останаха ми от сиропиталището.

– Не всички са били в сиропиталище – Фауна видя кафявите обувки, приближи се до вратата и извика: – Джо? Джо Елегънт!

Джо се показа.

– Предполага се, че не съм на работа – възпротиви се той.

– Аз пък съм трън под задника на всеки работник – каза Фауна. – Изтичай до Уайлдкок и му кажи да сложи нови токчета. Да закърпят тук и да ги лъснат. И почакай да ги донесеш обратно!

Джо тръгна, недоволствувайки, но все пак тръгна. Фауна се обърна към Сузи:

– Имаш ли ръкавици?

– Не.

– Ще ти дам на заем. Ето, вземи тия, белите. Ето ти и носна кърпичка, но никакви следи от червило! Сега слушай, Сузи, грижи се за обувките си, слагай си чисти ръкавици, носи винаги бяла носна кърпичка и гледай ръбовете на чорапите да са прави. Спазваш ли това, нищо не може да ти се случи. Костюмчето е добро. Тоя плат е от тия, дето колкото остаряват, по-хубави изглеждат. Само да не ходиш с протрити токове! Извикай Беки!

Когато Беки влезе, Фауна я попита:

– Ти нямаше ли якичка и ръкавели от бяло пике?

– Току що си уших.

– Трябва да ги заемеш на Сузи. Вземи игла и приший ръкавелите на тоя жакет.

– Ама тя да си ги изпере.

– Ще си ги изпере.

И докато Беки тропосваше ръкавелите, Фауна заповяда:

– Изпразни си чантата! – Като разгледа купчинката върху леглото,

взе да нарежда: – Тоя аспириен не ти трябва. Ето, вземи моя гребен, а тоз да го хвърлиш! Нищо по-отвратително от гребен без зъби. Сложи тия тоалетни хартийки. От време на време да си бършеш носа. Я да ти видя ноктите! Хмм, не са лоши. Изми ли си косата?

– Защо не й дадеш перука? – обади се Беки и захапа конеца.

– Не се пиши много хитра! Хайде, ставай да й оправиш косата! Само да не я нагласиш много фънц-фунц! – А към Сузи: – Беки е майсторка на фризуриите. Този жакет не става. Общият гардероб тук се е поизложил. – Фауна зачука с молив по зъбите си, след това бръкна в скрина и извади две кожи от белка. – Да преметнеш белките на раменете си! Но само да ги загубиш или нещо повредиш, червата ти ще скъсам! Тъй... докде стигнахме? Никакъв парфюм! Напръскай се само с тази Флоридска вода – малко старомодно, но дъхти на младост.

Беки застана зад стола на Сузи, изчетка косата й, среса я и почна да я моделира.

– Какви й са големи ушите! – установи тя. – Малко да ги поскрия, а?

– За прическите имаш златна ръка – рече Фауна.

Последните наставления бяха дадени в шест часа. Вратата на спалнята бе заключена.

– Обърни се! – изкомандува Фауна. – Дръж си глезените близо един до друг. Я ходи сега! Добре. Наистина имаш красива походка. Хубаво момиче си, но както ти казах, трябва да се поддържаш.

Сузи се огледа в огледалото и се усмихна, защото й се стори, че наистина е хубава. Това я смуги и едновременно й достави удоволствие. А когато бе доволна, изглеждаше още по-хубава. Неочаквано тя се нацупи и изпадна в паника.

– Сега пък какво има? – изръмжа Фауна.

– Ами за какво ще говоря? Фауна, не искам да отивам! Не съм за човек като Док. Фауна, миличка, кажи му, че съм болна. Няма да ида.

Фауна я остави да си каже всичко, после тихо рече:

– Няма ли да се разревеш сега, та след всичките ми усилия да се подуят и очите ти? Добре, плачи!

– Съжалявам – каза Сузи, – ти си толкова добра. А мен, Фауна, за нищо не ме бива. Само си губиш времето с мене. Нали знам какво ще стане – рече ли той нещо, дето не разбирам, ще избухна. Страх ме е.

– Разбира се, че те е страх. Нямаше да те е страх ако не държеше на Док. Откритието не е твое. Не е имало момиче да тръгне на първа среща с човек, когото харесва, и да не го е страх. Сигурно и Док го е страх.

– Глупости!

– Да бях на твоите години, с това лице, с тая фигура, и с опита, който сега имам, никой мъж в света не би ми убягнал. Но само с опита ще си остана и толкоз!... Добре, Сузи. Ще те науча на хиляди дребни неща и ако ме слушаш, всичко, каквото поискаш ще имаш. Но ти не ме слушаш! Никой не слуша, а после, като видят дебелия край, късно! Кой знае, може и да е от полза. Не знам.

– Ще слушам.

– Да, но нищо няма да научиш. Едно знай, Сузи, на тоя свят никога не е загазвал онзи, който си държи езика зад зъбите. Спомни си всичките бъркотии, през които си минала, и сама ще видиш, че всичко е почвало от езика ти.

– Вярно – съгласи се Сузи. – Ами като не мога да се откажа?

– Ще се научиш, тъй както се учи всяко нещо – с практика. Вторият въпрос е въпросът за мнението. И ти, и аз все гледаме да изпъкнем със своето мнение. Глупости, Сузи, нямаме собствено мнение. Дрънкаме онова, което сме чули и видели по филмите. И все ни е страх да не пропуснем нещо, все гоним някакъв автобус. Оттук и второто правило: откажи се от мненията, тъй като нямаш никакви!

– Ти май си номерираш правилата, а?

– Би трябвало да напиша книга – каза Фауна. – „Щом Тя може, и аз мога“ – тъй бих я озаглавила. А сега номер три. Мнозина не слушат какво им се говори, защото така е по-лесно. Когато човек слуша, нищо друго не върши. И ако слушаш, ще видиш, че е интересно. Кажеш ли мъжът нещо, което ти се стори необикновено, не крий интереса си! Помъчи се да отгатнеш какво мисли другият, а не мисли как ще му отговориш.

– Колко добре ме познаваш! – тихо промълви Сузи.

– Има още, но то е най-мъчното. И най-лесното.

– Кой номер?

– Забравих номерацията. Никога не си давай вид на такава, каквато не си, не се прави, че знаеш работи, които не знаеш – иначе рано или късно ще се провалиш. И още нещо – ако щеш с номер, ако щеш без номер, – никой не се обижда, като го питаш. Да речем, Док каже нещо, което не разбираш. Питай! Най-хубавото, което можеш да направиш за някого на тоя свят, е да му дадеш възможност да ти бъде от полза.

Сузи мълчеше, загледана в ръцете си.

– Имаш хубави нокти – забеляза Фауна. – Как ги поддържаши?

– Много просто – каза Сузи. – Научи ме баба. Щом си измиеш ръцете, натъркай си ноктите с кора от лимон. После изтърсваш малко

пудра в шепата и лъскаш ноктите в дланта си. А кожичките натъпкваш с клечка от лимоново клонче.

– Разбра ли какво искам да ти кажа? – попита Фауна.

– Какво?

– Зададох ти въпрос.

Сузи се изчерви.

– И аз се хванах.

– Напротив. Поисках да науча нещо. Нищо по-хубаво от това да питаш, когато искаш да знаеш.

– Благодаря ти! – въздъхна Сузи. – Жена за милиони си ти. Чудно, ще успее ли всичко да науча?

– Ще успееш. Стига да запомниш някои работи: първо, не забравяй, че си Сузи и никоя друга, само Сузи. Второ, помни, че Сузи е нещо хубаво, нещо истински ценно. Повтаряй си го, то не вреди! А после, като го запомниш, недей забравя, че има още цял куп неща, които Сузи не знае. Единственият начин да узнае всичко е или да види, или да прочете, или да попита. Повечето хора не се интересуват от друго освен от себе си. Плъхове!

– Четвъртото какво е? – попита Сузи.

– Bravo! – извика Фауна. – Гордея се с тебе. Значи, следиш какво ти говоря. След това идва друго – накарай хората да мислят за тебе! Никой няма да даде и пукнат петак за някоя си Сузи. Не е лесно да накараш хората да мислят за тебе; толкова са заети да мислят за себе си! Но има два-три съвсем сигурни начина да привлечеш вниманието им. Говори им за тях! Видиш ли у тях нещо хубаво, добро, кажи им го! Не бъди фалшива! С никого не се бори освен ако няма друг изход. Никога не почвай битката първа! Почне ли я друг, преди да се хвърлиш, почакай! Най-надежната отбрана са отпуснатите юмуци. А спечелиш ли вниманието на хората, първото, което ще поискат, е да сторят нещо за тебе. Нека! Не се възгордявай, не казвай „няма нужда“ – не бива! Все едно да им лепнеш шамар през устата. Хората най-обичат да дават, а ти да приемаш. Това не е неприлично. Напротив, дава резултати. Опитай!

– Мислиш, че Док ще се улови?

– Опитай!

– Фауна, никога ли не си се омъжвала?

– Никога.

– А защо?

Фауна се усмихна.

– Когато разбрах това, на което сега те уча, беше вече късно, твърде

късно.

– Обичам те, Фауна! – извика Сузи.

– Хайде сега! Ще ме размекнеш като масло. Задръж белките за себе си, подарявам ти ги.

– Но...

– Спомни си!

– Добре. Благодаря ти, много ти благодаря! А защо не напишеш всичко на книга, да го науча наизуст?

– И това ще стане. А сега внимавай, Сузи. Довечера, преди да си отвориш устата, пак си повтори всичко наум. И непотребното махай!

– Искаш да кажеш да не ругая?

– И да не ругаеш, и да не... понякога разбере ли какво му е дошло на езика, човек не го и казва. Приказките, дето се издумват, са просто плод на прибързан език. Сега, предполагам, си вече готова.

– Какво мога да направя за теб, Фауна? Искаш ли нещо?

– Да. Искам да повтаряш след мен: „Аз съм Сузи и никой друг.“

– Аз съм Сузи и никой друг.

– „Аз съм нещо хубаво.“

– Аз съм нещо хубаво.

– „Като мен няма в целия свят.“

– Като мен няма... дявол го взел, Фауна, очите ми съвсем ще се подуют.

– По-хубави ще станат – каза Фауна.

Б седем часа, с разкопчана яка на ризата, кожено яке и войнишки панталони, Док натисна звънеца на „Мечешко знаме“. Като видя Сузи, смути се.

– Трябва да се обадя по телефона, нали ще ме извиниш?

И изтича обратно в лабораторията.

Десет минути по-късно той се върна. Беше с чисти панталони, със сако и вратовръзка, каквато не бе слагал от години.

Фауна го съзря застанал под фенера на верандата.

– Миличка – обърна се тя към Сузи, – печелиш първия рунд по точки.

23. ЕДНА ЛЮБОВНА НОЩ

Съни Бой е наистина единственият грък, роден в Америка, който е бил назоваван Съни Бой. Той държи ресторант и бар на пристанището в Монтерей. Съни Бой е шишкав и все по-шишкав става. Макар че е роден в Сутро Парк, Сан Франциско, и е посещавал прогимназията, Съни Бой собственооръчно поддържа загадката на Егея. Топчестото му лице навява спомени за Ориент-експреса, за красиви шпионки. Сухият му глас е по рождение поверителен. Съни Бой е в състояние да каже „добър вечер“ тъй, че да прозвучи като международен заговор. Приятелите си печели чрез ресторанта, чрез него се издържа. Може би в известен смисъл Съни Бой носи дълга черна наметка и вечеря с балканските княгини там, дето две морета целуват Златния рог, но иначе държи добър ресторант. Той положително знае много повече тайни от всеки друг в обществото, тъй като неговото мартини представлява комбинация от еликсир на истината с детектор на лъжата. Истината е не само във виното, тя редовно си пробива път и вън от него.

Док спря стария си автомобил пред заведението на Съни Бой, слезе, заобиколи колата, отвори другата врата и подаде ръка на Сузи.

Тя бе малко изненадана, но замълча. До гърлото ѝ се надигна изречението „Да не ме мислиш за саката, бе?“ но си спомни съвета на Фауна – прошепна го и се отказа. Допирът на ръката му до лакътя ѝ извърши с нея чудо – тласна назад раменете и повдигна брадичката ѝ. Дрезгавата светлина на съпротивата угасна в погледа ѝ.

Док откряна вратата на бара и застана встрани, да даде път на Сузи. Редовните посетители по високите столчета се извърнаха да видят. Очите им пропъльзяха от красивото лице до красивите крака, спирайки по пътя върху белките. За миг тя изпадна в паника, но разбра, че никой от присъстващите не я позна.

Съни Бой се обърна с рамото напред, за да може да се измъкне иззад бара.

– Добър вечер, хора – каза той. – Масата ви е готова. Как ще обичате да пиете коктейла тук, или до ви го пратя там?

– По-добре да седнем на маса – рече Док.

Съни Бой се поклони и поведе Сузи към ресторанта. Тя тръгна пред него с прелестната си походка. Търкаляйки месата си покрай Док, Съни Бой конспиративно зашепна:

– Обади се вашата секретарка, Док. Тя уреди всичко. Имате ли секретарка, Док?

Док превъзможна изненадата и отвърна:

– Само сутрин.

– А коя е дамата? Не е от тоя край.

– Не е от тоя край – потвърди Док и настигна Сузи.

– Отсам – каза Съни Бой. Отведе ги до една кръгла маса пред каменната камина. По средата на масата имаше ваза с диви перуники. В две чаши, подредени като войници, стърчаха хлебни пръчки. Салфетките бяха сгънати като коронки. Това бе най-хубавата маса в заведението, уж усамотена, но близо до сцената и добре осветена.

Сузи обходи помещението с очи. На никоя друга маса нямаше цвеля. С нея стана някакво чудо. Тя не заобиколи масата и не седна веднага, а почака и когато Док ѝ предложи стол, настани се, вдигна усмихнато поглед към него и рече:

– Благодаря!

Съни Бой се суетеше край масата.

– Добре че телефонирахте – нареждаше той. – Малко се поизмъчих, додето намеря помпано¹⁸, но накрая намерих. Какво ще кажете, по едни коктейл? Виното се изстудява.

– Едно време пих тук ... – почна Док.

– Спомням си! – подскочи Съни Бой. – Рецептата Уебстър Ф. Стрийт с отлагане! Мартини с шартрьоз вместо с вермут. Чудесно!

– Много ефикасно, доколкото си спомням – каза Док. – Две двойни.

– Идват! – рече Съни Бой. – Поръчах на Тони да свири на пианото, но се разболя.

Док погледна Сузи, да разбере дали знае, че Фауна е наредила всичко това. Не знаеше.

По всяка вероятност, дори и да не беше поръчал два Уебстър Ф. Стрийт с отлагане, Док и тъй и тъй щеше да ги получи. Те пристигнаха с бързина, която по-казваше, че са били вече забъркани.

Неудобството от вратовръзката постепенно напущаше Док. Усмихна се на Сузи и се зачуди: „Какво е туй нещо красотата у момичето?“ Тази Сузи не приличаше ни най-малко на грубата уличница, която кръщя в лицето му снощи. Той надигна чашата с коктейла.

– Ти си хубава и се радвам, че дойде с мен. Да пием за нас двамата.

Сузи едва преглътна първата глътка, съдържа сълзите и изчака

18. Помпано – вид сушена, тропична риба

отминаването на страшния гърч в устата си.

– Трябваше да те предупредя – каза Док. – Говорят, че това питие се правело от змийска отрова и суров опиум.

Сузи пое дъх.

– Хубаво е, но аз нали зяпам по звездите, насадих се мръсно. – „Не трябваше да казвам това“, рече си тя наум, „Всичко забравих!“ Но в същото време разбра, че на Док му е приятно и се успокои.

Сузи забеляза келнерът внимателно да пристъпва наоколо надавайки ухо. Бе открила нещо, което досега не знаеше: съмняваш ли се, карай бавно. Обърна се към келнера и той изчезна. Зарадва се на откритието си – всичко да става бавно! Бавно надигна чашата, грижливо я огледа, после сръбна и преди да я върне на масата, я задържа малко в ръка. Бавно – тъй всяко нещо добиваше смисъл, изглеждаше изпълнено с достойнство. Спомни си лишението от самоувереност и спокойствие хора, които познаваше – те всички подскачаха, въртяха се, суетяха се. Като си налагаше да действа бавно, тя почна да усеща непозната досега увереност. Само да не забравя, казваше си тя. Не забравяй! Не забравяй! Бавно!

Док ѝ предложи цигара, драсна кибрит, но тя се наведе тъй бавно, че когато палеше, пламъчето вече гореше пръстите на Док. По тялото ѝ плъпна приятна топлина. Почувствува се храбра, естествено не отбранително храбра, но поне сигурна.

– Тук знаят ли коя съм? – попита тя. Питието действуваше еднакво на всички.

– Знаят, че си с мен – каза Док. – От туй повече не им е нужно. Да прием още по едно?

Още не вдигнал ръка, чашите пристигнаха. Щом се касаеше до конспирация, Съни Бой трябваше да участва. И за радост да станеше дума, той пак би участвувал.

– Обичам огъня – обади се Сузи. – По едно време живеехме в къща с камина ...

– Ти си чудесна! – прекъсна я Док. – Боже мой, колко си хубава!

Сузи преглътна първите думи, които ѝ дойдоха на езика, преглътна и вторите и отвърна с навеждане на очи и тихо:

– Благодаря!

Келнерът, който донесе кофичката лед с бутилка шампанско, бе придружен лично от Съни Бой. Съни Бой огледа масата и попита:

– Как е, Док?

– Идеално!

– Готови ли сте за вечерята?

– Когато пожелаете – каза Док.

Откритието на Сузи продължаваше да важи: карай бавно, дръж очите си отворени, а устата – затворена.

Студеният счукай рак и помпаното бяха непознати за нея. При това те изискваха трапезна техника, каквато тя не владееше. Ето защо почна по малко да изостава след Док, а той не се и досети, че тя следи всяко негово движение.

Когато плодовете и сиренето пристигнаха, Сузи осъзна, че непременно трябва да остане насаме със себе си. Определената мисъл се бе връщала в главата ѝ с такова постоянство, че коленете ѝ вече трепераха, а кръвта туптеше в слепоочията. Бавно! Полека-лека! Тя хвърли поглед към пламъците, подскачащи в камината, и изви глава към Док.

– Ще ме извиниш ли? ...

– Моля! – Док скочи да ѝ дръпне стола. Сузи се отправи с достойнство към дамската тоалетна. Стори ѝ се, че нозете ѝ изобщо не докосват пода.

Док се загледа подире ѝ. „Странно! Странно! – мислеше си той. – Какво ще е това? Като че точната дума тук е «девица». Някаква самотна и ужасна скромност.“ От какво бе дошла промяната? Нагласено е, досети се той. Фауна е подучила Сузи. Но и това не беше вярно. Защото преструвката лесно щеше да проличи. Преструвката не би допуснала изчервяването на бузите. Док завъртя бутилката шампанско с кофичката и се улови, че би искал Сузи да не се бави. Погледът му най-сетне намери стъкло, което отразяваше вратата на дамската тоалетна.

Зад тази врата Сузи намокри една книжна салфетка и я притисна до челото си. Погледна се в огледалото и не се позна. Сети се за вечерята. „Мразя риба“ – рече тя гласно. „Повръща ми се от нея, а не повърнах.“ Сега вече тя бе готова да разчовърка мисълта, която я доведе тук, символа, загадката, крайпътния знак, сочещ с неумолимия си показалец. Беше ясно като бял ден и никой не би пропуснал да го отбележи. Съдбата не само сочеше пътя, но ги и тласкаше. Спомни си в какъв вид бяха отнесли чиниите от ястията с купче от крачета и клещи на раци и кости от... Та те бяха изяли своите зодии! Рак и риби!

„Всесилни боже!“ – възкликна тя и се отпусна в ръцете на съдбата.

Съни Бой приближи до масата.

– Всичко в ред ли е?

– Чудесно – каза Док.

– Както наредихте.

– Какво?

– Нали вашата секретарка ...

– Да, чудесно – овладя се Док. – Точно както исках.

Сузи се върна укрепнала. Човек може да се бори със съдбата само до известно време. Оставиш ли ѝ се, изведнъж се чувствуваш силен, защото цялото ти същество се устремява в една посока.

Док помогна на Сузи да седне, след това измъкна запушалката на шампанското и я помириша.

– Мога ли да я задържа? – попита Сузи.

– Разбира се.

Тя заобръща тапата – беше много красива. После я скри в чантата си и взе една перуника от вазата.

– Обичаш ли шампанско?

– Обожавам! – каза тя и се запита какъв ли ще е вкусът му. Наистина ѝ хареса.

– Знаеш ли – почна Док, – там сред пясъчните дюни има долчинки, в които растат борове. Някой път, когато можеш, ще си вземем месо и разни работи и ще идем там да си сготвим вечеря. Много е хубаво.

– Сигурно камината те подсети.

– Колко си умна! Тъкмо тя.

– Док, разкажи ми някой ден за своята работа.

– Непременно! – Обхвана го прилив на нежни чувства. Ала все още се боеше от ужасната ѝ скромност. Той отмести поглед от очите ѝ към перуниката в ръката ѝ. – Има една стара уелска приказка. За бедния рицар, който си направил жена от цветя....

Виното бе хванало Сузи. Преди да го изрече тя си повтори изречението два пъти.

– Надявам се, не е увяхнала.

Ниският глас в червата на Док най-после гръмна:

– Много съм самотен. – Каза го като нещо съвсем просто, каза го и се учуди. После се извини. – Аз май че се понапих. – Досрамя го. Напълни чашите. – По дяволите! Да пийнем и малко бренди, какво ще кажеш?

Сузи извърна глава и профилът ѝ се очерта върху ярките пламъци на борината.

– Знаеш ли го това място, дето спомена... при пясъчните дюни?

– Да.

– Не може ли да го разгледаме?

– Щом поискаш.

- Като се прибираме?
- Ще ти се развалят обувките.
- Знам – каза Сузи.
- Но можеш да ги събуеш.
- Ще ги събуя – каза Сузи.

24. ПЕТЪКЪТ НА НАДЕЖДИТЕ

Не всички са убедени, че петък е ден на нещастieto. Но почти всички са съгласни, че петък е денят на надеждите. В търговията например, седмицата може вече да се смята за отминала. В училище петък е полуоткрехнатата врата към свободата. Нито е празник, нито е делник – това е денят, когато се запитваш какво ще ти донесе неделата. Търговията и удоволствията замират. Жените преравяват шкафовете и търсят какво могат да облекат. Вечерята се състои от остатъците на седмицата.

За вечеря в „Мечешко знаме“ Джо Елегънт приготви калкан. „Еспалдас Мохадас“ се завърнаха от последното си триумфално турне и бяха незабавно и тактично изпратени в стаите над бакалницата. Шефът им раздаде бутилки текила, а под ръка си приготви цяла паничка секонал¹⁹. Понякога неговите мексиканци ставаха жертва на носталгични страсти. Сънят, разсъждаваше той, е за предпочитане пред боя.

Док спа до късно и когато слезе до бакалницата за утринната си бира, свари Йосиф-Мария бодър и весел. Откъм стълбището се носеха звуците на песен.

- Добре ли прекара? – попита го Йосиф-Мария.
- Какво да прекарам? – изненада се Док.
- Та не беше ли снощи на един прекрасен малък гуляй?
- Да, бях – вече със сигурност в гласа каза Док.
- Док, искам да ми покажеш още някои работи от шаха.
- Ти все тъй мислиш, че можеш да мамиш противника, нали?
- Не, но искам да разбера. Получих една каса бохемска бира от

Мексико. Ледена.

- Чудесно! Това е най-хубавата бира в цялото Западно полукълбо.
- Подарявам ти я – каза Шефът.
- Защо?
- И аз не знам. Просто от добри чувства.
- Благодаря! – рече Док. Почна да му става неудобно.

Гледаха го някакви очи. На връщане към Западната биологична той усети върху себе си очи. „Това ще е от брeндитo, помисли той. Няма вече да пия брeнди. Изнервям се.“

Док забърка две яйца и ги наръси с лют пипер. Погледна разписанието на приливите и отливите във вчерашния „Монтерей Хералд“.

19. Секонал – сънотворно средство

Точно в 14 часа и 18 минути започваше благоприятен отлив, удобен за лов на змиорки и бодливи звезди, стига дотогава вятърът да не задуха към сушата. Бохемската бира успокои нервите му, без да разреши проблемите. Най-неочаквано подлютените яйца изгубиха приятния си вкус.

Похлопа се. Влезе Фауна. Махна с ръка към гърмящите змии и каза:

– Как се чувстваш, Док?

– Отлично.

– Напи ли се?

– Малко.

– Хубава ли беше вечерята?

– Чудна. Знаеш какво да поръчаш.

– Така се наложи. А я кажи, права ли съм за нея?

– Права си. Как е тя?

– Още не е станала.

– Отивам на експедиция.

– Да ѝ кажа ли?

– Защо? Почакай, чантата ѝ остана у мен. Да и я дадеш.

– Бре! Тя да не е саката? Може пък да ѝ се доще сама да си я получи.

– Няма да съм тук.

– Но ще се върнеш.

– Слушай, какво е всичко това?

Тя разбра, че той може да се ядоса.

– Имам много работа. Нали не ми се сърдиш?

– Защо да ти се сърдя?

– Просто тъй. Ако имаш нужда от нещо, обади се.

– Фауна... – почна той, – ти... но по дяволите!

– Какво искаше да ми кажеш?

– Исках да те питам нещо. Но ми е все едно.

Като се върна, Фауна свари Сузи, свила се над чаша кафе.

– Добро утро – каза Фауна. След малко натърти: – Добро утро!

– Ах, да! Добро утро.

– Погледни ме право в очите!

– Да те погледна – Сузи дигна очи.

– Гледай си сега надолу.

– Ти нищо не знаеш – рече Сузи.

– Добре, не зная. Кога съм си пъхала носа в твоите работи? – Джо!
– извика тя. – Донеси ми чаша кафе. – После търкулна по покривката на масата туба аспирина.

– Благодаря! – Сузи взе три таблетки и ги разми с кафето.

– Отива да събира буболечки – тихо каза Фауна.

– При него ли беше.

– Срегнах го на улицата. Добре ли прекарахте?

Сузи вторачи в нея такива разширени зеници, сякаш имаше намерение да излезе през тях.

– Не ми се натисна нито един път – каза тя, като се задъхваше. – Отидохме на пясъчните дюни и пак не посегна.

Фауна се усмихна.

– Но говори хубави неща, нали?

– Не много, но хубави.

– Така е по-добре.

– Може и да не съм с всичкия си, но му казах.

– Защо да не си с всичкия си?

– Всичко му разказах. А той нищо не ме попита.

– За какво говореше той?

– Каза как в стари времена един си направил жена от цветя.

– За какъв дявол?

– И аз не знам. Но хубаво го каза.

– Друго не каза ли?

Сузи заговори бавно:

– Там, на дюните, приказвах повечето аз. Но щом засичах, той ми помагаше.

– За това го бива повече от всички.

– Щях да забравя – очите на Сузи светнаха от вълнение, – никога не съм вярвала на разните му там звезди и глупости, но знаеш ли какво ни поднесоха за вечеря?

– Шампанско?

– Риби и рак! И се държах прилично.

– Та какво от това?

– Не помниш ли? Ти каза, че аз съм риби, а той рак.

Фауна извърна глава.

– Нещо ми се е запушил носа. Дали пък не простирах?

– Мислиш ли, че това е символ, а Фауна? Мислиш ли?

– Всяко нещо е символ. Всяко нещо!...

В погледа на Сузи проблесна гордост.

– Нахранихме се, после се разприказвахме, а той рече: „Самотен съм.“

– Тъй ли? Не му прилича. Било е сигурно някакъв номер.

– Не, мадам! – възпротиви се Сузи. – Каза го някак особено. Чувала съм ги такива и по-рано. А той – като че му се изтръгна някъде отвътре. Изненада се и той, сякаш не подозираше, че ще го каже. Ти какво мислиш, Фауна? Кажи, какво мислиш?

– Мисля, че май ще окачим още една златна звезда.

– Добре, да речем – защо да не предположим, то не вреди, да речем, че се преместя отсреща при него. Нали ще бъде точно срещу това заведение? Това няма ли да го смущава?

– Та той знае, че работиш тук. Слушай, момиченце, трябва да ми обещаеш нещо. Никога не се опитвай да избягаш от каквото и да е, защото не можеш. Ако наистина се чувствуващ добре, никой нищо не може да ти стори. А тия, дето бягат, ги наричат дезертъори. Дезертърът доникъде не стига.

– Ами Док? – попита Сузи.

– Ако не си напълно подходяща за него, то значи, че и той не е подходящ за тебе.

– Но, Фауна, не искам да му правим капан.

Фауна незабележимо се усмихна и каза:

– Мъжът е единственото животно, което само си слага капана, хваща се на въдицата и пада в него. Ти само стой и гледай! От тебе нищо не се иска. Иначе хората после ще разправят, че ти си го примамила.

– Той всъщност не каза, че ...

– Мъжете никога не казват – рече Фауна.

– Дъх не ми достига – с отпаднал глас каза Сузи.

– Забелязваш ли, тази сутрин още не си ругала – прекъсна я Фауна.

– Тъй ли?

– Някои от тия златни звезди бяха първокласни в занаята. Но като окача там и твоята звезда, проститутската индустрия от това няма нищо да изгуби. Както казва Шефът, тясна си в бедрата, а широчка в гърдите.

– Не искам никой да мисли, че се увъртам около Док.

– И с пълно право. Аз ще се погрижа за всичко. – Фауна изпитателно погледна Сузи. – Знаеш ли какво? Довечера искам да поизлезеш малко на чист въздух, да се поободриш.

– Къде да ида?

– Ще те пратя да ми свършиш една работа в Сан Франциско, искаш ли? Имам там в банката един пакет. И пари ще ти дам. Ще си купиш

дрехи и шапка. Едно костюмче, от най-хубавите. Години може да изкараш с него. Ето какво: поразходи се нагоре-надолу по улица Монтгомъри и обърни внимание какво носят красивите жени, от какви платове са им дрехите. Ей, какви хубави жени има там! Най-напред се огледай, после купувай! Ако ще е, да е! И утре ще се върнеш, а?

– Махаш ме да не ти преча, нали?

– Да – потвърди Фауна. – Позна.

– Защо?

– Това, момиченце, не е твоя работа. Автобус има в два и в четири часа.

– Ще тръгна в четири.

– Защо?

– Нали каза, че Док щял да иде да събира буболечки? Додето го няма, искам да му почистя стаята. Подът не е виждал четка от години.

– Ами ако се разсърди?

– Ще му сготвя и супа. Мога да правя чудесна супа. – Сузи заобиколи масата и се приближи до Фауна.

– Не ме докосвай! – извика Фауна. – Хайде, тръгвай? И само да си казала още веднъж ония думи, дето ме размекват като масло!

– Кои думи? „Обичам те“ ли?

– Именно. Само да си посмяла!

– Няма – рече Сузи.

25. СТАРИЯТ ДЖИНГЪЛБОЛИКС

Док се върна от лов към четири и половина. Носеше стотина хитона, привързани с канап към стъклени плочици, да не се свиват, а ведрата му, пълни с морска вода, преливаха от стотици бодливи звезди.

Тук му е мястото да кажем, че умъртвяването е един от най-тънките занаяти на морския зоолог. Ще ти се животното да прилича на живия екземпляр, но е невъзможно. Смъртта променя цвета също като у хората. Умъртвиш ли го по груб начин, животното се сгърчва, а бодливите звезди в предсмъртна агония откъсват пипалата си.

В предната стая на Западната биологична Док отля малко вода от ведрата. После прехвърли звездите в един широк и плоскодънен стъклен леген и изля останалата вода отгоре им. Животинките размърдаха змиеподобните си пипалца, но след малко се успокоиха. Щом утихнаха напълно, Док прибави в легена малко сладка вода. Пипалцата нервно се разшаваха. Док почака, след това наля още малко сладка вода. За морското животно сладката вода е отрова – ако го заливаш постепенно, тя действа упойващо като морфина. Дребните същества се отпускат, най-сетне заспиват и умират, без да усетят никакво насилие.

Док приседна да дочака действието на отровата. Но усети, че тук нещо не е в ред. Какво можеше да бъде? Нещо да е забравил? Чувствуваше се бодър, лекото главоболие след снощното пиене вече го нямаше. О, разбира се! Касата бохемска бира при Шефа! Изглежда подсъзнанието му го тикаше към бирата. Той надникна през прозореца към бакалницата. Но и тук нещо не беше в ред. Едва сега Док разбра. Прозорците бяха измити. Обърна поглед и огледа стаята. Грамофонните плочи бяха спретнато подредени на полицата, а не се търкаляха, както преди. Подът лъщеше, миришеше на ... Но да! На сапун!

Док отиде в кухнята. Чиниите бяха чисти, тиганите блестяха. От тенджерата върху газовата печка се носеше съблазнителен аромат. Той надигна капака. Вътре къкреше телешки бульон, а в него, като риби, плаваха моркови, лук и един дълъг корен кервиз.

Док се върна при масата и седна. Леглото беше оправено, а чаршафът, който се подаваше под одеялото, чист. Изведнъж го обзе чувството на самота, онази голяма печал, от която те облъхва топлина. Изпод леглото надзъртаха муцуните на подредените в права линия обуца.

„Бедното момиче! – помисли си той. – Горкото бедно дете!“

Сигурно му се е искало да се отблагодари. Дали пък не й рекох нещо лошо? Господи, дано не ме е разбрала криво! Какво й казах аз? Че не съм направил нищо, не съм, но какво казах? За нищо на света не бих я нагрубил. – И той отново се огледа. – Доста труд си е направила. А пък как ухае сапунът!“ – Док наля още малко прясна вода в легена. Пипалата на бодливите звезди вече се усукваха на малки спирали и едва помръднаха от новоприбавената отрова.

Почистената лаборатория нервира Док, изпълни го с подозрения. Липсваше част от него, нещо бе изгубено. Най-ниският глас мълчеше. В черните си дълбини той бе сякаш доволен. Док посегна към лавицата с плочите. Не Бах... не, не Букстехуде... не и Палестрина! Ръката му се протегна към албум, който от години не бе отварял. Без да разбере какво върши, Док извади плочата, усмихна се и я сложи на диска; „Дон Жуан“ от Моцарт. Увертюрата гръмна, а Док, все тъй усмихнат, отиде в кухнята и разбърка супата, „Дон Жуан – помисли си той, – нима искам да мина за Дон Жуан? Не! Не съм. Но защо тогаз ми е толкоз хубаво и толкоз страшно?“ Погледът му се плъзна към писалищната маса. Жълтите листи и подострените моливи чакаха. „Сега вече вярвам. Ще се опитам пак.“ И точно в този момент на верандата отекнаха тромави стъпки и при него нахълта Старият Джингълболикс. Да се пише за Стария Джингълболикс е лудост. Но тъй като се намеси тъкмо в този момент, това май ще се наложи. Хората, които са бивали на заседание със Стария Джей, излизат леко замаяни, а по-умните след време просто не могат да повярват, че съществува такъв субект. Истинското му име не можем спомена, защото ще го срещнете на безброй бронзови плочи с надписа „Подарено от ...“

Старият Джей се бе родил толкова богат, че просто не съзнаваше това. И си въобразяваше, че всички са като него. Уж беше учен, но имаше ли ум в главата, или беше направо смахнат – никой не можеше да каже, а тъй като бе раздал дарения на толкова фондации, бе финансирал толкова проекти и влизаше в толкова настоятелства и опекунски съвети, никой не смееше открито да си зададе този въпрос. Раздаваше милиони, а живееше на гърба на приятелите си. Имаше не едно научно звание, но мнозина, насаме и не дотам ласкаво мислеха, че тия звания са му били дадени с надеждата за дарение, че той в действителност е само един футболист, чиито награди нямат нищо общо с истинските му качества.

Беше набит, с естествено порасла като венец жълтеникава коса. Очите му бяха светли, като птичите. И се интересуваше от всичко. От прекалена близост с реалността бе загубил всякаква връзка с реализма.

Понякога забавляваше Док, друг път неговият безкраен и късоглед ентузиазъм довеждаше хората до пълно отчаяние. Въобразявайки си, че тъй по-добре го разбират, Старият Джингълболикс всекиму крещеше.

– Получи ли ми телеграмата? – извика той.

– Не.

– Дойдох за рождения ти ден. Не съм го забравил. Денят, в който е изгорен Джордано Бруно.

– Това не ми е рожденият ден – каза Док.

– Добре де, какъв ден сме днес?

– Петък.

– Е, нищо! Ще почакам.

– Пада се през декември. А и само едно легло имам.

– Чудесно. Ще спя на земята. – Старият Джингълболикс надникна в кухнята, отхлупи капака на тенджерата и като задуха настървено горещата супа, засърба.

– Още не е готова – напомни му Док и вече раздражен, чу она да отвръща с вик:

– Готова е, готова е.

– Срещнах Хизлър – рече Док. – Каза, че те видял на една поляна в Бъркли – бил си на колене и със зъби си дърпал някакъв червей от земята.

Старият Джингълболикс преглътна полусварения морков.

– Не беше така! – изломоти той. – А бе, тая супа май още не е готова.

– Какво ти думам аз.

– Няма значение! Виждал съм червеношийките как нагъват червей. Знаеш ли какви са просячета? Чак петите им потъват като ги задърпат. Просто да се чудиш отде им се взема силищата. И опит направих – защитих един червей с щипка, закачих го на кантарче и със зъбите дърпам ли, дърпам. Обикновеният дъждовен червей издържа до 670 грама! С 48 парчета съм правил опит. Помисли си само! Една стограмова птичка изтегля от земята 700 грама тежест! Седем пъти по-тежка от нея! Затова и много ядат. А колкото повече се хранят, толкоз повече огладняват. Ти обичаш ли червеношийките?

– Не особено – измърмори Док. – А ти цялата ми вечеря ли ще ометеш?

– Тъй съм решил. Ама не е готова. Имаш ли нещо за пиене?

– Да ти купя бира?

– Дадено! Повечко вземи!

– А няма ли да участвуваш в разноските?
– Нямам пукната пара.
– Имаш, имаш. Пращиш от пари.
– Хайде де! – изненада се Джингълболикс.
– Та няма ли и ти да дадеш? – настоя Док.
– Не ми достигат – рече Старият Джей.
– Глупости! – ядоса се Док. – Използвач си ти, това е! Никога не плащаш. Оставих ти лабораторията като ме взеха в армията и какво? – Едва не ме разори. Не искам да кажа, че си ми откраднал стъкларията, но просто я нямаше. Ти ли взе бурканите с образците?
– Аз – призна Старият Джингълболикс. После замислено добави: – Де да беше твоята лаборатория институт.

– Какво?
– Щях да ти направя дарение.
– Е, не съм институт. Тогаз? Ще умреш, ама за бира няма да дадеш и долар. – Ненадейно нещо отчайващо и смешно блъсна Док в челото и той избухна в уморен смях. – Господи! Ти си просто невъзможен! Ти си само едно смешно понятие.

– Супата загоря! – ревна Старият Джингълболикс. Док скочи към печката и дръпна тенджерата.
– Как няма да загори! Излочи всичкия бульон.
– Беше много вкусен – каза Старият Джей.

В бакалницата Док каза:
– Дай ми една дузина бира в кутии.
– От бохемската не щеш ли?
– Каква ти бохемска! Имам гостенин, който е... – злобна мисъл хрумна на Док – е много интересен човек. Я ела и ти да пийнеш с нас! Старият... искам да кажа моят приятел, ще ти обясни шаха по-добре.
– Защо да не дойда – каза Шефът. – Да донеса и нещо по-силничко?
– Донеси!
Като прекосяваха улицата, Шефът попита:
– Ще ходиш ли утре на празненството?
– Там съм!
– Харесваш ми, Док, само дето не те разбирам. Не си истински.
– Тоест?
– Как да ти кажа, каквото направиш... с една дума приличаш ми на шахмата. Не мога докрай да те разбера.
– Не мислиш ли – поде Док, – че всъщност никой за никого не е

истински? Утре ще срещнеш човек, който може и да не съществува.

– Не говори такива работи – разтревожено рече Йосиф-Мария.

Като се качваха по стъпалата, чуха Стария Джей да крещи:

– Нося ви радостна вест! Човешкият род ще изчезне!

– Това е Йосиф-Мария Ривас – каза Док. – Йосиф-Мария, запознай се със Стария Джингълболикс.

– Може ли човек да излъже в шахмата? – попита Шефът.

– Може, как да не може – отвърна Джингълболикс – най-малкото можеш да прередиш фигурите на противника. Но в края на краищата, все едно. Докъде бях стигнал? А, да! И ние като допотопните влечуги ще изчезнем.

– Добре – прекъсна го Док.

– Ще рече, край на хората, тъй ли? – запита Шефът.

– Точно тъй, млади човече. Ние си погодихме последната шега. Отворете бирата! Спасявайки се, човекът се унищожи.

– Кой се е унищожил? – недоумяваше Шефът.

– Как ли се смеят на Олимп! – каза Старият Джей. – Запътили сме се не към Великата битка на доброто и злото, а към газовите камери. При това сами си произвеждаме нужния газ ...

– Имах намерение да работя – простена Док.

– Браво! Ще ти помогна – викна Старият Джей.

– Дума да не става! За бога! – уплаши се Док.

– Човекът е разрешил всичките си проблеми – продължи Старият Джей. – Изличил от лицето на земята всички хищници; на жегата и на студа вече не обръща внимание; на практика се е отървал от заразните болести. Старците живеят, младите не умират. И най-добрите войни не могат да уравновесят раждаемостта, Било е време, нищожна война за една година намалява населението наполовина. Глад, тиф, чума, туберкулоза – все сигурни оръжия. Едно одраскване с копие – инфекция и смърт. А днес? Знаете ли какъв е днес процентът на смъртността сред ранените на фронта? Едно на сто. А преди сто години – осемдесет на сто. Населението расте, а богатствата на земята намаляват. И в недалечно бъдеще ще бъдем унищожени от самите себе си. Може да ни спаси само контролираната раждаемост, но дотам човечеството никога няма да стигне.

– Братко мой! – възкликна Шефът. – Какво толкоз радостно има в това, та цял сияеш?

– Шегата! Космичната шега! Мъчейки се да оцелеем, всъщност улеснихме унищожаването си.

– Нищо не разбирам, дявол да те вземе! – рече Йосиф-Мария.

Док стоеше с пълни ръце. В лявата държеше чаша уиски, в дясната – кутия бира. Сръбваше ту от едното, ту от другото.

– Инстинктът ме кара да стоя настрана от тия глупости – обади се той, – а страшно ми се иска и аз да се намеся.

– Че кой те спира? – извика Старият Джей. – Уиски ли е това?

– „Стари кецове за тенис“ – отвърна Йосиф-Мария. – Искаш ли?

– След малко.

– Добре.

– Малкото мина – каза Джингълболикс.

– Обзалагам се, за всичко те бива! – стресна се Шефът. – Май ще излезеш по-хитър и от мене.

– Ясно, инстинктът няма власт над мене – намеси се Док. – Едно забравяш, Джингълболикс. Вярно, имало е видове, които са загивали по своя собствена грешка, от крива сметка, но това са били видове, които не са могли да се приспособят. Ето, вземи хомяка²⁰ за пример...

– Но това е съвсем друго – рече Старият Джингълболикс.

– Отде знаеш не сме ли и ние като хомяка? Как постъпват хомяците като станат повече гърла, а хранителните запаси не стигат? Навлизат с хиляди навътре в морето, дават се и възстановяват равновесието между храната и броя на живите.

– Нямах право да си служиш с хомяците за пример! – каза Джингълболикс. – Да ми беше подал бутилката, а?

– Върви по дяволите! – дръпна се Док. – Болест ли наричаш ти преселването на хомяците? Или разум? Или пък психична проява, наложена на част от живите, заради оцеляването на останалите?

Старият Джей отвърна с рев:

– Никой не може да ме лиши от унищожението! Що за уловки? – После се обърна към Шефа: – Не го слушай какво дрънка! Шарлатан!

– Ей богу, тъй си е! – с възхищение се съгласи Йосиф-Мария.

Хванал чашата уиски като револвер, Док размаха пръст пред лицето на Стария Джей.

– Болест, значи, а? Инфекция? Още малко и ще отречеш съществуването. Кажи тогава, защо се умножават неврозите? Излечими ли са, или от лечението се увеличават още повече? Чакай малко! Не бързай да ми отговаряш! Не мислиш ли, че и хомосексуалността расте в математическа прогресия? Отде знаеш дали това не е именно решението на

20. Хомяк – дребен гризач със скъпа кожа

въпроса?

– Не може да се докаже! – извика Старият Джингълболикс. – Приказки! Че ти, както си почнал, още малко ще ме изкараш луд и край! – В очите му бликнаха сълзи. – Ех ти, приятелю, приятелю на моята мисъл, истински мой приятел... – изхленчи той.

– Не съм и помислял да те правя луд – каза Док.

– Не си?

– Не, разбира се.

– Кога ще седнеш да вечеряш? – попита Старият Джингълболикс.

– Ти ми изплюска вечерята.

– Хрумна ми нещо чудесно – отвърна Старият Джей. – Ти седни да вечеряш, Уилям-Мери ще донесе още една бутилка, а аз в това време ще наредя пионките на шаха.

– Не Уилям-Мери, а Йосиф-Мария!

– Кой? О, тъй ли? Слушай, приятелю, ще те науча на най-великата от всички игри, най-възвишения плод на човешкия разум. Да подсладим ли играта с едно облогче?

– Как смееш, безчестни мошенико! – възмути се Док.

– Десет долара, а Мария?

Шефът вдигна рамене, сякаш да се извини пред Док.

– Като иска да научи нещо, човек си плаща – рече той.

– Хайде да ги направим двайсет и пет! – додаде Старият Джей. – Нима ще живееш вечно?

Док отвори кутия сардела и кутия спагети и ги забърка в тигана. Отгоре натроши фъстъчено масло, а опушената тенджера захвърли в мивката.

Малко след като се мръкна, Шефът се върна в бакалницата и прати Какауете да отнесе трета бутилка уиски. На горния етаж, наредени в редица, неговите хора се поклащаха напред-назад в печалния, по тържествен ритъм на техуаната. „Сандунга – пееха те, – Сандунга, мама миа...“. Шефът се хвана до тях.

В притъмнялата лаборатория Док и Старият Джей отпушиха и надигнаха третата бутилка.

– Стига си се излежавал! – изсумтя Док. – Сега е мой ред да легна.

– Добре де! Колкото остарявам, на толкоз по-малко се надявам. И нищо не получавам дори от тъй наречените свои приятели.

– Слушай какво ще ти кажа! Излапа и развали първата ми вечеря, накара ме да се наблъскам с втората, изсърба ми бирата, на една моя чашка уиски ти пи по две, присвои си леглото ми, счупи две плочи и

пъкна перодръжката ми в джоба си, видях. И не разбрах как можа да измъкнеш от Шефа тия двайсет и пет долара. Не биваше да го лъжеш, че „при особени обстоятелства“ царят можел да прави скок през две квадратчета – не е честно.

– Знам – каза Джингълболикс и гальовно потупа възглавницата. – Хайде лягай и се настанявай! Ще ти донеса нещо да пийнеш. по-добре ли ти е сега?

– Много добре.

– Ами я ми кажи работи ли още онова заведение отсреща?

Шибнат сякаш от стоглав и гневен камшик, Док скочи:

– Да не си припарил там! Дърт глупак! Лягай и спи!

– Защо пък да не ида? Защо да се лишавам от сладостта на жените, след като цената е сносна? Оттук чувам звънливите им гласчета, оттук виждам бялата заобленост на техните...

– Млъкни! – кресна Док.

– Но какво има, скъпи? Не помня някога да си страдал от любов, дори когато ти е била подръка и не е трябвало много-много да му мислиш.

– Върви по дяволите! – изруга Док. – Но оттук не излизай!

26. НАДИГАЩАТА СЕ БУРЯ

Додето Док и Старият Джингълболикс се караха по въпрос, от който и двамата нямаха понятие, Мак седеше със спокойно тяло, но разтревожена душа в спалнята-кабинет на Фауна. Стиснал вазата от венецианско стъкло, пълна с уиски, той споделяше проблем, с какъвто не беше се сблъсквал от години.

– Не мисли, че едно време в „Палас“ не е имало гуляя и сбивания – говореше той. – Когато например дойде вестта, че Гей отишъл да си получи наградата на небето, дръпнахме такова паметно тържество, че затъмнихме дори борбите с бикове в Салинас. Да можеше отнякъде да ни зърне, Гей би умрял от гордост.

– Разправят, че до другата вечер трима от оплаквачите на Гей отишли да му правят компания – рече Фауна.

– Е, то не може без инциденти – скромно отвърна Мак. – Всичко мина добре. Но сега ще бъде по-особено. Предани сърца ще оградят с благотворителност един скъп приятел. И не само това. Целта е двойна. Свещеното звено на брака е забило шпайкове в приюта „Палас“ и е готово за старт. Ще бъде тихо и мирно гуляйче. Как сме се разчувствували с момчетата!

– Но вечерни тоалети няма да се искат, нали? – попита Фауна.

– Все някой ще трябва да даде стил, не мислиш ли? Представи си верните приятели да приличат на идиоти! Как ще изглеждат идиотите тогава?

– Разбирам те – кимна Фауна. – Какво се предвижда, бански костюми?

– Боже мой, не! Просто панталон и сако от един и същ плат. Няма да допускаме мъже без вратовръзки, ама истински, не тия, дето с ластик ги връзват. Тържествен момент, Фауна, дяволски тържествен!

Тя се почеса с молива по главата.

– Вече не съм млад като едно време – продължи Мак. – Кой знае още на колко гуляя ще мога да присъствувам.

– Няма защо да се правим по-млади – Фауна чукна зъби с молива. Кой знае как, но и тя си имаше грижи, решила бе от Мак да иска съвет. Сега грижите на единия и грижите на другия изведнъж се сблъскаха и от това се роди решение и за двамата. В погледа на Фауна светна пламъкът на триумфа и тя иззмърмори:

– Открих!

– Само не ме стряскай! – предупреди Мак. – Снощи и без това не можах да спя добре.

Фауна се надигна да потърси пръчката, с която дирижираше звездния трафик, а сегиз-тогиз изправяше и някоя грозна стойка. С показалка в ръка тя се изразяваше по-плавно.

– Туй заслужава да се полее – рече тя и наля. Мак завъртя вазата в ръце и погледна през течността. В червеното стъкло кафявото уиски стана зелено.

– Имало едно време една кралица – почна Фауна. – Била много дебела, но нали нищо не й струвало, плащала със стотици да й шият дрехи по мярка. Имала толкоз много гривни, че ръцете си не можела да свива. И знаеш ли какво правела по рождени дни, на празненства и публични екзекуции?

– Обувала панталони.

– Не, но не си далеч от истината. Обличала се като криварка. Измивали някоя крава със сапун, а тя сядала на златно столче, почвала да я дои и до края не ставала от столчето. Друга пък една, вече на стари години, давала тържества, на които малцина можели да идат. На главата си слагала парцал. Години поред. Погледнеш над хорските глави и видиш ли парцал – тя е!

– И ти ли си помисли същото? – попита Мак. Ръката му с вазата потрепера.

– Маскарад! – изпищя Фауна, – На света има само два вида хора, които устройват маскаради – тия, дето от имане не знаят какво да правят, и тия, дето нищичко си нямат.

Мак се усмихна сякаш на себе си.

– Да си взема ли една бисквитка?

– Взemi си – позволи му Фауна. – В маскарадите има и нещо друго. Хората се отегчават от себе си. А маските за час-два ги правят съвсем други.

– Едно време казваха – с уважение заговори Мак, – имаш ли въпрос, който не можеш реши, питай Мак. Но и ти, Фауна, си от едрите зарове. Идеална жена си ти. От бога ти е дадено.

– Харесва ли ти идеята?

– Дали ми харесва? Боже, Фауна, какво приказваш! „Лайф“ би дал мило и драго да изпрати кореспондент.

– Трябва да измислим тема.

– Какво?

– Та няма ще оставим хората кой както му падне, тъй да я кара? Знаеш ли ги какво ще навлекат? Не искам дрипав маскарад.

– Права си. Какво предлагаш?

– Например „В двора на Добрата Фея“, какво ще речеш?

– Не. Първо, нямаме право да накърняваме чувствата на Джо Елегант и, второ, полицията ...

– Тогава „Снежанка и седемте джуджета“?

– Гледал съм филма. Виж, това вече е нещо. Джуджетата приличаха на бирени чаши. Не мога да си представя Хейзъл като Добрата Фея, но го виждам като джудже – едно огромно, поизточило се на ръст джудженце.

– Това е то! Маскарадът дава пълна свобода.

– Какво мислиш, не трябва ли и туй да се полее?

– Дадено! А ти ще съобщиш на хората, съгласен? Маскирай се като джудже, като принц, ако щеш, и като принцеса, но дръж вазата поздравно.

– Но не и като Док – каза Мак.

– Ако Док не си върже вратовръзка, да пукна! – рече Фауна.

27. О, КАКЪВ РЯДЪК ДЕН!

Съобщителните връзки на улица Консервна са неразгадаеми като черна магия и бързи като светлината. Фауна и Мак взеха решение гуляят да бъде превърнат в маскарад петък вечерта към девет часа и единадесет минути. В девет и дванадесет магията почна да действа, а в девет и половина всички, които не спяха, не бяха пияни и не отсъстваха, вече знаеха това. Една особено подла жена, която от дълго време не познаваше мъж, изкоментира: „Как ще се разбере, че са костюмирани, по какво?“ Тези думи очевидно бяха продиктувани от мизерията, в която живееше. Но вестта бе посрещната най-вече с учудване и радост. Мак продаваше билети и хората купуваха, сякаш предстоеше бой с бикове.

Помислете какво очакваше притежателите на билет: веселба в нощния приют и аперитив „Палас“, лотария, която щеше да прилича едва ли не на церемониално раздаване на подаръци, предстоеше им мероприятие с такива вълнуващи пропорции, каквито летописът на Улицата не познава. И на всичко отгоре – костюмиран бал! Достатъчно би било само едното. Но вкупом те отдалеч намирисваха на тържество, не особено различно от катастрофа.

Фауна с облекчение въздишаше, защото още малко и нейният проблем щеше да намери разрешение. Искаше да натъкми Сузи както трябва, а Сузи, каквато си беше маймуна, все отказваше. Сега бе лесно. Нима има разлика между гардероба на Снежанка и гардероба на една млада и хубава невеста?

Имаше такива, които смятаха, че Фауна се е нагърбила с непосилна задача – да вдигне сватба не само без знанието, но дори и без всякаква конспирация поне с една от страните. Скептиците бяха напълно прави. Но в резултат на дългогодишния си опит Фауна бе убедена, че повечето хора, първо, не знаят какво искат, второ – не знаят как да постъпят, за да получат каквото искат, и, трето – не разбират, че понякога го имат.

Фауна беше от ония твърде рядко срещани люде, които не само имаха свои убеждения, но и бяха готови да отговарят за тях. Тя знаеше, че Док и Сузи рано или късно ще се съберат и понеже бяха объркани, лекомислени и срамежливи, понеже им липсваха сили сами да стигнат до щастливия завършек, Фауна бе готова да им помогне. Противниците ѝ възразяваха: „Ами ако Фауна е на погрешен път? Представете си, тази връзка може да се окаже без всякакви изгледи за успех!“ Ако чуеше как

я критикуват, Фауна би отвърнала: „Да не би сега да им е много добре? Може пък и да потръгне. Какво ще изгубят? Ако речеш да гледаш все откъм черната страна, кой на тоя свят е с шансове? Накарах Док да върже вратовръзка. Ако греша, моя си е грешката. Сегиз-тогиз може и да се поддърпват. Та с кого не се случва? Но току виж ги сполетяло и нещо хубаво! Можеш ли да се подпишеш за всекиго?“

Да ѝ бяха подхвърлили, че всеки има право сам да размисли и да намери своя път в живота, Фауна би отговорила: „Та седнал ли е някой да размишлява? Мога да размишлявам аз, защото не представлявам нито едната, нито другата страна.“

На обвинението, че е сводница, тя би рекла: „И таз хубава! Че какво друго съм правила в живота си?“ Спор с Фауна трудно се печелеше – ще се съгласи с тебе, а после ще я подкара, както си знае. Тя бе стигнала до астрологията едва след като разбра, че хората, които и думица не искат да чуят от устата на мъдрия и по-знаещ приятел, са готови сяпко да следват повелите на звездите, които, ако се вярва на науката, са и твърде далеко от нас, и доста несигурни. Док би отхвърлил астрологията. Затова трябваше да го подбутват откъм гърба. Фауна не се надяваше на благодарност. Отдавна бе разбрала, че това е излишно. Док не беше в състояние да изтълкува тъмния глас в червата си, но в ушите на Фауна гласът звучеше ясно и силно. Тя знаеше, че е самотен. При срещите ѝ с него този глас заглушаваше всички останали.

В събота сутринта тя накара момичетата от дома да наизвадят всяко парцалче и дреха и да ги струпат върху леглото в кабинета ѝ.

Мейбъл си беше по рождение уличница, излята като по калъп. По всяко време и при всякакви обстоятелства, след известна ориентировка, Мейбъл се втурваше да върши досущ същото, което вършеше и на улица Консервна. И това не бе въпрос на съдба, а на съчетание от способности и склонности. Дето и да беше се родила – в коптор или в дворец, – Мейбъл пак щеше да го удари на лекия занаят.

Купчината дрехи върху леглото на Фауна бе внушителна. Кое и момиче да облечеше някоя от тези одежди, веднага щяха да го задържат за скитничество, само да си подадеше носа на улицата.

Мейбъл дръпна Фауна в стаята си и тихо заговори:

– Баба ми е била от старата гвардия. – Мейбъл притвори вратата, издърпа долното чекмедже от скрина и измъкна оттам пакет, увит с кафеникава хартия, залепена по краищата с целофанени лентички, да не влиза въздух. – Баба оставила това на мама, а мама ми го завеща – Мейбъл разкъса хартията. – Но кога ще ми дотрябва? – Тя взе да развива

хартия след хартия и най-сетне просна на леглото си булчена рокля от най-тънък лен, бродирана на букети бели цветя – бодовете бяха тъй ситни, че сякаш израстваха от самия плат. В кръста роклята беше прибрана, а полите ѝ буйно рукваха по всички страни. Мейбъл отвори някаква кутийка и постави до роклята сребърна сватбена коронка. – Надявам се, че няма да я съсипе. Кажй и да внимава, да не я залее с нещо! Аз ще лъсна коронката, малко е почерняла. Нали е сребро?

Фауна се слиса. Протегна пръсти към леката и красива материя. Твърда жена беше тя и мъчно се трогваше, но тази рокля я трогна.

– Снежанка! – изрече тя на пресекулки! – Я да внимавам, че току виж почна сама да си вярвам на приказките! Мейбъл, ще ти дам да сложиш обещите ми.

– Нищо не искам.

– Обещите ми искаш!

– Дай ги тогава.

– Май ще ѝ стане, а? – рече Фауна.

– И да не ѝ стане, ще я поправим.

– Ти си била добро момиче, знаеш ли? Искаш ли и за тебе да се погрижа?

– По дяволите, не! – викна Мейбъл. – Тук си ми е най-добре. В пакета има и було.

– Не знам може ли и було да сложим, но да опитаме.

– Та тя не знае какво е това було! – отбеляза Мейбъл.

Ако хората отдаваха на международните събития, политиката, па дори и на собствената си работа вниманието, грижата и мъдростта, с които обсипват въпроса какво да облекат на костюмиран бал, светът щеше да върви по мед и масло. На повърхността улица Консервна беше по-тиха от обикновено, но под повърхността кипеше. В един ъгъл на приюта „Палас“ Хунти Втори учеше малкия Джони Кариага да крие карти за игра в дланта си. Джони бе извикан или по-право взет на заем, тъй като Алберто Кариага получи за него шейсет и два цента, т.е. цената на галон вино. Срещу тази сума той се съгласи да използват първородния му син. Бяха намислили да облекат Джони като Купидон, да му турят книжни крила и да го въоръжат с лък, стрели и колчан. Колчанът всъщност трябваше да служи за скривалище на печелившия билет. Макар че всичко живо от улица Консервна знаеше колко истинска е лотарията, гордостта налагаше измамата да бъде продължена с достойнство докрай. Поради лекото недоверие в Джони върховете на всички стрели имаха каучукови капачки от шишета.

Хунти Втори изряза от мукава карта с точните размери на лотарийния билет.

– Опитай сега пак, Джони! Не тъй! Виждат се краищата. Виж как! Малко ще попрегнеш краищата – ей тъй. Хайде опитай! Така! Браво! Сега да видим как ще я извадиш от колчана. Вдигаш лъка с тая ръка – точно тъй! – всички поглеждат нагоре, а ти казваш ...

– Знам – прекъсна го Джони. – „Аз съм Купидон, богът на любовта. Пронизвам сърцата, които не очакват...“

– Чудесно! – обади се Еди. – Това Мак ли го измисли?

– Той сам! – каза Хунти Втори. – А сега, като вдигнеш лъка с дясната, с лявата изваждаш билета от колчана. Опитай!

– „Аз съм Купидон, богът на любовта“ – изрече Джони и разклати лъха.

– Дотук добре – отбеляза Хуити Втори. – Но трябва още да репетираш. И не си гледай лявата ръка! Лъка ще гледаш! Ето ти сега фруктиерата. Ровиш и уж търсиш, но картончето не изпускаш. Давай, репетиция!

– Искам трийсет и пет цента – каза Джони. – Какво?

– Ако не ми дадете трийсет и пет цента, ще ви издам.

– Мак бе! – извика Хуити Втори. – Тоя тука вдига цената.

– Дай му каквото иска – обади се Мак. – После ще видим. Или двойно, или нищо няма да получи.

– Само да не ми пробутате фалшива монета – предупреди Джони.

– Ей, това днешните деца нямат капка уважение към възрастните – констатира Еди. – За такива думи баща ми ме претрепваше и окото му нямаше да мигне.

– Баща ти сигурно не е правил фалшива лотария – каза Джони.

– Нечестно дете и това си е – каза Хуити Първи. – Знаеш ли къде отиват лошите деца, а Джони?

– Знам, бил съм.

– Дайте му трийсет и пет цента! – заповяда Мак.

Какви ли не скрити пороища от блянове бликат у всекиго от нас! Зад счупения нос и злия поглед може да се крие най-изтънченият ласкател. Зад позорството и символите на Джо Елегант стоеше може би жаждата да се почувствуващ мъж. Да можеше, макар и само за една вечер, човек да бъде всичко онова, което би искал, какво щеше да стане? Какви ли тайни биха излезли наяве?

Идеята за маскарада в приют „Палас“ и годишната веселба дойде,

до известна степен, поради Хейзъл. Той беше идеалното джудже. Но след като си припомни приказката за Снежанка и седемте джуджета, след десетки въпроси и когато си изясни както винаги цялата картина, Хейзъл реши да бъде принц Дезире. Той се виждаше с брич от бяла коприна и с куртка от колежа Итън, прихванал с лявата ръка дръжката на малка сабя.

Предложиха му да се маскира като Грухчо, добрия стар Грухчо, който винаги в края печели. Предложиха му Грухчо, но Хейзъл не се отказа от своята мечта. Или принц Дезире, или нищо!

– Добре – съгласи се Мак. – Прави каквото щеш! Мислех да ти помогна в костюма, но... Щом искаш да си принц Дезире, сам се оправяй.

– Голяма работа! – отговори Хейзъл, – Кой ти иска помощ? Тебе те е яд, защото сигурно си искал ти да бъдеш принцът, а? Хващаш ли се на бас?

– Аз ли? – удиви се Мак. – Нищо подобно. Аз ще бъда дърво.

– Какво? Дърво ли?

– Нали всичко се разиграва в гора – каза Мак.

– Искам да си отпочина. Ти от гората не виждаш дърветата!

Хейзъл излезе и приседна под кипариса. Беше тъжен, но и уплашен, защото не му идваха никакви идеи – приближеха ли се до него, идеите отведнъж се разбягваха с писък. Но решението бе взето. Нямаше как да изостави всичко по средата. Човек, комуто е предсказано да стане президент на Съединените щати не може да се маскира като джудже. Не беше достойно. Към обяд Хейзъл приближи задната врата на „Мечешко знаме“ и помоли Джо Елегънт да му помогне.

– Ще ти помогна – злобно се усмихна Джо.

По цялата Улица разтваряха сандъци. Над паважа се стелеше мизерия на нафталин. Навсякъде съчиняваха отново приказката за Снежанка, та дано в гардеробите се намери нещо подходящо. По неказано споразумение никой не биваше да се маскира като Снежанка.

Док се пробуди, схванат от болки, дето бе спал на пода. Полежа още миг, мъчейки се да забрави ония свои части, които най-силно го боляха. Някъде в тази агония проблесна споменът, че бе накарал Стария Джингълболикс насила да легне в леглото. Що за безразсъдна, пьянска щедрост, мазохистична по произход, бе породила тази жертва? Той се надигна на лакът и погледна към сладко заспалия стар мошеник – ореолът от жълтеникава коса бе качнал върху розовото лъснато теме, а дъхът му се разнасяше наоколо с малките похърквания на задоволството.

– Събуди се! – изрева Док като бесен. Бледите очи трепнаха.

– Какво имаш за закуска? – попита Старият Джей.

– Имай поне благоприличието да се оплачеш от махмурлук!

– Ще се оплача, защо не? Какво ще речеш, малко бирица?

– Глава боли ли те?

– Да.

– А ставите?

– И те.

– Чувстваш ли потиснатост от ниско кръвно налягане?

– Страшно.

– Хванах ли те? Ти ще купиш бирата!

Бледите очи отчаяно се завъртяха.

– Плащам половината, ама иди ти да я купиш.

– Не.

– Тогаз ... ще ти дам пари назаем.

– Не.

В погледа на Стария Джингълболикс падна здрач.

– Пресегни се и ми дай панталоните – рече той, извади от джоба дребни пари и ги даде на Док.

– Не – каза Док.

– Отче наш, който си на небето! Какво искаш?

– Два долара! – отсече Док.

– Но това прави шест бутилки.

– Именно. Ти си в капан, Стари Джингълболикс!

Старият Джей бръкна по-дълбоко и напипа две банкноти от по един долар.

– Правя дарение за забавлението, може ли?

Док нахлузи ризата и панталоните и отиде отсреща. Реши да се погрижи най-напред за себе си. Изпи на един дъх бутилка бира и тъкмо отваряше втората, Йосиф-Мария му съобщи новината на деня.

Като се върна, Док остави четирите изстудени бири на масата.

– Къде ми е рестото? – попита Старият Джингълболикс.

– Изпих го – каза Док. Настроението му се връщаше. Другият го гледаше като ударен. – Ти, стари мошенико! Ето че един път и тебе те измавиха. – След малко продължи: – Не мога да разбера що за човек си. Милиони имаш и пак се стискаш на дребно. Защо?

– Подай, моля ти се, бирата. Умирам – изстена Старият Джингълболикс.

– Умираш ли? Агонизирай тогава по-дълго. Приказно ще бъде да те

видя как ще умреш.

– Не съм виновен аз – каза Стариият Джей. – Просто състоянието на духа. Наречи го, ако щеш, американско състояние на духа. Данъчните закони правят от човека съвършено друг индивид – душата му променят. По-скоро психично, не психотично. Още две-три поколения и всички ще станем такива. Сега ще получи ли бира?

– Не.

– Има ли човек пари, не пита „Мога ли да си позволя това?“, а казва: „Ще мина ли без данък?“ Двама се сбиват кой да плати обед, а и двамата могат да си го позволят. Цялата нация е възпитана в безчестие от собствените си закони. Честността се наказва. Дори още по-лошо. Ако ми подадеш бутилката, ще ти кажа.

– Най-напред кажи!

– Да не би аз да съм съчинявал данъчните закони? – Стариият Джингълболикс трепереше. – Единственият ни творчески потенциал е човекът, но законът не ми разрешава да правя дарения на индивиди. На група от хора, на организация – да! Макар че единственото, което се твори в институтите, са счетоводните книжа. За да има полза от дарението, индивидът трябва да стане част от групата, а тъй той ще загуби своята индивидуалност и творческите си сили. Да не би аз да съм писал законите? Мразя този закон, който задържа щедростта и превръща благотворителността в бизнес. Корпорациите губят финансовата си ефективност, защото печелят от отпадъците. Мразя всичко това, но го върша. Знам, че имаш нужда от микроскоп, – мога да ти го дам, защото с данъците микроскоп, дето струва четиристотин долара, ще ми излезе хиляда и двеста. А дам ли го на институт – нищо. Спечелиш, да речем, награда за творческата си работа. И какво? Каж-речи всичко ще иде за данъци. Нямам нищо против данъците, бог ми е свидетел. Но не мога да понасям оня закон, който лишава щедростта от топлота и я превръща във вонящ бизнес. А сега, ако не ми дадеш бира, ще се видя принуден... – Ето ти бирата – каза Док.

– А закуска?

– Бог знае. Тържеството в приюта „Палас“ довечера ще бъде маскарад. „Снежанка и седемте джуджета.“

– Защо?

– Не знам защо.

– Ще се маскирам в червено като джудже – каза Стариият Джей.

– Като умираща звезда. Косата ти повече подхожда.

Когато бирата свърши, решиха, че закуската вече е излишна. Док се

върна за още шест бутилки и този път донесе от бохемската.

– Ето, това се казва бира! – зарадва се Старият Джей. – Мексиканците са велик и благороден народ. Пирамидата на Слънцето и тази бира! Къде по-напреднали цивилизации са ни дали далеч по-малко неща. Снощи почна да ми разправяш за научния си труд, но се отвлече по някакво момиче. Искам да го видя туй момиче.

– Искам да ти разкажа за научния си труд. Ще ми се да тегля известен паралел между емоционалните реакции у главногите и у хората. Ще ми се сам да видя патологичните изменения, които обуславят тия реакции. Телесните стени на октоподите са полупрозрачни. Да имах съответната апаратура, щях да видя какво става в тях. Понякога по-простите организми ни дават ключ за по-сложните. Шизофренията например се смяташе за чисто психотична проява, додето не откриха и физически симптоми.

– А защо да не напишеш тоя труд?

– Изглежда се страхувам, почна ли, ужас ме обзема.

– Какво ще изгубиш, ако се провалиш?

– Нищо.

– Какво ще спечелиш, ако успееш?

– Не зная.

– Глътна ли достатъчно бира, че да не си толкоз избухлив? – с мек глас попита Старият Джей.

– Аз изобщо не съм избухлив.

– Не си ли? Какви ги дрънкаш? Снощи щеше да ми откъснеш главата. Накърни ми чувствата.

– Съжалявам. Ти май искаше нещо да кажеш.

– Ще ме оставиш ли да се изкажа?

– Ще опитам.

– Приличаш ми на жена, която никога не е имала деца, ала знае как се говори за деца – почна Старият Джингълболикс. – Липсва ти подпльнката. Ти, струва ми се, или си откъснал нещо от себе си, или си задържал нещо в себе си – все едно, че се тъпчеш с храна, а ти липсват витамини. Не си гладен, а умираш от глад. Тъй мисля аз.

– Не виждам какво може да ми липсва. Имам и свобода, и удобства, и работа, която харесвам. Какво ми липсва?

– Какво ли? Снощи през цялото време споменавах някакво момиче на име Сузи ...

– За бога! – Док се изправи. – Познаваш ли Сузи? Една малка неграмотна скитница. Курветина. Заведох я на вечеря, защото Фауна ме

помоли. Интересна ми е, както са ми интересни октоподите. Това е всичко. А ти винаги си бил глупак, Джингълболикс, но никога романтичен глупак.

– Че кой ти говори за романтика? Ставаше дума за глад. Изглежда, не можеш изцяло да бъдеш това, което си, защото никога не си се отдавал изцяло другиму.

– Какви дяволски глупости! – извика Док. – Просто не зная защо съм те приютил при себе си.

– А знаеш ли защо избухваш?

– Моля?

– Не мислиш ли, че хвърляш много сили да отричаш неща, които, ако не бяха верни, нямаше да се нуждаят от отрицание?

– Понякога си мисля, че направо си луд – каза Док.

– Знаеш ли какво ще сторя сега? – попита Старият Джингълболикс.
– Ще купя бутилка уиски.

– Не вярвам – рече Док.

28. ТАМ, ДЕТО ТЕЧЕ РЕКАТА НА СВЕТИ АЛФРЕД

Малцина знаят, че името на приют „Палас“ бе измислено от Хейзъл преди години, когато момчетата се настаниха да живеят тук. Вдъхновен от славното събитие – да имат свой дом, – Хейзъл съчета в това име нещо, което му беше известно, и нещо, което не беше, съчета познатото с непознатото, близкото с далечното; и оттогава името си остана, знаеха го от единия край на щата до другия. Приютът „Палас“ оправда фирмата си. Дълги години той бе подслон и домашна база на момчетата. В него се бяха случвали не едно изненадващи неща.

Самата постройка не правеше впечатление – скована от секвойови дъски и греди, с покрив от насмолена хартия, тя бе дълга двадесет и осем стъпки, широка четиринадесет, имаше два квадратни прозореца и две врати, по една в двата края. В образуваната по този начин кутия Мак и момчетата бяха внесли няколко забележителни предмета, плодовете на своята хитрост, усилия, а понякога и нещастие. Огромната печка от чугун все още бе в изрядно състояние и очевидно имаше намерение да надживее Колизеума, с който много си приличаше. Старият часовник, на времето къщичка на кучето, сега стърчеше празен. Еди бе изказал желание, като умре, да го погребат в часовника. Над всяко легло висеше платнище – с това се спестяваше поправката на покрива, а леглото на Гей пазеха така, както го остави при заминаването си – с пъстър от кръпки юрган, отгърнат в единия край; там се подаваше сив сукнен чаршаф. Отворена на страница 62, върху ябълковата щайга лежеше книгата му „Разкази за пустинята – увлекателни и истински“ точно тъй, както я остави; неговата гордост, вече колекционерска рядкост – амбриажен диск и пиньони от „Уилис-Найт“, модел 1914 г., – се намираше на дъното на щайгата, увита в парцалче черно кадифе. На лавицата над леглото му, в една натруфена грамадна чаша, момчетата слагаха по някой букет – Гей обичаше цветята. Ядеше ги, особено розите, синапа, цветовете на дивата ряпа, листенцата на хризантемите. Никому не разрешаваха да сяда и да спи в леглото на Гей. Все един ден можеше да се върне, мислеха си момчетата, макар че отдавна бе обявен за загинал, а и военната му осигуровка – отдавна изплатена.

В приют „Палас“ и по-рано бяха ставали тържества, но нито едно не можеше да се сравни с експлозията, която предстоеше сега. Външните стени на постройката бяха прясно варосани. Събраха леглата в

единия край да не пречат и превърнаха помещението в огромна горска колиба от борови клони, образуващи нещо като свод. Печката щеше да служи за бар и затова напълниха фурната ѝ с натрошен лед. Пред задната врата издигнаха малък подиум, на който се излизаше откъм вратата, а между подиума и публиката, вместо завеса, провесиха една вехта бояджийска престилка. За тази сценка бяха предвидени освен лотарията и други театрални номера.

Горската колиба се осветяваше от японски фенери. Вързани на капап, няколко фенера достигаха чак стръмната пътечка над железопътната линия. Момчетата бяха доволни от положениия труд.

Мак прегледа всичко и одобрявайки го, изрече думи, които дълго съяха да се помнят: „Като в приказките, само че наистина!“

Шефът отпусна най-добрите си музиканти, първия състав на „Еспалдас Мохадас“ – две китари, кратуни, кастанети, хаитянски тъпан и огромната като лодка мандолина. Какауете Ривас, племенникът на Шефа, трябваше да се присъедини с тропета си по-късно. Сега той беше на плажа и репетираше своето соло под сурдинка.

Вечерта над улица Консервна свари момчетата капнали, но доволни. Вземайки пример от Мак, всички решиха да се маскират като дървета. В края на краищата бяха домакини. Тъгуваха единствено за Хейзъл, който реши да ги изостави. Мечтата му да бъде принц Дезире излезе силна от любовта към приятелите. В момента той се преобразяваше в тясната спалня на Джо Елегънт.

На повечето маскаради гостите пристигат срамежливи, чувствуват се неудобно, правят се на сериозни, въртят се неловко, додето мине час и тържеството навлезе в разгара си. По започване на веселията улица Консервна стоеше далеч по-напред от редица други центрове на културата. Балът трябваше да почне точно в девет. Началото щеше да се оповести от Какауете Ривас, който според уговорката щеше да изсвири с тропета „Хем работя, хем си подсвирквам“.

Най-малко два часа преди сигнала на много места – при Дебелата Ида, в „Мечешко знаме“, по домовете – почнаха малки сърдечни гуляйчета като подготовка за главното представление. То трябваше да тръгне с пълна пара. Мак и момчетата бяха, разбира се, тъй притиснати от тежестта на главната отговорност, че не успяха да опитат складираните напитки както трябва; погледите им бяха заковани в голямата стрелка на будилника, поставен зад печката.

В „Мечешко знаме“ парадът все още се намираше разхвърлян по пода. Снежанка щеше да се придружава от придворни дами, подобрани

измежду най-прочутите и най-уважавани проститутки северно от Сан Луис Обсипо. Дамите обличаха прозрачни роби в червено, жълто и зелено. Всяка щеше да носи бутилка уиски, украсена с панделка в отговарящ на тоалета и цвят. Фауна се маскираше като вещица. Сама си го избра. Костюмът ѝ можеше да се състои и само от една метла, но тя си направи островърха черна шапка и черно наметало. Фауна готвеше сюрприз: във върховния миг щеше да захвърли черното наметало, да превърне метлата в жезъл и да стане Добрата Фея.

Хората на Дебелата Ида бяха джуджета. Имаше осем Щастливковци, четирима Смъркльовци, шестима Глупчовци и деветнадесет Грухчовци. Всички се бяха струпали около бара и от душа пееха „Жътварска месечина“ на два гласа с разлика тон и половина.

В Западната биологична Док и Старият Джингълболикс водеха безнадежден спор за тютюневите хармани. Насред стаята стоеше кофа за боклук, в която, в гнезда от натрошен лед, се гушеха шестте останали бутилки от касата шампанско, купена от Стария Джей.

Йосиф-Мария трябваше да се маскира като Страшилището. Не беше гледал „Снежанка“, но за него бе достатъчно, че е имало такъв филм.

Док и Старият Джей бяха съвсем забравили тържеството. Когато тромпетът на Какауете възвести „на оръжие“, те крещяха тъй силно, че не го чува. Младостта и хубостта на улица Консервна вече крачеше весело по осветената от фенерите стръмна пътечка, а Старият Джей и Док все още ревяха в ушите си.

Ненадейно Док снижи глас. Въздействието беше потресавачо – сякаш гръмна див шум.

– Ще отида – рече той. – Какво ли не сторих да остана, но не успях.

– Глупости! – възпротиви се Старият Джей. – Ти се намираш на прага на голяма кариера, млади човече.

– За какво са ми почести?

– Отде знаеш? Получавал ли си някога?

– Не се мъчи да ме задържиш, Стари Джингъл!

– Няма. Да беше само ти ... всички сте вече такива. А случайно да си спомняш, има ли нещо за вечеря?

– Купих половин кило салам и ти го изяде. Не успях и до тигана да го добера.

– Не бива да гладуваш, млади приятелю – каза Старият Джингълболикс.

В това време, изкачил стъпалата на един дъх, при тях нахълта Еди.

– Док! – развика се той. – За бога, Док! Почнахме! Вече ще теглят

лотарията.

Док измъкна една бутилка от леда.

– Въръждавай се, Стари Джингъл! Напред!

По стръмната пътечка прихванаха Джингълболикс от двете страни.

Сега вече тегленето можеше да почне. Джуджета, животни, чудовища – всички образуваха полукръг с лице към завесата.

– Всички сме тук, нали? – попита Мак и надникна зад завесата. – Готов ли си, Джони?

– Умирам от студ – продума Джони.

В този момент, с вдигната брада и светнали от самочувствие очи, на вратата гордо застана Хейзъл. Джо Елегънт бе изгубил цял ден, за да си отмъсти на човечеството, и резултатът, Хейзъл, беше налице. Костюмът му се състоеше от сиви долни дрехи, на които бяха пришити спатии, пики, купи, червени и черни. Върху носовете на обувките, останали му от казармата, се поклащаха жълти пискюли. Около врата си имаше яка от нагъната хартия в стила на кралица Елизабет, а на главата – рицарска шапка, като на кръстоносците, с бяло щраусово перо. От колана на кръста му висеше дълга ножница. В дясната си ръка гордо държеше за поздрав кавалерийска сабя.

Джо Елегънт бе съсредоточил отмъщението си в една точка. Задницата на долната част на костюма бе изрязана и на нейно място направо върху голата кожа на Хейзъл се кокореше огромно око, нарисувано в червени и сини концентрични кръгове.

Хейзъл представляваше смайваща гледка. Никога не погледна. Знаеше, че е превъзходен – позна това по мълчанието на останалите. С кокетно движение той свали сабята и кръстоса длани върху дръжката ѝ. Дъхът в гърлото му спря.

– Аз – почна дрезгаво той, – аз съм принц Дезире. – Едва сега събралите са забелязаха, че бузите му са начервени, а клепачите почернени. – Аз бдя над госпожиците! – похвали се той. Чак сега Хейзъл наведе глава да приеме аплодисментите и одобрението, които според него му се полагат. В очите на Мак бликнаха сълзи.

– Колко си хубав, Хейзъл! – каза той. – По-хубаво не можеше да се измисли. Кой ти помогна?

– Джо Елегънт – съобщи Хейзъл. – Момче и половина!

Мак направи незабележим знак на Хуити Втори.

– Да тръгвам ли?

– Веднага – прошепна Мак. – И му избий всички дяволи от главата!

В това време Хейзъл се обърна и продължи:

– Господин Джо Елегънт изпраща своите приветствия и съжалява, че не може да присъствува, тъй като се наложи да напусне града по работа. Това ли беше всичко? ... Да, това е всичко.

– Ще му благодарим за поздравите, като се върне – каза Мак.

Гостите гледаха Хейзъл като халосани. Никой не посмя да се засмее. Стиснатата челюст и сключените юмруци на Мак предотвратиха това желание.

– Да продължаваме! – избоботи Дебелата Ида. Мак се окопоти, приближи завесата и се обърна към гостите:

– Съграждани – подзе той, – на улица Консервна живее човек, от когото по-добър приятел надали ще са намери. Години наред ние използвахме щедростта му, без да му се отплатим. Тоя човек днес се нуждае от предмет, който би му донесъл пари. Ето защо разрешете ми, на мен и момчетата, от името на приюта „Палас“ да купим на Док един микроскоп. Имаме вече триста и осемдесет долара. Завеса!

– Мак, ти си луд – извика Док.

– Млъквай! – скастри го Мак. – Завеса!

Дръпнаха завесата встрани и зад нея се показа Джони Кариага с чифт сини книжни крила, закачени със станиолови ленти. Джони разклати лъка.

– Аз съм Купидон ... Богът... на ... любовта! – викна той. Печелившият билет се изплъзна от ръката му и полетя към пода. Джони се хвърли подире му, продължавайки да вика: – Пронизвам със стрелата сърцата ненадейно! – Сграбчи билета и се обърна към Мак: – Сега какво да правя?

– О, небеса! – изстена Мак. После викна – Този билет ли изтегли, Купидоне?

– Сред многото избрах го – Джони бе твърде далеч от фруктиерата, но това не му попречи да си издекламира репликата.

– Дай го тука бе, тиквеник! – изсъска Мак. – Приятели, – каза той, – не ме ли мамят очите? Каква изненада! Чакайте, чакайте! Имам честта да ви заявя, че приютът „Палас“ преминава в ръцете на Док.

Док изведнъж изтрезня.

– Ти си луд!

– И още как – призна Мак.

– Кой ви каза, че приютът е ваш? Никому не съм обаждал.

– Какво искаш да кажеш, Док?

– Искам да кажа, че Ли Чун само на мен довери. Беше го страх, че ще направите нещо от тоя род.

– Я по-добре да излезем вън – предложи Мак.

Под фенерите застанаха лице срещу лице. Док отпуши шампанското и подаде бутилката на Мак, който се наведе с разчекната уста над бликащата пяна.

– Я повтори сега – тихо рече той.

– Ли Чун искаше да си имате дом. И преди да замине, ви го приписа, че и данъците за десет години плати.

– А защо не ни е казал?

– Боеше се, като знаете, че е ваш, да не го заложите или продадете и да останете без подслон.

Мак бе слисан.

– Док – примили се той, – направи ми една услуга. Не казвай на момчетата.

– Щом искаш, няма.

– Речено, сторено?

– Речено, сторено! Ха пийни си!

Мак внезапно се разсмя.

– Док, сега да те попитам от името на момчетата ще ни дадеш ли приюта под наем?

– Иска ли питане, Мак?

– Дано само не разберат. Ще ми одерат кожата.

– Няма ли да е по-просто, ако забравим лотарията и толкоз?

– Не, сър! Ли Чун си е бил прав, човекът. Не мога да вярвам на момчетата. Ще вземат да го продадат някой ден. И на себе си не вярвам.

Посещението на Стария Джингълболикс постави нервната система на Док на жестоко изпитание. Храненето стана рядко, сънят – на пресекулки, чувствата тръгнаха с патерици, алкохолът се лееше в гигантски количества. Лотарията го измъкна от приятното състояние, в което човек се намира, когато се носи по вълните, и го тласна в нещо като трезвост, но не съвсем. Мъгла на нереалност като на сън забулваше всичко наоколо. Той влезе в „Палас“ и различи джуджетата, чудовища и невероятния Хейзъл, осветен от трептящите пламъчета на фенерите. И тук по нищо не можеше да усетиш сладката плът на действителността. Музиката беше оглушителна. Старият Джей танцуваше, притиснал до стомаха си една преbledняла brunетка – каква отвратителна сцена, също тъй нереална като всичко останало!

Непривикналите на подобни тържества бяха си глътнали езика. Еди танцуваше румбата като валс, прегърнал невидима дама. Дебелата Ида се боричкаше с Хуити Втори и при всяко движение показваше няколко

квадратни метра розови гащи. Джуджета и животни, наловили се в редици да играят конга, диво подскачаха напред-назад. Джони Кариага бе съвсем обезумял. Стъпил на някакъв сандък, той стреляше с лъка, стреляше по когото му падне, но избягваше неподозиращите сърца. Госпожа Алфред Уонг изведнъж усети между плешките си гуменото връхче на стрела. После Джони се прицели в един от фенерите, той се разби в пламъци и подпали три джуджета. Наложил се да ги гасят с юмруци.

Мак и Док бяха повлечени в конгата. Стаята почна бавно да се върти пред очите на Док, после взе да се надига и снижава като палубата на презокеански кораб при бурно вълнение. Музиката виеше и трещеше, Хейзъл отмерваше такта и чукаше по чугунената печка със сабията; Джони грижливо се прицели, Хейзъл подскочи, после падна върху отворената вратичка на фурната и ледът се разпиля по пода. Един от гостите се бе заклешил в сандъка на големия часовник. Гледан отвън, приютът „Палас“ ту се издуваше, ту спадеше като тесто, което втасва. Док сви длани като фуния и викна в ухото на Мак:

– Къде са Фауна и момичетата?

– Ще дойдат – извика Мак.

– Какво?

– Ще дойдат! Само че по-късно. – След миг Мак добави: – По-добре да идват преди да сме подпалили колибата.

– Какво?

– Нищо, нищо! – изкрещя Мак.

В този миг Хуити Първи успя да си пробие път до Мак и извика:

– Мак, идат!

Мак се завтече към „Еспалдас Мохадас“ и вдигна ръце. Джони насочи последната си стрела към мандолината и дървеното ѝ магаренце изхвърча.

– Спрете! – викаше Мак.

Музиката замлъкна и в помещението се възцари тишина. Почна най-необикновената част от празненството.

Едва чуто прозвуча заглушеният шепот на тропнет, който свиреше сватбения марш от „Лоенгрин“. Док се ослуша – медната тръба пееше, подхлъзваше се на миньорните тонове, за миг подхващаше ритмичен галоп, после отново застенваше. Танцуващите онемяха и застинаха като препарирани. Док откри откъде долита музиката – от Какауете Ривас, застанал в ъгъла. Вместо сурдинка той бе напъхал в тропнета си мокър сунгер.

Сънят продължи. Напръсканата с боя завеса се отдръпна встрани и

на вратата се показва вещицата Фауна, яхнала метлата си. „И таз хубава! – помисли Док. – Кой ще ми повярва какво е било? Още малко и ще ме откарат в лудницата“.

– Каква щастлива случайност! – излая Фауна. – Док, я ела насам!

Док тръгна като в мъгла.

Облечени в ослепителни тоалети, на вратата се показаха четири от момичетата на „Мечешко знаме“. Разделиха се по две от двете страни с лице едни към други и вдигнаха окичените бутилки. Образува се нещо като арка.

Фауна слезе от метлата и разкъса черната наметка. Отдолу засвятка сребърно ламе. По някакво чудо в ръката ѝ се появи сребърен жезъл със златна звезда на върха. Наканила се сякаш да литне, тя се изправи на пръсти и даде знак за тишина.

– Аз съм вашата Добра Фея! – извика тя. – Водя ви Снежанка, годеницата!

На вратата изникна Сузи, една нова Сузи в сватбена премяна. На главата ѝ се мъдреше сребърна корона, от чиито връхчета се спускаше дълго було. Беше хубава, млада и развълнувана, с полуотворени устни.

– Док, ела да си получиш момичето! – заповяда Фауна.

Док тръсна глава, напразно мъчейки се да изтрезнее. Короната, булото, невинността – всичко туй беше сън, беше лудост.

– Какво става тук, дяволите да ви вземат?

Понякога става тъй, че макар и отдалечени, двама души прочитат взаимно мислите си. Сузи прочете неговите върху лицето му. Руменината на смущението полази по врата ѝ и затъмни страните ѝ. Тя затвори очи. А Док прочете болката ѝ. Светът се завъртя като пумпал. И до ушите му достигна собствения му глас.

– Добра Фею, приемам своето ... момиче.

Сузи отвори очи и го погледна. Челюстта ѝ внезапно се сви, погледът ѝ стана свиреп, а сладките устни замръзнаха в неподвижна черта. Тя свали короната и булото, огледа се за миг и внимателно ги постави на една ябълкова щайга.

Побеснелият тропет поде сватбения марш в ритъма на самба и тозчас една китара взе да му приглася.

– Слушайте, простаци такива! – викна Сузи – И с последния него-дй бих тръгнала, в каналите бих живяла и пак ще бъда добра жена. За куче ме омъжете, ако щете! Но, мили боже, никога Док! – Тя се обърна и се втурна през вратата.

Фауна търти подире ѝ. Пред задната врата нямаше пътечка в

стръмния склон, Сузи се подхлъзна и се затърколи. След нея се преметна и Фауна. Настигнаха се на железопътната линия.

– Ах, ти, горда кучко! – тъжно рече Фауна. – Какво значи това „никога Док!“?

– Обичам го – каза Сузи.

29. О, МИЛА МАЙЧИЦЕ!

Една от най-разпространените последици на сътресението е летаргията. Ако, да речем, след автомобилна катастрофа един от пострадалите вие и се гърчи, а другият седи мирно и тихо и гледа в небитието, то обикновено вторият е по-тежко пострадал. Сътресения преживява и обществото. Точно тъй стана с улица Консервна. Хората се свиха в себе си, залостиха вратите и престанаха да си ходят на гости. Всички се чувстваха виновни, дори ония, които нямаха нищо общо с подготовката на тържеството. Но нима е малко да присъствуваш.

Мак и момчетата заживяха с чувството на сполетени от немилостива съдба. За трети път опитваха да сторят нещо хубаво за Док и за трети път се проваляха. Просто не знаеха накъде да се обърнат, та да избягат от собственото си презрение.

Дебелата Ида стана до жестокост мълчалива. Клиентите ѝ пиеха и мълчаха от страх, да не ги сполети оня бяс на вината, който се долавяше току под езика ѝ.

Фауна тъгуваше като изоставено куче. В своя живот от абсурдни планове тя бе стигала и до неуспехи, но никога до катастрофи.

Дори у Шефа се забелязваха малки проблясъци на някакво ново за него чувство. Едно време той винаги успяваше да замени вината с неподходящите обстоятелства, с някой неприятел, но сега обвинителният му пръст се сгъваше като цев на циркаджийско пищовче и се насочваше към сърцето му. Болката бе нова и интересна, но нали беше болка! Стана любезен и внимателен към всички – нещо, което уплаши хората, познаващи го добре. В усмивката на тигъра няма нищо весело.

Що се отнася до Док, той преживяваше преустройство – тъй дълбоко, че дори не го съзнаваше. Приличаше на разглобен върху часовникарската маса часовник – всички рубинчета, пружинки и колелца бяха извадени, готови за повторно сглобяване. Човек лекува болката и отчаянието с най-различни церове. Един от тях е гневът.

Док се караше по най-долен начин със Стария Джингълболикс, заповядваше му да се пръждосва и вече никога да не помисли за връщане. После Док се съдрпа с пощальона за качеството на услугите му, макар че те си бяха все едни и същи от десетки години. Най-сетне пусна дума, че работи и не желае да се среща с никого от улица Консервна, с никъв жив човек. Седна пред жълтите листи и снопчето подострени от

Сузи моливи с празния израз на тежко сътресение в очите.

Причина и жертва за разпадането на Улицата изведнъж стана Сузи. Не може да се каже, че неприятностите укрепват характера, защото също тъй често те го и погубват. Но ако някои черти от характера бъдат подложени на огън и размесени с малко мечти, те понякога ... понякога...

Ела, сервитьорката от „Златният мак“, изпитваше сутрин в десет часа същата умора, която изпитваше и вечер в полунощ. Тя бе винаги уморена. И не само се примиряваше с това, но смяташе, че всички са като нея. Не вярваше, че може да има нозе, които не болят, гърбове, които не стягат, и готвачи, които са в добро настроение. Сутрин, на закуска, нанизът от мляскащи пред тезгяха уста убиваше апетита ѝ и до вечерта той не се връщаше. В затишието около десет часа тя почистваше мокрите маси и помиташе трохите под столчетата на бара.

Джо Блейки пристигна за утринното си кафе.

– Тъкмо слагам водата. Ще почакаш ли? – попита го Ела.

– Да. Ела, ти чу ли какво станало в събота вечерта на улица Консервна?

– Не, какво?

– И аз не зная. Имало гуляй. И аз щях да ида. Но свършил преди мене. Никой не ще да ти обясни.

– Нищо не съм чула – каза Ела. – За сбиване ли мислиш?

– Нищо подобно. Ако беше сбиване, всички щяха да говорят. Хората умират за побоища. Но тоя път се държат като засрамени. Нали ще ми кажеш, ако дочуеш нещичко?

– Дадено. Кафето ти е готово, Джо.

На вратата застана Сузи. Носеше новия костюм от Сан Франциско – сив, на ребена кост, изящен и хубав. Седна до бара.

– Здравей! – подвикна Джо.

– Здравсти! – отвърна Сузи. – Чаша кафе!

– Ей сега ще ти смеля. Хубава кройка – забеляза Ела.

– От Сан Франциско.

– Да не би да си заминаваш?

– Не. Оставам.

– Какво се е случило оная вечер на улица Консервна? – попита Джо.

Сузи дигна рамене.

– И ти ли не искаш да кажеш?

– И аз.

– Чудна работа! – възкликна Джо. – Друг път се надпреварват да разправят. Сузи, ако има убити, по-добре изплюй камъчето! Не си ли чувала за веществените доказателства?

– Няма убити – каза Сузи. После се обърна към сервитьорката: – Името ти беше Ела, нали?

– До този момент...

– Нали помниш, веднъж ми каза, че никога не си почиваш?

– Така си е – съгласи се Ела.

– Може ли и аз да опитам? Няколко седмици. Ще ме понаучиш на туй-онуй. Пък после... тръгвай по кина!

– Сбъркала си, сестро. Не печелим кой знае колко, че да плащаме на келнерка.

– Нищо няма да искам, освен едно ядене. Пък и не ям много.

Джо Блейки обърна глава на другата страна – това означаваше, че внимава.

– Какво си намислила, сестро? – усъмни се Ела.

– Нищо не съм намислила. Търся си работа. Ако ме вземете, и каймата ще кълцам...

Джо Блейки бавно се извърна към Сузи:

– Ти по-добре кажи ...

– Да кажа, защо не? Искам да си намеря сваятна работа. Къде другаде да ида?

– Но как тъй изведнъж?

– Не е твоя работа. Противозаконно ли е?

– Толкоз рядко се случва, че може и да е.

– Хайде, Ела – примоли се Сузи. – Вземи ме!

– Ти какво мислиш, Джо? – попита Ела.

Джо се взря в лицето на Сузи, позагледа се в боядисаната ѝ коса и рече:

– Да не си пускаш дълга коса?

– Да.

– Нека опита, Ела – каза той.

Ела уморено се усмихна.

– С тия дрехи?

– Ще се преоблека. След петнайсет минути съм тук. Мога и да готвя, Ела.

– Иди да се преоблечеш – каза Ела.

Джо Блейки дочака завръщането на Сузи на улицата. Приблужи се до нея и любезно я посъветва:

- Не дразни Ела!
- Няма.
- Изглеждаш ми ядосана.
- Джо, помниш ли, веднъж ми каза, че ако поискам да напусна града, ще ми заемеш малко пари.
- Но нали оставаш?
- Оставам. Но се питам колко би ми дал да остана.
- Колко ти трябват?
- Двайсет и пет.
- Къде ще живееш?
- Ще ти обадя.
- И друг път съм помагал – каза Джо. – Нищо не губя.
- Ще ти върна парите.
- Знам, знам – рече Джо.

Парният котел, който от години се търкаляше сред дивите ружи на празното място между „Мечешко знаме“ и бакалницата, беше първият парен котел на консервната фабрика „Хедиондо“, а „Хедиондо“ беше първата консервна фабрика в Монтерей. Като стана ясно, че сардините могат да се слагат в кутиите сурови, да се заливат с доматен сос и олио и след това да се варят на пара, в Монтерей се роди нов вид индустрия. „Хедиондо“ започна с малък капитал, в началото се бореше и си пробиваше път към успеха, а накрая – и към провала. Първият парен котел за производството на необходимата пара беше триумфална импровизация на Уилям Рандолф – техник, огняр и директор. Самият котел не му струваше нищо. Той беше бивша предна част от локомотив на компанията „Пахаро енд Коуст“. Стъпил една нощ върху откъртена релса, локомотивът прескочил барьерата и се забил до уши в една кална локва. Железопътната компания откачила колелетата и клапаните, свирката и камбаната и изоставила огромния котел да лежи в калта.

Уилям Рандолф го намерил, замъкнал го до Монтерей и го защитил в новата фабрика за рибни консерви „Хедиондо“. Години наред котелът произвеждал пара с ниско налягане, с която варели консервираната риба, а в това време тръбите се пукали и сегиз-тогиз ги заменяли с нови.

През 1932 година, когато фабриката забогатяла и взела да се разширява, вехтият котел бил най-сетне изхвърлен на празното място. Старият Рандолф бил още жив и макар пенсиониран, все тъй ненавиждал разхищаваното и откъртил повечето тръби. Огромният цилиндър, шестнайсет

стъпки дълъг и седем стъпки в диаметър, бил окончателно оголен. Отгоре му останал да стърчи бившият комин, а на ръждясалите си панти продължила да се поклаща вратичката на пещта, три педи широка и две педи висока.

Много хора използвали котела за временен подслон, но г-н и г-жа Сам Малой били първите, които се установили в него на постоянно местожителство. Човек сръчен, г-н Малой откачил забравените тръби и създал известни допълнителни удобства.

Като дом, парният котел има както предимства, тъй и недостатъци. Не всеки ще се реши да падне на ръце и колене, за да пропълзи през тясната вратичка. А вътре понеже подът е заоблен, трудно се ходи и трудно се настанява покъщнина. Третото неудобство се състои в липсата на светлина.

Предимствата на котела могат да се изброят както следва: абсолют-но непромокаем, уютен, с чудесна проветривост. С регулиране на клапа-на и вратата на пещта човек може да получи въздух колкото си ще.

Под комина г-н Малой издигнал тухлено огнище за студени зимни нощи. В приложение към всички изброени удобства, котелът бил огнеупорен, ветроупорен, земетръсоупорен и почти бомбоупорен. Всичко това напълно уравнило липсата на течаща вода, електричество и канализация.

Имаше хора, особено в Кармел, които казваха, че изборът на Сузи – да живее в котела – бил символично връщане назад към утробата. Може би в това имаше нещо вярно, но не по-малко вярно бе и това, че тази утроба притежаваше известни икономически фактори. Сузи се хранеше безплатно в „Златният мак“, а в котела намираще безплатен приют.

Сузи взе парите, които Джо Блейки ѝ даде, и посети универсалния магазин на Холман в Пасифик Гроув. Купи чук, трион, различни по големина гвоздеи, два листа шперплат, кутия небесносиня боя и четка, торбичка лепило „Дуко“, чифт розови пердета на сини цветчета, три чаршафа, две калъфки за възглавница, две кърпи за лице и мушамена покривка за маса, чайник, две чаши и чинийки и кутия чай в кесийки от лигнин. От вехтошаря купи войнишко походно легло, дюшек, кана, гърне, две одеяла, едно огледало и газена лампа. С това капиталът ѝ се стопи, но още в края на първата седмица Сузи върна на Джо два долара и четвърт, спестени от бакшишите в „Златният мак“.

Погънала в срам, Улицата се правеше, че не вижда какво става в котела, че не чува ударите на чука до късно през нощта. Но това бе израз не толкова на липсата на любопитство, колкото на добро възпитание.

Фауна издържа десет дни, ала най-после капитулира пред естествено си носонапъхване във всяка работа и един вторник, късно вечерта, след като затвори „Мечешко знаме“ поради липса на клиенти, надникна през прозореца на Готовата стая и съзря под вратичката на парния котел да се промъква слаба светлинка. Над комина лениво се носеха кълба дим, ухаещ на борова смола. Фауна се измъкна нечуто от предния вход и тръгна към дивите ружи.

– Сузиини! – тихичко извика тя.

– Кооой?

– Аз съм, Фауна.

– Какво искаш?

– Да те видя как си.

– Добре съм.

Фауна коленичи на четири крака и пъкна глава пешта. Преобразуванията бяха главозамайващи. Извитите стени бяха боядисани в небесносиво, а на тях, с лепило „Дуко“, бяха залепени пердетата. Уютна минска квартира. Осветена от огнището, Сузи бе седнала на походното легло. За огледалото, каната и гърнето си бе сковала масичка, до която се мъдреше буркан от компот, напълнен сега с пуканки.

– Добре си се подредила – отбеляза Фауна. – Няма ли да ме поканиш?

– Влез, само внимавай да не се закачиш на вратата.

– А ръка няма ли да ми подадеш?

Сузи я издърпа през вратичката на пешта.

– Ето тук, седни на кушетката. Скоро ще си набавя и стол.

– Можехме да ти изплетем черга – каза Фауна, – Много хубаво ще стои.

– Не – възпротивя се Сузи. – Всичко сама искам да си направя. Искаш ли да пийнеш чаша чай?

– Че да пийна – разсеяно отвърна Фауна и после изведнъж копита:

– А бе ти сигурна ли си, че не си полудяла?

– Не съм. Нали знаеш, никога по-рано не съм имала собствен дом.

– Добре, добре. Чудесно си се подредила. И ако имаш нужда от нещо, да ти дам. Идвай да се къпеш в „Мечешко знаме“.

– И в „Златният мак“ има душ – рече Сузи.

– Слушай! – закани се Фауна. – Един на нула за тебе, но внимавай да не си отворя ченето!

– Ще внимавам.

– Много ти е хубав чайт. Едно искам да ти кажа, Сузи. И ми е все

едно ще ме послушаш ли, или няма. Много пъти съм грешила, но струва ми се, че сега ти грешиш. Не се мъчи да натъркваш носа на Док! Само ще го ядосаш още повече.

– В какъв смисъл?

– В такъв! Дето се настаняваш тук. Колчем погледне през прозореца, ти си му в очите. – Фауна се приготви за взрив, но такъв не последва.

– Виж колко са ми хубави ноктите – каза Сузи и погледна ръцете си. – Понеже в „Златният мак“ непрекъснато ги мокря, после ги мажа с глицерин. Оmekват. Фауна, ти нали ми каза да не бягам? И аз не избягах. Разбрах, че трябва да си изкопая дупка в земята и да се свия в нея, и останях. Защото ми стана ясно, че си права. Тук ще стоя, нека всички да видят!

– Не това искам да ти кажа.

– Не извъртай! Спомена Док. Сега аз да ти кажа, пък ако щеш, върви го разправай на всички по Улицата! Тъкмо няма да се наложи на всички да го казвам. Избий си Док от главата! Нямам нищо общо с Док! Явил се човекът, аз не съм му била лика-прилика, не съм била за него и толкоз! Кой знае ще се случи ли някога пак, но ако се случи, ако се намери друг човек, дяволите ме взели, но ще бъде каквато трябва, и външно, и вътрешно, и пред себе си, и пред хората. И най-важното, ще се чувствавам уверена. Стана ли ти ясно?

– По-добре гледай да не ругаеш – каза Фауна.

– Вече не ругая.

– Брей, ами преди малко ...

– Не се прави на ударена, а кажи, разбра ли ме?

– Как не, Сузенце, разбрах! Само не виждам защо да не може приятелите да ти подадат ръка.

– Защото искам всичко сама да постигна. Иначе от мен нищо няма да излезе.

– Взела си пари назаем от Джо Блейки.

– Разбира се, от полицая. Същият, дето щеше да ме изхвърли оттук. Полицай е той, не приятел. Да му се издължа веднъж, тогаз е друго, може и приятел да стане.

– Колко ли ти е трудно.

– Как иначе? Крак не се реже с банан!

– Ти изобщо не беше никаква проститутка, Сузи. Просто не те биваше.

– Каквато съм била, била! Важното е, че знам каква искам да бъда.

– А Док?

– Всичко е свършено, нали ти казах! Избий си го от дебелия глава!
Край!

– Я да си тръгвам – отчаяно рече Фауна. Остави чаената чаша на масичката, коленичи и запълзя към вратичката. – Би ли ме побутнала, малко, а?

Сузи я изтика през отвора – човек би рекъл, че пълни наденица, – и неочаквано я повика:

– Фауна!

Фауна се обърна и пъкна глава в пещта.

– Ти си най-добрият приятел, който съм имала. И ако съм груба, то не е към тебе, а към мен самата. Винаги ме е било яд на някого. Излезе, че на себе си трябва да се ядосвам. Най-напред със себе си трябва да се сприятеля, после с другите.

– А я си представи, че Док пристигне да те моли?

– Не съм примамка за мъжете – каза Сузи. – И на ръце да пълзи, пак няма да го приема. Клин с клин не се избива. Но ако някой ден харесам някого и той рече „а“, аз ще мога да река „б“.

– Липсваш ми, Сузи.

– Ще се върна. Нека се оправя. Обичам те, Фауна.

– Млъкни, млъкни! – извика Фауна и тръшна вратичката на пещта.

30. РАЖДАНЕТО НА ЕДИН ПРЕЗИДЕНТ

От всички наши тъмни изобретения чувството за вина е едновременно и най-странното, и най-комичното, и най-болезненото. Дали не е било породено от общия натиск на племето върху прикрито опасните индивиди, за да ги държи в неравновесие? Или пък по начало е вложено в душевната ни тъкан, където се напява и отглежда от задънени жлези? Не е ли вината онова подсъзнателно приспособление, с чиято помощ човек крещи и се бори за внимание в неразбиращия го свят?

Или трябва да приемем, че най-голямата човешка радост е болката? Каквото и да е произходът на вината, човек си дере гърлото като котка в прегръдката на котарак, вие като вълк към луната, шиба се с прекрасните тръни на презрението и, общо взето, чудесно се забавлява.

От всички човешки същества Хейзъл последен можеше да се надява на успех в страстите и задоволството на чувството за вина. Вината е нещо егоистично, а Хейзъл никога не бе се самоосъзнавал дотам, че да потъне в нея. На живота гледаше, както момченцата гледат профучаващия влак – с отворена уста, със затаен дъх, доволен, удивен и малко смутен.

Хейзъл никога не бе представлявал нещо особено. За образованието му Мак казваше: „Четири години в първо отделение, четири години в поправителния дом и нищо не научил, ни тук, ни там.“

Поправителният дом, където преподават всички пороци и престъпления, при това съвсем не факултативно, не бе успял както виждате да упражни върху Хейзъл влияние по-силно от влиянието на първоначалното училище. От него той излязъл такъв, какъвто и влязъл – невинен. Хейзъл бе разсеян и затова не можа да погълне злото. И ако не бяха приятелите – Мак, момчетата и Док, – кой знае какво щеше да стане. Хейзъл считаше Мак за най-великия човек в света, а Док за него бе нещо повече от човек. Понякога той отправяше молитвите си към Док.

Хейзъл обаче се променяше. Незабелязано бе почнал да внимава. Бацилът бе може би посаден от Фауна, когато разчете хороскопа му. След първоначалния протест той нищо не спомена и този факт, сам за себе си, трябваше да се приеме като крайно подозрителен. Хейзъл не искаше да става президент на Съединените щати. Ако имаше изход за бягство, положително би го използвал, но хороскопът му затвори всички врати. Затворят ли най-сетне човека в килия и не му остава друг избор,

той почва да разкрсява килията. Тъй и Хейзъл, осъден на президентство, след като не успя да избяга от него, се зае да го кичи. По стъпалата на отговорността човек може много високо да се качи.

Хейзъл почна да се подготвя за деня, когато дългът щеше да го позове. Изчиташе списание „Таймс“ от кора до кора, отпред назад и отзад напред. След дълги размишления стигна до заключението, че списанието е шантаво – а това доказваше, че досега Хейзъл не бе внимавал както трябва, а не че е прост.

Купи си „Световния алманах“ и прочете биографиите на президентите, взе да се пита как би постъпил, ако англичанките някой ден вземат акъла на американските моряци или въпросът за талията на мис Америка отново се постави на дневен ред.

Понесе своя кръст и отново се побоя. Понякога сутрин се будеше с щастливата мисъл, че всичко е било лош сън. После преброяваше пръстите на краката си и отново се примиряваше със съдбата и дълга. Но най-лошо от всичко беше самотата. Нея той с никого не можеше да сподели. Разкъсан от самота, Хейзъл се издигна над обикновените човешки преживелици. В оня миг, когато предложи на Мак да се бият, той не изпитваше гняв. Просто бе готов да защити слабия. Когато се нахвърли срещу приятелите си и отказа да се маскира като джудже, а настояваше да бъде принц Дезире, той не изпитваше никаква гордост. Достойнството на съдбата бе по-силно от него. Не можеше да проваля бъдещето си току-тъй.

При нормални обстоятелства все някой от момчетата щеше да забележи страдалческото лице на Хейзъл, неговата отпадналост, да почувствува болезненото му благородство; биха му дали две лъжички английска сол и всичко щеше да се оправи. Ала по това време душите на мъже и жени се намираха в изпитание, а душата в изпитание не се озърта.

Старанията на Хейзъл да проумее какво бе станало на маскарада останаха безплодни. Спомняше си колко тържествен и хубав се беше явил и как по-късно язът на хаоса цял се отприщи. Последниците бяха ужасни. Духът на приют „Палас“, изпитан в бурите и лишенията на толкова години, бе разбит, натрошен като гранитен камък, който, дълго издържал ударите на чука, най-после внезапно се е разпаднал.

Мак, за когото животът не беше по-лош от една неприятна настилка, бе съсипан до смърт. В очите му се появи празнота, а в храбрата му душа заседна покруса.

А щом Мак бе стигнал дотам, представете си какво им беше на момчетата – заприличаха на медузи, изхвърлени на негостоприемен

бръг.

„Какво стана?“ – питаше се Хейзъл, поглеждаше към себе си, поглеждаше извън себе си и не виждаше обяснение ни тук, ни там. Няколко дни Хейзъл си мислеше, че това ще е най-страшният от всички махмурлуци, но състоянието продължаваше до деня на съживилата се жажда, а жажда не дойде. Хейзъл почна да се страхува от приятелите си.

Сядаше под кипариса и не само не забравяше, но и мислеше. Дошъл бе часът на величието и само той, Хейзъл, имаше сили да се издигне до блестящата примамка. Хейзъл се изправи, изтупа прахоляка от дочените си панталони и... се превърна в друг човек. Промяната бе извършена. Той не беше вече Хейзъл Невинният, Хейзъл Невежият, Хейзъл Глупавият. Раменете му се опънаха да поемат тежестта, а от погледа му светна спокойната красота на силата.

В „Палас“ беше мрачно, влажно и тъжно. Безмълвни и съкрушени, момчетата се излежаваха. Най-зле от всички беше Мак – взираше се в платнището без капка израз в лицето. Не бе рухнал в пламъци, а бавно се разяждаше.

Когато Хейзъл тихо приседна на леглото му, Мак дори не го подритна, макар че беше с обуца.

– Мак, миличък Мак – рече Хейзъл, – изплюй камъчето!

Мак не отговори, само затвори очи и от тях се процедиха две сълзи, които тъй си и останаха, додето засъхнат.

– Мак – нежно додаде Хейзъл, – искаш ли да ти избия всички дяволи от главата?

Мак поклати отрицателно глава. Хейзъл не можеше повече да чака и реши да хвърли коза си, пък после да става каквото ще.

– Бях при Док – каза той. – Седнал с молива, ама нищо не е написал, нищичко не е свършил. И да мисли не може. Хайде, Мак, ела на себе си, той има нужда от нас!

– Колкото от таралеж в гащите си – с гробовен глас каза Мак. – Не ме обвинявай, Хейзъл! Повече не мога да се боря. Мен ме отпишете!

– Но какво се е случило, Мак?

– Едно време му съсипвахме дома, издувахме го от бой, но то е нищо, плява!

– Как тъй плява? Какво искаш да кажеш?

– Дреболии – трошихме чаши и плочи, чинии, книгите му късахме, все такива работи. Но този път му забихме ножа право в корема. Как да не загубиш увереност, когато посегнеш да потупаш човека по главата, а вместо това му разбиеш черепа? – Мак въздъхна и се обърна,

покривайки лице с длани.

– Нямах право да се отказваш! – възмути се Хейзъл.

– Имам право да постъпвам тъй както си искам!

– Така може! Това е друго.

– Или пък нищо да не правя.

– Слушай, знаеш, че Док трябва да отиде в Ла Хойа. Другата седмица трябва да свари пролетния отлив. Тъкмо ще дойде микроскопът, той ще има октоподите и ще седне да си напише статията. Да му помогнем, Мак.

– Фауна разправяше за някакъв борец на име Кели Смъртоносната целувка. И аз съм същият – Мак Смъртоносната целувка. До каквото се докосна, увяхва и пожълтява като лист.

– Стани!

– Няма да стана – каза Мак.

– Стани ти казвам!

Мак замълча.

Хейзъл излезе и се огледа. Приблужи се до счупеното буре от асфалт, захвърлено в буренака, и измъкна една от кривите дъбови дъски. После се върна и се изправи до леглото на Мак. Премери разстоянието и надигна дъската. Ударът беше тъй силен, че панталоните на Мак се сцелиха. Едва сега Хейзъл разбра какво е сторил, защото Мак не помръдна. Само изстена.

Хейзъл се пребори с паниката и си припомни съдбата – жертвоприношението във Вашингтон, където трябваше да яде миди.

– Щом е тъй, добре, Мак – меко рече той. – Тогава аз сам!

Обърна се и с тихо достойнство излезе. Мак едва успя да се надигне на лакът.

– Чухте ли какво рече тоя смахнат копелдак? О, адска мъка! Как можах! Майчице, пригответи ми леглото! По-бързо, че умирам от болка, искам да легна!

– Нали си легнал – каза Хуити Втори.

31. ТРЪНЛИВИЯТ ПЪТ НА ВЕЛИЧИЕТО

Малцина са ония, които, сменят ли посоката, не извързват глава в началото на новия път. Хейзъл бе избрал, или по-право бе принуден да избере, нов път. Бе рекъл „Тогава аз сам!“ и му се стори лесно. Но като седна под грижовните клони на черния кипарис, трябваше да признае, че не знае какво е това, което трябваше да свърши сам. Спомни си с носталгия старото време, когато беше глупав, когато се грижеха за него, мислеха вместо него и го обичаха. Той, разбира се, им се отплащаше, приемайки подигравките, и все пак в ония дни беше по-хубаво, по-топло.

„Обичам да сме заедно – бе казал едно време Док. – Ти, Хейзъл, си като кладенец, като истински кладенец. Човек може да ти довери най-съкровениите си тайни. Нито чуваш, нито помниш. А и да чуваш, това няма никакво значение, защото си разсеян. И от кладенец си по-добър – слушаш, но не чуваш. Ти си свещеник, който не наказва, лекар, който не поставя диагноза.“

Такива бяха безгрижните дни, преди Хейзъл да се нагърби с голямата отговорност. А отговорността изисква трезви преценки, изисква правилен избор между две посоки – и в двата случая все мислене. Хейзъл се зае да мисли, но скрито от другите. Никой не подозираше. Чувствуваше се малко неудобно. В добрите стари дни щеше да седне под черния кипарис, щеше да подпре глава на ръката си още не минала минутка, щеше да захърка. Новият Хейзъл обхващаше в прегръдка коленете си и тъжно се взираше в бъдещето. Мозъкът му се катереше и подхлъзваше като мравка в предателския кратер на мравоедския капан. Трябваше да проектира, да преценява, да избира. А сънят не искаше да го спходи. Трябваше да свърши нещо. Но какво? Тъй и не разбра как се е добрал до решението. Изведнъж се унесе, опря на колене чело и в този миг мускулите му се свиха, сякаш някой го удари. Стори му се, че пада и... пред него неочаквано се изпъна търсеният път – не беше честен, но беше единственият, който му оставаше. Приличаше повече на предателство.

Сигурно си спомняте – Хейзъл имаше приятния навик да задава въпроси, без да слуша отговорите. И хората очакваха и разчитаха на това. Да предположим, помисли си той, задам въпрос и слушам, а се правя, че уж не чувам. Беше подло, но намерението – ясно, а целта –

безкрайно желана.

Не! Не само ще слуша, но и ще запомни. После ще събере всичките отговори на куп. Тогава може би ще е по-лесно да размисли и да извърши каквото трябва. Един въпрос стига, реши той. А може би два?

Хейзъл бе изтощен от мислене. Клюмна, опря глава на ръката си и заспа, както спят хората с изпълнен дълг – здраво и дълбоко.

32. ПРОБЛЕМЪТ НА ХЕЙЗЪЛ

Джо Елегънт се завърна от пътешествието си готов отново да зами-не при първия сигнал. Очакваше укори за костюма на Хейзъл, но укори нямаше. За благодарност три вечери поред приготвяваше хлебни сладки, но момичетата дори и не разбраха какво са яли. Искаше да узнае какво се е случило, но се боеше да попита. Ето защо Джо Елегънт се зарадва, когато Хейзъл го посети в малката пристройка зад гърба на „Мечешко знаме“.

– Седни – покани го той. – Ще ти дам торта.

В негово отсъствие Хейзъл разгледа окачените на стената творби на Анри художника – една от кокошоперушинния му период и една от по-късния миденочерупчест период. После погледна масичката, на която Джо Елегънт работеше с пищещата си машина. Видя топче спретнато подреден ръкопис, зелено мастило на зелена хартия. От валяка на машината стърчеше лист, който почваше: „Мой скъпи Антони Уест! Колко мило от твоя страна ...“

Джо се върна с парче торта и чаша мляко за Хейзъл и докато Хейзъл дъвчеше и отпиваше, той не свали широките си влажни очи от него.

– Как мина? – попита той.

– Кое?

– Как кое? Костюмът!

– Чудесно, чудесно. Всички останаха изненадани.

– Естествено. А Мак каза ли нещо?

– Каза, че съм прекрасен. Едва не заплака.

Джо Елегънт се усмихна с тиха злоба.

– Кажи – безразлично попита Хейзъл – какво му беше на Док според теб?

Джо кръстоса с привичен жест нозе и прокара пръст по ръбовете на топчето зелена хартия.

– Цялото е само част от цялото.

– Повтори!

– И много неща, и едно единствено. Неговото либидо го тласка в едно направление, а съзнанието – в друго. Неговият мит е морето, вятърът и отливите и той се свързва с него, събирайки животни. После занася своето съкровище в лабораторията. Иска да го крие и да можеше, с дракони би го пазил.

Хейзъл се приготви да каже, че Док продава животните, но щеше да се издаде, че слуша.

– Познавам една жена, казва се Берта Дракон – рече той. – Бях в трето отделение. В Деня на благодарността рисуваше на черната дъска подноси с пуйки. И носеше колосани фусти. Шумяха.

Джо Елегънт леко се намръщи, че го прекъснаха.

– Дестилирай мита и ще стигнеш до символа – продължи той. – Символът – това е статията, която иска да напише, но и тя съдържа чужди тела, нуждае се от дестилация. Защо? Защото е ерзац, затуй! Символът му е фалшив. Затуй не може да напише статията. Умора ли? Тръгнал е по крив път. Затуй стига и до фалшиви изводи. „Трябва ми микроскоп“, казва. „Трябва да ида в Ла Хойа за пролетния отлив.“ Той няма да отиде в Ла Хойа! И никога няма да напише статията!

– Защо?

– Фалшив символ. Да се върнем на мита, морето. За него морето е майка. Майка му е мъртва, но живее. И той вади от утробата на майка си скровища, които се мъчи да запази. Разбираш ли?

– Да – едва чуто казва Хейзъл.

– Той има нужда от любов. От топлина.

– Та кой няма? – попита Хейзъл.

– Чувствувам, че мога да му помогна, стига да ми разреши.

– Пък аз си мислех, че е лапнал по Сузи – каза Хейзъл.

Устните на Джо Елегънт се свиха в сянката на отвращение, което прекоси лицето му.

– Още един погрешен път! Още един провал!

– Едни харесват едно, други – друго – забеляза Хейзъл.

– Много си оригинален! – отвърна Джо Елегънт.

От пристройката на Джо Елегънт през кухнята до Готовата стая имаше само няколко крачки. Седнала с подвити нозе в Готовата стая, Беки четеше кореспонденцията си. Абонатка на „Писмовен приятел“, Беки водеше оживена кореспонденция с цял свят. Листът оризова хартия в ръцете ѝ идеше от Япония. „Скъпа писмовна приятелко – започваше писмото, – твоят интерес бил получен. Как е хубава Златен Щата. Японско момиче и то прави прическа също, но без използване лак. Моят приятелка Мици Мицуки много западна в умственото. Имате ли, напротив, да изпратиш мъничко, но малко кислородна вода ...“

– Здравей! – прекъсна я Хейзъл.

Беки изпусна писмото.

- Ходил ли си в Япония?
– Тц.
– И аз. Как е Мак?
– Добре. Беки, какво му е на Док?
– Любов – каза Беки. – Док страда. И да не страда, трябва! Не е лошо така.
– Като на шиш се върти.
– Така е, така е. Бедният! Аз да бях, сякаш да ида при него, да сложа ръка на челото му и ще му река: „Док...“
Вратата на Фауна се откряна.
– Стори ми се, че някой говори. Ха! Здравей, Хейзъл! Къде са другите момичета? Беки нещо не е добре.
– Дошъл съм да питам...
– Добре де, влез при мене. Седни! Нещо да сръбнеш? Тайно ли е, а?
Да затворя вратата?
– Да – рече Хейзъл, отговаряйки наведнъж на всички въпроси.
От питието очите му светнаха.
– Ти какво ще кажеш? Какво става с Док?
– До оня ден нищо нямаше да ти кажа. Но като си върза вратовръзката и после... оная вечер...
– Та той беше пиян! – оправда го Хейзъл. – Човек, като е пиян, какви ли не ги дрънка.
– Но не и човек като Док.
– Значи мислиш, че Сузи? ...
– Да, господинчо! И ако тя не беше смахната, щеше да се дигне и да иде с него в Ла Хойа, хем да му помогне. И тогаз да видиш!...
– А той се мъчи да пише.
– Съвсем се е оплел – каза Фауна. – Бас държа, че дори не се и сеща за статията.
– За нищо не се сеща.
– Нали ти казвам. Да можеше да не мисли вече за Сузи, щеше да се замисли за статията. Тъй си мисля.
– Значи, според тебе, ако тя отиде в Ла Хойа ...
– Да. Но няма да иде.
– Той няма да я вземе.
– Ако не бяха всички такива глупаци, кой ще го пита? Ама знам ли докъде ще я докара? Още една глътка?
– Не мога – отказа Хейзъл. – Имам среща.

Когато Хейзъл влезе в бакалницата, Йосиф-Мария също четеше писмо, но това беше чисто съвпадение. Йосиф-Мария четеше и псуваше на неясен испански. Писмото бе от Джеймс Петрило, написано твърде категорично и ясно. Ако заплахата, съдържаща се в това писмо, можеше да бъде изпълнена, би се оказало, че онова, което американското правителство не е в състояние да стори, за да възпре прилива на мокри гърбове, е напълно във възможностите на Музикантския съюз. Шефът отново бе нагазил в каша. При обикновени обстоятелства той предпочиташе да се намесва само в неща, които не може да избегне. Но Петрило му отнемаше тази възможност. В главата на Йосиф-Мария вече проблясваше мисълта за убийство.

– Как си, как си? – попита го Хейзъл.

– Никак! – отвърна Шефът.

– Всички са тъй – отбеляза Хейзъл. – И Док отсреща, и той! Като пиан. А ти кво мислиш, има ли му нещо?

– Бог знае – каза Шефът. – Не ми стигат моите грижи, че и... Смешно! Снощи, знаеш, се връщам късничко от Монтерей и гледам на празното място... сянка! Като приближих до светлината на фенера, точно до котела, гледам и, кълна ти се, кого да видя – Док! Души наоколо.

– Не може да бъде! – викна Хейзъл.

– Аз пък ти казвам, че може. – Шефът дигна поглед от зеленчуците и купищата консервни кутии и го спря върху картоненото момиче от рекламата за кока-кола на стената. – Знаеш ли – заговорнически рече той, – преди тържеството я мислех за разтурена. После взе, че напусна и се пресели в котела. И Док, изглежда, нещо е надушил. Знаем ли, може пък нещо да съм пропуснал. Все си мислех някой ден да я...

– Отде накъде? Тя е на Док – възмути се Хейзъл.

– Ех и ти! При жените няма моя, няма твоя. Дали пък да не й подсвирна под прозореца?

– Тя няма прозорци – прекъсна го Хейзъл.

Шефът се усмихна. Отровата на Петрило постепенно се изпаряваше.

– Ясно, сър. Сигурно в Сузи има нещо, дето не го виждам.

– Ти стой по-настрана! – предупреди го Хейзъл.

Йосиф-Мария сведе очи и за миг заприлича на индианец. После отново се усмихна.

– Да бъде, както казваш! – напевно рече той. – Чух, че се хванала на работа.

Дълго, тясно помещение с висок таван и дребни осмоъгълни плочи на пода – това беше „Златният мак“. Имаше тезгях от тъмно дърво с наредени пред него кръгли столчета. На равни разстояния върху тезгяха-бар се редуваха: монетният процеп за грамофона, стойката за салфетки, солницата, пиперницата, захарницата, горчицата; във вратата на кухнята бе изрязано прозорче за сервиране. Отпред се намираше касата, до входа – автоматът за цигари, скарата, сухарниците, покрити с торти и сладкиши. В дългото огледало зад тезгяха се оглеждаха машината за кафе, купчина закуски; орехови ядки, цяла полица консервирани супи и котлон, на който ги претопляха, програмата на киното, на борбите с бикове, разписанието на автобусите.

„Златният мак“ си беше „Златният мак“. Строго и навъсено заведение, в него можеш да получиш добро кафе и тъжна, водниста храна. Но то не можеше да конкурира веселите модерни ресторантчета, които никнеха в Монтерей – в тях имаше карираны покривки на масите, увеличени сцени от филми по стените, ниски тавани и осветление от плаващи на коркови тапи свещи.

„Златният мак“ не се и мъчеше да ги конкурира. Все още имаше достатъчно хора, които го предпочитаха пред новите – това бяха редовните клиенти, които обичаха студени и мокри сладкиши, супа с разни повлекла, консервирани бульони. Тази клиентела не се доверяваше на рибарските мрежи по стените и на шегите в листа за менюто. За тях храната беше необходимо, но и тържествено свещенодействие, което не биваше да се смесва с някакви си глупости.

Най-напрегнати бяха часовете от седем до осем и половина – закуската, от единадесет и половина до един и половина – обядът, и от шест до осем – вечерята. В останалото време наминаваха кафепийците, любителите на сандвичи и кифлички. Вечер навалицата се съгъстяваше на два пъти – веднъж към девет и половина, когато пускаше първото вечерно на киното, и после към единадесет и половина след второто. В дванайсет и половина „Златният мак“ прибираше листенцата си. Само в събота затваряха в два – да могат да обслужат и първите неделни пиячи.

Идването на Сузи в „Златният мак“ оказа любопитно, но полезно въздействие върху Ела. Години наред тя си бе налагала желязната забрана да не се уморява и да не боледува. И само да си позволеше да разбере колко е нещастна, веднага би си прерязала гърлото. Сузи не само й помогна, тя пое работата изцяло – шегуваше се с търговците, свиркаше си с уста, помнеше, че г-н Кариага обича супата от целина с каймак, помнеше дори името на г-н Кариага.

Първите два-три дни Ела наблюдаваше Сузи и категорично отказваше да се прибере в къщи, да си полегне за няколко часа. После самозабраната ѝ рухна, разпука се и пукнатината значително се разшири. Катастрофална изнемога, изтръпнали от болка нозе, присвиване в стомаха – изведнъж я сполетя всичко. И най-сетне, когато се осмели да си го признае, Ела олицетворяваше вече пълното изтощение. Да се прибере в къщи и да полегне за час-два в началото ѝ се струваше грях, после лукс, а накрая – лекарство.

Сега, минеше ли вечер навалицата в девет и половина и Сузи рече: „Хайде у дома, да се напиш!“; Ела не виждаше нищо ненормално. Сузи не само удържаше фронта, но с непрестанната си професионална веселост привличаше дори нови клиенти.

В единадесет и петнайсет Сузи напълни четирите автомата с прясно кафе, подреди сарфаладите в хладилника, нарязва доматиите и прибра филийките за сандвичи в чекмеджето под скарата. В единайсет и половина вечерната прожекция свърши и при нея нахлу втората вълна. На Сузи сякаш поникнаха още три чифта ръце: раздаваше сандвичи с шунка, сандвичи с топено сирене, сирене със сарфалади и кафе, кафе, кафе! Касата звънкаше, а върнатите монети просто залепваха о гумената паничка.

– Да се видим в събота, а?

– Добре. Радвам се.

– Значи, уговорено?

– Може ли да дойда с мъжа си?

– Нима си омъжена?

– Да, но дойда ли на срещата, вече няма да съм.

– Много си сладка!

– И ти не си грозен. Ето ти рестото.

– Задръж го!

– Благодаря. Сиренето идва! Съжалявам, сандвичите с риба са осемдесет и шест.

В кратките секунди между отделните поръчки три от допълнителните ѝ ръце чупеха чинии в сапунената вода, миеха ги, бършеха.

– Хей, мистър Гелдейн! Забравихте си чадъра.

– Вярно! Благодаря ти!

И това означава още четвърт долар бакшиш. Монетата веднага отиваше в една консервна кутия, на която пишеше „Джо“. Когато идваше сутрин да си пие кафето, Джо Блейки винаги намираще пред себе си купчинка сребро, което се приспаднаше в сметководната книга. Сумата

удивително бързо се възстановяваше.

В дванадесет без пет нахълта Хейзъл. Изправи се до стената и дочака да се освободи стол.

- О, здравей, Хейзъл! Какво да бъде?
- Кафе.
- Готово, Хейзъл! Как си?
- Добре съм.

Постепенно посетителите оредяха и най-после си отидоха. Снежноръцките ръце на Сузи поставиха „Златният мак“ в леглото: изстъргаха скарата, измиха тезгяха, обърсаха гърлата на бутилките доматиен сок. Сузи вдигна очи и видя Хейзъл да се измъква.

- Я кажи какво правиш, дявол те взел?
- Нали сме уж в една посока. Да те изпратя.
- Защо не – съгласи се Сузи, – тъкмо ще ми носиш книгите.
- Каквооо?
- Шегувам се.
- Ха! Ха! – засмя се Хейзъл сериозно.

Тръгнаха по улица Алварато. Всичко беше затворено. Само пред баровете по тротоарите се лееше неонов дъжд. Спряха на края на Гарнизона и облегнаха лакти върху железните перила. Загледаха се в рибарските лодки, пръснати по тъмната вода на залива. Пресякоха железопътната линия, минаха покрай военните складове и влязоха в улица Консервна откъм горния ѝ край. В този миг Хейзъл рече:

- Много си сладка.
 - Я повтори!
 - Какво му е на Док?
 - Отде да знам!
 - Сърдиш ли му се?
 - А ти защо не си гледаш работата?
 - Защото ми е в ред – бързо отвърна Хейзъл. – Но нали не съм от много умните! Всички знаят ...
 - Какво общо има всичко това с мене?
 - Никой не ми обръща внимание – Хейзъл сякаш се препоръчваше.
- Док казва, че съм разсеян. Това му допада.

Повървяха още малко и двамата мълчаха. По едно време Хейзъл срамежливо занарежда:

- За мен прави всичко на този свят. Веднъж го повикаха като свидетел да каже какъв ми е характерът, а пак аз нямам никакъв характер. Друг път се нараних и кракът ми щеше да си иде. Той взе, че отвори

раната, посипа я с някакъв прах и ми мина. Сега кракът ми е цял.

Сузи не отвърна. Стъпките им отекаха по паважа и се връщаха като ехо откъм ламаринените стени на мъртвите фабрики.

– Док е в беда – рече Хейзъл.

Улицата кълтеше от стъпките им.

– Щом другите са в беда, все при Док тичат, а сега нито един не отива да му помогне.

Стъпка. Още една. Още една.

– Трябва да му помогна – продължи Хейзъл. – Но като не ми стига умът...

– А от мен какво искаш, дявол те взел? – сопна се Сузи.

– Иди при него и се сдобрете!

– Не!

– Ако ти беше в беда, той щеше да ти помогне.

– Не съм в беда. А ти отде знаеш, че му е зле?

– Казвам ти! Мислех, че го харесваш.

– Харесвам го. Да беше наистина зле, болен, с изкълчен крак, бих му отнесла малко супа.

– Боже мой! Ако си изкълчи крака, туй значи да не отиде на пролетния отлив!

– Чакай де! Още не го е изкълчил.

Отминаха кръчмата на Дебелата Ида.

– Не ти ли се пие бира? – попита Хейзъл.

– Не, благодаря. Не се ли прибираш в „Палас“?

– Не – отвърна Хейзъл. – Имам среща.

– Едно време – почна Сузи, – бях още малка, направих на дядо и баба пепелник ...

– Харесаха ли го?

– Нямаха нужда от него.

– Не пушеха ли?

– Не – каза Сузи. – Лека нощ!

Хейзъл щеше за малко да припадне. Никога през живота си не бе се спирал на една мисъл повече от две минути. Сега, под напора на цели четири часа напрежение, възможностите му окончателно се изчерпаха. При това не всичко бе свършено. Оставаха му още две посещения, след туй трябваше да се оттегли под черния кипарис и там да пресее заключенията си. Засага светлинка отникъде. Образите в съзнанието му приличаха на ония детски калейдоскопчета, които, завъртиш ли ги, почват да се менят ту по цвят, ту по форма. Стори му се, че в мозъка си долавя

леко жужене.

Бе нощ на котките, снизили глави и рамене близо до земята, наоколо пълзяха грамадни котараци и търсеха други котараци. Котките се облизваха с блажена невинност, сякаш не подозираха, че ще им се случи тъкмо това, което искат. Тюлените от скалите при морската опитна станция „Хопкинс“ джавкаха като хрътки. Сребристи под светлината на уличните фенери, консервните фабрики мълчаха. Някъде откъм плажа долиташе тихият плач на тропет – Какауете Ривас свиреше „Мемфис блус“.

Хейзъл постоя за миг да се нарадва на тайнствената нощ. Погледна към парния котел, дето се скри Сузи, и в светлата ивица на фенера съзря фигура. Съдейки по очертанията и стойката, той реши, че това е Шефът. Не му влизаше в работа. Изкачи стъпалата и похлопа на вратата на Западната биологична.

Док седеше на леглото, пред него се издигаше куп ловни принадлежности: мрежи, ведре и буркани, формалдехид, английска сол и ментол, каучукови ботуши и каучукови ръкавици, стъклени панички и въжа. На масата се виждаше нов малък портативен аквариум с миниатюрна помпичка и моторче, което се задвижваше от чифт батерии за джобно фенерче. Док навъсено наблюдаваше струята бели мехурчета, подскачащи в морската вода.

– Влез – покани той Хейзъл, – радвам се, че идваш.

– Дойдох ей тъй, да постоя.

– Хубаво. Радвам се. Почне ли да си говори на глас, човек разбира, че е взел да оглупява. Ама и приказките му не са за пред хора, тъй че ти, Хейзъл, си идеалното разрешение.

– Добре че се сетих... Я ми кажи, Док, какво е това астро ... астрофизиката?

– Всъщност не държиш да ти отговоря, нали?

– Не много. Просто се почудих. Нали се бях записал да следвам.

Док изтръпна.

– За туй да не говорим!

– Донесъл съм ти един пайнт.

– Много мило от твоя страна. И ти ще пийнеш, нали?

– Естествено – каза Хейзъл. – А ти май наистина ще ходиш в Ла Хойа, а?

– Какво да се прави, налага се. И тъкмо се питах да ида ли. Стига вече съм се помайвал.

– Всички мислят, че няма да идеш.

– Точно затуй трябва да ида.

– А не ти ли се ходи?

– И аз не знам – тихо отвърна Док. Надигна се от леглото и откачи жичката от батериите. – Няма смисъл човек да се хаби. И аз тъй, овехтях като форд модел Т, сякаш са ме захвърлили в задния двор. Уж всички части са на място, а пак не ще да върви. И се чудя, ще мога ли някой ден да се събера.

– Да ти помогна – предложи Хейзъл, – нали познавам форда.

– Ще излезе, че познаваш и хората, а?

Хейзъл срамежливо погледна обувките си. По-рано никои не беше го обвинявал, че знае повече, отколкото всъщност.

– Добрият ми Хейзъл! – разнежи се Док.

– Кажу ми, Док, какво ти е според тебе? – Хейзъл се ужаси от дързостта си, но въпросът бе вече зададен. А и Док, изглежда, не го сметна за необикновен.

– Бог знае. Предполагам, че е нещо като скрито самооправдание. Искях да дам своя принос за науката. Но може би с това ми се е искало да заменя бащинството. Каквото и да се окаже накрая, сега моят принос ми се вижда нищожен. Внуших си сам, пък сега...

Хейзъл се залута сред разкъсаните си мисли.

– Мак съжالياва за това, дето го измислиха с Фауна. Просто му се повръща.

– Няма защо да съжالياва – рече Док. – Всичко забърках аз!

– Да не искаш да кажеш, че ти отблъсна Сузи?

– Да. И оттогава все мисля. От няколко дни ми е по-леко като никога. Вътрешната болка като че я няма вече. Чувствавам се с открито сърце.

– За Сузи?

– За Сузи. Предполага се, че съзнанието ми е свободно от еснафските бариери. А какво правя? Заех се с една мръсна равнометка. Сложих на везните и образованието, и опита, и миналото си, та дори и възможните си кръвни връзки. И какво излезе? Познавам хора, у които тия неща са уж сто пъти по-добри, а хората са далеч по-лоши. Там е цялата работа! Като си казах болката, олекна ми още повече.

– А защо не опиташ още веднъж?

– Как?

– Купи една торта и букетче карамфили и похлопай на вратата й!

– Да почна от началото? Звучи малко глупаво.

– Жените са си жени – каза Хейзъл.

- Правиш откритие. Срежал ли си я?
– Да. Само да знаеш колко хубаво се е подредила в котела! И се е хванала на работа в „Златният мак“.
– А иначе как е? Какво разказва?
Хейзъл отново се залута сред отломките на паметта си.
– Като била малка, направила на баща си и майка си пепелник... – почна той, но млъкна. Стори му се смешно.
– Та какво от това?
– Те нямали нужда.
– Тя ли ти каза това?
– Да.
– Да прием.
– Не мога, Док. Имам още една... искам да кажа, трябва да се видя с още един човек.
– Толкоз късно? Посред нощ?
– Да. Ти си тъй добър към мене, Док. Нищо лошо не бих ти сторил.
– Разбира се, не би ми сторил.
– Но ти сторих.
– Какво?
– Помниш ли, винаги си казвал, че ме харесваш, защото съм разсеян и не те слушам.
– Помня.
В погледа на Хейзъл се четеше срам.
– А сега внимавах във всяка твоя дума.
– Нищо, нищо.
– Док ...
– Кажи!
– Йосиф-Мария се навърта около парния котел.

Хейзъл не помнеше да е бил някога по-изтощен. След като подложи разума си на необичайни за него изпитания, той разбра, че ще се случи тъкмо онова, от което най-много се бои: да не постигне нищо. Бе започнал с надеждата да открие някаква що-годе светлинка, която да го води. А крайният резултат му спомни миденочерупчестите картини на Анри художника. Замечта да заспи, да спи дълго, дори да не се пробуди за тоя свят, в който се чувствуваше чужденец. Всичко се обърка. Питаше се дали и във Вашингтон няма да причини подобна бъркотия.

Премина уморен запустялото място и се покачи по стръмната пътека към приюта „Палас“. Искаше да се пхне в мрака под завивката и да скрие неуспеха си в сън.

Но Мак и момчетата го чакаха будни.

– Къде ходиш до това време, взел те дяволът? – попита го Мак. –
Къде ли не те търсихме.

– Разхождах се – промълви Хейзъл.

Мак се размърда и изпъшка.

– Олеле! Здравата си ме халосал – каза той. – Щеше да ме убиеш.

– Не трябваше, съжалявам – рече Хейзъл. – Да ти разтрия ли удареното?

– За бога, не! Какво те е прихванало. Почнеш ли нещо да кроиш,
все аз ще пострадам.

– С кого беше? – попита Хуити Втори.

– С всички. Разхождах се.

– С кого по-точно?

– Ами... и с Джо Елегънт, и с Фауна, и със Сузи, и с Док.

– Със Сузи ли казваш? – надигна се Мак.

– Да. Отидох до „Мака“ за чаша кафе.

– Вижте го! Кафе пие!

– Това имаше, това пих – оправда се Хейзъл.

– Добре, а тя какво ти каза?

– Каза, че като била в трето отделение, направила пепелник.

– И таз добра! – извика Мак. – Не каза ли нищо за Док?

– Да, мисля, че каза.

– Мислиш!

– Не ме питайте тогава! Какви сте подли. Или искате и аз да стана
подъл?

Мак изохка и се обърна на другия си хълбок. Хейзъл усети, че е ограден от враждебност.

– По-добре да изляза – сломено рече той.

– Чакай! Какво каза Сузи за Док?

– Че не иска да го види освен ако... Излизам.

– Освен ако?

– Освен ако не легне болен или не си счупи крака.

Мак поклати глава.

– Понякога почвам да разсъждавам също като тебе. Не биваше да те
пускам да излизаш сам.

– Нищо лошо не съм сторил.

– Но се обзалагам, че и нищо добро не си свършил. Да пукна, ако в
този момент не си блъскаш главата как най-лесно да поведеш биологична
война, Док да заразиш.

– Уморен съм – каза Хейзъл. – Искам да си легна.

– Че кой те е спрял?

Хейзъл легна с дрехи, но не можа да заспи. Унесе се чак когато утрото надникна откъм Салинас. Мозъкът му се изприщи, а съдбата, притегнала подпръгата, впила шпори, все тъй го яхаше като кон.

33. БАРАБАНИТЕ В ДАЛЕЧИНАТА

След излизането на Хейзъл Док дълго стоя като втрещен.

В гърдите му се гонеха чувства, езикът му пресъхна. Високият глас мълчеше и го наблюдаваше: – учен, мислител с опит, методичен, точен. В съзнанието му не можеше нищо да проникне, без да е било предварително претеглено, опитано, чуто или видяно. Законите на науката бяха и негови закони и той се стремеше да им се подчинява. Нарушаването на тези закони му се струваше не само грях, но и заплаха – беззаконието означаваше анархия. Док се уплаши, тръпки го побиха.

Средният глас викаше от радост: „Казвах ли ти! Толкова години вече ти разправам, че се заблуждаваш. Хайде да те видим как ще се наложи отново за науката!“

А ниският глас, който тананикаше в червата му, го разпъваше от болка и в същото време припываше, че болката е необходима и не чак толкова страшна.

Надделя средният глас. Да погледнем нещата в очите, мислеше Док. От една страна – мъж, който не е останал без работа. От другата – момичето, но какво е то? Да предположим, че от връзката с нея произлязат много хубави неща. Пак няма да е много хубаво! Невъзможно е тя и аз да бъдем заедно щастливи. Няма начин, никакъв начин под слънцето. Не само е неграмотна, ами и с буен нрав. Убежденията ѝ до едно са убеждения на невежа. Сигурна е в неща, които не познава, при това сигурна не само за себе си, ами и за другите. За два месеца ще стане порядъчна. Тогава де ще иде свободата? Мисълта ти – говореше си той – ще се превърне в топка за тенис, с която ще играе лош играч. Стига глупости! Забрави! Нито можеш да имаш каквото искаш, нито го искаш!

Средният глас почна да вие: „Не можеш и да го нямаш! Каквото и да се случи, тя вече е станала част от тебе. Пипни си пулса, вслушай се в ударите на сърцето си! Защо се разтупа? Просто, защото чу, че железната вратичка на парния котел издрънча, нали? Дори не ти е минавало през ума какво може да значи това, а вече усещаш, че нещо ти става при дрънкането на вратичката, и то в три и тринайсет сутринта.“

Обади се ниският глас: „Какво от туй? Всичко е частица от нещо голямо, от доброто и злото, взети заедно. Познаваш ли мъж или жена, твои близки, па дори и далечни, които не са срещали в живота си и добро, и зло? Остави на мене! Иначе, небето ми е свидетел, ще те пипна в

лапите си и ще те разкъсам, та цял живот няма да се оправяш! Остави ме да правя каквото си знам! Чуваш ли? Не усещаш ли разгоряната жава? Това е бяс, за твоё сведение. Или ще му дадеш простор, или ще се превърне в гнойна рана, от която ще се поболееш и ще полудееш! Виж колко е часът! Нали чу желязната врата?“

Док погледна часовника си – 03,17 ч. „Нима е она нехранимайко?“ – каза си той гласно. Угаси лампата и се приближи до прозореца. Ивица светлина от уличния фенер ближеше празното място. После откряна вратата и се смъкна по стъпалата. Прекосявайки улицата, той се скри в някаква сянка и продължи в нея.

Шефът седеше на една от големите ръждясали тръби и се мъчеше да реши загадката. Поотделно всичко му бе ясно, но общият смисъл липсваше. Той си беше той – млад, не грозен, наконтен, с добри доходи. А тя, една нищо и никаква си, в котел живее и работи да не умре от глад. Шефът знаеше много похвати, които, макар и ненаучни, му бяха служили задоволително, и затуй можеше да им се опре. Малко сладки приказки, малко обещания, предлагаш туй-онуй и за резерва винаги пазиш насието. Всяка жена се нуждае от малко насилие. Той усети, че ставите на дясната му ръка се издуват. А тази беше смахната! Не пожела да изслуша неговата тирада и когато се опита да приложи сила, тръшна желязната врата и, мръсницата, насмалко не откъсна пръстите му. Но той ще покаже ноктите си! Ще види тя, кучка с кучка! Потънал в горчиви мисли, Шефът не чу стъпките на приближилия се Док.

Пръстите на Док се впиха в яката на раираната му риза и го заставиха да се изправи. Шефът инстинктивно нападна с крак и заднешката ритна Док. Паднаха и двамата и заедно се затъркаляха в дивите ружи. Йосиф-Мария потърси с коляно слабините на Док, а в това време силните и нежни пръсти на Док се склучиха около гърлото му. Шефът усети двата палеца, които диреха вдлъбнатината под адамовата ябълка. Той замахна към бледото лице пред себе си. Палците на Док потънаха в плътта му. В очите на Шефа се завъртяха ярки светлини, мозъкът му се обагри в червено. Стана му ясно, че след две секунди дробовете му ще капитулират пред палците и с него ще се свърши. Гледката му беше позната. Бе виждал как става и затуй се отпусна изпотен от ужас. Палците се отдръпнаха.

Шефът се строполи и утихна. Но болнавият му вече мозък търсеше удобния случай – дали отново слабините или с глава да го подпре в брадата? Не улучеше ли, страшните палци щяха да се върнат. А той беше слаб и се страхуваше – боеше се дори да говори, обзет от страх, че

погрешната дума току виж върнала дебнещите палци.

– Док – прошепна той, – предавам се. Печелиш.

– Още един път да те видя тук, и ще ти измъкна гръкляна! – също тъй шепнешком отвърна Док.

– Няма! Кълна се в бога! Няма вече!

На мъждивата седемватова крушка в бакалницата Шефът се помъчи да измъкне запушалката на едно шише с премазаните си пръсти, но се наложи да подаде бутилката на Док.

Док изпитваше неудоволствието, което идва подир гнева; сега всичко му се стори глупаво. Отпи от уискито и подаде бутилката през тезгяха. Йосиф-Мария пи, но се наведе и закашля, от устата му се развърчаха слюнки. Док изтича зад тезгяха да го потуша по гърба. Като дойде на себе си, Йосиф-Мария се вгледа втрещено в Док.

– Не разбирам – рече той. – Откъде си научил тоя трик? И защо го правиш? Щеше да ме убиеш.

– Щях. И аз тъй мисля – каза Док. – Много ми се щеше. – После смутено се засмя. – Стори ми се, че се навърташ около Сузи.

– Навъртах се – призна Йосиф-Мария, – но бог да ме убие, Док, не съм знаел, че толкова си хлътнал.

– Не съм – каза Док. – Дай да пия!

– Не си, ама не си и поплюваш. Само не се вълнувай! Тя ме изгони. Едва не ми откъсна пръстите с тая мръсна врата, нейната... От моя страна конкуренция нямаш, Док. Твоя е.

– А не иска да ме види – каза Док.

– Не иска ли? Какви са я прихванали, по дяволите?

– Кой знае?

Подпряха лакти на тезгяха и се вторачиха един в друг.

– Ама че работа! – рече Йосиф-Мария. – Какво ще правиш тогава?

– Хейзъл предложи да й занеса цветя и бонбони – Док се усмихна.

– Виж, това не е лошо. Но що за човек е тя? – Шефът предпазливо позволи на една капчица уиски да се спусне по шията му и щом тя заля охлузеното от палците място, изтръпна от болка. – Сигурен съм, че е смахната – каза той. – Със смахнатия трябва да се държиш като смахнат. А ти как си? Имаш ли сили да я забравиш?

– Опитвал съм. Колко пъти!...

– И никаква полза, нали?

– Никаква. Знам, че е глупаво, и пак ...

– Не си само ти. Срещал съм и други като тебе. Нищо не може да се

направи. – Шефът присви очи. – Спомних си нещо. Като говорехме с нея през тази проклета вратичка, тя ми каза: „Срещна ли – вика – човек, който отгоре до долу е цял, със затворени очи се хвърлям.“ Пък аз я питах: „Док ли?“, а тя – „Ами! – вика. – Той е нарязан целия като салам.“

– Права е – съгласи се Док.

– Не мисля тъй. Кажй, Док, както ме беше пипнал, ако се опъвах, нали щеше да ме ...

– Сигурно. Сам не мога да повярвам, но щях да те... Никога не ми се е случвало. Защо питаш?

– Защото... помислих си, човек, който може да те убие с голи ръце, съвсем не е тъй тънко нарязан на филийки. Да доизпомним шишето, Док, пък после ще ти помогна.

– Ще ми помогнеш? За какво?

– За цветята – каза Йосиф-Мария. – До съмване има цял час. Горещ над авеню „Маяк“ има една градина, прелива от цветя.

34. ДА СЕДНЕШ В ДЪЛБОКАТА ВАНА

Тъй като Джо Елегънт беше в „Мечешко знаме“ само готвач, а не и пазач, в късни нощи никой не диреше услугите му. Лягаше си рано и курдисваше часовника да го буди в четири, тъй всяка сутрин той разполагаше с три-четири часа, в които чукаше зелени букви на зелената хартия.

Книгата му вървеше добре. Героят му бе роден в състояние на помраченост и впоследствие нищо не успя да я избистри. Когато от устата му не се лееха символични реплики, в нозете му се мотаеха митологични видения. Бе книга на настроения, на мръсни и влажни коптори, облепени с многозначни тапети, на бледи зловонни и рухващи мечти. В целия роман „Корен Пи от Едип“ нямаше герой, който да не е минал през лудницата. Главното действащо лице имаше някакви по-застаряващи лели, пред които маркиз дьо Сад изглеждаше ангел. Зеленият ръкопис бе вече три инча дебел. Джо Елегънт почна да се замисля за фотографията си на гърба на обложката: щеше да се снима с разкопчана риза, с едва забележима иронична усмивка. Едната ръка, мислеше той, ще отпусне пред себе си, а на средния пръст ще се вижда пръстен с отворено капаче за скрита отрова. Вече знаеше на кои рецензенти ще може да разчита и защо. Той написа: „Блато. По водата се носи тънък слой отрова. В средата на блатото, с корема нагоре, плава мъртва риба...“

Джо Елегънт въздъхва, облегна се и почеса корем.

После се прозина, отиде в кухнята на „Мечешко знаме“ и сложи кафеничето на огъня. И додето водата се стопли, излезе – вън бе прелестна утрин. Пеликаните се юрнаха подир пасаж моруни, а над залива висяха розови облачета, прилични на тоалетен лигнин. Джо съзря цветята пред вратата на парния котел и приближи да ги разгледа – огромен букет лалета, неразцъфнали рози, кичести нарциси и перуники. Ако не беше лабораторния буркан, в който бяха натопени, цветята можеха да минат за случайно жертвоприношение.

От годечно-лотарийното тържество насам животът на Джо Елегънт не бе изпадал в опасност, ала улица Консервна и без туй не му предлагаше особена дружелюбност. Той отнесе новината в „Мечешко знаме“ и я сервира на Фауна върху подноса с кафето и мекиците. Към осем часа вестта стигна приюта „Палас“. Първите посетители на „Ла Ида“ я погълнаха с киселото си уiski.

Най-хубавите места в театъра се намираха в Готовата стая, чиито прозорци се надвесваха направо над празното място. Залапал мекиците на Фауна, зад пердето застана Мак. Момичетата се събраха с най-хубавите си пеньоари. Беки бе нахлузила чехлите си с помпони от щраусови пера. В осем и половина зрителите чуха скърцането на железната вратичка и взеха да се побутват с лакти.

Застанала на четири крака, Сузи подаде глава от пещта и завря нос в гигантския букет. Известно време тя оглеждаше цветята, после се протегна и ги дръпна вътре. Желязната врата се затвори.

В девет Сузи отново се показа и бързо се отправи към Монтерей. В девет и половина се върна. Влезе в котела и миг по-късно избута навън куфара си. Публиката изтръпна от смущение, но то не продължи дълго. Сузи изкачи стъпалата и звънна в „Мечешко знаме“, Фауна прогони момичетата по стайте, Мак се измъкна от задния вход и едва тогава отвори.

– Нали ми каза, че мога да се изкъпя тука – рече Сузи.

– Моля, заповядай – каза Фауна.

След час, когато плискането заглъхна, Фауна похлопа на вратата на банята.

– Искаш ли малко тоалетна вода, миличка?

– Благодаря – отвърна Сузи.

След малко тя се появи поруменяла и блестяща.

– Чаша кафенце? – попита Фауна.

– Ще ми се – рече Сузи, – но бързам. Благодаря за банята. Има ли нещо по-хубаво от туй да седнеш в дълбоката вана?

Скрита зад пердето, Фауна я видя, че отново пропъзля в парния котел. После в спалнята-кабинет надраска бележница и по Джо Елегънт я проводи в Западна биологична. Бележката гласеше: „Днес тя няма да ходи на работа.“

35. ВСИЧКО Е ВЪЗМОЖНО, КОГАТО НИКОЙ НЕ ГЛЕДА

Док хвърли най-хубавите си дрехи върху леглото. По изпраните панталони с цвят каки тук-там се забелязваха бледи петна от киселина, бялата риза бе пожълтяла от годините, а старото вълнено сако – той забеляза туй за първи път – бе протрито и на двата лакътя. Петна имаше и по вратовръзката, която бе сложил за вечерята при Съни Бой. На дъното на куфара си той откри една черна войнишка вратовръзка. За пръв път в живота си Док бе недоволен от своя гардероб. Колко глупаво е да приемаш тия неща сериозно! Но той без съмнение бе напълно сериозен. За миг се отпусна и хвърли поглед върху дрехите и живота си – и двете му се сториха смешни. Не по-малко смешно бе и потръпването, от което със сигурност личеше, че е изплашен.

Док заговори на гърмящите змии, а те наизвадиха раздвоените си езичета и заслушаха:

– Пред себе си виждате един глупак – почна той. – Аз съм човек разумен, човек сравнително образован, с коефициент на интелигентност 182, завършил Чикагския университет с докторат и други титли. Човек сведущ в своята област и не профан в други области. Виждате ли го? Ще прави официално посещение на едно момиче, което живее в парен котел! Купил ѝ е четвърт шоколад! И трепери от страх. Защо? Ще ви кажа защо. Страх го е, че момичето няма да го одобри. От нея го е страх. И знае, че това е смешно, ала не може да се смее.

Пепелявите очи на змиите се бяха приковали в него, или поне тъй му се стори.

– Да се изясня – продължи Док. – За нищо друго не ме бива. Казват, че ампутираният усещал отрязания крак. Тъй да е! Аз пък не мога да забравя това момиче. Без нея съм като половин човек. Не мога да живея без нея. Когато сме били заедно, животът ми е бил пълен, в повече е бил. И не само като е била добра с мене. И като сме се карали, пак съм бил цял. На времето не можах да разбера колко е важно, но сега разбирам. Не съм пиан! Знам, че и да я спечеля, много има да патя. По-добре да не бях я срещал – туй си повтарям. Но съзнавам, че изпусна ли я, никога няма да намеря останалата си половина. Ще заживея сив полуживот и до смъртта си ежечасно ще тъгувам по своето изгубено момиче. Като мъдри влечуги ще ме попитате: „А защо не почакаш? Гледай

напред! В морето има и по-добри риби.“ Но вас какво ви засяга всичко това? Позволете да ви кажа: за мен не само няма по-добри риби, за мен в морето изобщо не съществуват други риби. Без тази риба морето е празно. Набийте си това в главата и хубавичко запомнете!

Той се съблече, взе един душ и тъй старателно си изтърка кожата, че тя се зачерви. Грабна четката за зъби и додето венците му не пуснаха кръв, не я остави. Ръцете му бяха излющени от формалина, но това не му попречи да изреже обезцветените си нокти. После среса с четка щръкналата си коса и се обръсна тъй гладко, че лицето му пламна. Найсетне бе готов, но все си намираше друга работа, да отлага тръгването. Стомахът му се бе събрал в гърдите, дишаше плитко. Една глътка уиски? – помисли си той. Не, ще дъхтя, а тя ще разбере защо съм пил. Интересно, дали и тя не е уплашена? Човек никога не знае. Жените се прикриват по-добре от мъжете. О, боже, какъв глупак съм аз! Тъй повече не бива. Погубвам се. Гласът ми трепери. И за какво? За тая малка... Не, не тъй! Не бива! Кураж няма да спечелиш, ако почнеш да я ругаеш. Ти отиваш при нея, не тя при тебе. И защо говориш на „ти“, когато си „аз“? Нима ме е страх от това „аз“? Изведнъж го осени идея. Разрови плочите и намери „Изкуството на фугата“. Ако неговото величие не ми вдъхне кураж, помисли той, по-добре да се откажа. И приседна неподвижен. А Бах започна да гради един свят, да го населява и да го подрежда; после хвана за гушата света на Док и го унищожи. Когато музиката заглъхна, тъй както заглъхва човек, когато го споходи смъртта – на средата на недоизказаните слова, – Док отново бе придобил смелост. „Бах се е борил, на живот и смърт се е борил – каза си той – и не е бил победен. Да бе останал жив, би продължил неравната борба.“ И Док се развика:

– Дайте ми малко време! Искам да помисля. У Бах е имало нещо, за което аз гладувам, без което загивам. Не е ли то храброст? И не е ли храбростта великото изкуство на душата? Има ли по-благородно качество у човека от храбростта? – Док млъкна и сякаш внезапно се обля в някакви вътрешни сълзи. – Ах, защо не съм знаел досега? – попита той. – Аз, който се възхищавах от любовта, дори не съм разбрал кога е дошла. Старият Бах си е имал и талант, и семейство, и приятели. Всеки си има по нещо. А какво има Сузи? Абсолютно нищо освен една смелост. Тръгнала срещу атомния свят с прашка в ръка и, вярваш ли, о боже, ще спечели! А не спечели ли, какъв смисъл да се живее повече? Но какво значи туй „ще спечели“? Знам. Щом не си победен, значи си спечелил – Док се нахвърли върху себе си, да си отмъсти за унижението на Сузи: –

Знам какво върша. Понеже ми предстои поражение мъча се да си върна самоувереността чрез нейната храброст. Но моля, да бъдем на ясно! Нуждая се от нея, за да спася себе си. Без нея съм половин човек. – Док се изправи. Вече не се чувствуваше глупав, нито мисията му се струваше смешна. – Довиждане – обърна се той към гърмящите змии. – Пожелайте ми щастие!

Той взе кутията с бонбоните и въодушевено заслиза по стъпалата на Западната биологична. Пресичайки улицата, Док разбра, че го наблюдават от всеки прозорец, от който можеха да го видят, но пет пари не даде. Дори махна за поздрав към невидимата публика. Като минаваше през ружите на празното място, помисли си: „Как се чука на желязна врата?“ Спря се, вдигна от земята един ръждясал гвоздей и весело доближи парния котел. Похлопа в барабанен такт. Вратичката на пешта не беше плътно затворена.

– Кой чука! – долетя с метални отзвущи гласът на Сузи.

– Аз – отвърна Док, – моя милост.

Вратичката се откряна и Сузи подаде глава.

– Благодаря за цветята – каза тя.

– Нося ти още един подарък.

Тя погледна кутията шоколадени бонбони в ръката му. Но понеже бе коленичила на четири крака, за да го погледне в лицето, трябваше да извие глава нагоре.

Док не можа да познае – подозрение и съмнение ли е изписано в очите и или бе само напрежението от извитите мускули.

– Бонбони?

– Да.

– Аз не... – почна тя и в този миг в главата ѝ нахлуха думите на Фауна и я заудряха с малките си юмручета. – Божичко! – каза тя – Благодаря!

Док губеше хладнокръвие. Сузи стоеше с превит врат и по-високо от коленете му нищо не виждаше. Док се опита да обърне нещата на смях и това, което рече, му се стори много безсмислено:

– Дошъл съм на официално посещение – рече той – няма ли да ме поканиш да вляза?

– Можеш ли влезе?

– Ще опитам.

– Вътре е тясно.

Док не отговори.

– Но, за бога, влез, заповядай – каза Сузи и дръпна глава от отвора.

Док падна на четири крака, метна кутията с бонбоните през вратичката и се запровира. Човек, който може да извърши такова нещо с достойнство – помисли си той самодоволно, – няма защо от нищо да се страхува. В този миг маншетът на панталона му се закачи па вратата, тя се затвори и му приклеши глезена. Кракът му остана да стърчи отвън.

– Май се закачих – констатира той, като разбра, че не може сам да се освободи.

– Стой така! – заповяда Сузи, пропълзя над него и откачи панталона от ръба на вратичката. – Скъсало се е – каза Сузи, опирайки се на раменете му, за да се изтегли назад. – Но мисля, че ще мога да ти го закърпя.

Очите му почнаха да свикват с мрачната вътрешност. Бледа светлинка проникваше от комина и се кръстосваше със светлината от вратата.

– Отначало трудно се вижда – отбеляза Сузи, – но имам лампа. Поचाкай да запаля.

– Няма нужда – каза Док. Сега вече виждаше по-добре. При вида на претенциозните пердета, боядисаните стени, саморъчно скованата масичка с огледалото и тоалетните стъкълца, нещо у него се сгромоляса. – „Господи, какво твърдо животно е човекът!“ – помисли си той. И в този миг Сузи съкруши надигащото се съчувствие.

– Има един оксигенист, храни се в „Мака“, обеща ми като остане по-свободен да дойде някой ден и да ми изреже с оксигена прозорци. – В гласа ѝ ечна нотка на въодушевление. – Тогава и рамки ще туря и сандъчета с мушката... Естествено ще се наложи да боядисам и външните стени, може би в бяло, със зеленичко по краищата, а отпред преплетено като дантелка. Мога и рози да рисувам.

Сузи млъкна. Стеснение и принуденост, процедили се кой знае отде, изпълниха котела.

Та това не е никакъв котел, учуден мислеше Док. Тя бе успяла по някакъв начин да го превърне в дом.

– Чудесно си се потрудила – каза той.

– Благодаря.

– Истински дом.

– Удобен е. Никога по-рано не съм имала собствен.

– Ето, че имаш.

– Понякога седя и си мисля, не пожелаая ли да се махна оттук, ще трябва с динамит да ме изкарат.

Док събра кураж.

- Сузи, съжалявам за това, което стана.
- Не искам да говорим за това. Ти не си виновен.
- Как да не съм!
- Мисля, че не си – каза тя категорично.
- Всичко бих сторил да ...

– Слушай, Док – подзе Сузи, – виждам, че за друго не можеш да говориш. Тогаз малко да ти понатъркам носа. Ти съвсем не беше виновен, но ми даде урок, и то какъв! Ревах, плаках, но и то мина. Не ти остава нищо да сториш. От нищо нямам нужда. Всички ме съжаляват, но само времето си губят. Никога не съм била по-добре, ясно? Хубаво запомни! Не искам с нищо да ми помагате – ни ти, ни другите, – защото се справям сама. Няма да е зле, ако можеш да го проумееш. А не можеш ли, гръмни се.

- Що за надут глупак съм бил! – извика Док.

После в котела отново се възцари тишина. И като реши, че достатъчно му е натъркала носа, Сузи я наруши:

– Знаеш ли? – весело почна тя. – В гимназията са открили вечерни курсове по машинопис. Записах се. В събота взимам машина под наем. Може и да се науча!

- Обзалагам се, че можеш! Тъкмо ще ми напечаташ статията.

- А ти ще я напишеш ли?

– Трябва, Сузи. Тя ми е всичкото. Без нея съм като умряла гъска. В събота заминавам за Ла Хойа, да сваря пролетния отлив. Доволен съм. А ти?

– И аз. Не обичам хората да получават шамари. – Изведнъж тя отново се скри зад преднамерената официалност. – Искаш ли да те почерпя чаша чай? Имам си печица.

- С удоволствие.

Положението бе в ръцете ѝ и тя свободно се разприказва, докато палеше печката и нагласи чайника.

– В „Мака“ печеля от бакшиши и за две седмици изплатих на Джо Блейки целия дълг. Ела има намерение да си вземе отпуска за пет-шест дни. Никога не е вземала отпуска. Аз лесно ще се справя. Дявол да го вземе! ... Извинявай за ругатнята. Вече много рядко ругая.

– Чудесно! – каза Док. – А би ли ми казала, без да ми натриваш носа, какво точно търсиш от един мъж? Да знам, ей тъй, за друг път.

– Чаят е готов – каза Сузи, подаде му чашата, над която се виеше пара, и допълни – захар има в купичката на тоалетката.

След малко (Док разбъркваше захарта в чашата си) Сузи поде:

– Ако знам, че не ми се подиграваш, да ти кажа.

– Не се подигравам.

– Добре тогава. Това, което искам, може би го няма никъде по света, но нали го искам, въобразявам си, че все някъде го има. Търся човек, който да е с открито сърце. Искам да бъде истински мъж, корав, упорит, но да е открит, с ясна душа. Да се бие, ако иска, в гърдите пред всекиго, не и пред мене. И до смърт да има нужда от мен. Да бъде такъв, че липсвам ли му, все едно всичко да му липсва. Да, приятелю, такъв човек ще знае какво получава.

– Като махнем упоритостта, ти имаш тъкмо мен предвид – каза Док.

– Не се слагай, дете не ти е мястото! Бях глупава, че ти повярвах. Ти си доволен от това, което имаш. Сам ми каза. Аз всичко бих ти провалила. Не беше лесно да поумнея, но слава богу, поумнях.

– Казвал съм неверни неща.

– Не са неверни, с очите си го каза.

Док се почувствува победен. В тона ѝ нямаше гняв, нямаше нищо, освен примирение и съвсем слаба нотка на вълнение. Да, точно тъй, вълнение, което граничи дори с радост.

– Говориш като щастлива, Сузи.

– Щастлива съм – рече тя. – И знаеш ли кой ми помогна?

– Кой?

– Фауна. Жена и половина е тя! Гордостта ми върна! Никога досега не съм имала гордост.

– Как стана това? – попита Док. – И аз имам нужда от малко гордост.

– Тя ме научи. Накара ме да си повтарям, че като мене на света друга няма, че в мен има нещо много хубаво. И дявол да го вземе, точно така е! Хайде, стига вече сме приказвали, какво ще кажеш?

– Да – съгласи се Док. – Трябва, струва ми се, да тръгвам.

– Да. И аз трябва да отивам на работа. Кажи, Док, спомняш ли си онзи човек, за когото ми разказа? Живее там, дете бяхме с теб онази нощ?

– Пророкът? Разбира се. Какво се сети?

– Джо Блейки го арестувал.

– Защо?

– За кражба. От магазина „Сейфуей“. Джо не искаше, ама ...

– Ще проверя не мога ли нещо да сторя. Довиждане, Сузи.

– Нали не се сърдиш?

– Не, Сузи. Само съжалявам.

– И аз. Но по дяволите, човек не може всичко да има. Довиждане, Док! Желяя ти успех в Ла Хойа!

Прекосявайки този път улицата, Док се надяваше че сега поне никой не го наблюдава. Вмъкна се в лабораторията, довлече се до леглото и се тръшна. Бе загубил. Не можеше да разсъждава. Едно едничко бе сигурно: трябваше да се иде в Ла Хойа. Не отиде ли ще умре, защото надали ще му остане нещо, в което да вярва, за което да се бори. Стисна очи и се загледа в блестящите точки, които заплуваха в мрака.

На верандата се чуха стъпки. Гърмящите змии умерено изтрополяха.

Вратата се отвори и на прага застана Хейзъл. Като видя изражението на Док, надеждите му угаснаха.

– Е? – попита той.

– Нищо – отвърна Док.

– Все трябва да има някакъв начин.

– Няма – каза Док.

– Нещо да ти помогна?

– Нищо. Впрочем, да! Познаваш ли Джо Блейки?

– Полицая? Разбира се.

– Арестувал е един човек на дюните. Намери го и му кажи, че се интересувам от този човек. Веднага щом мога, ще ида да го навестя. Кажи на Джо, че човекът е безопасен. – Док се извърна встрани и затършува в джоба си. – Ето ти два долара. Помоли Джо да те пусне при човека и му ги дай ... Не, по-добре отбий се в „Сейфует“, купи една дузина захарни пръчки и ги отнеси на пророка. Дай му и рестото.

– Пророк ли?

– Името му е такова – уморено каза Док.

– Всичко ще свърша, ей сегичка! – Хейзъл беше горд и тръгна в ку Cheski тръс.

Док тъкмо се наместваше за по-удобно в своето нещастие, когато на вратата отново се почука.

– Влез! – извика той.

Отговор не дойде. Разнесе се второ похлопване и дивият съсък на змиите.

– О, мила майчице! Дано не са ученици да разглеждат лабораторията!

Беше телеграма, дълга телеграма с наложен платеж Тя гласеше:

Еврика! Гръцка дума значи открий. Вече си институт. Уредих изследователска секция главоногите при Калифорнийския институт естествена история. Ти си отговорник. Шест хиляди годишно плюс разходи. Почвай работа октоподите. Подготвям да прочетеш доклад Калифорнийската академия науките края годината. Изводите ясни. Поздравления. Искам да чуя какво ще кажеш като платиш за телеграмата.

Док остави телеграмата на леглото, до себе си.

– Кучият му син! – рече той.

36. ЛАМА САБХТХАНИ²¹

Хейзъл седна в единия край на желязната кушетка в Монтерейския затвор и с интерес заразглежда пророка.

– Отвори кутията, това са сладкиши. Щом си приятел на Док, нищо лошо няма да ти се случи.

– Не го познавам – каза пророкът.

– А той те познава. Значи, имаш щастие.

– Не познавам никакви доктори.

– Не е от тях. Той е доктор по буболечките, по... разни такива.

– Аха! Спомням си. Нагостих го с вечеря.

– А сега ти праща сладкиши.

– Сигурно няма да ги изям.

– Защо пък? И таз хубава!

– Кажу ми на моя приятел Док, че алчността ме отрови. Обичам сладкишите и сегиз-тогиз си открадвам по един; все успявах някак да си облекча съзнанието от дребното престъпление. Но вчера ме обзе такава страст, същински бич! Откраднах три. Управителят на „Сейфуей“ каза, че от по-рано знаел дето задигам по едно и все си затварял очите. Но като взех три, нямаше как, обади ме. Не е виновен човекът. Отде да знае следващия път какво ще открадна? Току виж ме обзела друга страст. Сега ще се накажа – няма да изям тия сладкиши, само ще ги мириша.

– Аз пък мисля, че си луд – каза Хейзъл.

– И аз тъй мисля. Но понеже нямам мярка за сравнение, не мога ти кажа не са ли и другите луди.

– Говориш малко като Док – забеляза Хейзъл. – Нищо не ти разбирам.

– Как е той?

– Не е добре. Грижи.

– Още тогава го разбрах. Сега си спомням. Самотата му стоеше като мантия. Достраша ме за него.

– Исусе! Също като него говориш! Женски са неговите грижи, женски!

– Така и трябваше да бъде. Стане ли му на човек студено, топлото дири. Самотен ли си, има само едно лекарство. Защо не се събере с въпросната жена?

21. Защо ме изостави? (ст. евр.) – последните думи на Христос на кръста

– Няма да го иска, освен ...

– Ясно. Такива са те.

– Кой?

– Жените. А ти какво искаше да кажеш с това „освен“?

Хейзъл погледна пророка втречено, с очи, които пронизват. Този човек говореше като Док. Може би ще помогне? Но с тази мисъл в главата му дойде и предпазливостта.

– Искам да те питам нещо – рече Хейзъл.

– Питай!

– Ето що... По начало това не е вярно. То е... измислено.

– Значи, хипотетичен въпрос?

– Нещо такова. Да речем, става дума за човек, който е зле ...

– И?

– И не вижда как може да се отърве. Но той има един приятел, за когото може би и не подозира...

– И този приятел си ти – каза пророкът.

– Не! За друг става дума! Забравих му името. Но, да речем, човекът е зле – бързо продължи Хейзъл, – изход има, но не го бива да се оправи сам. Мислиш ли, че приятелят е длъжен да му помогне?

– Естествено.

– Дори да боли? Адски да боли?

– Естествено.

– Дори нищо да не излезе?

– Естествено. Не зная какво му е на твоя Док, но си представям на теб какво ти е. Ако го обичаш, длъжен си всичко да сториш, за да му помогнеш. Всичко. Дори да го убиеш, ако се наложи, но да го отървеш от неизлечимата болка. Това е най-висшият и най-ужасният дълг на приятелството. Подозирам, че онова, което си намислил, ще е нещо необикновено. Но най-напред трябва да си на ясно – ще успееш ли, второ – провери себе си, знай, че ще бъдеш наказан. Защото е напълно възможно, дори и да успееш, твоят приятел да не пожелае да те погледне. Но за това се иска силна обич, най-силната обич. Уверен ли си, че го обичаш именно така?

– Този човек не съществува! – запъхтян отсече Хейзъл. – Нали е само хипо ... хипо-ге... нали е само ей тъй, на шега, като гатанка?

– Разбирам – каза пророкът, – обичаш го именно така!

Никой не знае как величието осенява човека. То може би лежи скрито в мрака, заспало дълбок сън, или – кой знае? – може би се връзва

в него като ония шеметни огнени частици, идващи от космичното пространство. За величието обаче знаем следното: нуждата го вдига от сън и го тласка към действие; то никога не идва безболезнено; то променя човека, пречиства го и в същия миг го въодушевява – след това човек никога не може да възстанови първоначалната си простота.

Хейзъл се гърчеше на земята под черния кипарис. Между стиснатите му зъби се процеждаше едва чут хленч. С настъпването на нощта и залеза на луната, след което се смрачи, отчаяние обви Хейзъл и той горко заплака, изстрадвайки своето величие, тъй както другият оплакваше своята изоставеност.

Борбата продължи часове, чак до сутринта. Едва в три часа Хейзъл бе преглътнал всичко. Прие го, тъй както прие и поквареното президентство на Съединените щати. В душата му настъпи мир, защото изход за бягство не видя. Само глупак да го бе зърнал отнякъде, не би открил прекрасното у него.

Хейзъл пое от земята избрания инструмент – бухалката за бейзбол – и се измъкна изпод тъмната сянка на кипариса като котарак, станал още по-чер от мрака. Не минаха и три минути, Хейзъл се върна, легна по корем под кипариса и заридя.

37. ЕДНА КЪСА ГЛАВА

Като всички други и доктор Хорас Дормоди мразеше да го викат посред нощ, но Док му беше приятел и той веднага се отзова на обезумелия глас по телефона. Като стигна лабораторията, той се взря в побелялото лице на Док и видя дясната му ръка.

– Счупена. Добре ли е, зле ли е, не знам. Можеш ли да се довлечеш до колата ми? Искам да те видя на рентген.

– Такааа. Добре! Ясно. Няма да мине скоро – каза доктор Хорас покъсно. – А сега ми разкажи още веднъж какво се случи?

– Бях заспал – рече Док. – Не мога да си представя как е станало. Освен да съм си заклешил ръката между кушетката и стената?

– Искаш да кажеш, с никого не си се бил?

– Нали ти казвам, че спях. Защо се хилиш? Какво смешно?

– Както щеш – каза доктор Хорас. – Не е моя работа освен ако не цъфне още някой. Тъканта около счупеното е смазана. Прилича ми на удар с тояга.

– Но какво ще правя? – викна Док. – Утре трябва да тръгна за Ла Хойа! Пролетният отлив!

– Да обръщаш камъните, а?

– Да.

– Опитай! – каза доктор Хорас. – Почна ли да се затопля гипсът?

– Да – отчаяно отвърна Док.

38. АЛАБАЛА (2) ИЛИ ПЕПЕРУДЕНИЯТ ФЕСТИВАЛ В ПАСИФИК ГРОУВ

Тръгнат ли нещата зле, за да се утешат, хората дирят други, себеподобни, които са още по-зле. Трудно можем да разберем помага ли това, но очевидно помага. Човек уравновесява болката си благодарение на чуждата и ако се окаже, че собствената е по-лека, изведнъж му става по-добре.

Някои биха рекли, че положението на улица Консервна е станало безнадеждно. Вижте какво бедствие сполетя град Пасифик Гроув и ще разберете защо лампите в Масонския салон цяла нощ не угаснаха, защо се заговори за сваляне на градската управа. Не беше дребна работа. Загегнат бе целият град. Пеперудите не дойдоха.

Пасифик Гроув живееше на гърба на една от ония щастливи природни случайности, които радват сърцето, възбуждат въображението и дават урок на младите.

В определен ден от пищно разкрещялата се пролет огромни облаци оранжеви пеперуди се надигаха като развълнувани въздушни цветни поляни, понасяха се високо в своето царствено преселение и прелитаха над залива Монтерей, за да накацат в боровите гори край Пасифик Гроув. Пеперудите знаеха съвсем точно къде отиват. И макар да бяха милиони, кацаха само на няколко бора – всеки път на едни и същи дървета. Там почваха да смучат гъстия леплив сок, който се събира по клоните, и се опиваха. Първите смучеха, додето се подуют и падаха пияни на земята, образуваха там златист килим, размахваха нетрезви нозе и надаваха пеперудски празнични възгласи, а в това време местата им по клоните се заемаха от нови жадни милиони. След около седмично пиянство пеперудите изтрезняваха и отлитаха, но този път не в облак. Понеделнишката утрин те посрещаша самостоятелно или на двойки.

Години наред Пасифик Гроув не подозираше какво притежава. Но постепенно забелязаха, че броят на туристите, които идват да наблюдават пеперудите, непрекъснато расте. А където има туристи, там има и пари. И е грехота да ги оставиш да ти се изплъзнат. Пасифик Гроув имаше несметно богатство под носа си. При това пеперудите бяха безплатни. По естествен път, както виждате, се породи Пеперуденият фестивал, а там, дето има фестивал, има и фестивално представление.

В началото имаше неприятности по отношение на благоуханните

течности. Пасифик Гроув е сух, трезв град, пламенно трезв. Продажбата на различни сиропи за усилване със солидно алкохолно съдържание държеше рекорд в щата, но това все пак не бяха напитки. Малко нечестно беше дето пеперудите пристигаха в този сух оазис, за да се напият, но градът разреши и този въпрос – най-напред като не му обърна внимание, а после, като изобщо отрече, че е съществувал. Фестивалното представление обясняваше всичко: Живяла едно време царицата на пеперудите (нейната партия се изпълняваше от мис Грейвс), тя излязла един ден на разходка и се загубила. По някакъв начин, забравил съм как именно, в цялата работа се намесваше банда индианци (артистите навличаха кафяво бельо голям ръст). Както и да е, верните поданици, търсят, търсят и най-сетне намират своята царица и се стичат с милиони да я спасят. (Като лягат по гръб и размахват крака, това значи, че поздравяват царицата). Всичко минава чудесно. Представлението се дава в танцувалния парк, а туристите купуват пеперуди, направени от всякакъв подходящ материал – като почнеш от шишарки, та свършиш с платина. От цялата работа градът печелеше добре. Нима не знаете, за символ на града по рекламите служи пеперудата.

В досегашната история пропуск бе имало само веднъж, мисля в 1924 година, когато пеперудите не дошли и пощурелият град се видял принуден да отпечата стотици хиляди двуцветни пеперуди на хартия и да ги разхвърля из гората. И днес мъдрата градска управа държи на склад запас от книжни пеперуди в случай, че трагедията се повтори.

Този път появяването на пеперудите бе приблизително установено, с най-много ден-два разлика. Представлението се репетираше от месеци, индианците бяха готови, принцът извади тясното си трико от нафталина, царицата цъфтеше в колоритното си великолепие.

Два дни преди пристигането на насекомите – лошо знамение! – мис Грейвс изгуби гласа си. Приветлива млада жена, тя бе доста хубавичка, но и доста изтощена. Беше учителка – на четвърто отделение, – а това е достатъчно да изтощи всекиго. Не помогна ни мазане на гърлото, нито инжекции. Гърлото ѝ, по всяка вероятност, се бе свило в резултат на психическия натиск – тъй бе пресъхнало, че изтръгваше едва по някое кудкудякане. Очите ѝ горяха от покруска като трескави.

Дните отминаваха, а пеперудите не идваха. В началото Пасифик Гроув изпадна в паника, после се разрази сляпо озлобление и гражданството вече търсеше кого да обвини. На мушката попадна градската управа. И без това ѝ беше време да се подменя. Търговците, чиито счетоводни книжа не излизаха, хвърляха вината за това на кмета. Намаля

посещението на кината. Градският съвет отнесе всички ругатни. Въпросът се превърна в негодувание, негодуванието – в рев: „Да изгоним мошениците!“

По това време се случи и пожарът в хотела на Кинг Сити, шейсет мили оттук. И кой, мислите, избяга от горящата сграда само по пардесю и с една русокоса красавица под ръка? Кметът на Пасифик Гроув, Кристи. Той дори не си направи труда да подава оставка. Напусна града и толкоз по-добре, защото вече се говореше за катран и кокоши пера. Изглежда бе дочул какво му се готви. Градът не бе изпадал в такова безпокойство от Великата война на ракет.

Религиозният блок отдаде бедата на греха, без да навлиза в повече подробности. Циниците поискаха да се изхвърли целият съвет заедно с началника на полицията и инкасатора на водната такса. По-солидните граждани видяха вината където трябва – в социализма на Рузвелт и Труман. А пеперудите тъй и не дойдоха.

Тогава в училището избухна скандал. Четвъртият син на Уилям Тейлър, ученик от първо отделение, донесе един ден в къщи цветните моливи, загънати в обложката на доклада Кинси²². Като го поразпитаха, той здравата се подплаши и съобщи, че взел обложката от учителката, мис Бък. Разпитаха и нея и се разкри, че през 1918 година баща ѝ подписал петицията за освобождаването на Юджин В. Дебс²³. Стигна се до там, че никой никому не вярваше. Мис Грейвс продължи да кудкудяка.

А пеперудите не дойдоха.

Тъй че, както виждате, неприятностите на улица Консервна далеч не бяха тъй страшни, както си помислихте началото.

22. Алфред Ч. Кинси (1894–1956) – амер. биолог, публикувал два доклада за сексуалното поведение у човека (1948, 1953)

23. Юджин Дебс (1855–1926) – амер. профсъюзен деец, осъден през 1918 г. на 10 г. затвор

39. ОТНОВО БЛАГОДАТЕН ЧЕТВЪРТЪК

Пролетта дойде и с нея настъпи още един благодатен четвъртък. Слънцето почна да се накланя на юг и разтвори усуканите листенца на златистите макове. Преди пладнe из въздуха се носеше острият аромат на ралищата, която расте по нивята край Форт Орд.

Беше благодатен ден за всички видове гърмящи змии. Обзет от пролетен бяс, някакъв неудържим заек прекоси плаца на гарнизона и притегли върху себе си радостните изстрели на цели две роты, но успя да се шумугне и скрие зад дюните. Този миг на заешко високомерие струваше на правителството 890 долара и развесели сърцата на сума войници.

Мис Грейвс се пробуди бездиханна от скрити надежди. Изпя гамата с полутоновете и установи, че гласът ѝ се е върнал, че всичко в света е почнало да се оправя. Тя имаше право. В единайсет часа пеперудите се зададоха откъм залива и накацаха с милиони върху боровете, засмукаха гъстия сладникав сок и от опиване станаха кривогледи. Пеперуденият комитет се събра на извънредно заседание в пожарната команда, наизвадиха коронките на феите и дългото кафяво бельо на индианците. Временният кмет на Пасифик Гроув написа прокламация за вечерния вестник.

Тази сутрин отливът, готвейки се за голямото пролетно отдръпване, оголи брега, топлото слънце изсуши водораслите и привлече на крайморски излет рояци милиарди мухи.

Хората се чувствуваха добре. Съдията Албертсън пусна пророка под гаранция, дадена от управителя на „Сейфуей“. Надвесен над операционната (апендицитен случай), доктор Хорас Дормоди подсвиркваше под маската си и разказа на асистиращите политически виц, без да споменава счупената ръка на Док. Проблемите на пациента, колкото и смешни да са, бяха за доктор Хорас свято нещо. Той обаче не успяваше да се съдържи и от време на време дискретно се усмихваше.

Как стана тъй, че всички научиха за ръката на Док? Никой не знае. Фауна получи вестта с мекиците си. Алис, Мейбъл и Беки я поеа с портокаловия си сок. Шефът чу за това от Какауете, който незабавно изтича на плажа и три пъти оглушително изсвири хоровата партия от „Милата Джорджа Браун“ в шест различни гами.

Когато разбра за случилото се, Дебелата Ида тъкмо наливаше от пайканъоновото уиски в бутилки от „Олд Кроу“. Мак и момчетата

научиха новината рано – тя ги накара бързо да действуват. Тази сутрин „Златният Мак“ бе отворен от Сузи. Тезгяхът се изпълни със закусващи, които за прахосване на времето си поръчаха кафе. Денят бе вече доста напреднал, когато Сузи научи, че Док си е счупил ръката. Но какво можеше да стори? – Ела бе отишла да си прави трайно къдрене. Посетителите доста се учудиха на обслужването, което получиха след това – говореха й, а тя гледаше с празен поглед някъде над тях. Нарече г-н Макминимин „г-н Грос“, към г-н Грос се обърка на „ти“ и му сервира яйцата сурови, от което му се повдигна.

Мак се притече пръв на местопроизшествието. Не успя дори обувки да нахлузи. Огледа гипсовата превръзка, още недоизстинала, и изслуша единственото обяснение, което Док можа да измисли – че си притиснал ръката между кушетката и стената.

– Какво ще правиш сега? – попита го Мак.

– Не знам – каза Док. – На всяка цена трябва да замина на юг.

Мак тъкмо щеше да предложи разрешение, когато изведнъж му хрумна мисъл, която го накара да каже:

– Току-виж излязло другояче. – И хукна обратно към приюта „Палас“.

Мак приближи леглото на Хейзъл – беше непобутнато, без гънчица.

– Не се е прибирал – рече Хуити Първи.

– Тъй значи! Какво ще кажете за това, а? Сладък негодяй! – издума Мак с възхищение.

Отправи се към кипариса, провря се под ниско увисналите клонци и както се издърпват кученца изпод леглата, издърпа Хейзъл оттам, завличайки го в приюта.

Хейзъл бе изпаднал в пълна апатия.

– Трябваше – с безнадеждност в гласа промълви той.

– Някой виждал ли е Сузи? – попита Мак.

– Видях я рано, отиваше на работа – каза Еди.

– Добре, иди й предай новината! Уж между другото – заповяда Мак. – А ти, Хейзъл, какво ще ни разкажеш? Как стана?

– Сърдиш ли ми се?

– Отде накъде! – каза Мак. – Е, още не знаем дали ще има полза, но е стъпка във вярната посока. Забележете – обърна се той към Хуити Първи и Хуити Втори – Хейзъл не му е счупил крака. Хубаво е преценил. Док може да ходи, но не може да работи. Хуити – това се отнасяше до Хуити Втори, – иди при Док и стой при него. И да внимаваш да не му предложи някой да го заведе в Ла Хойа! Къде е бухалката?

– Хвърлих я в залива – каза Хейзъл.

– Ооо! Сетил се! Хуити, вземи си нещо тежко. ВЪн има тръби.

Хейзъл изгуби съзнание. Мак приседна до него на леглото и почна да слага на трескавото му чело мокри кърпи.

Хейзъл дойде на себе си и с мъка, като диреше думите, зашепна:

– Мак, няма да мога... Все едно какво казват... звездите ... и полицайте... няма да мога. Не съм ... сили нямам.

– Какви ги плещиш? Та ти вече свърши каквото трябваше.

– Не това. Кажи на Фауна да потърси друг човек за президент на Съединените щати. Мак опули очи:

– Тук да умра! Пък аз мислех, че си забравил.

– Как ли не се мъчих – съкрушено призна Хейзъл. – Не искам никога да разочаровам, Мак, но що да правя, просто не ме бива ... Опитай се да ме отървеш, а? Моля ти се, Мак! От дън душа ти се моля!

Състрадание замрежи погледа на Мак.

– Добре, мили мой негоднико. Бедното ми зайче! Не се тревожи! Никой не те кара насила. Ти извърши благородно дело. Не можа да се намери нито един с достатъчно смелост. Само ти!

– Не е, да речеш, заради мидите – продължи Хейзъл. – Ей богу, и това бих направил, и вехти чорапи бих ял, ако се наложи. Но не е там... Работата не е за мене, много е. Цялата страна ще объркам.

– Ти си лежи и не ставай – рече Мак. – Малкият ми Хейзъл! Мак ще се погрижи за него. Та има ли по-храбър от тебе? Хунти – обърна се той към Хуити Първи, – седни тук до Хейзъл да го утешаваш и не му давай да става, додето не се върна. – Мак се втурна навън.

– Трябва да направиш нещо, бързо! – каза Мак на Фауна. – Знаеш ли го дали няма да му дойде още някоя благородна мисъл? Човека убива, дяволите да го вземат!

– Да – съгласи се Фауна, – разбирам какво се е случило. Почакай да си взема нещата. Как ти се струва, ще се зарадва ли на една маймунска главичка?

– Страшно ще му хареса! Има нужда.

Фауна разгърна небесната карта пред очите на Хейзъл.

– Всеки прави грешки – почна тя. – На картата имало цвѣкнато от муха. Оказа се, че Сатурн изобщо не е бил в двойна връзка.

– Отде да знам не ме ли баламосваш, само и само да ме успокоиш – подозрително рече Хейзъл.

– Колко пръсти имаш на краката?

– Нали ги броих, девет.

– Преброй ги пак! Хейзъл изу общата си.

– Същото като по-рано – установи той.

– А я погледни кутрето как се е подвило под стъпалото! Брей, в каква грешка ме вкара тази муха! Пък и ти не си броил както трябва. Десет пръста имаш! Единият подгънат.

По лицето на Хейзъл бавно почна да се разлива усмивка – усмивката на радостно облекчение. За миг сянката на тревогата се върна:

– Тогава, според тебе, кого ще изберат за президент?

– Никой не може да каже – отвърна Фауна.

– Само да е посмял нещо лошо да стори! – заплашително каза Хейзъл. После отново се отпусна в обятията на облекчението. – „Имам си сенчица, навред е с мене тя...“ – запя той.

Фауна сгъна картата и се прибра в къщи.

Точно преди обяд колетният чиновник от сточната гара се отправи по необичайния за него път към приют „Палас“.

– Ей, момчета – провикна се той. – На ваш адрес е пристигнал някакъв грамаден сандък. Да слезете да си го получите! Аз дотук не го качвам. Никой ме ми плаща.

– Дошъл е! – извика Мак. – Господ си знае работата.

Хейзъл, Мак и Хуити Първи се боричкаха с огромния сандък по стръмната пътечка, когато се зададе Еди.

– Сузи пристигна! – съобщи той. – Заедно дойдохме дотук. Сварих я готова да тръгне. Сега е при него.

– Я помогни! – примоли се Мак. – Какво става с нея?

– Ще се пръсне – рече Еди.

Отнесоха сандъка в приюта и Мак се нахвърли отгоре му с брадвата.

– Ето го! – ахна той, като подигна капака.

– Какво има вътре? – попита Еди.

– Гледай! – ликуваше Мак. Всички впериха очи в прибора, в голямата мерна тръба с осем инчов рефлектор, с двоен окуляр, с триножник, сгънат до нея.

– Най-големият в каталога – гордо възкликна Мак. – Ах, как ще се зарадва Док! Еди, разкажи какво стана! Хем нищо да не пропуснеш.

Какъв ден! Ден на пурпур и злато – гордите цветове от знамето на

Салинаската гимназия. На височина хиляда и двеста стъпки маршируваше ескадрон ангелчета, понесли на ръце розов облак, върху който светеше и угасваше думата РАДОСТ. Един гларус със счупено крило литна, устреми се право нагоре в небесната вис и закръпя: „Радост! Радост!“

Когато Еди я пресрещна, Сузи вече тичаше като на състезание. На безличните му забележки за времето тя отговаряше с „да“ и „не“. Не чу нито една дума от тези забележки, дори не разбра, че Еди тича след нея. Тя се изкачи по стъпалата на Западната биологична, без да забележи Хуити Втори, застанал на пост с топуз от прозоръчен капак в ръка. Нейното появяване го освободи от наряд, но той остана да слуша.

До последното стъпало Сузи се преобрази – превърна се в запъхтяно, срамежливо момиче, а както е известно, няма нищо по-несъкрушимо и смъртоносно от срамежливото младо момиче. Поспря да поеме дъх, похлопа и влезе, забравяйки да затвори вратата, което бе добре дошло за Хуити Втори. Седнал на кушетката Док тъжно разглеждаше ловните си принадлежности, струпани на пода.

– Чух, че си ранен – меко рече Сузи. – Дойдох да видя – не мога ли с нещо да ти помогна?

Лицето на Док за миг се проясни, но тъгата пак го обгърна.

– Ей това тук провали пролетните отливи – каза той, поглеждайки бялата гипсова превръзка. – Какво ще правя сега?

– Много ли боли? – попита Сузи.

– Малко. Но ще боли после. Знам.

– Ще дойда с тебе в Ла Хойа.

– И ще обръщаш камънаци, дето тежат по петдесет килограма?

– Да не съм лепена със слюнка?

– А можеш ли да шофираш?

– Разбира се.

– Няма да можеш – каза Док. Но след малко, някъде издълбоко от душата му, се надигна вик: – Ще можеш, как няма да можеш! Имам нужда от тебе, Сузи! Трябваше ми! Ела с мене! Работата е ужасно тежка, а аз съм кажи-речи безпомощен.

– Ще ми кажеш какво да правя, какво да търся...

– Ще ти кажа, разбира се. Не съм чак толкова безпомощен. Мога с лявата ръка.

– Решено значи? – рече Сузи. – Кога тръгваме?

– Трябва да замина още тази вечер. Ако караме цяла нощ, ще успеем да сварим отлива утре сутрин в седем и осемнайсет. Кажи, ще можеш ли?

– Решено! Щом имаш нужда от мен ...

– Имам! Без теб съм загубен. Но ще капнеш, скъпа.

– Голяма работа!

– Искам да те питам нещо. Старият Джингълболикс ми е издействувал място в Калифорнийския университет.

– Чудесно!

– Но не ми се работи там.

– Прекрасно!

– И сега не зная как да му го кажа в лицето.

– А защо не?

– Защото, от друга страна, там имат чудесна апаратура.

– Много добре – каза Сузи.

– Но не обичам да работя по заповед.

– Откажи се!

– Да, но получих покана да си прочета доклада пред Академията на науките.

– Тогава приеми!

– Но аз дори не знам ще мога ли да го напиша. Какво да сторя, Сузи?

– Какво най-много ти се иска?

– Не зная.

– Какво пък толкова лошо? Казвай, Док, че трябва да се постегна. Поне два часа да имам. Далече ли е?

– Като тръгнем вечерта ...

– Щом се приготвя, идвам.

– Обичам те – каза Док.

Сузи бе тръгнала към вратата. Извърна се и го погледна. Веждите ѝ се изправиха, устата се изопна. После бавно си пое дъх, устните ѝ се наляха, усмихнаха се с краищата, а в очите ѝ заблестя неизмеримо вълнение.

– Приятелю – рече тя, – ти намери своето момиче!

40. ЕЙ БОГУ, БИ ТРЯБВАЛО ДА СМЕ ЩАСТЛИВИ КАТО ЦАРЕ

Наобиколена от момчетата, Сузи седеше насред приюта „Палас“. Изразът и говореше за ожесточено внимание. Нозете ѝ бяха стъпили на две тухли, а в ръце държеше обръч от варел. Пред нея стърчеше подпряна дъска, на която с тебешир бяха нарисувани „контакт“, „спидометър“, „ръчна газ“ и „бензиномер“. Вдясно, на пода, се поклашаше ябълкова чайга, от която стърчеше дръжката на метла.

– Хайде още веднъж! – каза Мак. – Завърти ключа и натисни стартера с десния крак.

Сузи допря крака си до начертаното на пода кръгче.

– Чъка, чъка, чъка! – сияещ се обади Хейзъл.

– Натисни сега амбриажа!

Сузи протегна левия крак върху тухлата.

– Сега дръпни лоста вляво към тебе!

Тя нагласи дръжката на метлата на първа скорост.

– Натисни пак амбриажа и отпусни газта! Избутай сега лоста напред! Дай газ! Отпускай бавно! Ха така, добре го направи. Още един път!

За час и половина Сузи пропътува със стола, грубо пресметнато, около сто и петдесет мили.

– Ще се справиш – увещаваше я Мак. – Не бой се! Гледай да измениш поне две мили въвн от града, без да се блъснеш някъде, пък после му кажи истината. Не би се върнал. Ще те научи какво да правиш. Аз ще наглася колата на улицата, ще я запала ...

– Какви мили момчета сте всичките! – рече Сузи.

– Да, ако Хейзъл не си беше направил труда да счупи... – Мак изведнъж хлъцна – извинете! Ще направим каквото можем да му помогнем на човека. Хайде сега още веднъж! Хващай скоростите!

Вечерта дойде също тъй приятна, какъвто беше и денят. Залязващото слънце обагри белите качулки на вълните в розово и освети пъти на сериозните пеликани, които се прибираха към крайбрежните скали. Ламаринените стени на консервните фабрики заприличаха на матова скъпоценна платина.

Пред Западната биологична стоеше старият автомобил на Док. Задната седалка бе натоварена с ведра, с вани, мрежи и лостове. Стече се

цялата улица Консервна. Шефът бе наредил по бордюра еднопайнтови бутилки „Стари кецове за тенис“. Косата на Фауна проблясваше на последните слънчеви лъчи. Момчетата едно по едно прегръщаха Сузи. Беки бе потънала в романтични сълзи.

Джо Елегънт надничаше от полуотворената си врата и мислеше как, като публикуват книгата му, ще замине за Рим.

Док държеше списък и проверяваше снаряжението.

Липсваха само Мак и момчетата.

Но ето ги и тях! Зададох се откъм стръмната пътечка, нарамили триножника и дългата черна тръба. Пресякоха железопътната линия и празното място и поставиха триножника до колата.

Мак се изкашля.

– Приятели – почна той, – от името на момчетата и от свое име, имам удоволствието да подаря на Док ей това тук.

Док погледна подаръка – телескоп, достатъчно силен да свали луната в скута му! Най-напред зяпна в недоумение, после заглуши смеха, който се надигна в гърдите му.

– Харесва ли ти? – попита Мак.

– Чудесен е!

– Най-големият в целия каталог! – похвали се Мак.

– Благодаря – рече Док с приглушен глас, помълча малко и добави: – В края на краищата, струва ми се, няма никакво значение дали човек ще гледа надолу или нагоре. Важното е да гледа.

– Ние ще го внесем – каза Мак. – Я ми подайте едно от ония шишетата! Пия за Док! – викна той и тихичко пошепна на Сузи: – Завърти ключа, сега стартера ...

Остарелият мотор изрева. Док тъкмо надигаше шишето.

– Включи на скорост, вляво и към теб! Натисни педала!

Сузи се подчини.

Вехтият автомобил се покатери умишлено върху тротоара, отнесе стъпалата на Западната биологична, свърна обратно в улицата и запълзя нататък сред дъжд от трески.

Док се обърна и погледна назад. Залязващото слънце огря засмяното му лице, весело и нетърпеливо. С лявата си ръка придържаше полуделия волан.

Улица Консервна не откъсваше очи от старата кола. Тя зави зад складовете и изчезна заедно със слънцето.

– Питам се, да окача ли тази вечер златната й звезда? – каза Фауна.

– А тебе какво ти е, Мак?

– Порокът – отвърна Мак – е чудовище, което тъй страшно се бои от доброто настроение, че, ей богу, би трябвало да сме щастливи като царе! – Той прегърна Хейзъл през рамо. – Мен ако питаш, от теб ставаше президент и половина!

КРАЙ

© 1954 Джон Стайнбек
© 2003 Кръстан Дянков, превод от английски

John Steinbeck
Sweet Thursday, 1954

Сканиране и разпознаване: Красимир Коев, 2006

Публикация:

УЛИЦА КОНСЕРВНА. БЛАГОДАТНИЯТ ЧЕТВЪРТЪК. 2003. Изд. Прозорец,
София; Изд. Да, София. Романи. II изд. Превод: от англ. Кръстан ДЯНКОВ [Cannery
Row ; Sweet Thursday / John STEINBECK]. Предговор: Кръстан ДЯНКОВ. Страници:
439. Формат: 20 см. Цена: 10.00 лв. ISBN: 954-733-343-7 (Прозорец) ISBN:
954-9600-05-X (Да)

Първото издание, пак на двата романа в една книга е от 1981 год. на изд. Хр. Г. Данов,
Пловдив.

John Steinbeck
SWEET THURSDAY
The Viking Press, New York, 1954

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/2166>]